

2x

UZ
6

UVA. BHSC. BU 10896

Biblioteca Universitaria

Estanto.....

27

Tabla.....

9

Número.....

9101

Ubiunque inueniatur Rex Cli-
sabetha deleatur Quia.

9. 101 = 10. 896

Faint, illegible handwriting at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Thomæ Smithi
Angli
**DE REPUBLICA
ANGLORVM**
Libri tres.

*QVIBVS ACCESSERVNT
Chorographica illius des-
criptio aliq; politici
tractatus.
Editio vltima prioribus
multo auctior.*

LVG. BATAVOR.
Ex officina Elzeviriana.
CIB IDC XLI.

Cum Privilegio.

*Historia
domina
bi, et
opul
maxim
ritan
cypri
gatione*

*Croceatibrenia del Coll. de la Comg
Libr de S. J. de Vall?*

UVA. B. N. C. BU 10896

Sunt in huiusmodi phrasibus non nul-
le animi haereticis redolentes, caute
legende. Sunt non pauca verba contra
Principes, et Personas Ecclesiasticas, et
Provincias Catholicas caute legenda, et
iuxta instructionem Pontificiam Cle-
menti VIII expungenda; Sunt non
nullae historiae, aut narrationes falsae
in odium Catholicorum Principum,
quae propter integritatem historiae cum
praedicta cautione, et admonitione
tolerantur.

Esta conforme a la expurga-
torio de 1703

Por Comision del Sr. Obispo

Pedro de Galdiano

*Nobilissimo, Amplissimo, Clarissimo
moque Viro,*

D. THOMÆ GELMHAMO,
Equiti aurato, & Tribuno mili-
tum fortissimo, Affini suo
plurimum honorando:

*Hunc commentariolum de Regno Anglia,
jam tertio multis passim additis lo-
cupletiozem factum, in debita ob-
servantia & sincera ami-
citiæ testimonium*

Dedicat

I O A N N E S de L A E T,
Antvverpianus.

* 2 Bene

Benevole Lector.

NE quidquam temere desiderares in hoc libello (prater alia non pauca quæ suis locis adjecta sunt) etiam hic in ipso limine præmittere visum, rationem itinerum ad varia loca, eorumque distantias, ut tibi non modo jucundus comes in itinere, sed & dux aliquando esse possit.

A Dorovernia Londinum mill. 55.

A Dorovernia XII mill. Cantuariam XII mill. Sittingborniam VIII Rochestriam V Gravesendam VI Datfordiam XII Londinum.

A Londino Cantabrigiam 44. mill.

A Londino XII mill. Waltham VIII mill. Ware XII mill. Barkway XII Cantabrigiam.

A Londino Oxonium 47 mill.

A Londino XV Vxbridge VII Beconsfield

field v Wickam v Stockenchurch v
Tetsworth v Wheatly-bridge v Oxon-
ium.

A Cantabrigia Oxonium 52 mill.

A Cantabrigia ix mill. Gamlinghay
ix Bedford vii Newport viii Buckin-
gham ix Bisciter x Oxonium.

A Londino Eboracum 151 mill.

A Londino xii Waltham viii Ware
xiv Royston xv Huntington ix Stilton
xii Stanford xvi Grantham x Newark
x Tuxford xviii Doncaster vii Went-
bridge xii Tadcaster viii Eboracum.

*Ab Eboraco Baruvicum ad limitem
Regni Scotie 108 mill.*

Ab Eboraco xvii Topcliffe vii Nor-
thallarton x Darrington xiv Durham
xii Newcastle xii Morpit xii Anwick
xii Belford xii Baruvicke.

A Londino Bristoliam 97 mill.

A Londino xv Colbrook vii Maiden-
head vii Reading x Newbery viii
Hungerford xv Marleborough xv Chip-
nam x Maxfield x Bristoll.

A Londino Exoniam 138 mill.

A Londino xv Stanes viii Bagshot
viii Hartlerow viii Basingstocke xvi
Andover xv Salisbury xviii Shaftsbury
xii Sherbon x Crookhorn vi Chad
x Honniton xii Exceter.

* 3

A Lon

A Londino Southamtoniam 64 mill.

A Londino x Kingston v Cobham
v Ripple v Gilford ix Farnham vii
Alton vii Ailesford viii Twyford
viii Southampton.

Ab Oxonio Bristoliam 48 mill.

Ab Oxonio xii Farrington xiv Chi-
chester xii Sadbury x Bristol.

Ab Oxonio Coventriam 44 mill.

Ab Oxonio vi Woodstocke xiv Ban-
bury x Southam xiv Coventry.

A Londino Nortuvicum 95 mill.

A Londino xxxii Barkway (distan-
tiam hanc habes in itinere à Londino
Cantabrigiam) x Whitfordbridge xii
Newmarket x Icklingham-sands v
Thethford x Attleborough x VVind-
ham v Noruwich.

A Londino Yarmoutham 92 mill.

A Londino x Romford v Brentwood
v Ingarstone v Chelmesford x Kelve-
don viii Colchester xii Ipswich vii
VWoodbridge vi Snapbridge viii Bil-
bur x Lestaff vi Yarmouth.

*Hinc quoque iter à Londino Colche-
striam patet, ad quam à Londino
sunt 43 mill.*

*A Londino Nottinghamiam
94 mill.*

*A Londino x Barnet x St. Albanes
x Dunstable, vii Brick hill vii Stony-
stratford x Northampton xii Harbo-
rough xii Leicester viii Loughbou-
rough viii Nottingham.*

A Londino Coventriam 74 mill.

*A Londino xliiv Stonystratford (ut
supra) vi Toceter x Daventry xiv
Coventry.*

A Coventria Lancastriam 106 mill.

*A Coventria xx Liechfield xx New-
castle xx V Varrington xii V Vigan xiv
Preston xx Lancaster.*

*A Londino ad S. Davidem in Wat-
lia 202 mill. ex quo itinere &
aliae distantiae colligi
possunt.*

*A Londino xxii Maidenhead (ut su-
pra) vii Henley xii Dorchester v Ab-
bington x Farrington xii Chichester
xv Glocester xii Rosse viii Hereford
xiv Hay x Brecknock xvi Llanbury
x Newton xii Caermarthen xxiv Ax-
ford xii St. Davids.*

* 4

A

A Londino Ryam 51 mill.

*A Londino xvii Cheapstow vii
Tunbridge xii Plymwell xv Rye.*

A Londino Worcestriam 87 mill.

*A Londino xxvii Wickham (ut
supra) xx Islip xii Chippingnorton
xiv Evisham xii Worcester.*

INDICV.

INDICULUS SUMMO-
rum capitum quæ hoc libel-
lo continentur.

I.

Angliæ chorographica de-
scriptio compendiosa, è
Camdeno, Speedo & a-
liis. Pag. 1.

II.

Coeli solique ratio in genere
atque in singulis provinciis. 85

III.

De moribus incolarum tam in
communi quam particulari. 98

IV.

Thomæ Smithi de Republica
& Administratione Anglorum li-
bri tres: quibus hæc capita con-
tinentur: 109

* 5

Lib. I.

Lib. I. cap. I. Rerumpublicarum atque administrationis varias esse formas.	110
II. Quid in quavis Repub. iustum & legibus consentaneum.	111
III. Rerumpublicarum divisio a- lia.	112
IV. Varietas Rerumpublicarum exemplis confirmata.	113
V. De questione recti & equique in omni republ.	114
VI. Compositas esse plerumq; non impermistas Resp.	116
VII. Regis definitio & tyranni.	117
VIII. De Rege absoluto.	119
IX. De Regis etymo & admini- stratione Anglorum.	123
X. Quid sit Respublica, & qua il- lius partes.	125
XI. Familiae origo.	126
XII. Regni origo & initium.	129
XIII. Status optimatum origo & initium.	131
XIV. Status popularium origo.	133
XV. Rempubl. populi ingenio esse accommodandum.	135
	XVI.

- XVI. *Partes & persone reipubl. distinguuntur.* 137
- XVII. *De primaria nobilitatis Anglica parte, quæ est nobilitas major. 139 Additamentum, in quo nobilitas major paulo plenius explicatur.* 141
- XVIII. *De secundaria nobilitatis Anglia parte, quæ est nobilitas minor; & primum de Equitibus.* 146
- XIX. *De Armigeris.* 154
- XX. *De nobilibus minorum gentium.* ibid.
- XXI. *Nobiles creandi mos apud Anglos an improbandus.* 158
160
- XXII. *De civib' & municipib.* 160
- XXIII. *De Plebeis.* ibid.
- XXIV. *De quarta hominum specie qui non præ sunt.* 165
- Lib. II. cap. 1. *Leges Regni Anglicani definiuntur in genere, & dividuntur.* 167
- II. *De Parlamento ejusque potestate.* 168
III.

- xxviii. De crimine laesa majesta-
tis, & qua ratione major nobi-
litas dijudicetur.
- Lib. III. Cap. i. De appellatione
provocationeque qua senten-
tiam super causis criminalibus
inique latam rescindit. 244
- i. In causis civilibus quis sit re-
medio locus, si prater leges pro-
nuntiatum fuerit. 247
- iii. De accusatione. 250
- iv. De Curia Camera stellata. 253
- v. De Curia pupillorum & eman-
cipatione. 258
- vi. De Curia Ducatus. 265
- vii. De Curia libellorum suppli-
cum. 266
- viii. De uxoribus & nuptiis. 267
- ix. De liberis. 274
- x. De servitute & servis. 275
- xi. De foro spirituali & Ecclesia-
stico, quod Curia Christianita-
tis appellatur. 287

v.
De opulentia & potentia Re-
gni Angliæ. pag. 291
VI.

VI.

De re Monetaria & computan-
di ratione. 297

VII.

Regni reditus quibus rebus
constent.

VIII.

Familia Regia.

IX.

Sylloge Ducum, Marchio-
num, Comitum, Vicecomitum
& Baronum, qui Comitibus par-
lamentariis interfuerunt anno
MDCXL, & quidem secun-
dum ordinem quo confederunt,
311.

X.

Series Regum Angliæ, ex
Henrico Savillo, & Ioanne
Speedo.

Digressio de diffidiis inter Lan-
castrensem & Eboracensem fami-
lias, ex V Vilhelmo Lambardo.

XIV.

XI.

De Valliæ regimine civili &
censu annuo. 345

XII.

De Cornubiæ ducatu ejusque
annis redditibus. 350

XIII.

De Comitatu Cestriæ & illius
annis redditibus.

XIV.

Nobiliorum familiarum syl-
loge, ex Camdeno, & aliis. 354

XV.

Relatio de regno Britannico,
Veneti legati, uti videtur, quæ
extat apud Honorium. 295

XVI.

De Præsulibus Angliæ, secun-
dum Franciscum Godvvinum, &
alios. 412

I. AN-

I.

ANGLIÆ CHOROGRAPHI-
ca descriptio compendiosa, è Cam-
deno, Speedo, & aliis.

Britannia, insula totius orbis
celeberrima, interfuso ocea-
no ab Europæ continente
discreta, Germaniæ & Gal-
liæ figura triquetra objacet:
tribus in diversa procurrentibus pro-
montoriis; Belerio, quod solem occi-
dentem; (vulgo *the Lysand point*;) Can-
tio, quod orientem; Tarvisio sive Or-
cade, quod septentriones prospectat. Ab
occasu, qua parte Hibernia sita est, Ver-
givius oceanus irrumpit. A septentrione
vastissimo Hyperboreo mari pulsatur.
Ab Ortus, qua Germaniæ prætenditur,
Germanico; à meridie, qua Galliæ oppo-
nitur, Britannico urgetur.

Dimensionem varie antiqui prodide-
runt; nostra autem ætas ex multis mul-
torum itineribus certam quodam mo-
do totius insulæ jam tandem deprehen-
dit dimensionem. A Tarvisio enim cir-
cumactis curvatisque littoribus per oc-

A.

casum

casum ad Belerium plus minus DCCC
 XII mill. pass. numerantur: inde con-
 versa in austrum littoris fronte ad Can-
 tium CCC XX mill. passuum: hinc secun-
 dum Germanicum mare angulosis re-
 cessibus per D CC IV mill. pass. ad Tarvi-
 sium protenditur. Ut hac ratione totius
 Insulæ ambitus M D CCC XXXVI mill.
 pass. colligat. Quæ mensura, ut Plinii
 multo, sic etiam Cæsar's aliquanto, mi-
 nor. Hactenus *Camdenus*.

Ioh Speedus longitudinem insulæ se-
 cundum altitudinem poli ita colligit.
 Belerium promontorium, quod maxi-
 me australe totius insulæ, situm est ad
 altitudinem quinquaginta graduum, VI.
 scrupulorum. Tarvisium, quod Scotiæ
 maxime septentrionale, ad LX grad. &
 XXX scrupulorum. Vnde in longitudine
 colliguntur 10 C XXIV milliaria.

Hujus Britannia potissima pars est
 Anglia, de qua nunc agimus. Ea à Scotia
 inter æstuarium occidentale (vulgo *Sol-
 way Frith*) & Bervvicum, per Chevio-
 tas colles & fluvium Tuedam dividitur.
 Latitudo illius maxima inter occidenta-
 le Cornubiæ promontorium, & Tane-
 tham insulam, quæ Cantio ad orientem
 objacet; quippe quæ CCC XL. milliar. pa-
 teat. Sed hæc in genere dicta sunt, nunc
 de singulis provinciis dicemus.

Cata

DESCRIPTION.

3

*Catalogus Provinciarum, Civitatum,
Episcopatum, Municipiorum, quæ
Mercatus privilegio gaudent, &
Parochialium Ecclesiarum
Regni Angliæ.*

<i>Prov.</i>	<i>Civit. Episc. Munic. Par.</i>			
Cantium.	2	2	17	398
Suffexia.	1	1	18	312
Surreya.	0	0	6	140
Middelfex.	2	2	3	73
Hamton.	1	1	18	248
Dorfett.	0	0	18	248
Wilton.	1	1	21	304
Somerfet.	3	2	29	385
Devonia.	1	1	40	394
Cornubia.	0	0	23	161
Effexia.	1	0	21	415
Hartford.	0	0	18	120
Oxonium.	1	1	10	208
Buckingham.	0	0	11	185
Berkeria.	0	0	11	140
Gloceſtr.	1	1	20	280
Suffolcia.	0	0	28	464
Norfolc.	1	1	26	625
Rutland.	0	0	2	47
Northamton.	1	1	11	326
Huntingdon.	0	0	5	78
Bedford.	0	0	10	116
Cantabrig.	0	1	6	165
Waryvic.	1	1	12	158
	A 2			Liceſtr.

<i>Prov.</i>	<i>Civit. Episc. Munic. Par.</i>			
Licestr.	0	0	11	200
Stafford.	1	0	12	130
Worcestr.	1	1	7	152
Salopia.	0	0	13	170
Hereford.	1	1	8	176
Lincoln.	1	1	26	630
Nottingham.	0	0	11	168
Derbia.	0	0	8	106
Cestria.	1	1	9	68
Eboracum.	1	1	46	563
Lancast.	0	0	8	36
Dunelm.	1	1	5	62
Westmorland.	0	0	4	26
Cumberland.	1	1	8	58
Northumb.	0	0	11	40
Monmouth.	0	0	6	142
Glamorgan.	0	1	7	151
Radnor.	0	0	4	43
Brecnock.	0	0	3	70
Cardigan.	0	0	4	77
Carmard.	0	0	6	81
Penbroc.	0	1	6	142
Mongomer.	0	0	6	42
Merionith.	0	0	3	34
Denbig.	0	0	3	53
Flint.	0	1	3	24
Anglesey.	0	0	3	83
Caernaryon.	0	1	5	73
	—	—	—	—
52.	25	26	641	9725

Aliis

D E S C R I P T I O. §

*Alius, secundum jurisdictionem
Ecclesiasticam.*

Paroch.

Sub Cantuariensi Archiepiscopo & Roffensi Episcopo est Can- tium.	257 98
Sub Londinensi Episcop. <i>Essexia, Middelfexia, & Hertford.</i> pars.	623
Sub Lincolnensi, provincia Lin- coln, <i>Licestr., Huntingdon, Bedfordia, Buckinghamia, & Hertford.</i> pars.	1255
Sub Cicestrensi, <i>Hertfordia</i> pars & <i>Suffexia.</i>	250
Sub Wintoniensi, <i>Southampton, Surreya, Vecta, Gernesay, An- glesey,</i> insulæ.	362
Sub Sarisburiensi, <i>Wilton, & Ber- cheria.</i>	248
Sub Exoniensi, <i>Devonia & Cornub.</i>	604
Sub Bathoniensi & Wellensi, pro- vincia <i>Somerfettensis.</i>	388
Sub Glocestrensi, <i>Glocestrens.</i> prov.	267
Sub Wigorniensi, <i>Wigorn. & Waruvici</i> pars.	241
Sub Lichfeldensi & Coventrensi, <i>Waruvic.</i> pars, <i>Stafford, Derby, & Salopia</i> pars.	557
Sub Herefordensi, <i>Salopia</i> pars, <i>Herfordiaque.</i>	313
	Sub

A 3

	<i>Paroch.</i>
Sub Eliensi, <i>Cantabrig. & Ely.</i>	141
Sub Norvvicensi, <i>Norfolcia & Suffolcia.</i>	1121
Sub Oxoniensi, <i>Oxon. prov.</i>	195
Sub Petroburgensi, <i>Northampton. & Rutlandia.</i>	293
Sub Bristolienfi, <i>Dorsettia & Glamorgan.</i>	236
Sub Landavenfi, <i>Monumethia, Brechinia & Radnor.</i>	177
Sub Menevensi, <i>Penbrocia & Caermarden.</i>	308
Sub Banchorensi, <i>Caernarum, Mona ins. Meriornia, Denbia.</i>	107
Sub Afaphensi, <i>Denbig pars, & Flintia.</i>	121
Sub Eboracensi Archiepisc., <i>Eboracensis & Nottingamiensis provinc.</i>	581
Sub Cestriensi, <i>Cestria, Richmondia, Cumb. pars, Lancastr., Flintia pars.</i>	256
Sub Carliolensi, <i>Cumb. pars, & Westmorlandia.</i>	93
Sub Dunelmensi, <i>Dunelmum & Northumbria.</i>	135
Sub Sodorensi, <i>Mona insul.</i>	17

Episcopatus 27

Paroch. 9285°

Camden.

D E S C R I P T I O. 7

Camden. Numerantur parochiales Ecclesiæ sub Episcopis 9284. è quibus 3815 sunt appropriatæ, id est, certis quibusdam monasteriis, collegiis, aut hospitalibus unitæ, & postea subversis monasteriis feuda facta laicalia.

C A N T I V M.

Cantium nobilissima provincia ad septentrionem (inquit *Speedus*) Tamisii, ad ortum Germanico oceano alluitur; ad meridiem Suffexia & Suthreia terminatur. Longitudo illius à *Langley* in occidente, ad *Ramsgate* in Taneto insula orientem versus, plus minus 53 Angl. milliaria. Latitudo autem à *Ronero* flu. in tractu meridionali ad insulam *Grænam*, Boream versus, non multum supra xxvi. Totius denique ambitus quasi clx colligit.

Plures in Cantio fluvii sustinendis navigiis idonei. quorum *Meduveagus*. quæ mediam interfecat provinciam, principem locum tenet: præter decem alios, quin viginti ostia portusque excipendis navibus idoneos exeunt: ex quibus quatuor, *Dubris*, *Sanduvicus*, *Rumneia* & *Winchelseya*, inter quinque portus numerantur, *Guilielmus Victor* (inquit *Camden.*) ut Cantium, quæ tanquam Anglæ clavis habetur, sibi firmiter retineret,

A 4 neret,

neret, Connestabilem Castro Doverensi, eundemque Limenarcham v portuum ex veteri Romanorum instituto præfecit, & quinque portuum custodem (*Lord Warden of the five Ports*) nominavit. Hi sunt *Hastings, Dover, Hyth, Tynney & Sandvich*: quibus *Wincklesey & Rie* ut præcipua, & alia oppidula ut membra, adjunguntur. Quæ quia bello maritimo operam navare tenentur, immunitatibus gaudent multis & magis; utique à subsidiorum pensationibus & lege pupillari quoad corpus sunt immunes, nec alibi quam in suis oppidis in us vocantur: & ex incolis qui Baronum nomine gaudent, in Regum & Reginum Angliæ inaugurationibus Conopa super eos sustentant, & à dextra Regis suam eo die habent mensam instatam, &c.

Dividitur hæc provincia in quinque Lathas (vocis etymon prodit Guilielm. Lambard. à *ghelatian*, id est, convenie:) subdividiturque in LXVI Hundredaive centurias: atque hæc denuo in CCCXXXIII paræcias.

Comitatus iste (inquit *Speedus* duabus urbibus sedibusq; Episcopalibus diatus; viginti septem castellis munitus; octo vere regalibus ædibus ornatus: xxiv oppidis mercatoriis celebratus conspicitur.

Pri-

D E S C R I P T I O. 9

Primaria civitas, quæ & metropolis
& Archiepiscopi sedes, Cantuaria, olim
Caer-Kent, & Dorobernia dicta; perve-
tusta civitas, muro in ambitu septa, flu-
viis irrigua, solique vicini ubertate &
maris propinquitate inclyta: privatorum
ædificiorum splendore omnes Britannia
civitates adæquans, sacrarum vero æ-
dium structura & frequentia celeberrimas
quasque superans.

Secunda Roffa (vulgo *Racheſter*) in
convalle sedet; muris male firmis ex par-
te cincta, & angustior, ita ut potius ca-
ſtellum referat; sed ad occidentem, orien-
tem & meridiem, magnis tumet subur-
biis. Iuxta templum flumini imminet
Caſtrum ſitu atque opere ſatis muni-
tum. Pontem habet ſaxeum elegantis
operis; ſub quo Medvveagus violentus
eluctatur; ſtatimque ſedatior, navale præ-
bet claſſi regiæ.

Inter reliqua oppida primum occurrit
Sandvvicum: ad ſeptentriones & occa-
ſum mœnibus, alias aggere, flumine, &
foſſa munitum. olim Danorum furores,
ſuperiori ætate Gallorum ignes ſenſit.
nunc incolis ſatis frequens, atque adve-
nis è Belgio: licet portus ex aggeſtis are-
nis & magna nave oneraria Pauli IV. P.
in ipſo alveo depreſſa, non ſit majoribus
navibus opportunus.

A 5

Secundo

Secundo Dubris (vulgo *Dover*) oppidum, portus olim opportunitate (quæ hodie fere nulla) nunc trajectu in Galliam quam sua vel elegantia vel frequentia celebrius: qua oceanum jam exclusum spectat; mœnibus præcinctum fuit, quorum pars aliqua superest.

Tertio Hithe, unus è portibus olim, licet nunc illud nomen vix tueatur ob arenas accumulatas quibus mare longius excluditur.

Quarto Rumney, è numero quinque portuum, & præcipuum oppidum palustris regiunculæ quam vocant *Rumney Marsch*. Sedet editiori tumulo è glareâ & sabulo, portumque ad occasum habuit satis capacem & ad plerosque ventos commodum, priusquam mare se subduxisset: quinque habet Ecclesias parochiales: Sed portu jam olim arenis obstructo pristinae frequentia & dignitatis multum amisit. Hactenus oppida quæ ad mare jacent, nunc mediterranea persequamur.

Quinto Gravesenda, notissimum oppidulum, utpote statio inter Cantii promontorium & Londinum; ubi utramque ripam propugnaculis communivit Henric. VIII, quæ hodieque extant.

Sexto Cliff, oppidum satis amplum in regiuncula Ho, tanquam chersonesus
inter

D E S C R I P T I O. 11

inter Tamifim & Medyveagum sita.

Septimo Tunbrige, oppidulum non inelegans, cum castro adjuncto.

Octavo Maidston, oppidum frequens & cultum, magnaue longitudine extentum. plurimi hic advenæ è Belgio incolunt: Majorem beneficio Reginae Elisabethæ habet, cum antea summus magistratus Portgreve diceretur.

Nono Ailesford, locus Horfæ & Catigerni interitu nobilis; hujus etiam tumulus barbaro opere juxta cernitur.

Decimo Sittingburne, diversoriis refertum, medio inter Cantuariam & Rossam itinere.

Undecimo Feversham, situ percommodo; uberrima enim hujus regionis pars circumjacet, & finum ad res invehendas & evehendas habet opportunum. unde inter vicina oppida hodie imprimis floret.

Duodecimo Ashford, emporiolum ad Stouram fluvium situm, qui tamen id nomen non sortitur nisi postquam hoc oppidulum præterierit, ubi è duobus fluviolis coalescit.

Decimotertio Wya, alterum emporiolum satis frequens.

Decimoquarto Chilham oppidum, quod alii vocant Iulham, à Julio Cæsare, quem hic castra metatum volunt.

Deci-

Decimoquinto Nevvendene oppidum, ad amnem, qui Cantium & Suffexiam dividit: olim Caer-Andred dictum indicat Camdenus.

Decimo sexto Apuldore, ad ostium Rotheri amnis, juxta insulam Oxney, quam gramine luxuriantem hic amnis complectitur.

Juxta (inquit Camden.) in sylvestri regione sunt Cranbroke, Tenterden & Benenden, & alia vicina oppida, in quibus lanificii sive rei pannariæ laus inprimis floruit inde ab Eduardi III temporibus, qui propositis præmiis & plurimis concessis immunitatibus Belgas in Angliam anno regni sui decimo evocavit, uti nostros artem illam panni lanei contexendi edocerent, quæ hodie inter Reipub. nostræ columina merito numeratur.

Castella in hac provincia plura sunt. Inter quæ eminent; Primo Dubrense, longe amplissimum, & opere munitissimum & situ; quippe ad oram maris in rupe alta & omni fere ex parte confragosa situm: olim clavis & repagulum Angliæ creditum. Secundo Reginae Burgus, vulgo *Queenborough*, castellum elegantissimum & munitissimum, ab Eduardo III constructum. Tertio inter Sandvvicum & Dubrim ad planum illud

lud littus & opportunum sinum, tria castella ab Henr. VIII posita, *Sandowne, Dele, & Walmere.*

In eadem & Regale palatium situm est, quod vulgo *Greenwich* appellatur; has ædes primum construxit Humfridus Dux Glocestrensis; Henricus vero VII magnifice adauxit; uti jam inter regias ædes fere primas ferat. Hic in lucem edita fuit Elisabetha, quæ Britannicæ, imo universo terrarum orbi lucem regicæ virtutis splendore affudit. Huic à tergo adjacet *Eltam*, secessus item regius, vix trium milliarium intervallo. Nec admodum longe hinc *Oxford*, regia item domus, à Warhaeno Archiepiscopo tanta magnificentia extructa, ut ad amoliendam invidiam successor illius illam cum Henr. VIII commutarit. Sunt & alii regii hic secessus, quos prætereo.

S V S S E X I A.

Sussexia regio item maritima, & juxta Britannicum fretum in longitudinem extensa. A septentrione Surreyam & Cantium prospectat; ab occidente Southamtoniam. Longior est, sed angustior; in longitudine LXXIII mill. pass. continet; qua vero latissime, patet paulo supra viginti: totius autem ambitus circiter plus minus numerat. Dividitur hæc regio

gio in sex præcipue partes, quas peculiari vocabulo vocant *rapos*; quorum unusquisque suum habet flumen, castrum & fastum, præter centurias suas quibus seorsim singuli distinguuntur: videlicet Rapus Cicestriæ septem; Arundeliæ v; Bramberi x; Levvesiæ xiii; Pevenseia xvii; Hastings xiii. quæ omnes lvi conficiunt. In quibus recensentur Castra decem; oppida mercatoria xviii; parœciales Ecclesiæ cccxii.

Locus maximi nominis in hoc Comitatu est Cicestria, urbs pulchra & ampla, mœnibusque in ambitu probe munita. interius jacet ad sinum maris: formæ est orbicularis, & ab omni parte præterquam à septentrione *Lavant* rivulo alluitur. portis patet quatuor ad quatuor mundi plagas, à quibus plateæ rectæ ducunt & se decussant in medio, ubi forum celebratur. Ecclesia non magna quidem, sed admodum nitida cum præcelsa è saxo pyramide surgit.

Secundum locum flagitat *Levves*: cum Cicestria, si vel frequentiam vel amplitudinem & structuram spectes, de præstantia certans: paulo remotius à mari editiori situ jacet. Sex in oppido sunt Ecclesiæ.

Cætera loca sunt; *Arundel*, situ declivi positum, fama quam re majus; Comitum

mitem suum habens ; & castrum alicujus pretii. *Pettuvorth*, interius firum oppidum. *Hastings*, unus è quinque portibus ; prælio memorabilis , quo de regno Angliæ à Guilielmo Normanno cum Haroldo certatum fuit. *Winchelseya*, olim magni nominis & portuum unus : è cujus occasu *Rhie* in proximo effluit ; cujus portus commodus tempestate quadam effectus , fecit, ut incolis, ædificiis & piscatura atque re nautica non parum floreat. In hunc portum se evolvit *Rother flu.*

S V R R I A.

HÆc provincia ad septentrionem à *Buckinghamia* & *Middlesexia* *Tamisi flu.* dirimitur ; ad ortum *Cantio*, ad meridiem *Suffexia* & *Suydthantonia* ; ad occidentem denique *Bercheria* definitur. Patet in longitudinem xxxiv milliaria ; in latitudinem vero , ubi maxime , xxii mill. pass. ita ut totius ambitus cxii milliar. contineat. Dividitur in tredecim centurias. in quibus oppida mercatoria sita sunt viii : Ecclesiæque parœciales cxi.

Oppida mercatoria sunt : *Farneham* : *Guilford*, forum frequens & diversoriis nitidum : *Aclea* sive *Ockley* : *Rhiegar*, amplitudine quam structura speciosius :

King-

Kingston, frequens in primis emporio-
lum: *Croydon*, sub collibus situm, & Ar-
chiepiscopi Cantuar. Palatio & carbo-
num mercatu notissimum. *Southwark*,
celeberrimum hujus agri emporium, è
regione Londini ad austrum, ut pene il-
lius suburbium videatur; cæterum adeo
amplum & frequens ut non multis An-
gliaë urbibus concedat: sui quondam ju-
ris, sed Eduardo VI regnante Londino
annexum, ejus hodie quasi membrum
dignoscitur.

Hæc provincia potissimum multis
magnificis & Principe dignis ædificiis
dotata est: Vti sunt; *Non-Such*, quasi di-
cas nulli secundum, quatuor à Tamisi
milliaribus, ab Henr. VIII summa ma-
gnificentia & arte constructum. *Rich-
mondia*, olim *Shene* dicta, quam misere
incendio absumtam Henricus VII mul-
to splendidior em è cineribus excitavit,
Sedet ad Tamisim, qui hucusque exæ-
stuantis maris accessu augetur. *Otelan-
des*, regiaë ædes satis elegantes in medio
vivario sitæ, ubi *Wey* amnis in Tami-
sin descendit.

H A N T O N I A.

HÆC provincia à septentr. Berche-
ria, ab ortu Surria & Suffexia, ab
austro oceano Britannico & *Vesta* insu-
la, ab

la, ab occasu Dorsetia & Wiltonia terminatur. Patet in longitudinem milliar. LIV: in latitudinem plus minus xxx mil. pass. Ambitus totus CLV colligit. Portus habet admodum opportunos. Tractus omnis maritimus, multis castellis bene munitis firmatur, qualia sunt: *Hursta*, quod Henric. VIII excitandum curavit in lingula terræ, unde brevissimus est in Vectam trajectus. *Calshot*, quod Southantoniensis portus ingressum tuetur.

Porro in hac provincia oppida mercatoria sunt octodecim. Quorum princeps Wintonia (vulgo *Winchester*) in amœna sub collibus convalle sita. Ejus orientale latus flumine, occidentale castello munitur. Mœnium ambitus mille octingentos & octuaginta pass. colligit: sexque habet portas: septem Ecclesias. Vrbs frequens & pulchris ædificiis insignis.

Secundum locum flagitat Southantona, oppidum civibus frequens, opulentum & elegans, mœnibus è quadrato saxo validis circumseptum; in ambitu mille ducentosque passus continens; septem portis, & viginti novem propugnaculis distinctum. Duos habet portus; quinque speciosas ecclesias. Ad occidentalem illius partem elegantissimum at-

tollitur Castellum, formæ circularis,
 B duplici

duplici muro cinctum : in summo collis
clivo ita positum ut non nisi gradibus eo
ascendi possit ; unde amœnissimus terra
marique prospectus patet.

Tertium, *Portsmouth*, oppidum bel-
li tempore satis frequens, quippe Marti
magis studens quam Mercurio. Eccle-
siam habet opere satis vetusto. Muro
ex trabibus multo aggere vestitis, mole
quondam ad ortum ætivum prope por-
tam, & duobus ad portus ingressum è
vivo saxo propugnaculis circumnunciatum:
cæterum ab Elisabetha Reg. novis ope-
ribus ita firmatum, ut jam nihil desit
quod in loco munitissimo requiritur.

Cætera sunt : *Alresford*, mercato-
rium oppidum ad *Alve* amnis ripam,
haud procul à lacu, è quo ille profluit.
Andover. *Basingstoke*, forum non infre-
quens. *Andover*. *Christchurch*, empo-
riolum frequens. *Farham*. *Havant*, met-
catorium oppidulum. *Kings Clere*, met-
catoris satis frequens. *Lymington*. *Osborne*.
Petersfield. *Ringswood* ; quod olim ma-
gni nominis fuisse videtur, nunc tantum
rerum venalium foro est celebre. *Rom-
sey*. *Stockbridge*. *Witchamere*.

DOR-

DORSETTIA seu DOR-
CESTRIA.

DOrsettia provincia, à septentrione Somersettia & Wiltonia; ab occasu Devonia; ab ortu Southantonia; ab austro tota mari terminatur. Patet in longitudinem XLIV mill.; in latitudinem, ubi maxime, XXIV. Ambitus totius est cæ plus minus. Dividitur in quinque præcipuas partes, quas vocant divisiones; quæ in XXXIV centurias subdividuntur. Oppida mercatoria habet octodecim. Quorum princeps est *Dorcestria*, ad australem Fromi flu. ripam, & prætorix viæ aggerem, quæ *Fosseuvay* dicitur, positum: olim mœnibus cinctum, quorum adhuc pars extat. cæterum oppidum nec magnum nec speciosum. Cætera sunt: *Beamister*. *Bere*, tenuis mercatus. *Blanford*, quod, ex quo nostra memoria (inquit *Camden*.) fortuito igne deflagavit, elegantius surrexit, & habitatoribus est frequentius. *Birtport*, in agro optimæ cannabis feraci; ideoque funibus nauticis ducendis jam pridem ita celebre, ut non aliis facile Anglica classis instruatur. *Abbascearne*. *Cramborne*. *Ewershot*. *Framton*. *Lyme*, oppidulum prærupto in colle ad limitem Devoniæ, piscatoribus frequens, na-

viumque stationem (*cobbe* vocant) sub-
 jectam habens, scopulis & proceris ar-
 boribus à vi ventorum satis tutam. *Mid-*
dleton. Shaffesbury, edito colli affixum.
Seherborne, in collis devexo positum op-
 pidum, & hujus Comitatus hodie fre-
 quentissimum, & lanificio nobile. *Stour-*
minster, exile oppidum, & humiliori
 situ. cui ponte saxeo conjungitur *Neuv-*
ton castrum; ubi moles magno labore
 aggesta eminet, sed castri ne tantillum
 præter nomen superest. *Pole* affidet sinui
 in quem flu. *Fromus* se emittit. *War-*
tham juxta ostium jacet, oppidum tu-
 tissimo undique situ, nisi ab occasu: ab
 aliis partibus *Trento* & *Fromo* humini-
 bus, & mari circumsepitur. *Weymouth*,
 oppidulum ad *Wey* exigui fluvii o-
 stium, cui è regione affidet *Melcomb*
Regis, portu tantum divisum. Portus
 privilegia abjudicata fuerunt parlamen-
 taria sententia, postea tamen recupera-
 ta. Hæc, quæ olim suis seorsim privile-
 giis æmula fuerunt, nunc, quod in utri-
 usque rem sit, parlamentaria autoritate
 coaluerunt, ponte nuper sunt conjun-
 ctâ, & ædificiis plurimum adaucta. De-
 nique *Winburn*, olim *Vindogladia*, an-
 tiquissimum oppidum, quod ad collis
 ramentum sedet, amplum & magna ha-
 bitatorum frequentia refertum.

D E-

DEVONIA.

Devoniæ occidentum latus Tamara flu. totum perstringit; orientale Somerſettenſi limite perstringitur: à ſeptentrione & auctro Britannico & Sabriniano freto omnino alluitur. Inter utriuſque littora, à *Cunſhere* Boream verſus, ad *Salcomb* portum qui ad auctrum ſe aperit, millia paſſ. numerantur LV: & ab *Hartlando* promontorio in occidente, ad *Thorucombe* in oriente. LIV, Ita ut totius circumferentia CCII plus minus milliaria efficiat. Regio omnis in XXXIII centurias dividitur: in quibus ſita ſunt oppida mercatoria XXXVII, ac CCC XCIV Eccleſiæ parochiales.

Primaria huius provinciæ civitas eſt Exonia (vulgo *Exceſter*) Ptolomæo & aliis *Iſca*; ad *Iſcam* fluvium aſſidens, per amœno ſitu, in molliter acclivi & clementer edito colle, tanta ædificiorum magnificentia, incolarum opulencia, convenarum commercio & frequentia, ut nihil ibi fruſtra deſideres. Mœnia ab Athelſtano R. primum condita, circulari fere forma, niſi qua flumen ſpectant; portis ſex opportune ornata, multis interpoſitis turribus & ſpeculis. Ambitu ſuo MD paſſ. colligit. Ad orientalem partem ſeſe attolit caſtrum *Rugemont*, per-

B 3

jucun-

jucundoque in mare fruitur prospectu: ex adverso hujus cathedralis Ecclesia magnificentissima conspicitur. Regitur à majore & confratribus xxiv. Ecclesias habet xv.

Cætera sunt (ordinem *Camdeni* sequor) *Lidston*, emporiolum tenue ad fluviolum *Lid*, qui in *Tamaram* influit. *Tavestocke*, ad *Teavum* fluviolum, oppidulum nemorum opportunitate amœnum. *Plimmouth*, quod superiori seculo è viculo piscatorio in amplum oppidum, civiumque frequentia urbis æmulum excrevit. Id portus commoditate factum, qui maxima navigia in sinum minime deductis velis admittit, tutissimamque stationem præbet tam in *Tamara* quam in *Plimo* flum. Ad vim hostilem arcendam satis munitum est. In medio enim ostio insula *S. Michaëlis* præjacet, quæ & suas munitiones habet. Ipse vero portus ad oppidum ex utraque parte munitur, & catena interposita, cum opus fuerit, clauditur, molesque ad austrum objicitur. & in colle proximo castrum. *Plimton*, forum satis frequens. *Modburg*, oppidum exiguum. *Totnes*, vetustum oppidum in declivi collis. *Dermouth*, ostio *Dert* fluv. in colle porrecto imminet; ex portus commoditate, quem duo castella defendunt, mercatoribus & instru-

instructissimis navibus frequens. *Teverton*, pannificio celebre. *Kirton*, mercatus minus frequens. *Columton*, oppidulum ad Columbum fluvium. *Honnyton*, quod ab Otterey amne subluitur. *Herton & Herdloud* oppidula. *Ockampton*, mercatorium oppidulum. *Prediford*, hominum frequentia ponteque saxeo arcuato opere satis celebre. *Chimligh. Tavulon & Tavostock. Bernstaple*, antiquioris notæ, & ob elegantiam & frequentiam facile primas in ora occidua tenens, & semicirculi forma ad flu. Tavum adsidens. ad austrum pontem habet magnificum: mœnium, quibus olim cinctum fuit, vix ulla extant vestigia. Incolæ maximam partem sunt mercatores. *Bampton*, in confinio Somersettia. Alia minoris pretii prætermitto.

CORNUBIA.

COrnubia sive Cornvalliæ finis undique, præterquam ab ortu, oceano includuntur; quod si Tamara flu. cursum suum ulterius vel per IV milliaria inter agrum hunc & Devoniensem Aquilonem versus perduxisset, insula potius quam continentis pars censeretur. Longitudo ejus ab oppido Launton, ad Bolerium promontorium sive Antivestæum, (vulgo *the Lands end*) sexaginta

B 4 mill.

mill. pass. continet: qua vero latissime, secundum Tamaram flu. extenditur XL. Unde angustius se porro colligit & instar cornu tenuatur. Dividitur in Centurias novem; in quibus XXI mercatoria sunt oppida, & Ecclesiæ parœciales CLXI.

Præcipuum hujus Comitatus oppidum est *Launston*: oppidulum nitidum, clivo surgenti affixum; quod è duobus burgis *Dunevet* & *Neuport* quasi coaluit. Proximum *Bodman*, inter duos colles situ non ita salubri, ab ortu ad occasum protensum: celebratissimum est forum, civibus frequens & ædibus fatis excultum, signandique stanni privilegio clarum.

Cætera sunt (ordinem *Camdeni* sequor) *Moufehale*, sinui, qui vulgo *Mountsbay* dicitur, incumbens. *Pensans*, emporiolum: & *Merkin*, statio malefida ad eundem sinum. *Heilston*, oppidum stanni signandi privilegio celebre. *Falmouth*, portus navium capacissimus, & tutissimus, utpote altis crepidinibus undique cinctus. In ipso aditu, rupis ardua & prærupta (*rage* vocant) surgit: Fauces utrimque muniunt castella ab Henrico VIII extructa. Huic assidet oppidum *Tregenie*. Interioribus portus hujus sinibus incumbunt, *Peryn* celebris mercatus; *Arvenack* & *Truro* & *Gram-pound*

pound: *Fouvy* ad *Favvey* flu. ostium in crepidine porrectum. *Lestutthiel* ad eundem flu. interius jacens, exiguum jam oppidum, minusque frequens; licet singulis mensibus à Vicecomite hic causæ dijudicentur, metallicorumque præses hic carcerem suum habeat. *Leskerd*, edictiori colli impositum, castro antiquo foroque celebre. *Loo*, duo oppidula ad ostium fluvii ejusdem nominis; quæ ponte saxeo conjunguntur; quorum occidentale (vulgo *Vestloë*) maxime floret, licet recentius sit. *Saltassie*, mercatoribus satis frequens, & non paucis privilegiis gaudens. *S. Ies*, oppidum in septentrionali ora, lingula quadam in mare prominens, sed tenue alioquin. *S. Columba* oppidulum. *Padstovv*, emporiolum ad ostium *Camel* fluvii. hinc xxiv horis in Hyberniam trajicitur. *Stratton*, non obscurus mercatus. *Tamurlon*, oppidum ad ripam *Tamaræ*.

S O M E R S E T T I A.

PROVINCIA hæc tum opulenta tum spatiosa, à septentrione Sabriniano freto pulsatur, ab austro Devoniam & Dorsetiam, ab occasu Devoniam, ab ortu partim Wiltoniam partim Glocestriam terminatur. Patet in longitudine milliaria Lv. in latitudinem paulum supra xl. Tota circum-

B 5   feren-

ferentia CCIV millibus plus minus definitur. Dividitur in centurias XLII. in quibus oppida mercatoria XXXIII, & parœciæ CCC LXXXV.

Inter civitates eminent *Bristolia*, non tam antiqua quam speciosa & opportunè sita; aspectu ita pulchra ut pro magnitudine sua vix ulli Angliæ civitati cedat. Mediam interfecat Avona fluvius, qui per subterraneos meatus omnes urbis fordes evehit. Non tota in hoc Comitatu sedet, sed pars in Glocestrensi. Vnde cum ipsa per se comitatus sit, neutrius fere pars censetur. Duplici muro quondam fuit circumdata; civibus frequens; & advenarum commercio Londino facile secunda. Ecclesias parœciales habet XXI. & castrum validum adjunctum, quod nunc dudum ruinis fatiscit.

Haud procul ab oppido visuntur S. Vincentii Clivi, & sub illis hodie non incelebris fons aquæ tepidæ & palato gratæ, qui è fissura immanis saxi profluit ad rupium radicem, ita ut æstu alluente turbidis Avonæ fluv. aquis obruatur, nec nisi refluyente rursus pateat. multum laudatur hæc aqua ad ulcera & calculosos renum affectus intus sumpta, quin & exterius adversus ulcera inveterata. Credunt ferri venas subtus contineri,

neri, atque inde vires atque calorem acquirere, qui tamen longiore cursu multum minuat. In superiore horum confragosorum collium parte reperiuntur lapilli pellucidi adamantum æmuli colore, licet duritie longe impares; unde nonnullis adamantes vocantur; alii judicant esse Crystallum aut fluores quales in metallicis reperiuntur.

Urbium, quæ vere hujus comitatus censentur, præcipuæ Wella & Bathonia. *Welles* (inquit *Camd.*) primas in hac provincia sibi suo jure vindicat tum incolarum frequentia, tum ædificiorum magnificentia. Templum habet ab Ina Reg. conditum, admodum speciosum. Splendidum Episcopi palatium instar castrimœnibus & fossa munitum. Iuxta hanc præstantissimæ sunt plumbi venæ, è quibus plurimum plumbi quotidie eruitur.

Bathonia, antiqua urbs, in planitie haud ita magna subsidet, & ex omni parte collibus pari quasi altitudinis fastigio obvallata, è quibus perennium rivulorum scaturigines in urbem descendunt, magno civium commodo.

Murorum ambitus vix mille passus æquat, qui è quadrato lapide structi; ea parte autem quæ occasum & Septentrionem spectat, aliquot antiquæ Romanorum

rum. Inscriptiones, mutilatæ licet, ad antiquitatem loco afferendam insertæ. Ædificia urbana satis sunt ampla & com-
moda ad excipiendum magnam ægro-
rum undique accurrentium multitudi-
nem. Nam sunt in ipsâ urbe quatuor
Thermæ sive balnea: Regium, Regi-
neum, Crucis, & Calidum. primum
cætera magnitudine & splendore su-
perans in urbis umbilico situm haud
longe à Cathedrali Ecclesia forma est
quadrata, habetque ad tria latera se-
dilia saxea arcuata: uti & sedile qua-
dripartitum in medio. Quatuor sunt de-
scensus, & in superiori parte apodyteria.
Murus qui alterum latus claudit, ostio-
lum habet præbens ingressum in Regi-
neum. Habet in longitudine pedes LX.
& pene totidem in latitudine: circa sedile
medium plures fontes calidi emergunt.
Regineum item est quadratum, Regio
domidio minus, quod aquam accipit à
superiore. Crucis Balneum situm in oc-
cidentalibus urbis parte, figuræ est trique-
træ, basis & latera pedes habent viginti
quinque: Fontes pauciores huic quam
Regio, ideoque mitiori calore fervet. Ab
hoc non longius quam 22 passus distat
Calidum, Regium calore æquans. Lon-
gitudo ei 27 pedum, latitudo 13. Huic
adhæret Balneum quadratum, circi-
ter

ter 12 pedum, aquas à Calido excipiens in usum pauperum, qui ulceribus aut aliqua fæda cutis eruptione laborant; unde vulgo Leprosorum Balneum vocatur. Omnium aqua parva quantitate limpida & clara visitur, sed si superficiem in balneo spectes, subviridis: odor ei bituminosus haud gratus; sapor fere nullus aut vix gustui manifestus. Ejus profunditas in singulis sic arte paratur ut aqua ad collum mediocris staturæ hominis ascendat. Semel in hebdomade per emissaria evacuantur & scopis purgantur, præter Crucis Balneum quod sæpe bis purgatur ob frequentiore illius usum & minorem capacitatem. Anni tempus horum Balneorum usui maxime commodum est à medio Aprilis ad medium Septembris; quanquam in delicatioribus corporibus, & fæmineis, mediis Majus & finis Augusti maxime idonei judicentur à medicis: qui & cætera quæ opus est in hoc usu animadvertere melius expediverint. Nechamus Anglus hoc Epigrammate complectitur ad quæ mala potissimum profint:

Bathonia thermas vix præfero virgilia-
nas

Confecto profunt Balnea nostra seni:
Profunt attritis, collisis, invalidisque,
Et quorum morbis frigida causa subest.

PORRO

Porro oppidum hoc floret lanificio & convenarum frequentia, qui huc valetudinis causa, præsertim sub autumnum, confluunt.

Cætera oppida sunt: *Dunstor* castrum, loco depressiori situm; & collibus, nisi qua mare prospicit, undique conclusum. *Melcester*, Iscalis Ptolomæo, foro & antiquitate sua tantum hodie celebre: olim amplum & duplici mœnium ambitu, ut apparet, circumdatum. *Pedderton*, olim Inæ Regia, nunc tantum foro & nundinis celebre. *Odcombe*, tenue oppidulum. *Martock* mercatorium oppidulum, *Langport*, mercatus non infrequens. *Wellington*. *Taunton*, elegans oppidum, lætissimoque situ: hic quippe circumquaque regio virentibus pratis jucunda, hortensibus deliciis florens, & frequentibus villis spectantium oculos mirum in modum afficit. *Somerton*, olim primarium totius Comitatus oppidum, nunc tantum foro boario, quod à festo Palmarum ad medium Iunium hic habetur, notum. *Bridgevater*, oppidum magnum & frequens, quod *Pedredus* fluvius, jam plenior, præterlabitur. *Bruton*, ad Brium annem. *Glastonbury*: ubi antiquissimi & opulentissimi monasterii rudera visuntur, postquam ab Henr. VIIII dirutum fuit; & reditus illius

illius annui, qui erant 3500 libr. sterling, in fiscii redacti. *Philips-norton*, forum celebre. *Frome Selwood*, oppidum è lanificio maximum quæstum faciens. *Canesham*: & cætera minoris notæ.

WILTONTIA.

PROvincia hæc à septentrione Gloucestria, ab ortu Bercheria, ab austro Dorcestria & Hantonia, ab occasu Somersetta & Glocestria concluditur; tota mediterranea. Patet in longitudinem milliar. xxxix; in latitudinem, qua maxime, xxix: ita ut totus ambitus cxxxix mill. pass. complectatur. Dividitur in xxix centurias. in quibus oppida mercatoria xix: Ecclesiæ ccciv.

Primaria hujus provinciæ civitas est *Sarisburia*, ædificiorum magnificentia & elegantia nulli cedens. Templum illius speciosissimum: in quo fenestræ anni diebus; columnæ & columellæ è marmurato efformatæ, anni integri horis; portæ xii mensibus respondent. Ad Avenæ & Nadderi confluentes sedet loco humiliori, (quum vetus urbs mille circiter ab hac pass. editiori loco sederit.) Frequentissima est urbs, & omnium rerum copia affluens.

Secundum ab ea dignitatis locum tenet *Ambresburia*, Avenæ adjacens. Haud longe

longe hinc abest moles illa, sive sepulchrum fuerit, sive trophæum, quod *Stoneheng* vocant: Saxa quippe ingentia & rudia, quorum nonnulla xxviii pedes altitudine, vii latitudine colligunt, coronæ in modum triplici ordine erecta hic cernuntur, quibus alia quasi transversaria sic innituntur ut pensile opus videatur.

Cætera oppida sunt; *Crekelade*. *Wottonbasset*. *Malmesbury*, oppidum elegans, & pannis laneis conficiendis celebre, & opulentissimo cœnobio olim clarum, quod Henricus VIII demolendum curavit, (templo tantum superstitite,) & redditus illius annuos 15000 lib. sterling in fiscum redegit. *Calne*, antiquum oppidulum, saxeo solo sedens, & pulchra Ecclesia ornatum. *Chippenham*; ubi nihil spectabile præter Ecclesiam. *Devize*, castrum quondam magnificentum, cujus nunc vix rudera supersunt, & oppidulum subiectum ejusdem nominis. *Trubridge*, lanificio imprimis florens. *Bradford*, declivi colli affixum, & totum è saxo constructum: *Avona* perstringitur. *Wetminster*, antiquum oppidum, & mercatu frumentario nobile: Verlucionem antiquorum credit Camdenus. *Willeyvilton*, oppidum aquis irriguum; olim totius agri caput, nunc

tenue

tenue admodum. *Marleborouu*, (antiquis Cunetio,) in collis declivi ab ortu in occasum protensum; quod hodie pene concidit. Alia minoris momenti lubens præmitto.

B E R C H E R I A.

PROVINCIA hæc ad septentrionem Tamisi ab Oxoniensi & Buckinghamiensi agro dividitur; ad austrum Hantonia, ad ortum Surreya, ad occasum Wiltonia terminatur. Patet in longitudinem ab ortu ad occasum XL milliaribus. in latitudinem, ubi maxime, XXIV. Ambit centum viginti plus minus. Dividitur in XX centurias. Oppida habet mercatoria XII; Ecclesias CXL.

Readinga oppidum, quod Cunetio annis plurimis divergiis interluit. platearum elegantia, ædium splendore, sua opulentia & lanei panni texendi gloria cæteris hujus provinciæ oppidis facile præcellit, licet maxima ornamenta amiserit. Templum speciosum & castrum vetustissimum, quod Henricus secundus excidit. Monasterium autem (sive Abbatia opulenta) jam in regias ædes conversum est, quibus equile pulcherrimum adjunctum, regis & generosis equis refertum.

Cætera oppida sunt : *Fayendon*, foro

celebre. *Abendoniam*, oppidum sane elegans & frequens admodum. *Wantage*, mercatorium oppidum. *Wallengfordiam*, antiquis *Galleva*, mœnibus olim cinctum, quæ mille passus collegerunt; castrum sedet ad flumen, amplum & quondam munitissimum: urbs olim XII ædes sacras numeravit; nunc tantum unam & alteram ostendit. *Hungerfordiam*, oppidulum tenue & humili situ. *Neuvbery*, celebre oppidum ædificiis cultuque imprimis spectabile, & lanificio opulentum, situ percommodo in campestri planicie & *Cunetione* flu. interfusum. *Lamborn*, ad rivulum ejusdem nominis. *Maidenhead*, ponte sublicio notum. *Windesore*, cui regiarum ædes ejusdem nominis adjacent, quæ ex clementer edito colle, jucundissimo in orbem fruuntur prospectu. Hic Eduardus III castrum urbis æmulum construxit; ad cujus borealem partem, qua flumen despectat, *Elisabetha Regina* subdiale ambulacrum amœnissimum adjecit: Hic Eduardus III ordinem Equitum *Garterii* primum instituit. Castro subjacet ad occasum & austrum oppidum satis magnum & frequens. è regione trans *Tamasim*, qui hic ponte jungitur ligneo, *Aetona* cernitur, & in ea collegium egregium ab Henr. VI constructum.

M I D.

M I D D L E S S E X I A.

PROVINCIA hæc ad septentriones Hartfordiensi provincia concluditur, ad occasum à Buckinghamiensi Colno fluvio, ad austrum à Surreya & Cantio Tamisi, ad ortum ab Essexia Lea flu. dividitur. Longitudo illius inter ortum & occasum xix milliaria; latitudo paulo supra xvi continet; Ambitus xc mill. passuum circumscribitur. Dividitur in vii centurias. in quibus urbes duæ; & Ecclesiæ parœciales lxxiii, præter eas quæ sunt Londini.

Londinum, non modo hujus provinciæ sed regni ipsius caput, antiquissima civitas, in clivo molliter surgente, Tamisi adposita; qui placidissimus rerum in orbe nascentium mercator, statis horis oceani æstibus superbus, alveo tuto, præalto, & navium vel maximarum capacissimo, orientis occidentisque opes quotidie invehit. A Constantino magno mœnibus è lapide structili & latere Britannico obseptam tradunt, quæ ambitu suo tria plus minus milliaria colligunt. horum partem, quæ Tamisi prætendebatur, fluminis alluvio subluit; reliqua pars fere superest; ad septentriones firmior, quippe anno 1474 restaurata; ad occasum & ortum lacera & fatiscens.

Patent hæc mœnia septem portis præcipuis. Qua murus ad flumen desinit, munimenta fuerunt firmissima, quorum alterum ad ortum superest, vulgo turris Londinensis, arx sane nobilissima, mœnibus late incincta, turribus excelsa, vallo latisque munita fossis, nobili etiam armamentario & domibus aliquot ita instructa ut oppidum æmuletur. Cathedralic templum D. Paulo sacrum posuit Æthelbertus R. Cantii: Turrim habet excelsam, cujus pyramis deflagavit. Præter hoc in urbe numerantur sacræ ædes cxxi. intra quidem muros xcvi; extra vero, sed intra libertates, xvii; & in suburbiis ix. Dividitur Londinum in xxvi Curias, quibus totidem Senatores (Aldermannos vocant) præficiuntur. Prætor etiam, summus Magistratus, & Duumviri, Vicecomites sive Scherivi, annuatim à civibus eliguntur. Tamisus Joanne R. regnante ponte junctus fuit xix fornicibus è vivo saxo arcuato; cui parem longitudine, latitudine, elegantiaque structuræ vix videas. Suburbia habet urbs amplissima, præcipue ad occasum: in quibus xii sunt ædificia (Hospitia vocant) juri municipali consecrata: quorum quatuor splendida admodum & ampla ad forum sive Curiam (ut vocant) spectant (vulgo *the Lunet of Court*);

reliqua ad Cancellariam. In his nobiles
 adolescentes tanto numero juris studio
 vacant, ut nec Andegavis nec Aureliis
 concedant. Quatuor illa sunt, Templum
 interius, Templum medium, *Graies Inne*,
 & *Lincolnes Inne*. Hæc suburbia conti-
 nuis ædibus & superbis secundum flumē
 habitationibus procerum ad Westmona-
 sterium procurunt. His Westmonaste-
 rium quondam plus circiter pass. abjunctū,
 urbi ita conjūgitur ut pars ejus videatur;
 cum tamen per se civitas sit, & suos seor-
 sim magistratus & privilegia habeat
 Templo, foro judiciario, & Regia longe
 celeberrima. Templo per se augusto
 Henr. VII. sacrariū admirandæ elegantia
 adjunxit, in suam & suorum sepulturā.
 In hoc templo tumuli Regum plurimorū
 & magnatum cernuntur. Ad occiduam
 etiam urbis partem alia suburbia procur-
 runt, vulgo *Holburn*. Ad septentriones
 quoque, ubi Hospitaliorū fuit domus,
 & Cartusianorum ædes. Ad circium itidē
 magna sunt suburbia; nec minora ad a-
 quilonem & subsolanum. Qua vero
 urbs flumen spectat, nobili illo ponte
 Southverkam conjunctam habet. Præ-
 terea Regales ædes quinque in hoc agro
 sitæ sunt, videlicet *Enfieldia*, *Hanvor-
 tha*, *Witthehall*, *S. Jacobi*, & *Hamton
 Court*, quæ urbis potius quam palatii

C ;

prin-

principis speciem mentitur, magnificentia sua, splendidisque ædificiis nulli tota Europa secunda, à Wolsæo condita, ab Henrico VIII aucta & perfecta. Si nobilium ædes recensere vellem, hujus commentarii excederem modum. itaque hæc de Middlesexia dicta sufficient.

E S S E X I A.

E Ssexia ad septentrionem Suffolciensi & Cantabrigiensi Comitatus terminatur; ad occasum Hertfordiensi & Middlesexia: ad austrum Tamisi flu. à Cantio dirimitur: orientale autem illius latus totum ab oceano Germanico pulsatur. Forma fere est circulari: patetque in longitudinem xxxv millaria; in latitudinem xl. Totus ambitus cxlvi mill. pass. complectitur. Dividitur in xx centurias: in quibus mercatoria oppida XXI; Ecclesiæ ccccxv.

Præcipua hujus urbs est Colchestria, sita ad australem ripam Colni fluvii; muris incincta, quamvis hodie fatiscen-
tibus & ruinam minantibus. Colligit
C10 10 CCCCLXXX in circuitu passus: in-
tra quem octo pulchræ Ecclesiæ visun-
tur, extraque muros aliæ duæ. Floret
hodie inprimis lanificio, & levidensis il-
lis, quas *Bayes* & *Sayes* vocant, aliisque
consimilis texturæ pannis, Regimen pe-
nes

nes Duumviros , quos Ballivos appel-
lant, & Aldermannos XII, dibaphis coc-
cineis vestibus utentes. Frequens est
urbs indigenis atque advenis, qui hic
suam Ecclesiam habent.

Cætera oppida sunt: *Waltham*, ad
Ley fluvium, qua insulas diviso alveo
spargit. *Barking*, ubi Roding flu. Tami-
si influit. *Leegh*, oppidum elegans, &
strenuis nautis refertum. *Romford*, cui
gloria à foro suario. *Brentwood*. *Bille-
recay*, forum satis frequens. *Ralegh*, op-
pidulum non inelegans. *Dengy*, centuriæ
ejusdem nominis caput; quæ gramine
lætissima, & re pecuaria dives est. hic
magni illi casei efformantur. *Ithancestre*,
ad sinum in quem plures amnes con-
fluunt; quod oppidum hodie dicitur *S.
Peters upon the vvall*. *Taxsted*, merca-
torium oppidulum in colle perquam
amcæno situm. *Dummovu*, oppidum
situ peramcæno in colle modice declivi.
Chensford, satis amplum oppidum in
ipso quasi Comitatus medio, inter duo
flumina, quæ se hic conjungunt. *Mal-
don* (Camalodunum antiquorum, ut ju-
dicat *Camden*.) hodie populi opulentia
& sua magnitudine inter primaria hujus
provinciæ oppida merito censetur; sta-
tio satis commoda, & incolis satis fre-
quens; una tantum est platea cetero plus

minus pass. in longitudinem protensa. *Harvich*, tutissima statio ad Stouri flu. ostium. *Walden* vel *Saffron Walden*, à croco dictum, oppidum in agro, blandissimo croco ridente, situm. Cætera consulto transeo.

S V F F O L C I A.

PROVINCIA hæc à Norfolkia Ousa & Wavenera, ab Essexia Stouro flu. dividitur: occidentali illius lateri Cantabrigiensis ager incumbit: ad ortum Germanico oceano pulsatur. Patet in longitudinem milliar. XLV; in latitudinem XX mill. passuum ubi vel maxime se dilatat. Dividitur in tres partes: quarum una *the Geldable*, quasi tributum pendens; altera, libertas S. Edmundi: tertia, libertas S. Ethelredæ dicitur. quæ subdividuntur in Centur. XXII. in quibus sunt mercatoria oppida XXVII. parœciæ IO LXXV.

Præcipuæ hujus provinciæ urbes sunt primo: *Ipsuvich*, urbs portu satis comodo, vallo & aggere olim præmunita, mercimoniis frequens, magna habitatorum multitudine referta, ædibus amplis & magnificis exculta: perpetua ædium series ab austro in septentrion. extenditur ad CIO IOCCCC passus; ab ortu vero in occasum CIO CIO CXX. Duodecim

cim habet Ecclesias parœciales, præter alias quæ corruerunt. Corpus politicum constat ex duodecim Burgensibus. (*Portmen* vocant.) è quibus eliguntur duo Ballivi, totidem Iusticiarii ex xxiv aliis.

Dein *S. Edmunds bury*. Sol (inquit Lelandus) non videt urbem situ elegantiore, sic molli delicata pendet in clivo; & rivulus ad orientem defluit: aut cœnobium illustrius, sive quis dotationem, sive amplitudinem, aut magnificentiam æquis rationibus expendat: Diceres plane cœnobium urbem esse; tot portæ, partim etiam æneæ, tot turres & templum, quo nullum magnificentius, cui alia tria egregio opere nitentia uno & eodem cœmeterio sita inserviunt: cito lx libr. quotannis ex redditibus & latifundiis collegit: quæ præter amplissima donaria Henricus VIII everso cœnobio in fiscum redegit.

Cætera oppida sunt: *Neuvmarket*, forum rerum venalium copia celebre. *Sudbury*, oppidum populosum, & panis conficiendis opulentum; quod Majorem habet pro summo magistratu, qui quotannis ex vii Aldermannis eligitur. *Hadleigh*, laneis pannis conficiendis hodie celebre. *Woolpit*, sive *VVulpit*. *Stovv*. *Needham*. *Mendlesham*. *Deben-*

ham. Woodbridge, oppidulum nitidis ædificiis excultum. *Framlingham. Orford*, amplum quondam & frequens oppidum, sed nunc portu oblimato tenuē. *Aldeburg*, statio nautis & piscatoribus satis commoda, indeque frequens. *Dunvvich*, quondam magni momenti, nunc tenuē oppidum. *Blihborrow*, exiguum oppidulum. *Southvold*, in planitie, aperto littore mari objacet; oppidum non infrequens, beneficio portus, quem Blich flu. ibi se exonerans præbet, & accedente æstu ita undis circumfusum ut insula videatur. *Lestosse, vel Laystost*, angustius oppidum mari impendens.

N O R F O L C I A.

PROVINCIA hæc quasi insula, ovali forma, ad austrum Wavencia & Ousæ à Suffolcia dividitur: ad septentrionem & eorum oceano Germanico alluitur: ad zephyrum à Cantabrigiensi provinc. Ousæ majoris ramis; à Lincolnia Aufo-na fluv. determinatur. Patet in longitudinem L plus min. milliaria: in latitudinem quasi xxx. Totius ambitus est CCXLII. Dividitur in centurias xxxii. in quibus mercatoria oppida xxx: Ecclesiæ 150 LX.

Inter oppida tria excellunt. Primum, *Norvvicum*, peramœno situ, in convalle
 seu

feu potius levi collis dejectu, ad flumen Hierum sive Garinem: ad orientem Montes & Ericetum Mussoli prospectās. Sub Eduardo I mœnibus pulchris & validis obsepta. Parœcias plus minus xxx hodie complectitur, cum superiori seculo multo plures numeraverit. Suis opibus, frequentia, ædificiorum elegantia, civium sedulitate, in principem fide, in advenas humanitate, inter celeberrimas Angl. urbes numeranda. Forma est oblongiori; à meridie in septentrionem mille quingentos passus protenta; latitudine dimidio minore; ad meridiem sensim se quasi in conum contrahente. Mœnibus validis (in quibus crebræ dispositæ turre & undecim portæ) undique obsepta, præterquam ad ortum, ubi flumen (quum sinuoso flexu, quatuor pontibus stratum, septentrionalem urbis partem interluerit) profundo alveo & præcipitibus ripis defendit. Nonnihil Belgis debet, qui tyrannidem D. Albani & sanguinarium inquisitionis tribunal pertæsi huc magno numero confluxerunt, & opificium levidensium quorundam pannorum primi intulerunt.

Secundum Lynne, qua Ouse fluvius oceano obnititur, sinui maris assidens, (quem vulgo *the Washes* vocant.) oppidum amplum, profunda fossa, mœnibus

nibus magna ex parte cinctum, duobusque exiguis flaviolis divisum, qui pontibus plus minus xv conjunguntur: portus securitate, qui aditu facillimus, mercatorum frequentia, ædium pulchritudine, & civium opulentia, Norwico facile secunda.

Tertium est Yarmutha, portus & oppidum elegantissimum, loci ingenio & solerti opera permunitum. quamvis enim aquis pene circumvalletur ab occasu flumine quod versatili ponte internitur; ab aliis partibus oceano, nisi ad septentriones qua continens est: mœnibus tamen satis firmis, quæ cum flumine formam quadrilaterem oblongiorem efficiunt, pulcherrime includitur; in quibus præter turres, ad ortum moles eminent, unde tormentis majoribus in mare subiectum, quod vix 1 pass. abest, longe lateque effulminatur. Templum unicum habet, sed amplum & excelsa pyramide conspicuum. Cives rei mercatoriae & præsertim capturæ halecum dant operam. itaque hic maximæ & frequentissimæ sunt nundinæ circa festum Michaëlis. Portus magnis sumtibus contra oceani vim defenditur. Oppidani ea humanitate sunt, ut veteri more, jam inde à majoribus instituto, quoscunque melioris notæ advenas hospitesque comiter
invi-

invitent, conviviiisque laute excipiant

Cætera oppida sunt: *Thetfordia*, satis amplum oppidum & antiquum, sed raris nunc habitatoribus. *Dyffe*, *Holt*, ad ripam flu. *Thyrn*. *Ailesham*, forum non infrequens. *Buckenham*. *Vanburne*. *Claye*. *Valsingham* utrumque, majus, & septentrionale. *Suvaffham*, forum celebratum. & alia minoris notæ.

CANTABRIGIENSIS

COMITATUS.

HÆc provincia ab aquilone Lincolnia & Norfolcia; ab ortu Norfolcia & Suffolcia; ab austro Hartfordiensi agro & Essexia; ab occasu Bedfordiensi & Huntingdoniensi Comitatibus terminatur. Ejus longitudo in milliar. xxxv porrigitur: qua latissime patet, vix xx colligit. Omnis tamen ambitus per lacinosos anfractus cxxviii mill. pass. complectitur. Dividitur in xvii centurias. in quibus oppida mercatoria viii, Ecclesiæ cxxiii.

Inter oppida eminent duo. Primo Cantabrigia, quam vetus Camboriturum opinantur, Saxonibus Grancestria dicta. Urbs hæc, quæ altera Angliæ Academia, ad Camum sedet; qui, quum occidentale illius latus insulis ludens persper-

UVA. BHSC. BU 10896 ferit,

ferit, ad orientem conversus in partes dispartit duas, ponteque conjungitur, unde recentius nomen enatum. Ultra pontem castellum cernitur amplum & vetustum, quod sua jam fata compleſſe videtur; & collegium S. Magdalenaë sacrum. Cis pontem, ubi urbis pars longe maxima jacet, platearum descriptione, templorum frequentia & XVI pulcherri-
 mis collegiis omnia nitent. Primum collegium, quod domus S. Petri vocatur; anno MDCCXXIV extructum. Dein Aula Clatensis, anno MDCCXLVII. Tertio Aula Penbrochiensis, anno MDCCXLVI. Collegium corporis Christi. Aula Trinitatis, anno MDCCXLIII. Collegium Caii & Gonelli. Collegium regium, anno MDCCCXLI; cui adjunctum sacellum pulcherrimi operis. Collegium reginale, anno MDCCCXLVIII. Aula S. Catharinaë. Collegium Iesu, anno MDCCCXVII. Collegium Christi. Collegium S. Ioannis. Collegium Magdalenaë, anno MDCCXLII. Collegium S. Trinitatis, anno MDCCXLVI, quod jam novis aliquoties operibus auctum, sua amplitudine, ædium pulchritudine, vix alteri in orbe Christiano cedit. Collegium Emanuelis. & denique Sidnaëum.

Secundo, Ely, urbs non exigua, sed
 OVA. BMS. BC 10896
 sua

sua nec elegantia nec frequentia prædicanda, utpote ob uliginosum situm cælo parum salubri. Templum tamen habet amplum, excelsum & elegans.

Cætera oppida sunt: *Roiston*, in ipso agri limine, notum oppidum, sed novum. *Reche*. *Wusbich*, Episcoporum Eliensium castrum inter flumina & paludes sedens. *Newmarket*. *Littleport*. & *Lynton*.

HERTFORDIA.

Hertfordiensis Comitatus à septentrione Bedfordiam & Cantabrigiensem; ab ortu Essexiam contingit: ab austro Middlesexia; ab occidenti Buckinghamia & Bedfordia concluditur. Longitudo xxvii: latitudo xxviii milliar. continet. totus denique ambitus quasi cxxx mill. pass. Dividitur in viii Centurias: in quibus sunt oppida mercatoria xviii, Ecclesiæ cxx.

Præcipuum hujus oppidum *Hertfordia*; licet nequaquam dives aut pulchrum. A Lea amniculo subluitur. Castrum habet ad Leam, situ amœnum, sed ruinæ proximum.

Cætera sunt: *Roiston*, distrahendo Byni celeberrimum & frequentissimum. *Baldock*. *Hitching*. *Ware*, amplum & frequentissimum oppidum, & hospitiiis
quam-

quamplurimis in *signe. Puckeridge. Stortford*, exiguum oppidum. *S. Albans*, ex Verolamii ruinis eductum, oppidum elegans & amplum, ubi quondam monasterium fuit opulentum; cujus adhuc templum superest, magnitudine, elegantia & vetustate suspiciendum. *Hempstead*, inter colles ad fluviolum positum. *Barckhamsted. Watford. Rickmansworth. Bernet*, foro pecuario celebre. & alia minoris momenti.

B E D F O R D I A.

A Septentr. Huntingdoniensi agro, ab ortu Cantabrigiensi & Hertfordia, ab occidente Buckinghamiensi & Northanthoniensi conjungitur. A Borea in austrum xxiv; ab ortu in occasum xiv mill. patet. Ambitus lxxiiii mill. pass. circumscribitur. Dividitur in ix Centurias. in quibus oppida x, Ecclesiæ cxvi.

Præcipuum hujus oppidum Bedfordia, copiosum admodum & peramœnificum, Vsa per medium se agente, qui ponte faxeo specioso conjungitur. Ecclesias habet quinque.

Cætera sunt: *Potton. Shelfford. Biggleswade*, equorum nundinis & ponte lapideo celebratum. *Anthil. Woburn. Tuddington. Dunstable*, in solo cretaceo situm, incolis satis frequens, & diver-

foriis plenum; quatuor habet plateas ad quatuor mundi plagas. *Leigton & Luton.*

BUCKINGAMIA.

AD boream Northamptonensem & Bedfordiæ Comitatum contingit; ad ortum Hertfordiam; ad austrum Bercheriam; cætera Oxoniensem provinciam. Longitudo xxxix mill. pass. à borea in austrum: latitudo xviii miliar. capit. Ambitus cxxxviii milliarium. Dividitur in viii Centurias. oppida habet xii, Ecclesias clxxxv.

Buckinghamia, provinciæ caput, uberi solo ad Usæ ripam posita, qui hoc oppidum pene undiquaque præcingit; ac tribus è saxo pulcherrime constructis pontibus jungitur.

Cætera sunt: *High-uvickham*, amplitudine sua & ædificiorum elegantia maximis in hoc agro oppidis æquandum. *Colbroke*, ad Cole fluvium; qui hic in iv alveos finditur, & totidem pontibus transitur. *Amersham*, sive *Agmonds-ham*. *Aylesbury*, emporiolum amplum, satis frequens, amœnissima pratorum & pascuorum viriditate incinctum. *Stony Stratford*, ad australem Ousæ ripam; oppidum satis magnum, quod duas habet Ecclesias. *Owlney*. & alia minoris momenti.

D OXO-

O X O N I E N S I S C O.
M I T A T V S.

Comitatus hic ad septentrionem Warvvicensi & Northantonensi: ad ortum Buckinghamiensi: ad occasum Glocestrensi concluditur: ad austrum Tamisi à Bercheria separatur. Longitudo illius ad XL fere mill. porrigitur: latitudo, ubi maxima est, vix ad XX. Ambitus plus minus cxxx mill. pass. capit. Dividitur in centur. XIV; in quibus oppida sunt X, Ecclesiæ cclxxx.

Inter oppida eminet *Oxonia*, nobilissima Academia, urbs egregia & nitida, sive privatorum ædificiorum elegantiam, sive publicorum magnificentiam spectes: situque perquam amœno; planitiem enim ita obvallant nemorosi colles, ut hinc austro & zephyro excluso, tantum eorum & aquilones admittant. Mœnibus quidem maxima ex parte cincta est, sed quæ jam vetustate labascunt. In hac hodie visuntur Collegia sedecim, & aulæ octo, nimirum, Collegium Balliolense, anno 1269 constructum: Mertonense, anno 1274: Collegium universitatis: Exoniense: Regium: Reginale: Novum: Dunelmense sive S. Trinitatis: Lincolnense: omnium animarum: Magdalenæ: Aenei nasi: corporis Christi: ædes Christi:

D E S C R I P T I O. 51

Christi: Bernardi five Ioannis Baptistæ: denique Iesu. Quæ omnia magnis reditibus sunt dotata. Bibliotheca præterea hic longe pulcherrima & instructissima, quæ splendorem suum debet Thomæ Bodleio Equiti.

Cætera oppida sunt: *Burford*. *VVitney*, antiquum oppidum. *Woodstocke*; ubi ædes sunt regię magnificæ. *Banbury*; cuius casei supra modum laudantur. *Thame*, inter flumina grato admodum situ. *Henley*, ad Tamisis ripam peramœno situ. *Watlington*, mercatus tenuis: *Chipping-Norton*, & *Hock-Norton*.

G L O C E S T R I A.

Comitatus hic ad septentrionem Wigorinenses & Warvvicenses conterminos habet; ad ortum Oxonienses & VViltonienses; à meridie Somersettenfes; ad occasum VVye fluvio & Herefordiensibus jungitur. Patet in longitudinem XLVIII millia; in latitudinem XXVIII. Ambit cxxxviii mill. passuum. Dividitur in quatuor præcipuas partes; quæ subdividuntur in xxx centurias. in quibus sunt oppida mercatoria xxiv.

Caput hujus provinciæ *Glocestria*; quæ urbs exprorecta Sabrinæ hum. imminet: qua flumine non alluitur, firmissimo muro septa, templorum numero,

D 2. & ædium

UVA. BHSC. BU 10896

& ædium descriptione satis elegans. In australi parte castrum è saxo quadrato confurrexit, jam maxima ex parte caducum. Templum cathedrale habet pulcherrimum, & summa arte atque elegantia structum.

Cætera oppida sunt: *Deane*, juxta quod sunt opulentæ ferri venæ. *Teuquesbury*, amplum & elegans oppidum, tribus pontibus ad tria flumina pervium; laneis conficiendis celebre. *Barckley*, castro munitissimo notissimum. *Thornbury*. *Dursley*. *Camden*, mercatus satis celebris. *Winckelcombe*, oppidum satis frequens. *Stouvon the WOULD*, sublimi situ. *Nortleach*. *Cirencester*, urbs vetustæ memoriæ, cujus mœnia olim in ambitu duo milliaria collegerunt; nunc vix quarta pars intra mœnia habitatur; Lanificio quæstum faciunt incolæ. Cætera minoris momenti omitto.

H E R E F O R D I A.

Comitatus hic à septentrione VVigornienfi & Salopiensi agro includitur: ab ortu Malverni collibus à Glocestriensi Com. dividitur: ad austrum Monmutensi coërcetur: ad occasum à Brechinia montibus & Radnoria definitur. Dividitur in centurias XI; in quibus oppida mercatoria VIII, Ecclesiæ LXXVI.

Am-

Ambitus illius c i i milliar. occupat.

Præcipuum oppidum *Herefordia*, mœnibus olim septum, quæ etiamnum integra; in quibus sex portæ, & turres speculariæ xv. mille quingentos passus in ambitu colligit. regitur à Majore & xxxi civibus, qui vulgo Electi dicuntur.

Cætera sunt: *Lemster*, lanæ bonitate & frumento felix. *Webleya*. *Ledburg*, *Ceddeno* fl. appositum. *Rosse*, fabris ferrariis notum. *Pembridge*. *Kyneton*, &c.

V V I G O R N I A.

Wigornia, vulgo Worcester, ab aquilone Staffordia, ab ortu Warvico & Oxoniensi provincia, ab austro Glocestrensi agro concluditur, ad occasum Malvernii collibus ab Herefordiensi agro disjungitur. Ambitus illius cxx mill. pass. comprehendit. Dividitur in vii centurias; in quibus oppida mercatoria x, Ecclesiæ c l i i.

Præcipua hujus urbs *Wigornia*, Saxonibus *Wurenceaster*, ad orientalem Sabrinæ ripam sita est, &, nisi qua fluvio alluitur, muro triquetra forma cingitur; qui in ambitu c i o i o c l pass. colligit: in quo vii portæ, & turres speculariæ v. Flumen turrigero ponte jungitur. Ecclesiam cathedralem habet pulcherrimam, & minores xi. Amœnissi-

mo loco posita est, commercio celebris, & opulentis civibus culta. Politia ejus optima, quam duo Ballivi, è viginti quatuor civibus electi, duo Aldermanni, duoque Camerarii administrant, cum communi consilio, quod ex XLVIII civibus constat.

Cætera oppida sunt: *Beavudley*, amœnissime in declivi colle flumini impendens. *Kiddenminster*, remotius à ripa; oppidum nitidum, & forum frequens, Stoure fluviolo divisum. perpulchram habet Ecclesiam. *Draithuvich*, ubi tres fontes falsi scaturiunt, è quibus sal purissimus & candidissimus ab æstivo solstitio ad brumale excoquitur. *Vpton*, mercatus notissimus. *Evesham*, oppidum satis elegans, surgenti à flu. colli impostum. *Parshor*. *Sturbridge*, &c.

VV A R V V I C E N S I S
C O M I T A T V S.

PROVINCIA hæc à septentrione Staffordia; ab ortu Leicestria & Northantonia; ab austro Oxoniensi & Glocestrensi agro; ab occasu VVigornienfi terminatur. Longitudo illius milliar. xxxiii. latitudo xxv mill. pass. Ambitus cxxxv milliar. capit. Dividitur in lx centurias. in quibus oppida mercatoria xv, Ecclesiæ clviii.

Præcipuum illius oppidum *Coventria*, urbs tum mœnibus firma, tum ædificiis elegans. in mœnibus XII portæ, & XVIII turres visuntur. duo habet templa rari operis. hodieque satis frequens est.

Proximum huic *Warvvicus*, ad ripam Avonæ fl. situ peramœno, ad collem à flumine acclivem, quod valido & becioso ponte conjungitur; cujus fluentis impetum amplissimum & magnificum castrum ab oppido arcet. mœnibus olim cinctum fuisse videtur, quorum adhuc portæ superant. bina habet speciosa templa.

Cætera sunt: *Kineton*. *Souvtham*, mercatus frequens. *Rugby*, forum frequentissimum lanis. *Stratford*, ad Avonam emporiolum non inelegans. *Bitford*, ad Avonam. *Henley*, ad Aleni fl. ripam. *Aulcester*, tenue oppidum, sed frumentariis nundinis celebre. *Kenelworth*, cum castro pulcherrimo & munitissimo. *Bremicham*, ferrariorum sedes. *Sutton*. *Colfield*, loco saltuoso & ingrato situm. *Atherston*, mercatus frequens, &c.

NORTHAMPTONIA.

Provincia hæc ad septentrionem à Lincoln. Wellando fluvio; ad ortum Aufona (vulgo *Neuv*) ab Huntingdon.

separatur; ad austrum à Buckinghamia & Oxoniensi; ad occidentem à Warvicensi agro clauditur. Longitudo ejus XLVI milliarium: latitudo xx mill. pass. Ambitus cxx milliarium. Dividitur in centur. xx; in quibus oppida mercatoria x, Ecclesiæ cccxxvi.

Primum oppidum *Northantonia*, amplo imprimis ambitu, venustate & structura plerisque hujus regni urbibus minime cedens. Sedet ad confluentem duorum flu. Ad occidentale illius latu castrum sedet colli impositum, cujus muri jam ruinam minantur. huic ad austrum mœnia urbis contigua sunt; & in orbem ducto ambitu occurrunt flumini ad septentrionem; colliguntque in ambitu cxcxx pass.

Secundum, *Petriburgus* urbecula; ubi monasterium fuit celeberrimum ad Henrici VIII usque tempora: tunc è monasterio Ecclesia est facta cathedralis, quæ, si structuram spectes, ipsa antiquitate pulchra est.

Cætera sunt: *Touucester*: unica ecclesia spectabile. *Wellingborou*. *Ketteringh*, forum non infrequens. *Oundle*, elegans oppidulum. &c.

HUNTINGDONIA.

Provincia hæc ab austro Bedfordienses, ab occasu Northantonenses; ut

& à septentrione, qua Avona fl. dirimitur; & ab ortu, Cantabrigienses spectat. Dividitur in quatuor centurias; in quibus sunt oppida mercatoria VI, Ecclesiæ LXXIX.

Hujus Comitatus caput est *Huntingdon*, ab aquilone ad leniter acclivem *Vfæ* ripam positum oppidum, magnum & frequens olim, sed hodie ex xv Ecclesiis omnes, exceptis tribus & matrice Ecclesia B. Mariæ, suis ruinis sepultæ jacent.

Reliqua oppida sunt: *S. Neotifanum*. *Kimbolton*. *S. Ives*. *Taxley*. &c.

R V T L A N D I A.

AB aquilone Lincolnensi agro includitur; ab ortu & austro Wellando flu. à Northantoniensi provincia separatur; ab occasu, Leicestrensi coërcetur. Patet in longitudinem XII millia; in latitudinem vix IX. Ambitus XL mill. passuum colligit. Dividitur in v centurias: in quibus Ecclesiæ XLVIII.

Oppida sunt: *Ockham*, oppidum sane elegans (quod spectat ad Baronem de Exton) & spatiosum; Templum habet pulchrum; & castellum quod vetustate fatiscit. & *Vppingham*, acclivi loco situm cum frequenti mercatu.

L E I C E S T R I A.

Comitatus hic ad septentrionem Nortinghamensi, ad ortum Lincolnensi & Rutlandia, ad austrum Northantonensi, ad occasum VVarvicensi & Derbiensi provincia terminatur. Pater in longitudinem milliaria xxx: in latitudinem xx. Ambitus illius est cxcvi milia passuum. Dividitur in vi centurias, in quibus oppida mercatoria xii, & Ecclesiæ cc.

Primaria urbs *Leicestria*, satis antiqua & venusta: mœnia illius sub Henrico I I diruta; uti & castrum. parœciales ecclesias hodie numerat vii.

Reliqua oppida sunt: *Hinckley*. *Bosworth*, antiquus mercatus. *Ashbye de la Zouche*. *Mountsorrel*. *Longhborrov*, amplitudine & structura & sylvarum amœnitate secundum locum sibi vendicans. *Dunnington*, castrum. *Melton*. *Moubray*; ubi templum speciosum. *Waltham*. *Littervorth*. *Hallaton* & *Harborov*.

L I N C O L N I A.

Comitatus Lincolnensis, quæ boream spectat, Abo sive Humber æstuario coërcetur; qua ortum, oceano Germanico: ad austrum à Cantrabrigiensi

& Northantonensi agro Aufona fluvio; ad occasum à Nottingamensi & Eboracensi provinciis Duno & Trenta flu. dividitur. Patet in longitudinem milliar. LV: in latitudinem xxxv. Ambitus illius cLxxx mill. pass. colligit. Dividitur in tres partes, Lindeseyam, Kestevenam & Hollandiam. Lindeseya subdividitur in centur. xvii. Kestevena in xi. Hollandia in tres. In quibus oppida mercatoria xxx; Ecclesiæ 150 xxx.

Caput provinciæ Lincolnia, urbs perantiqua, olim & magnificentior & frequentior: E quinquaginta Ecclesiis, quas olim habuit, præter Cathedralem, hodie tantum xv supersunt. Politia hujus urbis penes Prætorem est & duos Vicecomites, quibus adhibentur xii Aldermanni coccinea veste induti. Posita est in acclivi colle, ubi VVithama in ortum se deflectit, & tribus modicis alveis divisus inferioris urbis partem alluit, & duobus pontibus transitur.

Reliqua oppida sunt: *Croylandia* in Hollandia, oppidum inter paludicolas celebre, inaccessum, nisi à septentrione & ortu, idque per angustos aggeres: tribus constat plateis, quæ aquis intercurrentibus divisæ, & conjunctæ ponte triangulari admirando artificio: incolis satis est frequens, qui quæstum faciunt è piscium

piscium & avium captura. *Spalding*, oppidum elegans, rivulis undique conclusum. *Kirckton*, in superiori Hollandia. *Boston*, live *Botolphi*, oppidum ad *Withamæ* ostium, qui ponte ligneo sublimi sternitur, oppidum celebre, & portus opportunitate frequens; Ecclesia speciosa & turri editissima conspicuum: ædificiis elegans, & commercio dives. *Stanfordia*, oppidum frequens ad *Wellandum* fluvium, muroque firmatum: Ecclesias parochiales habet VII. *Deeping*. *Burne*. *Folckingam*. *Paunton*, ad *Withamæ* ripam. *Grantham*, oppidum non infrequens, & templo specioso exornatum. *Horncastle*. *Tattershal*, regione palustrifatis commode positum. *Bullingbrooke*. *Wainfleete*. *Alford*. *Louth*, frequens emporiolum. *Grimsby*. *Thongcaſter*. *Barton*, ubi trajectus celebris in *Eboracensem* provinciam. *Merket-Rosin*. *Glanford*, tenuis mercatus. *Gainerborou*, ad *Trentam*. *Burton*. aliaque ignobiliora.

D A R B Y A.

PROVINCIA hæc ad septentrionem *Eboracensi* agro clauditur; ad ortum *Nottingamensi*; ad austrum *Leicestrensi*; ad occasum *Dovo* & *Goito* flu. à *Staffordiensibus* & *Cestriensibus* dividitur.

Patet in longitudinem inter boream & austrum xxxviii pass. millia : in latitudinem circiter xxx. Ambitus illius cxxx colligit. Dividitur in vi centurias : in quibus sunt oppida viii, Ecclesiæ cvi.

Præcipua urbs *Darbia*, occidentali ripæ *Dervationis* flu. imposita, qui hic pulcherrimo ponte lapideo jungitur. Ecclesias numerat quinque. Regitur à duobus *Ballivis*, qui quotannis è xxiv senatoribus eliguntur : præter totidem *burgenses*, qui commune Concilium constituunt.

Cætera oppida sunt: *Ashburne. Alfreton. Chesterfield. Workesvorth*, plumbariis operibus nobile. &c.

STAFFORDIA.

Comitatus hic ad septentrionem concluditur *Cestriensi* & *Darbiensi* provinciis ; ad ortum *Dovo* & *Trenta* fluminibus à *Darbia* separatur ; ad austrum *Waryvicensibus* & *Wigorniensibus* præcingitur ; ad occasum habet *Salopien- ses*. Patet in longitudinem inter septentrionem & meridiem xlii milliaria : in latitudinem xxvii. Ambitus cxl millia passuum comprehendit. Dividitur in vi centurias ; in quibus oppida sunt xiii, Ecclesiæ cxxx.

Caput Comitatus *Staffordia*, oppidum

dum ab Eduardo seniore extructum, à Rege Ioanne incorporatum: ad orientale & australe latus à suis Baronibus muro fossaque cinctum: à Soyvo flumine irrigatur.

Reliqua oppida sunt: *Lichfeldia*, quæ superiorem amplitudine & antiquitate superat; urbs humili situ, satis ampla & nitida, in duas partes palude divisa, quæ duobus aggeribus conjunguntur: australis pars major & in varias plateas descripta; altera minor, templo tamen spectatissimo insignis, quod pulcherrimo mœnium ambitu cingitur. *Wolver-Hampton*. *Walsal*, non infimæ sortis mercatus, juxta Tamam flu. *Tamworth*, ad Tamæ ripam. *Newcastle*, *under Lime*. *Stone*. *Burton*, super Trentam, alabastrinis operibus nobile. *Leek*. *Ulcester*, colli molliter acclivi assidens, re pecuaria magis dives, quam structura elegans, &c.

S A L O P I A.

S Alopensis Comitatus vulgo *Shropshire*, ad septentrionem Cestria, ad ortum Staffordia, ad meridiem VVigornia Herefordiaque, ad occasum Montgomeria & Denbighia terminatur. Patet in longitudinem xxxiv milliaria: in latitudinem xxiv. Ambitus cxxxiv mill.

pass. colligit. Dividitur in xv centurias, in quibus oppida xiv, Ecclesiæ clxx.

Præcipuum illius oppidum *Salopia*, vulgo *Shrovesbury*, ambitu, commerciis, & opulencia paucis Angliæ urbibus cedens: mœnia illius valida c15 lxx pass. comprehendunt; præter munimentum à Castello ad Sabrinam perductum: Sabrina autem duobus è saxo pulcher-
rimis pontibus in oppidum ducit: ad boream affidet Castellum, quod jam ruinam minatur. Urbs collem occupat subrufescentem, Sabrinaque duobus pontibus pervius, in gyrum se agens fere totam incingit. Commerciis hodie dives; huc enim fere omnes Valliæ commoditates tanquam ad commune emporium confluunt.

Cætera sunt: *Bischops castle*, *Ludlow*, ad Temdi cum Corvo confluentes colle attollitur, majore elegantia quam vetustate oppidum: mœnibus cinctum, quæ plus minus c15 pass. colligunt: Concilium limitaneum hic celebratum *Bridgnorth*, ad dextram Sabrinæ ripam, muris, fossa, amplo castro, & Sabrina, qui hic altissimus, tutum. *Shipton*. *VVenlocke*. *Drayton*. *VVen*. *Osvestre*, urbecula fossa & muro inclusa, exiguoq; castello munita, pannorum Wallicorum mercatu felix. *Whitchurch*. & alia ignobiliora.

C E.

C E S T R I A.

Nobilissimus hic Palatinus Comitatus, ad septentrionem à Lancastrensi flu. Merseio; ad ortum Merseio, Gotio & Dano flu. à Darbiensi & Staffordienfi provinciis discluditur; ad austrum Salopiensem & Flintensem agros attingit; ad occasum Deva flu. à Denbigienfi separatur. Patet in longitudinem inter ortum & occasum XLVII milliaria: in latitudinem XXVI. Ambitus est CXLII mill. pass. Dividitur in VII centurias: in quibus oppida sunt XIII, Ecclesiæ LXXXVI.

Præcipua urbs *Cestria*, sita ad Devam flumen, quod ponte saxeo VIII fornicibus subnixo jungitur; in cuius utroque extremo porta surgit; unde perpetuo ductu mœnia urbem cingunt forma pene quadrangulari, sed oblongiori; celsa admodum & firmi operis; quæ II plus minus CIO pass. in ambitu colligunt. Ad australem urbis partem Castrum affidet validum orbiculari forma, cuius area quoque circulari muro inclusa: ad borealem vero Templum cathedrale. Septem præterea habet parœciales ecclesias. Portus illius hodie nonnihil oblimatur.

Reliqua oppida sunt: *Malpas*, ad Devæ ripam in edito colle situm. *Nantwvich*,

uvich, Middelvich, & Nortuvich, salinæ nobiles, v vel vi mill. pass. à se invicem distantes: *Nantuvich* autem maximum & elegantissimum oppidum; ecclesiam habet unicam perpulchram. *Congleton*, amplum & frequens oppidum. *Maclesfield, Knottesford, Haulton*; oppidum cum suo castro. *Sondbach, Stopford, Tervin, & Altringham, &c.*

LANCASTRIA.

PROVINCIA hæc ad austrum Merseio flu. à Cestria secluditur; ad ortum habet Darbiam; à septentrione Eboracensem provinciam cum Westmerlandia & Cumbria; ab occasu Hibernico mari alluitur. Patet in longitudinem LVII millia passuum: in latitudinem XXXI milliaria. Ambitus illius est CLIII millia passuum. Dividitur in VI centurias; in quibus oppida XV, Ecclesiæ XXVI, præter capellas quamplurimas.

Primarium oppidum *Lancastria*, situ amœnum, sed non admodum frequens, ad australem Loni ripam. Omne decus hujus oppidi, in templo, castro, & ponte consistit. Plateæ plures & in longum protensæ.

Cætera sunt: *Rochdale*, mercatus frequens, ad Roch flu. in valle situs.

E

Bury,

Bury. Irevvello appositum oppidum. *Manchester*, circum vicinis oppidis præcellens; elegantia, frequentiaque, lanificio, foro & templo: Mancunium Antonino. *VVarrington*. *Ormes kirke*. *VVigghin*, oppidum cultum & copiosum. *Preston*, amplum, elegans, & frequens oppidum. *Blackburn*. *Vlverston*. *Boulton*. *Burie*. *Colne*. *Lerpoole*.

E B O R A C E N S I S P R O -
V I N C I A .

E Boracensis provincia, vulgo *Torckshire*, ad arctum Dunelmensem episcopatum objectum habet, perpetuo Tesis flu. cursu divisum: ad ortum oceano Germanico pulsatur: ad occasum Lancastrensi agro & VWestmerlandia: ad austrum Cestrensi, Darbyensi, Nottinghamiensi, & Lincolnensi clauditur. Patet in longitudinem LXX mill. passuum: in latitudinem LXXX, Ambitus est CCCV III milliarius. Dividitur in tres partes, *VWest-Riding*, *East-Riding*, & *North-Riding*. *VWest-Ridingh* oppida mercatoria habet XXI, & Ecclesias CIV. *East-Riding* & *North-Riding* oppida XXV, Ecclesias CCCCLIX.

Caput omnium est *Eboracum*, urbs peramœna, ampla & magnificentissima, opibus civibusque referta: validis propugna-

pugnaculis munita, & ædificiis publicis privatisque splendidis ornata. Henricus VII hic concilium ad septentrionalis hujus plagæ causas judicandas constituit. Interluit Vrus fluvius, & quasi in duas partes secat, quæ lapideo ponte conjunguntur: Pars occidentalis, quæ minus frequens, mœnibus pulcherrimis & flu. septa est; Pars orientalis, ædificiis densa & angustioribus plateis conclusa, firmissimis itidem mœnibus armatur; & ad ortum Brumalem Fossi profluentis satis profundo alveo vallatur; qui in ipsam urbem cæca via penetrans, ponte continetur ita ædificiis continuo, ut potius vicus videatur. Hic & magnificum Cathedralæ templum visitur.

Proximum huic est Kingston, super Hullum, vulgo *Hul*, oppidum non admodum antiquum, verum magnificis ædificiis, firmis propugnaculis, navibus instructissimis, mercatorum frequentia & rerum omnium affluentia emporium hodie longe celeberrimum. cinctum est lateritiis muris, & firmis turribus; civesque illius opulentissimi.

Cætera sunt: *Sheafield*, ferrariis fabricis celebre, & castro firmo vetustoque munitum. *Rotheram*. *Doncaster*, vetustum oppidum. *Tickhill*, vetustum oppidum; castro satis magno, sed simplici mœ-

nium ambitu, & mole edita, cui arx rotunda imponitur, munitum.

Halifax, olim *Horton*, oppidum celebre, in declivi collis ab occasu in orientem positum. *Wakefeldia*, re pannaria, sua magnitudine, ædificiorum elegantia, foro frequenti, & ponte inclyta. *Skipton*, inter montes latens; oppidum ædificiis nitidum, cum munito castello. *Leedes*, oppidum lanificio opulentum. *Pontfrait*, agro peramœno positum, ædificiis nitidis excultum, cum castro specioso & munitissimo. *Sherborn*, oppidulum frequens. *Otley*, *Wetherby*, oppidum mercatu insigni. *Rippley*, *Knarresborough*, rupi asperrimæ impositum. *Rippon*, templum habens splendidum, & olim lanificio clarum. *Burroubridge*, exiguum oppidulum, cum ponte saxeo eximio super Vrum strato. *Selby*, oppidulum non infrequens. *Hovuden*, oppidum mercatorium. *Wightom*. *Beverley*, oppidum amplum & perfrequens. *Cottingham*. *Headon*. *Bridlington*. *Scarborough*, juxta in subiecto mari: captura hælæcum uberrima est. *Whitby*, *Tarum*, *Stokestey*, emporiolum. *Gisboring*, exiguum nunc oppidum. *Pickering*, oppidum colli affixum, & veteri castello munitum. *Kirckbymorside*, non infimæ sortis mercatus. *Malton*, forum frumen-

frumento, equis, piscibus & instrumentis rusticis celebratum. *North-Alverton, Thrusk.*

Eboracensis agri pars, quæ solstitialem occasum spectat, *Richmond-Shire* appellatur, montosa fere, & plumbo atque carbone fossili foeta. Cujus præcipua urbs *Richmondia*, exiguo mœnium ambitu inclusa, sed productis ad tres portas suburbiis satis frequens; cum castro munitissimo, quod ex alto *Svvalam* vasto cum murmure ruentem despicit. Reliqua oppida sunt: *Middleham*. aliaque ignobiliora.

DUNELMENSIS
EPISCOPATUS.

Dioecesis hæc ad septentrionem à Northumbria *Derventione* fluv. dividitur; ad occidentem, *Cumbriam* & *Westmerlandiam* attingit; ad ortum oceano Germanico pulsatur. Ambitus illius circiter mill. pass. cõplectitur triangulari fere forma. Oppida habet VI, Ecclesias CXVIII.

Metropolis, *Dunelmus*, vulgo *Durham*, situ editiori & munitissimo, spatio tamen non magno, ovali quodammodo forma; *Wiro* flumine ab omni præterquam à septentrione circumfunditur, & mœnibus firmatur ad australem partem cathedralis Ecclesia surgit

turre conspicua: in medio imponitur castrum quodammodo intermedium inter duos pontes è saxo, quibus fluvius hinc ad ortum, illinc ad occasum conjungitur. habet & sua suburbia cum singulis Ecclesiis.

Cætera oppida sunt: *Bernard-Castle*. *Stayndrop*. *Darlington*. *Hartlepole*, emporium celebre, situ percommodo, & statione fida. *Auckland*, editiori tumulo impositum; ubi pulcherrimæ Episcopi ædes & insignis pons visitur.

VVEST MORLANDIA.

Comitatus hic ab occasu & borea Cumbria; ab austro Lancastria; ab ortu Eboracensi agro & Dunelmensi Episcopatu concluditur. Patet in longitudinem xxx milliaria: in latitudinem, ubi maxima est, xxiv. Ambitus cxii occupat. Oppida numerat xv: Ecclesias xxvi.

Primarium oppidum *Kendale*, mercatura & frequentia; lanificii quoque gloria celebre. Forma oblonga jacet ad Keni flu. ripam, qui tribus pontibus jungitur.

Reliqua sunt: *Kirckby Stephen* & *Kirckby Landal*: *Appelby*, veteribus Aballaba, agro non inamœno situm, & Ifuno flu. circumfusum, ceterum infrequens.

C V M.

C V M B R I A.

Provincia hæc ab arcto Scotiam attingit, à qua Kirsopo flu. dividitur: ad ortum Northumbriam habet & Westmorlandiam; ab occidente Hybernico mari alluitur. Oppida habet IX, Ecclesias LVIII.

Primaria hujus urbs *Carleolum*, peramœne inter Itunam, Peterillum, & Candum flu. sita; firmis mœnibus è saxo, castello, & citadella, quam vocant, munita. Forma illius oblongior ab occasu in ortum procurrens. Ad occidentem est castrum satis magno ambitu. In media fere urbe est templum Cathedralis.

Cætera sunt: *Ravenglas*. *Egremond*, colli impositum castrum. *Kesvicke*, agro satis læto, & æraria sectura notum. *Cokermouth*, forum copiosum, oppidumque eleganti structura, sed humiliori situ inter duos colles; quorum alteri ecclesia, alteri castrum impositum est firmissimum. *Virinton*, salmonum captura nobile. *Ierby*, forum non minimum. *Penrith*, emporiolum celebre, ad occiduam plagam castro regio firmatum; templo satis pulchro ornatum. *Brampton*, tenuis mercatus.

N O R T H V M B R I A :

PROVINCIA hæc Deruvento & Tina
fluv. inclusus, ad meridiem Dune-
mensis spectat: ad boream Scotiam; ad
occasum Cumbriam: ad orientem ocea-
no Germanico alluitur, triangulari & fe-
re æquilatera forma est, ambituque suo
c x l v milliaria complectitur. Oppida
habet v: Castra xxvi: Ecclesias cccclx.

Præcipuum oppidum Novum castrū,
vulgo *Neuv-Castle*, opulentum & fre-
quens; portum quippe habet nobilem,
quem Tina efficit, ea profunditate ut
maximas naves admittat: mœnia habet
firmissima; templa quatuor; commercio
carbonum fossilium florentissimum.

Cætera sunt: *Hexam*, ad Tinæ ripam
in editiori colle. *Morpit*, celebre oppi-
dulum ad borealem Wentsbec fluv. ri-
pam; cui castrum in umbroso colle adsi-
det. *Alneuvick*, castro egregio firma-
tum.

Beruvijck, ultimum & munitissi-
mum Angliæ oppidum, Tuedæ ostio
impendens; & longius in mare porrigi-
tur, ita ut mari & Tueda fere circum-
valletur: Scotis olim extorta urbs, sæ-
piusque reddita, demumque sub Eduar-
do I V recuperata; ex quo ab Angliæ re-
gibus, & præsertim Elisabetha, ita fuit

permunita, ut facile omnes hostium minas contemnat.

V V A L L I A.

TOta illa pars Angliæ, quæ ad occasum vergens, & Hybernicum mare, fere Sabrina & Dea fluminibus à reliquo corpore, quod hætenus descripsimus, dividitur, olim Cambria dicebatur; hodie VVallia. Hæc olim in tres partes seu principatus dividebatur; in *Vendotiam* quam ipsi *Guyneth* dicebant: quæ postea Anglis septentrionalis VVallia fuit: in *Demetiam* quæ Anglis australis VVallia: & in *Powisiam*: singulæ autem provinciæ divisæ erant in Cantreda; & singula Cantreda in suas comotas. In censualibus quoque libris distinguitur in occidentem, septentrionalem & australem VValliam. Hodie fere, dividitur in duas partes, in borealem, & australem VValliam; & in duodecim Comitatus: licet unus, nimirum Monmouthensis, ab Henrico VIII Parliamentaria authoritate Angliæ annexus, & à reliquo VValliæ corpore fuit divulsus.

P E N B R O C H I E N S I S.

COmitatus hic extremum VValliæ Promontorium ad occidentem occupat; patetque in longitudinem mill.

xxvi, in latitudinem x x, ambitum xciii. Dividitur in centurias vii. in quibus oppida v, Ecclesiæ cxlv. Portus habet longe optimos, inter quos excellunt Tendy & Milford, quorum hic capacissimus est; quippe qui xvi recessus, quinque sinus, tredecimque navium stationes contineat, suis nominibus notas.

Non longe ab hoc portu sedet Provinciae caput *Penbrochia*, mœnibus male sartis firmata, (& admodum infrequens,) quæ in ambitu 15 cccclxxx pass. capiunt. ad occidentale latus castrum habet amplum aggere occlusum.

Proximum est oppidum *S. Davidis*, urbs æque infrequens, sylvis minime tecta, ideo procellis semper exposita. Cathedrali habet Ecclesiam admodum speciosam; juxta quam visitur Episcopi palatium, totum è vivo saxo constructum, sed male rectum, & perpluens.

Reliqua sunt: *Fishgard*, asperæ rupi affixum, cum statione satis opportuna. *Haverford vvest*, loco inæquali situm, elegantia & frequentia celebre. *Newport*. & *Tenby*.

CAERMARIDVNENSIS.

Provincia hæc, vulgo *Caermarden-shire*, ab occasu *Penbrochia*; ad septentrionem *Ceretica*, interfluente *Te-*

vio fluvio; ab ortu Glamorgania & Brechinia; ad austrum denique oceani Hybernici brachio concluditur. Patet in longitudinem xxxv milliaria: in latitudinem xx. Ambitus illius est c i mill. passuum. Dividitur in vi centurias; in quibus sunt oppida vi, castra x, Ecclesiæ lxxvii.

Comitatus caput Maridunum, vulgo *Caermarden*, urbs amœno situ, super Tovium fluvium, qui ponte stratus. in montis declivi castrum sedet, à cujus saxeo muro, alius costilibus lateribus intermixtus totum oppidum cingit, c i o cccc pass. ambiens.

Reliqua oppida sunt: *Kidvelly*, maris sinui adfidens; mœnibus septum, & castro, quod jam labascit. *Landilo. Laneythye. Langadoke. & Lanymthesry.*

GLAMORGANIA.

Provincia hæc ad occasum Loghoro flu. à Carmaridunensibus separatur; ad arctum à Brechinia; ad ortum à Monumethensibus; ad austrum ab oceano concluditur. Patet ab ortu in occasum milliar. xl; ab arcto in austrum non omnino xx. Ambit c x i i mill. passuum. Dividitur in x centurias: in quibus vi oppida; Ecclesiæ c x v i i i.

Primarium oppidum *Caerdiff*, urbs nitida,

nitida, mœnibus & castro communita; præterlabitur Tavis fluvius, portumque aperit satis commodum. Mœnia in ambitu colligunt 10 cccc xx passuum; munimentum autem secundum amnem alios ccc.

Reliqua sunt: *Landaff*, ad Taffum flumen; cum suo castro & Ecclesia Cathedrali; tenuis urbecula & humiliori situ. *Cowbridge*. *Neath*, Antonini Nidus. *Aberavon*, tenuis mercatus. *Suweinsey*.

M O N V M E T H E N S I S
C O M I T A T V S.

Comitatus hic, Munovv fluv. ad septentrionem ab Herefordia; eodem & Vaga fluvio à Glocestria ad ortum separatur: ad occasum Rennero fluvio à Glamorgania: australe latus Sabriniano freto pulsatur. Patet inter arctum & austrum milliaria xxiv; inter ortum & occasum vix xix. Ambit. lxxvii. Dividitur in vi Centurias: in quibus oppida iv. castra xiv, Ecclesiæ cxxvii.

Primaria urbs *Monmouth*, peramœno & opportuno situ inter Vagam & Monnovum fluvios, incolis frequens; olim tota mœnibus cincta fuit, quorum adhuc pars superest.

Reliqua sunt: *Chepstovv*, oppidum
cliyo

clivo à fluvio surgenti impositum, mœnibus magno ambitu inclusum; castrumque habet spatiosum fluvio impendens. *Abergevenny*, muris & castro munitum, antiquis Gobanium. *Uske*, Antonino Burrium, ad Birthin in Iscam confluentes. *Caerleon*, Antonino Isca exiguum hodie oppidulum; sed ex illius ruinis crevit *Neuport*, castro & portus opportunitate non ignotum.

BRECHINIA.

VUlgo *Brecknock Shire*, ad boream à Radnoriam Claryveno & Vaga flu. discluditur, ad occasum Cereticæ & Caermaridunensi agro prætenditur: ad austrum Glamorgan; ad ortum Monumethensem & Radnoriensem agros vicinos habet. Longitudo illius xxviii. mill. latitudo xx. Ambitus cii. mill. pass. complectitur. Dividitur in vi centurias: in quibus oppida iii, Ecclesiæ lxi.

Caput Comitatus *Brechnochum*, structura elegans; mœnibus ovali forma septum, quæ 10c xl pass. colligunt. Ad occidentem amplum & magnificum castrum adsidet, quod jam labascit. Positum est oppidum ad Houthyæ & Osca confluentes.

Reliqua sunt: *Haya*, peramœne inter Vagæ & Dulassi fluentia sedens. *Buelth.*
fatis

fatis frequens, situ amœnum & castro firmatum.

R A D N O R I A.

A Septentrione Monumethensi agro; ab ortu Salopiensi & Herefordiensi continetur; ad austrum Elarvveno & Vaga flu. à Brechinia dividitur; ad occidentem Cereticam respicit. Ambitus illius xc mill. passuum. Dividitur in vi centurias. in quibus oppida i v, Ecclesiæ l ii.

Primarium oppidum *Radnor*, situ peramœno sub colle positum; cui amplum & munitum castrum insidet; à quo ad flumen usque fossa munitur.

Cætera sunt: *Prestaina*. egregia structura, & incolis frequens. *Knighona*. & *Rachader-Gouvy*, ad Vagæ cataractas.

C E R E T I C A, five C A R-
D I G A N I A.

AD septentrionē, à Merionethensibus Dovio flumine; ad ortum à Mongemeriensibus montibus; à Brechiniensibus Tovio flumine; ad austrum à Maridunensibus Tivio flu. dividitur: ad occasum Hibernico mari pulsatur. Ambitus cui mill. pass. colligit. Dividitur in v centurias: in quib⁹ oppida iv, Ecclesiæ lxiv.

Præcipuum oppidum *Cardigan*, acclivi

clivi aggeri insidens ; ab austro Tuvio flu. præalto præcingitur, quod transitum omnino nullum, nisi per pontem sub ipso castro admittit, mœnia etiam assurgentium rupium ope editiora oppidum undiquaque cingunt **13CLXXX** pass. ambitu. Castrum rupi insidet, amplum & speciosum olim, nunc vetustate deformatum.

Reliqua sunt : *Aberrystvyth*, ad Tivii ostium copiosissimum totius Comitatus. *Llanbeder & Tregaron*.

**MONTGOMERIENSIS
COMITATUS.**

AD boream Denbigiensi agro ; ad ortum Salopiensi ; ad austrum Radnoriam & Ceretica ; ad occasum Merionethensi circumscribitur. Dividitur in **VI** centurias : in quibus oppida **VI**, Ecclesiæ **XLVI**.

Totius conventus caput Mons Gomericus, urbs situ amœna, salubris, molliter acclivi rupi apposita : alteri autem colli insidet castrum elegans & munitum.

Reliqua sunt : *Llanfillyn. Lanydloes. Machenleth. olim Maglona. Neuvton. & Welsh poole.*

ME-

M E R I O N E T H E N S I S
C O M I T A T V S.

AD septentrion. Caernarvoniam & Denbigiam attingit; ad ortum Mongomeriam, ad austrum Dovio à Ceretica dividitur: ad occidentem oceano lavatur. Dividitur in vi centurias: in quibus oppida iii, Ecclesiæ xxxvii.

Oppida sunt: *Harlech*. ad occiduum provinciæ latus marisque littus, patenti & ventis exposito loco situm, nec elegans nec frequens. Castrum tamen adfidet firmissimum ac pulcherrimum, edito colli impositum, & duplici vallo septum; quod jam ruinam minatur. *Dolgestre, & Bala*.

D E N B I G H I A.

AD boream oceano & Flintensi agro; ad occasum Caernarvonia & Merioneth; ad ortum Cestria & Salopia; ad austrum Montgomeria terminatur. Ambitus cxiv mill. passuum. Dividitur in xii centurias: in quibus oppida iii, Ecclesiæ lvii.

Primarium oppidum *Denbigia*, pendenti rupi affixa; non magno sed valido mœnium ambitu, & ad australem partem turrato castello munita: sed oppidum hoc ob situs incommoditatem fere desertum,

DESCRIPTION. 81
desertum, & novum sub ipsarupe sur-
rexit, quod hodie frequentissimum, sed
nullis mœnibus septum.

Reliqua sunt: *Wrexham*, in regiun-
cula plumbi ferace, turre elegantissi-
ma conspicuum. & *Ruthin* ad Cluidæ
orientalem ripam ædificiis & incolis
frequens.

FLINTENSIS COM.

AD ortum Cestria; ad boream Ver-
givio mari; ad occasum Denbigia;
ad austrum Salopia terminatur. Dividi-
tur in v centurias: in quibus tantum
unicum oppidum mercatorium; castel-
la vii, Ecclesiæ xxviii.

Oppidum id *Caeruvick*, quod ne-
que vetustum neque elegans. Inter ca-
stra præminent *Flint*, *Harvarden*,
Ruthland. *Moli*, *Yovv-ley*.

CAERNARVONIENSIS

COMITATUS.

A Septentrion. & occasu Hibernico
mari; ad austrum Mervinia; ad or-
tum Denbighia concluditur. Ambitus
illius est cx mill. passuum. Oppida ha-
bet v, Ecclesias lxxviii.

Præcipuum oppidum *Caernarvon*
pulcherrimo ad mare prospectu; orbi-
culari castri mœnium ambitu contine-

F tur.

tur, quod totum occidentale latus occupat. Ab oceano quotidie arroditur.

Cætera sunt: *Bangor*, oppidulum tenue, sed Episcopalis sedes. *Aberconwy*, ad Connovii flu. ostium, tam mœnibus quam castro firmatum. *Neuvyn*, villa mercatoria. & *Pulhely*, ad interiorem maris sinum.

De Insulis adjacentibus.

MONA, vel MANNIA.

Vulgo *the Ile of Man*. Ad septentrionem Scotiam spectat; ab austro alteram Monam, vulgo *Anglesey*; ab occasu Hiberniam; ab ortu Lancastriam. Ambitus illius colligit LXXXII mill. passuum. Longa XXIX; lata vix IX mill. passuum. Dividitur in duas partes, australem & borealem: in quibus oppida V, Parœciæ XVII.

Inter oppida præcipuum censetur *Ruslin* ad australe latus situm, ubi sedes Episcopi Sodorensis. Frequentissimum *Duglas*, ob portum optimum & aditu facilem. Cætera sunt: *Laxitovne*, *Peeltovne*, & *Ramsley*.

Hæc insula olim Eubonia dicta ut scribit Valsingamus, & dominus ejus quondam Rex vocatus, quod nomen jam dudum exolevit.

INSV-

I N S V L A S A C R A.

A Nglis *Holy Iland*. Ab occidente & austro Northumbriam spectat; ad euro-auftrum Farne insulam, circuitus illius haud ita magnus. Vnicum tantum habet oppidulum, cum portu non incommodo.

F A R N E.

N Orthumbriæ quoque obtensa; in ambitu xv mill. pass. colligens. Paucas habet ædes, oppidum nullum.

M O N A sive A N G L E S E Y A.

I Nsula angusto freto seu flum. Menai à Caernarvonia divisa, cætera Hibernico mari pulsatur. Ambitus illius lxx plus minus mill. pass. continet. Dividitur in vi centurias: in quibus 11 oppida, & Ecclesiæ lxxiv.

Primarium oppidum *Bellus Mari-scus*, ad orientalem illius partem, amœno situ, licet palustri loco; castro specioso munitum.

Secundum Nevyburg, ad occasum jacet, ab arenis multum damni patitur.

C Æ S A R E A sive I E R S E I A.

N Ormanniæ adjacet versus austrum, ambitu capiens xxxviii milliaria:

F 2

ovali

ovali fere forma. Peramœna insula, variis frugibus & pecore abundans. Duodecim numerat parœcias, & quatuor castella. Commodas habet stationes, inter quas securissima est in australi insulæ parte inter oppidula S. Hilarii & S. Albani.

SARNIA sive GARNSEYA.

HÆC xx milliar. à Cæsarea abest versus occasum æstivum, alteri nec magnitudine nec bonitate æquanda: x quidem tantum numerat parœcias; portus tamen commoditate altera longe est celebrior, mercatorumque commerciis frequentior. Atque hæc duæ insulæ solæ Regi Angliæ è Ducatu Normanniæ reliquæ.

V. E C T A.

Vulgo *Wight*. Insula Southantoniensi Comitatu ex adverso objacet, exiguo freto ab illo divisa, ita ut quondam continens fuisse videatur. Figura pene ovalis. Patet in longitudinem xx. mill. pass. in latitudinem xii. Ambitus lx plus minus. Oppida hic tria; Ecclesiæ xxxvi.

Primarium oppidum *Novus portus* vulgo *Neuport*; opportuno loco situm: & habitatoribus frequens. Cætera sunt: *Sandon*, & *Yarmouth*. Habet præterea duo castella. *Cowes* mari impositum: & haud

DESCRIPTION. 85
haud longe novo portu, amplissimum &
munitissimum, quod insulae castellum
vocant & vulgo *Cusbro* ubi instructissi-
mum est armamentarium.

II.

COELI SOLIQUE RATIO
in genere atque in singulis
provinciis.

Amden. Qui caeli spatia terrae
tractibus accuratius compara-
runt, Britanniam octavo Cli-
mati subjecerunt, parallelis de-
cimo octavo & vicesimo sexto incluse-
runt. Diem maximum horarum æqui-
noctialium xviii cum semisse putant. At
Belerium in convexo terrae situ sub ulti-
mo occidente xvi temporibus, l scru-
pulis; Cantium xxi temporibus secun-
dum longitudinem describunt. Latitu-
dinem in australi ora l gradibus, x scru-
pulis. Tarvisium lix gradibus, xl scru-
pulis metiuntur. Usque adeo ut hic si-
tus Britanniam definiat caelo & solo
juxta felicissimo & mitissimo. Caelum
ita mite & temperatum est, ut aestates
minus fervidae sint. calores enim miti-
gant perennes auræ, quæ cum terræ na-
scentia recreant, tum homini pecorique
saluberrime & jucundissime adblan-
diun-

diuntur: & hyemes sunt clementissimæ; frigoris etenim vim (ut taceam aërē crassiusculum) frequentes & sedatæ pluvix ita dissolvunt, mareque circumfusum ita moderato tepore terram fovet, ut multo remissius sit apud nos frigus quam in nonnullis Gallix & Italiæ regionibus. Solum ab omni frugum genere ita beatum, ut Cereris sedem fuisse dixerit Orpheus, & occidentalis imperii quasi horreum & cella penuaria fuerit. Atque hæc in genere dicta sũnto. Singularum provinciarum dotes nunc prosequemur.

Cantiana provincia (inquit *Camden.*) est inæqualis. ad occasum planior & sylvis umbrosa; ad ortum, collibus molli-ter surgentibus excelsior. Incolæ, qua à Tamisi ad austrum patet, in tres areas sive portiones (gradus vocant) distinguunt. quarum superiorem ad Tamisim salubrem sed minus opulentam esse ferunt; mediam & salubrem & opulentam: inferiorem vero opulentam sed insalubrem, utpote quæ maxima parte sit uliginosa (*Rumney marsh* vulgo) sed luxurianti gramine lætissima. Pratis tamen, pascuis, arvisque ubique fere læta, pomis ad miraculum abundans, nec non cerasis. Villas & oppida habet frequentissima, stationes satis tutas, ferri venas nonnullas, sed aërem crassiusculum

ob

ob halitus ex aquis evaporantes.

Suffexiæ cœlum salubre, quamvis aliquatenus caliginosum, ob nebulas ascendentes è vicino ab austro mari; quod prodiga satis manu tam pisces quam volucres marinas illi porrigit: parcius vero vel portus excipiendis vel stationes continendis navibus subministrat; quasque exhibet, non minus inconstantes & incertas situ, quam periculosas accessu. Solum pingue & fœcundum, magnam abunde rerum omnium copiam ad humanos usus profundens; idem tamen viatoribus incommodum, præsertim hibernis mensibus, ob altum cœnum. Fert frumentum, pecudes, sylvas cæduas. ferum non ejusdem ubique bonitatis, in univèrsum tamen minus tenax, quam Hispanicum.

In Surria aura gratissime suavissimeque spirat; ager refertior feris & vivariis, quam segetibus, licet qua ad Tamisim pertingit & segetibus & pascuis abundet.

Hantonix aër temperatus, sed crassior ob vicinum mare & multitudinem fluviorum: solum frugibus & pecore abundans; pascuorum amœnitate lætum, sylvarumque densitate amœnum. Commoda quæ passim ex hoc agro percipiuntur, constant è lana, pannis &

F. 4.

ferro:

ferro: panni illi vulgo Kerseia dicuntur, & magnum quæstum provincialibus ministrant.

Dorsettiæ aër laudabili & salubri est temperie: gleba satis pinguis plurimas commoditates præbet, totusque adeo ager sedet amœnissime: Interior enim tractus multis perennibus fontibus rigatur, qui per convalles delapsi tandem in unum se colligunt & mare petunt. Comoda hujus agri sunt lanæ atque sylvæ: Mare vero Isidis plocamon, fruticem marinum sine foliis, corallio non ab similem, profundit.

Devoniæ cœlum subtilius, salubre tamen: solum montosum, sylvis vestitum & frugiferum; modo nec rustici opera desit, nec sumtibus parcatur; præsertim in partibus remotioribus à mari; unde multo cum labore nec minori impensa arenam petunt, quæ superficiei terræ inspersa, ad fœcunditatem efficax est, & glebis quasi animam infundit. Commoditates hujus provinciæ è lanis & lanificio constant. Hic enim optimæ subtilissimæque texturæ, quas Kerseias vocant, conficiuntur. Magnetes è rupibus super Dartmore effodi ferunt.

Cornubiæ aër, reciprocis fluctibus tanquam follibus ab ambiente eam æquore assiduo æstuantibus perpurgatur, unde

unde adeo purus subtilisque fit ut salutaris admodum evadat; acrior tamen & penetrantior est, ita ut aprior sit ad conservandam quam recuperandam valetudinem. Adventus veris tardior quidem quam in regionibus magis ad ortum spectantibus, sed æstas temperato suo calore tarditatem illam in fovendis terræ frugibus apprime tempeſtiva illarum maturitate compensat. Hyems longe quam alibi minor. Cæterum ventis procellisque valde obnoxia est regio. Solum fere crebris montibus attollitur, angustis brevibusque vallibus distinctum; quarum superficies tenui gleba operitur; quam marina alga (*orevwood* vulgo) & feraci quadam arena, incolæ supra quam credi possit pinguem fæcundamque efficiunt. Divitiæ vero multo majores ex æris stannique fodinis eruuntur: quippe cum hæc regio prima sit quæ has opes aperuerit. Commoditates hujus provinciæ terra marique variæ. nam præter alios pisces, pisciculi quos *Pilchards* vocant, immensa copia hic capiuntur: aëris stannique metalla jam diximus: etiam aurum & argentum; imo & adamantes in cautibus reperiuntur. Opulentus præterea ager frumento & pecore.

Somersetensis provinciæ aura lenis

F 5

& de-

& delectabilis æstivis mensibus; hibernis pluviosa; unde terra hyeme ita cœnosa & uliginosa, ut viæ admodum difficiles sint & impeditæ: Solum tamen admodum fœcundum; undique pascuis & pratis renidens: unde pecore frumentoque abundat: nonnullis locis & plumbi venis scatet: & adamantes fundit prope Bristoliam, sed minimi pretii.

Wiltoniæ aër dulcis, jucundus, & salubris; solum omnium rerum copia egregie fertile.

Bercheriæ cœlum satis temperatum, suave & amœnum; solum frumenti ferox; & ut compendio dicam, provincia hæc nulli, frumento, pecore, aquis, sylvisque concedit: orientalis tamen illius pars minus laudatæ fœcunditatis.

Middlesexia summa est cœli temperies, solo abunde fertili; pascuis & frugum bonitate adeo dives, ut triticum hinc proveniens potissimum regiæ mensæ inserviat.

Essexiæ cœlum temperatum & amabile: solum pingue & fœcundum; nonnullibi tamen siccum & sterile. Comoda quæ ex hoc Comitatu proveniunt, multa magnaque sunt; sylvarum, frugum, pecorum, croci; cujus ad septentrionalem tractum magnus est & quæstuosus proventus. Ostrea ad illius oram
optima.

optimæ notæ. Casei inprimis celebrantur.

Suffolciæ cœlum salubre & jucundum: solum dives & ferax, omnibus rebus abundans. Quæstus incolarum existit è frugum copia, pecore, lanificio, pascuis, sylvis: casei hic item laudatissimi conficiuntur.

Norfolciæ aër subtilior paulo & asperior, præfertim ad mare & in campestri regione; hinc veris & messis adventus ferior. Solum pro ratione locorum varium, sub oppidis fere lætum & ferax: aquis satis irriguum & sylvofum; superius ad ericeta nudum, aridum & sterile. *Marshlandia* & *Fleg* supra modum opulenta: illa quidem pascuis, hæc frumento fælicior.

Cantabrigiensis provinciæ aër minus laudabilis: quippe qui à vicinis paludibus inficiatur. Solum varium, palustreque: australe tamen campestre & frumenti ferax: mediam interfecat Camus fluvius, ad utramque ripam pratis & pascuis vestitus. Commoda hujus provinciæ sunt frumentum & crocus.

Hertfordiæ cœlum temperatum & salubre: solum pingue, frumenti ferax, pecorumque dives, nulliusque rei ad vitam necessariæ indigum.

Bedfordia fere tota campestris est; cœlum

cœlum benignum ; solum satis ferax, præsertim qua Vsa irrigatur.

Buckinghamia cœlo gaudet præstantissimo ; solo divite, pingui & feraci, frumentum, gramen & margam seu cretam abunde proferente. Chilterni collibus media dividitur. Innumeros ovium greges alit, quarum vellera mollia & tenuissima.

Oxonienſis ager omnibus numeris absolutus, tam cœli temperie quam soli feracitate atque amœnitate.

Glocestrenſis aër suavis & salutaris : solum fœcundissimum & omnium frugum feracissimum, adeo ut olim hic vineta extitisse memorent, & Malmesburiense vinum hujus provinciæ Gallico comparent. Commoda hujus provinciæ, fruges, ferrum, vellera.

Herefordia, cœlo saluberrimo ; solo frugibus & pecoribus ita fertili, ut nulli Angliæ parti concedat.

Wigornia, cœli temperies grata & propitia : solum ita fertile ut nulli Angliæ parti concedat. Pirorum hic maximus proventus, è quibus *Pyrry* potum conficiunt, gustu jucundum & salubrem. Multos salſos fontes habet.

Warvicensis Comitatus gaudet optimo juxta cœlo atque solo, nullius rei indigus. Commoda agri partim frumenta :

menta: partim lanæ optimæ: quibus accedit & ferrum.

Northantoniæ cœlum salubre; solum dives & fertile, & pascuis dives. præcipuæ illius divitiæ fruges.

Huntingdonia sementi satis apta, pascendo pecori ad ortum, ubi palustris est, maxime idonea.

Rutlandiæ cœlum salubre, solum frumento dives, nec pecori inidoneum.

Lecestriæ aër lenis, salubrisque; solum partim campestre, partim frumentarium; sylvarum indigens, qui defectus carbone fossili suppletur.

Lincolniensis provinciæ aër in orientali & australi tractu crassior & nebulosus; alibi temperatus & gratus. Solum ad occasum & aquilonem uberrimum: pascuis, arvis & pratis undique distinctum: ad ortum vero paludosum & salsum, frugibus ferendis ineptum.

Darbiensis aër benignus & salubris, solum opimum, præsertim in orientali & australi partibus: ad aquilonem & occasum in montes asurgit. Præcipuæ commoditates fruges & pecudes; molares lapides, & plumbum.

Staffordia cœlo fruitur persalubri; licet in boreali plaga aër sit subtilior & acrior, ventique frigidiores. Solum ad septentriones sterilius, in medio sylvosum,

sum, ad austrum frugibus & pascuis lætissimum. Præcipuæ commoditates è frumento, pecore, & ferro.

Salopia cœlo fruitur salubri; terra illius dives, tritici & hordei abunde ferax: Sabrina irrigatur.

Cestria cœli solique ratione cum optimis provinciis comparari potest. aër optimus & saluberrimus: solum pingue, ferax & amœnum. præstantissimi hic casei conficiuntur. Commoda illius constant è farre, pecore, salinis, metallisque.

Lancastriæ aër subtilior, & salubris: solum non admodum frugiferum, sed boum prægrandium copia nobile.

Eboracensis provinciæ aër temperatus; solum mediocriter fertile, frumenti, pecorumque, quantum satis est, supeditans.

Dunelmensis diœceseos aër acrior & penetrans; solum varium; orientalis pars campestris; australis montosa; versus occidentem petrosus est solum, re pecuaria tamen & carbone fossili incolis quæstuosum.

Westmorlandiæ aër subtilis & penetrans; neque insalubris. Solum maxima ex parte sterile, nonnullibi tamen satis ferax.

Cumbriæ aër subtilis & penetrantior. terra metallis opulenta, præsertim cupro,
&

& plumbo nigro: insignes enim in hac provincia æris fodinæ, non sine auro & argento.

Northumbriæ aër subtilis, terra ne-
tquam dives, cum neque gleba segetum
ferax sit, nec solum pecori alendo ido-
neum: maximæ illius divitiæ sunt car-
bones fossiles, quorum immensa hic
copia.

V V A L L I A.

P Enbrochensis provincia, optima aë-
ris temperie, frugibus ferax & pecore
dives.

Caermardunensis aër salubris & amœ-
nus; solum frugibus & pascuis lætum.

Glamorganiaë cœlum temperatum,
solum maxima ex parte montosum, ubi
vero subsidet, satis frugiferum.

Monumethensis provinciæ cœlum
temperatum & salubre; solum monto-
sum & sylvosum, ubique tamen fœcun-
dum.

Raduonæ aër subtilis & frigidior; ter-
ra jejuna, non tamen omnino sterilis.

Cardinganiæ cœlū frigidiusculum; so-
lum asperum & inæquale: quæstus in-
colis è pecuaria; habet & plumbi venas.

Merioneth asperrima est regio, nec
cœlo jucundo, nec solo fœcundo; incolæ
pecuariam exercent.

Denbi-

Denbigiæ aër salubris : solum versus occasum sterile ; in medio, qua subsidet, fœcundissimum ; ad occidentem montibus aspera est ; licet agricolarum industria non inculta.

Flintensis aër salubris , sed frigidior ; solum frumenti & graminis ferax ; regio pecorum dives.

Caernarvonix aër acris & penetrantior ; solum fere infœcundum, & montibus editum.

Ioh. Barcl. Anglia felicibus pascuis & ad multas, variasque arbores commoda humo, commeantium oculos pulcherrima viriditate mulcet ; gratuitis etiam bonis plebis animos in segnicie exolvens. Pabulum illic passim pinguibus campis abundat ; boum equorumque armenta ad perpetuam ejusmodi animalium aviditatem explens ; alibi autem siccioribus arvis , & humili gramine induentibus terram, supra fidem multos greges educat ; excusatque utilissimam & ad ovilia factam sterilitatem. Ne hyemis quidem rigor assueta libero aëri pecora (nisi forte supra morem inhorruerit) in stabula aut ovilia deducit. His sufficere solent nuda sub dio cubilia herbæque quas hybernus tepor alit. Quippe hyemes non illic pro plaga & Septentrionis vicinia asperæ, cum vehementer

hementer Gallicam oram quatiant, qua Britannia aduerſa eſt, multoque rigidius Batavorum cœlo incubent. In tanta aëris indulgentia Britannicus ager omnis generis ſemina facile concipit, atque ſeruat; Proceras habet lauros: Rorimarini planta apud multas gentes ipſa cura qua educatur precioſa, hîc vulgaris, & nonnunquam in ſepes velut ad horſorum cuſtodiam ſtipata. Vitem alere poteſt, uvaſque ad maturitatem perducere. Nam & Cantii amœnitas crebro collium dorſo ſuſpenſa, & Wintonienſis regio, cum cæteris ad Meridiem Ortumve ſpectantibus, olim vineta habere, quæ deinde paſcuorum utilitas, vilioſq; redemptum ex Aquitania vinum, exemit. Lupi quoque ea inſulæ parte exacti, nudos greges, & vix alicui moloſſo creditos, non infeſtant. Nam diligentia antiquorum, cum graſſaretur luporum rabies, curamque paſtorum aut fatigaret aut falleret, totum in iis ſedibus tam pervicacis feræ genus extinxit. Ita fortuna per patientiam pecorum ſub dio durantium, & mirabile luporum exitium, profuſas nec æſtimatas opes videtur indulſiſſe. Cibo, corio, vellere, velut exudantis terræ muneribus, populus in ocio, & plerumque oblivione laboris, ditescit. Ne quidem in colendo croco labor, quem

G

opti-

optimum habent ; facili herba oblatas in floribus opes non in ullius curæ aut industriæ præmium aperiente.

III.

DE MORIBVS INCOLARUM
tam in communi quam
particulari.

Iohan. Barcl. Anglis ut plurimum gravis animus, & in se velut ad consilium seductus; seipfos, & suæ gentis mores, ingenia, animos, eximie mirantur: Dum salutant, aut scribunt, descendere ad verba imaginariæ servitutis quæ istorum seculorum blandicies invenit, nisi forte externis moribus imbuti, non sustinent. Populus rei maritimæ studiosus, neque aliud tantæ insulæ validius munimentum quam tot nautarum sedulitas. Nec in castris quam navibus pejor miles, præsertim si externo aëri assuevit, cibisque, quos sæpe inexpertos avidius Angli gustant. Nam hæc gulæ incommoda à Britannia delatas legiones non semel absumserunt, & classem Elizabethæ Reginae auspiciis Lusitanæ littoribus applicitam, cum Angli stragem hostium & vastitatem fecissent, nimius æstus, & suavitas pomorum, ac bacca-
rum,

rum, quas illa plaga habet, pene totam debellavit. Discrimina omnia, & adeo mortem, impetu plus quam iudicio spernunt: Et hinc utilissimos militum dixeris, ubi ducum suorum consilio reguntur: Sua autem sponte ruentes, & illa audaciæ caligine pleni, de se sæpius post funestos exitus queri, quam de fortuna debuerunt. In Belgio, cum studia partium nuper & arma sævirent, milites Hispanicarum partium aliquot à Batavis capti erant, & suspendio conficiendi; (ita visum referre vicem hosti, qui captivos eodem lethi genere perdiderat) sed in omnes sævire non placuit. Ex quatuor & viginti (tot enim capti erant) octo ad laqueum destinantur, cæteris incolumitas promissa est. demissæ igitur in cassidem sortes, jussique singuli suam fatum extrahere; qui tesseram sustulisset nulla nota insignem, periculum effugeret; qui ferali imagine impressam, statim ab infelici arbore penderet. Omnium mentibus ingens periculi imago inerrabat: quidam præcipue Hispanus votis lachrimisque misericordiam plurimorum, etiam aliquorum risum elicuit. Erat in illa sorte ac periculo Anglus è militum vulgo, qui ingenti vitæ neglectu accessit ad cassidem, & tesseram nil cunctatus adduxit. favit fors; erat illa salutaris. Exemptus

salutaris. Exemptus periculo accedit ad Hispanum, adhuc fatali cassidi manum credere dubitantem; decemque aureis pactus, (fides Numinis!) Iudices rogat, ut Hispano extra aleam misso sibi iterum liceat fortunam experiri. Furioso, vitamque tantulis nummis æstimanti, Iudices annuerunt; & is rursus felici tessera evasit; non hac gemina modo, sed & simplici salute indignus, quam adeo vilem habuerat.

Leges quibus utuntur Angli, Gallica lingua, sed veteri, & ab hoc seculo abhorrente, ii tradiderunt, quos Normannia ad eorum sceptrum transmisit. Pauca illæ etiam, & plerumque ambigæ. De cætero consuetudo, & consulta sapientum, sufficiunt magno aditu ad lites, & infinitam iudicum potestatem, & arcanum populi ingenium tanquam Neustricæ originis & habitus retinens, ad subtilitates apertum est, quæ litibus forum implent. Et inde vulgatam fabulam crediderim, inesse Anglis caudas.

Consuetudinum autem ac legum, quæcunque à majoribus inoleverunt, adeo patientes sunt, ut jam olim sancitas, rudi adhuc tam peccantium vitio quam legum sanctitate, etiam nunc mutare aut delere, religio illis sit. Vnde enim, nisi ab hac majorum incauta bonitate,
lex vi-

lex viget, ut maritus jubeatur prolem agnoscere, hæredemque habere, anno post aut amplius natam, quam ipse ultimo ab uxore discesserit; modo constet interim à Britannicis littoribus, in exteras regiones non evectum.

In Philosophia autem, ac Mathesi, terrarumque & astrorum scientiis, nulla est tam prodigiosa sententia, quæ non ex hac regione authores invenerit, vel turbam amatorum, vividam quidem, sed modum curiosæ subtilitati, & per innumeras disputationes effusæ, non invenientem. Terram circumagi, non cœlum; Solem cum syderum lata serie non inhærere cælestibus globis; sed & globos ejusmodi nusquam esse; & quicquid Philosophi deliraverunt, multi ex his opinantur, aut credere simulant; tanquam altius supraque vulgi ingenium spiraturi, si videantur communem sapientiam ut prophanam vilemque negligere; altius in arcana Naturæ, quæ pauci deprehenderunt, intuentes.

Sed ut nihil animos magis agit, quam religionis sensus; ita multo acrius ejusmodi disputationibus incumbunt. Nec quicquam in Numinis cultu modicum possunt, qualemcanque sibi speciem pietatis persuaserint. Prioribus seculis aucti opibus homines, in solitudinem

G 3 & ere-

& eremum jurantes ; adeo ut opima pars regni , fundorumque , huic pietati concesserit ; nimis timido & periculoso voto , tam illorum qui dabant , quam eorum quibus hæc ipsa concedebantur ; cum illi pene rempublicam exhaurirent , isti autem in luxum se agi tantæ fortunæ vitio sinerent , mox in invidiam secum quoque Sacra tracturi. Et hanc quidem colendi Numinis rationem jam Anglia publice ejuravit , multi autem sic in contrarium divertere , ut quo longius à vestigiis patrum absunt , eo se propiores cælo credant. Nec id tamen publico consilio , aut si deprehendi contigerit , palam inulto : sed elusis per privatas superstitiones animis , novamque , ac propriam , & per hoc sibi gratiorem pietatem fingentibus. Itaque quos hæc cœpit superba suavitas præter cæteros sapiendi , in varia nomina abierunt , legesque diversas , non ipsa hominum authoritate , aut numero , sed pertinacia sancitas. & quod miserabili risu dignissimum putet ; crudelibus edictis illæ sectæ invicem sæviunt ; unos se cœlestium rerum participes ; exortes cæteros omnes esse. Forte in unam superstitionem consenserat cum duobus liberis pater , è plebe vir , sive vulgus intra opum , aut ingeniorum , humilitatem æstimes. Illi tres unam rempublicam

publi-

publicam sectamque faciebant. (& sæpe non pluribus hæ religiones constant.) Tandem pervicacius inter se de divina re agentibus, decessit primum à filiis pater, non quod meliora sentiret, sed diversa; & ab illis de communione sanctorum (nam sic nugatores dicebant) ejectus est. Porro sancti non his alii præter seiplos erant. Mox autem & discissis mentibus alter fratrum alterum à cœlesti consortio exclusit. Sic de angusta ecclesia, & trium hominum numero definita, tres quoque ecclesiæ natæ sunt; prodigioso scelere, & in amentiam prono. Nec perfunctorie vesani pro somniis suis pugnant. Novæ in dies sectæ rapiuntur ad tribunal, in quibus nihil simile præter unam contumaciam Iudices vident. Fœda, indigna hominibus sentiunt. Non ullius præeunte vestigio errantes, sibi quid credant authores sunt: non tormenta perhorrescunt: non salubribus consiliis aut prudentiæ acquiescentes, igne quoque consumpti, seipsis furori suo litant.

Iam vero peregrinis cum hoc populo agentibus ingens cautio esse debet, ne ex paucis, ac fortasse plebeiis, totam gentem æstiment. sed neque una instituenda est ratio qua mores tam diversos excipiant. Ferox vulgus ubi vino aut ira

incaluit, nonnunquam superbiam tu-
 moremque in hospitem injuriam vertit:
 In tanto turbine animorum eos per æ-
 mulæ superbix contumaciam laceffere
 velle, paulo aliquid supra dementiæ ma-
 lum esset. Ne tunc quidem tempestivum
 est tuam causam fidenter orare, in sævo
 ægroque tumultu: multo minus magni-
 tudinem animi ostentare defensionem
 meditantis. Leni & placido questu me-
 lius exarmaveris irruentes: nec ignobi-
 les preces erunt, quibus primum æstum
 mitigabis in furorem euntium. Nam
 hic torrens si nullo obice irritetur, mo-
 mento languebit. Et hæc quidem timi-
 dæ prudentiæ cautio adhibenda, ubi in
 oppidis agrisque multitudo in advocatio-
 nem eorum qui in te primi defæviunt,
 aut concurrat, aut timeri certe potest.
 In solitudine autem, & ubicunque non
 impari certamine potes ingruentes re-
 futare, tunc exerenda est, saltem ad
 speciem, vis animi contumelias non fe-
 rentis; qua terrebis non vera virtute in-
 sultantes, & injuriam pati tam idoneos
 quam inferre. Magistratus porro, ac ju-
 dices, peregrinorum questibus faciles,
 haud inultam popularium in illos inju-
 riam ire sinent; Si modo non peccaverit
 multitudo, quam accusari pronum,
 plecti autem ubique difficile, & ut plu-
 rimum,

rimum, nefas. Et adeo hospitalia tribunalia in ea gente erecta sunt, ut siue externus actor sit, faventes iudices habeat, siue uno crimine cum indigena reus, siue ad virgas furcamve destinato, ipse interdum nihil acerbius jubeatur quam è Britannia excedere. Patriciis quoque animus ad excipiendos peregrinos sponte factus; & famam illius comitatus cum honesto ambitu quaerunt; ut neminem possit peregrinationis Britannicae poenitere, nisi averfis incultisque moribus in barbariem natum, aut indignum qui Optimatum consortio misceatur. Cum his tamen qui sui fastigii gravem cultum ipso gestu atque verbis magnifice adornant, ex adverso componendus est gradus ad certamen majestatis, ne te forte aut ex sua gravitate, aut ex tua oratione aestiment; quae non Italicae, Gallicaeve humilitatis more, demittenda est. Evilesces alioquin apud homines non assuetos huic generi humanitatis per alternas blanditias mentientis.

Idem. Sed nec plebis superbia acerbior peregrinis quam in patricios suae gentis exerta est; qui opulentiam suae patriae luunt rusticorum fastidio seipso pene primis ordinibus stirpibusque aequantium, & indignationis suae tam preciosam

ciotam causam odisse interdum non verentur. Summa tamen apud omnes nobilitatis reverentia; quam intra brevem eorum numerum æstimant quos Dominos vocant. Hi sunt Duces, Marchiones, Comites, & Barones: Ducum & Marchionum omnes liberi, ex Comitum filiis major natu. illis quoque Episcopos Majorum pietas adjunxit. Apud hos proceres ad omnia obsequia descendere non indignum: & ipsi velut in terram positos contemplantes, suum fastigium non ignorant. Nec illæ dignitates emptionis commercio producuntur in vulgus, nummorumque fortunam: sed successionis serie transeunt in hæredem; vel beneficio Regis novi quoque Optimates in hos gradus adoptantur. Et ne hoc inane existimes decus: multa publice constituta tam ambizioso nomini reverentiam cultumque conciliant. Si contigerit æri alieno impares esse, urgentibus creditoribus in eorum corpora nullum jus esse potest; quamquam in Anglia debitores etiam in judicium non vocatos sæpe carcer accipiat. Sed hoc illustrius, quod maximorum criminum accusati, scilicet in ipsam rempublicam iniisse consilia, de equuleo securi sunt. Veritatem ab iis per tormenta posse exprimi noluerunt, qui leges condiderunt.

VVil.

*Vilhelmus Lambard. in Cantii lu-
stratione.* Accusanda omnino est vetus
αἰξενία vel potius *μισοξενία*, id est, in-
veterata ferocitas & crudelitas Anglicæ
nationis erga advenas & peregrinos.

Idem. Operæpretium foret in memo-
riam revocare quas tragœdias in hoc re-
gno ediderit naturalis hæc nostra inho-
spitalitas, & peregrinorum odium atque
contemptus, tam sub regno Iohannis,
Henrici, Eduardi secundi, Henrici V I,
quam nuper: ut deinceps infamiam hanc
diluamus, & præsertim jam melioris re-
ligionis radiis illustrati nos erga advenas
geramus humanius, ut Iovem Hospita-
lem propiciam habeamus.

Cantii incolis (*inquit Camden.*) ea
humanitatis laus, quam Cæsar olim tri-
buit, etiamnum jure debetur; ut vir-
tutem bellicam taceam, quam tantam
in Cantianis fuisse monachus quidam
scripsit, ut in procinctu, exercitus frons
illis tanquam triariis merito inter An-
glos debeat. Quod etiam comprobat
in suo Polycratico Ioan. Sarisburien-
sis: Ob egregiæ (*inquit*) virtutis meri-
tum, quam potenter & patienter contra
Danos exercuit Cantium nostrum, pri-
mæ cohortis honorem & primos con-
gressus hostium, usque in hodiernum
diem in omnibus præliis obtinet. *Idem*
Guiliel-

Guilielmo Normanno ea lege se dediderunt, ut patrias consuetudines illæfas retinerent, illamque inprimis quam *Gavelkind* nominant. Hac terræ, quæ eo nomine censentur, liberis masculis ex æquis partibus dividuntur, vel fœminis si masculi non fuerint. Hac hæreditatem, cum xv annum attigerint, adeunt, & sine domini consensu cuilibet vel dando vel vendendo alienare licet. Hac filii parentibus furti damnatis in id genus fundis succedunt, &c. Hac maritus uxoris decedentis, siue liberos ex ea susceperit siue non, terras hujus generis accipit ex semisse quandiu manet innuptus: Itemque uxor mariti decedentis, quandiu manet innupta, & honeste se gerit; nam si uterum gerere deprehendatur, amittit.

Cornubienses (inquit *Camden*. (ut omni humanitate exculti: ita fortes, strenui, & statura satis procera, torosisque membris; & qui palæstrica (ut illa virilia pilam jactandi certamina taceam) ita excellunt, ut eam laudem aliis gentibus & arte & vitium firmitate præripiant. Sermo ipsorum ab Anglico diversus, utpote ejusdem originis cum Wallica, licet dialecto nonnihil differat, & facilius sit pronuntiatus; licet nec Anglicum vulgo ignorent, quem tamen rudiori quodam accentu nonnihil deformant.

Wil.

Wiltonienses bellicosi, ita ut cum Cornubiensibus & Devonienfibus fubfidariam cohortem in præliis obtineant.

Norfolcienses fide in principes fuos commendantur; plurimæ hic generofæ familiæ; quarum centum, inquit Speedus, nunquam fe majestatis læfæ reas fuiffe jactare poffunt.

Cestrenfes nulli nationi bonitate & præstantia cedunt; regio nobilitate & viris bellicofis fœta. fœminæ formæ præstantia & pulchritudine facile cœteris præstant.

Northumbri bellicofi funt, & optimi velites, quippe Scoticis bellis exerciti.

VI.

THOMÆ SMITHI

DE REPUBLICA ET ADMINISTRATIONE Anglorum,

Libri primi

C A P. I.

Rerumpublicarum atque administrationis varias effe formas.

QVI de rebuspublicis hætenus fcriptum aliquid literis confignarunt, in tres imperandi formas puriffimas & genera maxime præcipua eas contulerunt. primam,

mam, ubi in potestate unius summa rerum est, μοναρχίαν Græci dicunt: alteram in paucorum arbitrio positam αριστοκρατίαν, tertiam populo destinatam δημοκρατίαν nuncupant. In hoc ipso autem (*imperare*) supremam longeque eminentem jubendi auctoritatem omnes intelligimus. atque illa reipubl. pars præesse dicitur, ad quam vetandæ, puniendæ, & dirigendæ jus spectat. Quod regit, constituit, & ad imperii rationem gubernat, in quavis republica justum & legitimum esse perhibetur, instar regulæ cujusdam, per quam cuncta opificia exigenda debent atque examinari. non illam volo Lesbiam, quæ ad lapidem inflectitur, sed normam potius, qua cujusque operis rectitudinem artifices architectique ad amissim deprehendunt; illo nimirum consummatissimum opus absolvente, qui ad propositam rectitudinem quam proxime adspiraverit.

C A P. II.

Quid in quavis republica justum & legibus consentaneum.

Satis jam constat, ex cujusque reipublicæ commodo esse (perinde atque rerum omnium) si in statu suo perfectissimo conserventur, quamobrem, qui ad

ad clavum sedet, si quod utile est impe-
ret, ejusque imperium, qui sic admini-
strat rempublicam, si justum putetur,
~~conservandum est, Thrasymachi defi-~~
~~nitio est, id non potest esse, quod~~
~~imperanti magisque viribus potestati~~
~~suæ obsequentia, (quæ de civitate aut~~
~~republica dicitur utraque) nisi ma-~~
~~gis in se ipse sit, non ad eum referri~~
~~possit, ut dicitur, quod Plato existimavit.~~
Cæterum, ut aliud est re ipsa utile, aliud
quod speciem habet; sic aliquid suapte
natura justum est, aliquid quod justitiæ
imaginem æmulatur. Itaque non minus
agere possint rerumpublicarum moderato-
res quæ interdum obsint, quam qui ju-
stitiæ tenacissimus est, ex proposito non
malo peccare, dum quæ male habent
corrigere, & publicum commodum pro-
movere, pro virili parte adlaborat. nani-
quando præter leges constitutas aliquid
molitur, non injuria ex legum decreto
supplicio est addicendus, utpote qui in
leges ipsas commiserit.

C A P. III.

Rerumpublicarum divisio alia.

Cæterum res ista adhuc alia dubita-
tione premitur; ex his quippe gu-
bernandi figuris, quæ ex unius arbitrio,
paucorum, & populi voluntate depen-
dent,

dent, qui rem ipsam seorsim & penitus inspexerunt, aliam faciunt divisionem, sectisque bifariam singulis, justam & legitimam hanc, illam iniquam & malam putant. Atque ubi unus aliquis ad gubernacula accedit, rex vocatur vel tyrannus; ubi pauci, optimorum principatus vel nobilium & præpotentium factio; ubi multitudo, respublica πολιτεία δημοκρατική, vel impotentis plebeculæ dominatus, δημοκρατία ἀπάντων.

C A P. IV.

Varietas rerumpublicarum exemplis confirmata.

IN Rebuspub. multa diuturnitate productis, & ipsa quasi sæculorum vetustate canescentibus, harum administrationum mutationes conspicuas effecit longi temporis varietas. Et Romæ quidem, Romulus, Numa, Servius, manu regia imperarunt; Tarquinius, Sylla, Cæsar tyrannica. Sub primis illis Consulibus optimorum principatus emicuit. Patres, interempto mox Tarquinio, indomitam imperandi libidinem (quæ paucorum fuit) sibi rapuerunt: quemadmodum etiam ante concessam populo Tribunitiam potestatem, & in ipso Decemviratu. sed maxime capitales fuerunt Tresviri, Cæsar, Crassus, Pompejus

pejus ; tum Octavius, Antonius, Lepidus. Pulsis Decemviris, populari statim instituto vivebant, & longo deinde post tempore, lege præsertim Horatii, sive, quod alii putant, Hortensii promulgata ; *Quod plebs sciverit, id populum teneat.* Ante occupatam à Sylla rempublicam & paulo etiam ante C. Cæsaris dominatum, arbitrato suo cuncta moderata est multitudo. neque enim ferre ætatem potest justo plus insolescens vulgi rabies & injuria ; sed cogente ad id temporum statu, uterum quasi de tyranno gerit. Harum rerum vicissitudines, Athenæ, Syracusæ, Lacedæmon, & reliquæ cum primis antiquæ urbes expertæ sunt. cui fato alias quoque regiones fuisse obnoxias, quis unquam dubitaverit ? ea siquidem est humanæ vitæ conditio, ut in uno fortunæ tenore non permaneat. NASCENDO, denascendo, incrementa nunc, rursus decremента capiendo, variis demum vicibus & alternationibus nunc morbi causam nunc spem vitæ facientibus, ad extremum facti diem pervenimus.

C A P. V.

De quaestione recti æquiq; in omni republ.

Q U O D si igitur improbus aliquis rempublicam procuraverit, sicut

H in

in illis quas recensui modo, formis novissimis usu venit (nolo enim hujusmodi status tam perturbatos meo calculo comprobare) ubi leges pro illo reipublicæ statu conservando fanciuntur; quæstionis est, utrum sine summo scelere mos gerendus sit necne, an præstet illam reipublicæ formam aboleri aut retineri, denique sit necne boni viri & civis officium, eam sartam tectam potius quam funditus deletam velle? nam magnis & exaggeratis animis id consilium allubescere per sæpe comperio. Dion res novas contra Dionysium molitus est. itidem Thrasylbulus, Brutus & Cassius; quorum isti Cæsarem, ille triginta tyrannos extinctum ivit. indeque adeo nata sunt non mediocria rerumpublicarum agitandarum semina; de quibus, pro eo ac prospere aut secus evenere, vulgus judicat; docti temporum potius opportunitates consiliaque contemplantur. illud vero exploratissimum est, leges patrias aut mutare, aut ad earum obsequium sese non accommodare, negotium semper cum periculo fuisse conjunctissimum.

Compositas esse plerumque, non impermistas respublicas.

TAmetsi igitur triplicem administrandarum rerumpublicarum formam esse statuimus, quæ per divisionem bimembrem sex fiunt: non tamen in eam sententiam accipi vellem, quasi reipublicæ aut civilis cujusquam moderationis supplicem aut impermistam rationem uspiam gentium repereris. verum ex instituto sapientum hoc profectum est, qui prima quatuor corpora seu elementa, ignem, aërem, aquam, terram, & in humano corpore constitutiones etiam quatuor, flavam bilem, sanguinem, pituitam, melancholiam, in quibus nullam absque alterius complexu liberam aut non castigatam (repugnante, ut fit, natura) quærendo investigaveris, subtiliter invenerunt. rationis enim ea vis est atque efficacia, ut nativum cujusque rei ingenium ita uti est sincerum illibatumque contempletur. Rempublicam ita nullam offendes, quæ ex illis quas supra diximus formis illibatam fervet integritatem: sed illarum quasi contubernio vitiata, genus nomenque partis, quæ plus potest, sequitur.

Regis definitio & Tyranni recitantur.

Rerum summam ad unum aliquem delatam potestatem regiam esse perhibent, qui vel natalium splendore vel suffragiorum prærogativa, per consentientem Populi voluntatem, eam adeptus, patriis legibus atque ex arbitrio boni viri ipsam administrat, ad publicum ipsius compendium & suum similiter attentus. Tyrannum appellant, qui per vim absque consensu populi nactus principatum, leges pro libito figit & refigit, accitis in consilium nec semel civibus, & rem communem suis gentiliū familiariumque commodis postponit.

Inter istas boni principis & tyranni assignatas descriptiones triplex est discriminis nota: acquirendi dominatus modus, administrandi forma, ipse denique administrationis scopus in quem collimat, sic ut tyranni personam induas, dum affectas imperium; regiam, dum geras. quod in Octavio & fortassis in Sylla etiam observabis. quippe ambo credulitati & tyrannidi nihil reliqui facientes, ad eum honoris apicem ascenderunt, unde postea reipublicæ in meliorem imaginem transmutandæ vehementer visi sunt

insu-

insudare. Alium, titulus regem facit, regimen tyrannum. quales Neronem, Domitianum, & Commodum fuisse, nar- rant historici. quippe illis jure successio- nis Imperatoria purpura designata est, in principalibus officiis postea versati, fœ- dissimæ tyrannidi se dediderunt. id quod Neroni à quinquennio, Domitiano Commodoque per brevi temporis inter- vallo, recentibus honoribus auctis, con- tigisse constat. Alii denique regnum per legitimos tramites adeunt, ac finem sibi rege dignum ob oculos proponunt, quos administrandi tamen ratio tyrannos effi- cit, quales à Cæsare & Octavio permul- tos Imperatores & pontifices Romanos etiam nonnullos fuisse nimis liquet.

Atque hanc ex legem potestatem si- bi ex plebiscito debitam asserunt Impe- ratores. quod omnium primus C. Cæ- sar aut Octavius adeptus est, utpote quum ei & in eum omne suum impe- rium & amplitudinem populus con- tulerit. *De potestate Imperatorum*
(An in iure sit potestas Imperatorum)
 aut omnino potestas danda esse
 in rebus civilibus quæ rationi virtutis
 bene Christianæ in iure sit danda
 ob id danda, potestas sibi obsequi-
 untur habent; quæ potestas potestatem
 obsequiuntur ut legitimum regnum

~~ἰσχυροῦ, δευτερογενεῖς ἡγεμονίας ἐπι-
 νικῶσιν, οὐκ ἐπιπέσοι ἐν ταῖς πόλεσιν, ἀλλὰ
 ὑποκρίνοντο ἡμίονοι.~~ Non defunt, qui eandem
 super Gallia regibus, nonnullisque Ita-
 lia principibus & aliarum rerum publi-
 carum praefectis sententiam ferunt,
 quando ab his sine consensu populi leges
 consignari & resignari, pecunias & sti-
 pendia populo tributim indici pro sua &
 amicorum opinione, liquidissime con-
 stat. *Populum* interea (non abhorrente
 ab ingenio verbi sensu) integrum reipu-
 blicae corpus voco, tribus quasi classibus
 distinctum: qui Ludovicum ejus nomi-
 nis XI increpare subinde non veretur,
 quod ille regiam Galliarum administra-
 tionem in *παρασπασίαν* nullisque le-
 gum repagulis coercitam potentiam pri-
 mus dicitur invexisse. solitus est quippe
 jactanter affirmare, sua potissimum ope-
 ra regnum Gallicanum quasi de tutela ad
 plenam pubertatem redactum esse.

CAP. VIII.

De rege absoluto.

NON defunt etiam, qui *παρασπασί-
 αν* Graecis nuncupatam, non ty-
 rannidis speciem aliquam, sed puram
 putam regiae dignitatis amplitudinem,
 eamque cuilibet Principi indultam esse
 licentiam, modo suo jure uterentur,
 prolixè affirmant,

De

De potestate regia (βασιλεία νομι-
κη) legum habentis repressa nihil in-
præsentiarum habeo quod definire ve-
lim. Cæterum immunis illa potestas,
quemadmodum in difficilissimis belli tem-
poribus, ubi omnia armorum strepitu
circumsonant, legibusque indictum si-
lentium videas, non potest esse non val-
de opportuna; ita in pace eam si adhi-
beas, vide ne tibi exitio sit, & populum
in discrimen perducas. hujus rei causa,
si Platonem consulas, humanæ naturæ
labes est quædam & corruptela, quæ
effrænem illam nulloque legum nexu
obligatam sublimitatem, nisi nimio in-
terdum fastu arrogantiaque intumescat,
ferre non potest.

Sapienter idcirco Romani Dictatu-
ram nemini ultra VI mensium moram
decretam voluerunt. (nam sine provo-
catione Dictator imperabat.) quam
Græcorum nonnulli legitimam pro
tempore tyrannidem appellitarunt. Ari-
stoteles (si satis meministi) qui cæteris re-
rumpublicarum scriptoribus iudicii di-
ligentiæque palmam præripuit, ad unius
regiæ administrationis formam, hanc
retulisse videtur. cæterum in idem re-
dit, primis siquidem temporibus penes
Reges summum jus fuit: quos vel gen-
itium suorum antiquissimos Principes

H 4

(quales

(quales Adamum, Noachum, Abrahamum, Iacobum, Esavum) fuisse constat, in liberos & manicipia ut par est libere dominantes: vel apud barbaras & stupidas nationes in illo rudi sæculo aliquis enituit, qui prudentia usus singulari, res plurimas pro multitudine alenda tuendaque excogitavit, justitiam coluit, reliquisque omnibus ita præstitit, ut cæteri, si cum illo conferrentur, mera essent jumenta: cui propter illam naturæ præstantiam, tributam in reliquos potestatem, defuncto quin etiam penesque adhuc spiranti divinos honores adscriptos, Vatisque honorem inditum, quis dubitet? hinc est, quod Iudæi Mosem, Iosnam, suosque Iudices, ut Samuelem; Romani Romulum, Numam; Græci Lycurgum, Solonem; Zamolxim Thraces; Arabes Machometen; istis honoribus insigniverunt.

Hoc genus imperii tyrannidem Græci vocant. quod nomen plerique, dum regnare cœpissent, propter insolentiam & superbiam, insignem injustitiam, neglectum reipublicæ studium, infame suis facinoribus effecerunt; cædibus, adulteriis, rapinis, non in res & fortunas modo, verum etiam in liberos & uxores, per summum dedecus grassantes. unde non pavisse populum (quod boni pastoris est

est officium) sed deglubisse, immo luronum & helluonum more totos devorasse, proprium videbatur tyrannorum institutum. inter quos etiam, alios, qui divinam religionem & cultum omnium numinis contemserunt, alios qui dæmonum more vitam instituentes nefandis sceleribus sese obstrinxerunt, & tamen in sacrosanctum Deorum cœtum referri ambiverunt (Dionysium, C. Caligulam, Domitianum in testes appello,) nescire nemo potest. ex quo factum videmus, illam administrandi speciem, sub initium non malam, ab utentium vitio maculam contraxisse; adeoque Græce, Latine, Anglice, tyrannum inter & regem improbissimum omnino non distingui, quando neque salutem publicam procurare, & suas amicorumque fortunas amplificare, fœdam & cruentam libidinem explere, posthabita interim omni numinis religione, & conculcatis legibus, nihil interesse existimat.

C A P. IX.

De Regis etymo, & administratione Anglorum.

MAjores nostri & Saxones, quibus nos patrii sermonis originem & natales nostros debemus, voce dissyllaba, ejus summam auctoritatem, quem

H s illi

quam rem strenueque fortiterque gesserint, societati suæ confestim renunciant. Quod si aliquis v aut x servorum clo in potestate haberet (quemadmodum Romæ nonnullos fuisse perhibent historia, qui tot mancipiorum grege abundabant) quibus justum & clementem dominum se præberet, non propterea fundatam ex hac colluvie civitatem diceres, tametsi per urbes vicosque descripta esset. quicquid enim per servos acquiritur, totum id in peculio domini est. accedit adhæc eorum insuper auctoritatis, qui his de rebus graviter scripserunt, servos domesticos (si vitæ & rationis usum excipias) patrisfamilias instrumentum asserentes, ut fabri securim, ferram, celum, &c. quibus ipse sic prospicit, non ut ipsorum utilitati & commodo, sed sui ipsius inserviens. Non absimili ratione dicam; aratrum, currus, equos, boves, asinos, in bonis agricolæ esse, in quibus ille curandis licet exactam operam & diligentiam adhibuerit, conflari tamen ex his rempublicam quis potest sic desipere ut unquam opinetur? domini quippe res agitur, non jumentorum, quibuscum nulla juris humani aut officiorum civilium intercedit communio. vasa si cum figulo litigent quis ferat? quin potius insulsas querelas illas, Cur in hanc
imagi-

imaginem me finxisti, aut cur me confregisti, non execretur? par est omnino mancipiorum conditio. ære nostro redempta sunt: (vitæ rationisque beneficium illis non detraho) instrumenta sunt: illa ego ex jure Quiritium mea esse ajo: caput in ordine civium non habent: in patrimonio meo sunt & censu meo. Quod nisi alia administrandi ratio apud Turcas sit quam ut præ se suisque cæteros omnes vernarum loco habeant, (quod de illis scriptum invenimus) jure dubitem, utrum illi inter subditos regi an inter servos domino subjectos habendi sint, quibus Turca præter fas & jus omne pro libito & voluntate præest, hoc unum affirmare ausim, antiquissimorum Græcorum neminem imperium tam herile & barbarum reipublicæ aut πολιτείας appellatione ornare voluisse.

C A P. X I.

Familia origo & initium.

Porro si ea, de qua differuimus, societas inter liberos homines contrahatur, quin ad minimum ex duobus tantum componatur, ratio ipsa renuit.

Finitimus naturæ ordo ab individua viri & uxoris conjunctione auspiciatus ad uberiores inter homines benevolentiam conciliandam valet. utrique

rerum

rerum familiarium præfectura incumbit, pro vitæ instituto multum diversa. virilis muneris est, rem familiarem augere, in publico versari, vim & injurias propulsare; fœminei, parta conservare, domi se continere, sobolem & familiam alere, mundiciem & elegantiam in ædibus curare. ita quippe natura comparatum est, ut sua ambobus officia recte accommodentur. ita virum, severum, fortem, intrepidum, formæ negligentem, liberalem videas; fœminam, imbellem, timidam, ornatam, formæ indulgentem, parcam & tenacem. alter alteri sic præstat ingenii & sapientiæ dotibus, quæ utriusque sunt propriæ, ut quæ suo incumbunt muneri feliciter expediant. absque hac viri & mulieris copula humanum genus citissime absumeretur. Atque ad hanc societatem colendam non instituti, sed à natura sic imbuti sumus, ut Philosophorum omnium facile princeps non dubitarit affirmare, hominem unipotius velle quam pluribus adhærere. ac licet inter cuncta animalia homo maximam prudentiæ & astutiæ speciem præ se ferat, non tamen usquam absque officiorum civilium commercio vitam transigere potest. homo solus, ut placet Aristoteli, aut belluinam aut certe divinam conditionem æmulatur.

AC

Ac mihi quidem videtur, in familiis sic constitutis primam aristocratiaë faciem inter homines eluxisse, in qua pauci præstantesque viri in republica cum imperio sunt, nunc jubentes nunc parentes invicem.

Id quo facilius temperari posset, DEVS OPTIMVS MAXIMVS pro immensa bonitate sua, viro ingenium, robur animumque addidit, ut fœminas propter rationem & vim dicto redderet audientes; mulieri decus, venustatem, lenocinantes verborum blanditias, ut per summam benevolentiam viris etiam præciperet. ita fit, ut dum quisque mutuas obsequendi imperandique operas tradit, rem domesticam & familiarem simul ambo administrent. Sub familiaë jam appellatione, virum, uxorem, liberos, mancipia, famulos, pecus, suppellectilem, reliquaque, quæ in bonis recenferi solent, complector universa, quamdiu juncta simul permanent. Sed neque hoc Aristocratia, nisi contracta ad verbum similitudine, vocari potest. est enim domus una, & minuta quasi scintilla, illius imperii specimen nobis repræsentans.

C A P.

Regni origo & initium.

Quoniam vero commune rerum omnium est, ut ab ipso statim ortu aut amplificationem capiant aut diminutionem; aucta jam (ut fit) & per procreationem prolis numerosiore facta familia, ut sub eodem tecto non facile omnes contineantur, liberis quoque ipsis ad justam proceritatem prudentiæq; quasi metam maturescentibus & iccirco imperium magis experientibus, parentes eos per paria domo propellant, ut tanquam novi surculi alibi radices agant altissimas. ibi vero ex liberis nova stirps producitur, indeque aliæ ex aliis prodeunt familiæ. unde per unius primum, deinde per alterius infitionem, post interjectum aliquod temporis intervallum, contubernia in villam, villæ denique in civitatem progerminatunt. sic, ubi cives, pagani, villici, in unum convenerunt, singuli pro communi salute excubantes, arctissimoque societatis vinculo inter se colligati, & supremo generis auctori ceu parenti principatum deferentes, genti nomen dederunt. Ex hoc fonte manare mihi videntur non urbium aut oppidorum modo sed imperiorum etiam & nationum omnium scaturigines.

rigines. quamdiu enim proavus ille in vivis erat, & ad républicam capeffendam non plane ineptus, flagitium certe quam quod morte vindicandum esset atrocius admisisset, si liberorum quisquam cum ipso vel in certamen honoris & dignitatis venire sustinuisset, à quo vivendi beneficium hausisset.

Talis proinde mihi videtur vivum & expressum absoluti Principis exemplar & imaginem præ se ferre. quippe illos filiorum & nepotum loco omnes diligebat, illos non minus quam tenellas corporis sui particulas fovebat, demum omnia eo melius procurabat, quo cæteris usu & ætate plus pollebat. vicissim hi ipsum ut parentem optimum suspiciebant, propter consilii prudentiæque opinionem reverebantur, illius dicto auscultabant, non aliud oraculum in rebus arduis consulebant, diras & imprecationes ejus, non minus quam si tremenda essent numinis divini effata, metuebant: quos ille disciplina magis quam supplicio in officio continebat; ratus nimirum id quod res est, quibus illi affecti essent, se quoque iisdem pœnis tangi & conturbari.

Status optimatum origo & initium.

Sed postquam ille è vivis excessisset, statim filii fratresque, non eam cuiquam reverentiam exhibentes quam solebant seni, neque parem aut spem aut fiduciam de cujusquam prudentia benevolentiaque habentes, exortis interdum vel inter fratres ipsos litium & contentionum seminibus, quo tamen exterorum injurias propulsare possent, cœperunt consilium simul capere, atque alternis vicibus imperii molem ea lege suscipere, ut neque potestas solitudine vel mora corrumpetur, neque spretum aut omissum se quisquam indignaretur. atque sic inventa est ratio, qua, si quisquam propter inscitiam in munere magistratus obeundo fuisset incautior, aliis exemplum præberet, ne in eundem imperitiæ scopulum iterum impingerent. interea, ubi usus efflagitabat, super communi salutè & privatis negotiis sententiæ patrum familias rogabantur: unde ad paucos & in sua domo primores viros, natalium conditione (tamen si non facultatibus) facile conferendos, pervenit imperium in proprios lares. spectabant ad illos etiam crebræ pro causa publica disquisitiones, & legum conden-

darum

darum summa autoritas. ita penes optimos quosque & prudentissimos rei-publicæ moderatio fuit, quibuscum cæteris, si maxime vellent, nullus erat certandi locus, occasio nulla, nisi omnem pariter ætatis, consilii, opum, generisque prærogativam illis præripere vellent. anxie scilicet id agebant patres & præfecti, quo gentem non secus quam nepotes alerent & foverent. nam qui in ipsorum jura succederent, qui famam nomenque ad posteros propagarent, quique ex mortalibus facerent immortales, alios non habebant.

Atque in eam curam vehementer incubuerunt majores nostri, ut gentiles suos eadem virtute contra peregrinas & incultas nationes, quibuscum nullam sermonis aut sacrorum consuetudinem haberent, quasi cum beluis de præliaturi defenderent.

Hinc, nisi falsum conjicio, imperandi forma profluxit, quæ in paucorum arbitrio posita, græce *ἀριστοκρατία*, latine status optimatum nomen sortitur.

C A P. XIV.

Status popularium origo & initium.

I Am vero, ut suus cuique rei terminus à tempore est assignatus, sublatis è medio

dio fratribus, & in magnam indies multitudinem succrescentibus eorum liberis, languenteque inter tot æquales per seniorum (ut fit) vel mortem vel vitium quæ patribus debita est reverentia, singulis quoque pro officio præmium educationis suis parentibus majoribusque adscribentes; in tam numerosa prole, ubi tanta esset æqualitas, fieri omnino non potuit, ut paucorum imperio omnes se subjicerent. nam cum duæ potissimum res sint, de quibus inter se homines contendunt, honorem intelligo & utilitatem, nemoque ingenui saltem fidentisque animi non gravetur in altero se esse neglectum; per summam inde necessitatem ad id impulsæ sunt, ut magistratum præfectorumque creandorum jus penes partem esset numerosior. ita seu vice seu forte facta est cuiuslibet rempublicam capeßendi potestas decerpndique si quod inde emanaret commodum. quisquis dum natales suos ad illum primum generis authorem referre poterat, credebat se hac ratione nemini esse inferiorem. proque rebus præclare gestis aut cuncti aut tantus sane numerus quantus dici pusillus non poterat instabant. quod si supra reliquos imperium habere pauci voluissent, conspirantes inter se cæteri illos confestim

supe-

superare aut extrema pati coëgissent. ex quo non temere accidit, vertendam esse denuo reipublicæ formam, quemadmodum prius ab unius arbitrio in paucorum, ita ab his in multorum manus perventuram. Singulis tamen cœtum civilem conservandi, suæ nationis auctoritatem tuendi, seque contra alios defendendi, semper idem studium fuit; certantibus interim inter se de potestate & imperio, quis inter illos de republica melius meritus audiret: cujus rei non aliunde argumentum deducebant, quam ex magistratu bene defuncto.

Atque nisi me fallit animus, primus ille est & naturæ maxime conveniens popularis imperii ortus. quod Græci *δημοκρατία* appellabant, Latini fufius rempublicam; alii, populi censusque potestatem: sed quam Latine, ipsi viderint.

C A P. X V.

Rempubl. populi ingenio esse accommodandam.

EX his quæ dicta sunt, liquido constat mutationes in formis politicis à natura potius quam ab ambitione maliæ profectas esse, & accommodatam populi ingenio administrationem esse debere. atque, quemadmodum

singula hæc tria rerumpublicarum genera causas in natura positas habent, ita ubi pro civium indole, id quod maxime convenit, adhibetur, (ut si vestem corpori aut aptum pedi calceum induas) mox illud civile corpus tranquillum est, & oblectationem haurit ex illa quiete cum utilitate conjuncta. quod si per speciem politicæ à civium moribus abhorrentem eos gubernare velis, tum veluti calceus, si pede minor erit aut major, ipsi incommodus est & inter eundem obest; ita si quis, contra quam ipsi volunt, per summam tyrannidem civibus imperitaverit, (sit licet eximiæ alioquin bonitatis aut labescant ilico, aut serviliter se gerant, aut nunquam prius desistant, quam regem ipsum & qui eos debellarunt aut se denique perdiderunt. Est etiam aliud genus hominum, cui si præfuerit nemo, quasi jugo solutum quid faciat plane ignorat. itaque per insolentiam, superbiam, desidiamque, ad facinora & omne genus sceleris proripiunt, & spargunt se diffunduntque, aut stolidam quadam ambitione & privatis inimicitis mutuo se perimunt. Ea vero, quæ diximus, plenissime confirmant omnium ætatum gentiumque conscriptæ historiæ, ut de Græcis, Romanis, Samnitibus, Danis, Vandalis, reliquisque constat.

Cæte-

Cæterum nollem quenquam sic existimare, quasi omnes rerumpublicarum administrationum formas per hujusmodi propagationem & sobolem gemmascere affirmaverim. sæpe etenim, postquam diu bello disceptatum est, imperator, qui exercitui è diversis nationibus conflato præfuit, captus ejus loci quem expugnavit amœnitate, dum illic moratur, rempubl. & regnum fundando ponit. ita Gothos & Longobardos in Italia, in Gallia Francos, in Hispania & in aliqua Galliæ parte Germanos, in Britannia majore, cui nunc nomen est Anglia, Saxones fecisse constat. quando autem Princeps ille moritur, tum nobiles, re primum deliberata, regem alium designant; aut summum reipublicæ in plures præfectos partiendo deducunt; atque ita fecisse Longobardos in Italia, in Anglia Saxones, recepimus; aut imperium populare amplectuntur; ut Helvetii in suis diœcesibus: vel postposito multitudinis principatu, dominium ad paucos referunt: quod Patavini, Veronenses & Veneti facere consueverunt.

Partes & persona reipublica distinguuntur.

Sed ut omnia clarius elucescant, exoritur alia in partibus reipubl. divisio, parum quippe est, si quis eam pluribus familiis prognatam, unde villis origo est, arbitretur; aut ex oppidorum vicorumque multitudine regnum enasci; quodque pro civibus tantum liberi habendi sint, non servi, quibus, ceu instrumentis & facultatibus aliorum, nulla est in caput liberum potestas; quodque fœminas itidem arcuerimus, quæ, si naturam ducem sequantur, domi sese continere, liberos tollere, rebus cæteris non immisceri, inter cives magistratu non fungi didicerunt; nisi ubi potior habenda est ratio generis, quam sexus, quam ætatis, quando honos stirpi adhæret; ut Regem, Ducem, Comitem esse. (quod tamen de Regina absoluta, Ducissa, & Comitissa dictum puta, quæ non quod Regi, Duci, Comiti nupserunt, hunc titulum præferunt, sed quod ad eas ceu ad proximas legitimasque hæredes jure sanguinis pertineat. eadem namque apud illas in regno, ducatu, comitatu authoritas est, quæ viris justa ætate, ipsi licet fœminæ puerive fuerint. plus enim
valere

valere debent ille natalium splendor & jus, plus regni salus & incolumitas, quam vel tenella infantum ætas nondum tractandis regni gubernaculis idonea, aut sexus fragilitas publicis negotiis non adsuæfacta: à quarum latere viros cordatos gravesque nunquam discedere omnes arbitramur; qui optima quæque suggerendo, ubi usus postulat, sicubi quid deesse vident, ipsi explent.) Totum hoc quod supra nominavimus satis non est, sed eorum, qui in republica versantur, alii munera in civitate sustinent, alii expertes sunt: illi magistratus, hi privati dicuntur. Huic non absimile fuit illud Romæ discrimen, inter patritios & plebeios longo inter se tempore dissidentes, ubi interim hi per multos annos ab omni officio exclusi sunt, donec par atque æqua fuit apud utrosque magistratus consequendi autoritas.

Erat quidem & alia divisio, in senatores, equites, & plebem; ut apud Græcos illa in *ἀριστοὶ καὶ δῆμιονες*, hodieque apud Gallos, *les nobles & le populaire, gentils-hommes & vilains*. sed hic in Anglia in quatuor genera distribuuntur: nobiles nempe, cives, plebeios, artifices & operarios. Inter nobiles primo loco REX, tum Principes, Duces, Marchiones, Comites, Vicecomites, Barones

recensentur. atque hi *κατ' ἐξοχῆν* ipsa Nobilitas vocantur, & porro Domini virique Nobiles audiunt. hos proxime sequuntur Equites aurati, Armigeri, & Generosi.

C A P. XVII.

De primaria nobilitatis Anglicæ parte, quæ est nobilitas major.

DVces, Marchiones, Comites, Vicecomites, Barones, aut iis honoribus à Principe affecti sunt, aut quia hæredes filii sunt & parentes suos proxime attingentes, illa dignitate exornantur. nam & Ducis filius natus ipso patre superstite *Comitis* nomen usurpat, & Comitis filius nomen titulumque *Vicecomitis* aut *Baronis* (imo etiam pro indulta dignitatis conditione *aliud*) sortitur. dumque de promovendo aliquem ad novos honores loquimur, ipsos intelligimus donationis codicillos, in quibus propter obsequium & operam narratur Princeps aliquem velle decorare. sed illa amplitudo in prolem masculam ut plurimum traducitur. Cæteros nobilium filios summo jure *Armigeros* esse dicimus. pervulgato tamen sermone quosvis Duce & Marchione prognatos, ut & filium Comitis ætate provecicrem, *DOMINOS* appellamus. quæ vox nisi aliquibus interdum ad summum

offi-

officium euectis conveniret, ad alium certe quam ad præcellentem Baronum ordinem non pertineret.

Barones nostri Romanis senatoribus respondent, illorum patriciis nostri nobiles, quando patriciatus vel senatores vel senatorum filios designabat.

Senatorum census aliis temporibus alius fuit. apud Anglos nemo ad Baronis fastigium efferri solitus est, si annuis redditibus auri puri cL^o libras vel marcas erogare non potuerit.

Vicecomes, Comes, Marchio, Dux, quoniam honore cæteros longe antecellit, etiam amplificatam pro dignitate fortunam habere eum necesse est. quod si de proventibus illis propter inopiam aliquid decedat (quis enim præstare potest diuturnam divitiarum possessionem?) jacturam tamen fieri dignitatis leges non sinunt. quanquam si insigni aliquo damno affectus fuerit, ut Senatores Romani à senatu amoti sunt, ita nullus huic locus in supremo Comitiorum conclavi reliquus erit.

Additamentum, in quo Nobilitas major paulo plenius explicatur.

Nobiles in Anglia dividuntur in majores & minores. Majores sunt Duces, Marchiones, Comites, Vicecomites

&

& Barones, qui vel hæreditario jure his titulis gaudent, vel iisdem virtutis ergo à Rege ornantur.

Dux primus est post Principem dignitatis titulus; olim quidem officii, non honoris: utpote qui primum honorarius esse cœperit tempore Otthonis magni. In Anglia post Normannorum ingressum hic honor à Regibus nulli fere habitus, ante Eduardi III tempora, qui filium Eduardum Cornubiæ Ducem creavit, per sertum in capite, anulum in digito, & virgam argenteam. (postea fuit aurea.) Idem & filios suos Leonellum Ducem Clarentiæ, & Ioannem Ducem Lancastriæ, per cincturam, imposito capitibus pellito pileo, cum circulo ex auro & margaritis, & charta tradita, creavit. Exinde jam plures hæreditarii Duces creati cum hujusmodi verbis in charta: *Nomen, titulum, statum, stylum, locum, sedem, præeminentiam, honorem, authoritatem, dignitatem Ducis damus, concedimus, atque per gladii cincturam, cappæ & circuli aurei impositionem in capite, & traditionem virgæ aureæ, realiter investimus.* Nihil autem interea his aut territorii aut muneris vel jurisdictionis confertur. Expiravit autem hic titulus in Anglia anno 1572. Nec revixit nisi nuper in filiis
Regis

Regis Iacobi, & dein Buckinghamio. Ducis autem filius primogenitus ipso patre superstite Comitis nomen usurpat.

Marchio. Hic titulus (inquit *Camden.*) serius ad nos pervenit; nec ante Richardi II. tempora; qui Robertum Vere Oxonii Comitem, delicias suas, Marchionem Dubliniæ designavit, merumque erat honoris nomen. Creantur autem per gladii cincturam, ac cappæ honoris ac dignitatis impositionem, chartamque traditam.

Comes. Saxones nostri, (inquit *Camden.*) quos sua lingua *Ealderman*, Latine *Comites & Consules* dixerunt; eisdemque *Eorlas*, id est, honoratos, sua lingua Dani vocarunt, ut author est Ethelverdus; quo nomine emollito *Earles* hodie nobis appellantur. Diu sane simpliciter hoc nomine appellati fuisse, postea vero loci adjectione, cui præerant. Post Wilhelmi Normanni adventum, primum feudales, hæreditarii, & patrimoniales esse cœperunt; primo sine loci nomine, dein loci nomine adjuncto, & tertio Comitatus denario (id est, tertia parte mulctarum Regi ex placitis accrescentium) illis assignato. Primis temporibus tantum gladio accingebantur; accessit postea impositio pilei, cum circulo aureo, qui nunc in coronam radi-

radiatam mutatur, & trabea honoraria. Comitatus filius primogenitus patre superstitite Vicecomitis aut Baronis titulum usurpat. olim Comes etiam Castro Comitatus potiebatur: sed hodie (inquit *Spelmannus*) nemo est (quod sciam) qui cum Comitatus titulo castri potiatur Comitatus; vel ex nomine suæ dignitatis, alicujus uspiam aut imperii aut jurisdictionis. Confertur itaque jam Comitativæ gratia ei, cui in Comitatu illo nihil possessionis est: sed Rex è suis illic redditibus annui quid concedit, puta 20. libras aut simile quid.

Post Comites (inquit *Camden.*) *Vicecomites* ordine sequuntur; Vetus officii sed nova dignitatis appellatio, & Henrici VI. tempore primum apud nos audita.

Barones denique. Id nomen primo non magni honoris fuit, cum etiam melioris notæ cives ita vocarentur: sed labentibus annis, ut Romæ olim senatores è censu lecti, (*Camdenum* audis,) sic Barones in Anglia habiti fuerunt, qui per integram Baroniam terras suas tenebant, sive XIII feuda militaria & tertiam partem unius feudi militaris, quolibet feudo, ut habet vetustus liber, computato ad XX libras, quæ faciunt CCC marcas. Ea enim erat valentia unius
Baronia.

Baronia integræ ; & , qui terras & redditus ad hanc valentiam habuerunt , ad Parlamenta summoneri solebant. Dignitasque videtur fuisse cum jurisdictione, quod curiæ Baronum, quas vocant, quodammodo probant. Ipsaque Baronum, multitudo persuadet, tales fuisse dominos, qui jus in sua ditione dicere possent. cujusmodi apud Germanos *Freyherren* ab Henrico III. Rege cl. numerati : plenaque honoris tum appellatio fuit, cum nomine *Baronagii Angliæ* omnes superiores ordines, Duces, Marchiones, Comites, & Barones continentur. Sed ad summum honorem pervenit ex quo Henricus III ex tanta multitudine, quæ seditiosa erat, optimos quosque rescripto ad Parlamentaria comitia evocavit; quod Eduardus I, & successores, constanter observarunt. Inde illi soli Regni Barones haberi cœperunt; donec Richardus I I, Ioannem de Beauchamp ab Holt, Baronem de Kildermunster diplomate dato creavit. Iam inde Reges literis & honoraria trabea imposita sæpius hunc honorem detulerunt. Utraque forma hodieque in usu, & per diplomata, & per summonitiones ad Parlamentum; & sic creati vocantur Barones Parlamenti, Barones regni, & honorarii; ad differentiam illo-

rum qui adhuc ex veteri formula Barones dicuntur, ut illi de Buxford, de Watthon, &c. Hi parlamentarii Barones non nudo tantum nomine gaudent, sed omnes sunt Regni Angliæ Pares, & Consiliarii nati; evocanturque à Rege his verbis ad tractandum de arduis regni negotiis & consilium de iis impendendum. Plurimis gaudent privilegiis. A Paribus suis tantum judicantur, & de ipsis judicant non jurati sed honoris intuitu. Ob proditiones capite solum truncantur, principe suspendii pœnam remittente: In feloniis tamen laqueo necantur, quia ibi nihil remitti potest nisi ipsa mors. Ab arrestatione & comprehensione Ballivorum sunt immunes, nisi pacis violatæ causa. Inter duodecem viros juratos non asciscuntur, &c. Apud Anglos (inquit *Smithus*) nemo ad Baronis fastigium efferri solet, si annuis redditibus auri puri 100 libras vel marcas erogare non potuerit. quod si de proventibus illis propter inopiam aliquid decedat, jacturam tamen facere dignitatis leges non sinunt. quanquam si insigni aliquo damno affectus fuerit, ut senatores Romani à senatu amoti fuerunt, ita huic nullus in supremo Comitiorum conclavi locus fuerit.

*De ſecundaria nobilitatis Angliæ parte,
quæ eſt nobilitas minor: & primum
de Equitibus.*

EQVES AVRATUS nemo naſcitur,
non REX ipſe, non Princeps. primo-
genitum Regis filium Walliæque Prin-
cipem, PRINCE Anglice *πριτ' ἐξοχλι*
denotat: quamvis REX hanc ipſe vo-
cem ſibi cum liberis ſuis ducibusque
communem audire non dedignatur. at-
que in eo, quod nunc dicturus ſum, non
plane alienus eſt à noſtro Gallicus lo-
quendi mos. nam cui proximæ ſunt in
regno ſuccedendi partes, ſi hæres filius
fuerit, DELPHINVS, ſi in regibus pro-
pinqvitate conjunctus, MONSIEVR. apud
nos Anglorum REGIS filius ætate ma-
jor, THE PRINCE appellatur.

Cæterum Equites, vel ante pugnam
virtutis augendæ gratia, ut fortunam
belli alacrius periclitarentur, vel à pu-
gna, re præclare fortiterque geſta, viti-
les animos cohonestandi ergo; vel in
pace denique, propter aliquam fortassis
operam inſigniter navatam, vel ſpem bo-
nam quæ de illis concipitur, militari cin-
gulo exornantur. ſed neque omnes eo-
dem modo ſunt. nam interdum qui
REGIS judicio admodum probantur, ipſe

K

equites

equites esse jubet. interdum ex mandato & autoritate R E G I S , interdum pro legati arbitrio , qui copiis militaribus cum summa potestate præest , insigniuntur.

Atque iste ordo aliqua ex parte Equitibus Romanorum respondere videtur. nam in plerisque convenit, quantum nostra republ. illam exprimere valebat, licet in nonnullis fuerit alienior. siquidem ita natura fert ut rerumpub. nulla sibi diu constare possit, nedum alteri congruere. & ob societatem civilem aliquid accedere, vel de ea vicissim detrahi fatale est: proque temporum diversitate alios mores postulante, aut hominum ingeniis res novas subinde affectantibus, quod vituperio dignum est emendatur. Equites Romani ex censu, hoc est, pro modo facultatum & rerum suarum eligebantur. idem etiam plerumque in Anglia solet obtinere, ubi hanc fortunæ amplitudinem annui illorum redditus sustinere queunt. Neque tamen omnes Equites legebantur, qui censum equestrem possidebant: quemadmodum neque in Anglia usuvenire solet. illorum etenim dignitatem hanc propriam esse REX voluit, quos ille potissimum honore prosequendos statuit. penes arbitrium Principis in utraque republ. fuit equitum
nume-

numerum definire. illud autem, in quo nostros ab equitibus Romanis superari facile concedo, equus fuit publicus. nam nostri pacis militiaeque temporibus suis sumptibus equum alunt. Censum equestrem apud Romanos diversis temporibus haud unius modi fuisse accepimus. sed in Anglia ex antiquae legis instituto, qui XL libras *starling* in singulos annos queat expendere, inter ipsas REGIS inaugurandi ceremonias, ejusve filiae nuptiis, aut ea tempestate, ubi filii Principis equestri dignitate insigniuntur, aut sicubi magnae rerum occasiones se ingerunt, edicto REGIS eques jubetur esse, aut [si nolit*] mulctari pecuniis; quas plerique interim non tam honorum, [* quorum sumptus ipsa multa graviores esse reputant *] quam divitiarum cupidi libentius persolvunt. nonnulli, qui illo honore indigni censentur, tametsi divitiis abundant satis & illam dignitatem ambiunt maxime, & voto suo privantur & XL librarum *starling* dispendio plectuntur. has si ad ejus temporis examen aliquis subducatur, in quos iste primum succrevit, haud pauciores centum & viginti libris nostratibus inveniet: quod ego fusius in illo libro declaravi, qui de pretio nummorum circumfertur. Videntur Romani in duos

ordines rempubl. suam distribuiffe, cum SENATUS POPVLVSQVE ROMANVS inter scribendum usurpabant: adeoque populi voce, equites plebemque complexi sunt. sic, ubi SENATUS POPVLVSQVE ANGLICANVS dicimus, equites, armigeros, reliquos item nobiles, cum civibus, municipibus, & plebeiis, una voce denotamus. In L. L. sancientis conveniunt in *Senaculum* Reguli una cum Archiepiscopis & Episcopis, præsentibus pro tempore & præfidentibus ipsis REGIBVS & REGINA. Equites cæteraque nobilium multitudo, cives quoque & municipes, super gravissimis regni negotiis ad deliberandum adhibiti, seorsim in domum aliam congregantur, quæ *populi concio* appellatur, ut clarius posthac describemus de Parlamento acturi.

Dubitationi locus esse possit, unde hoc nomen *Knicht* factum sit, etsi quid præterea amplius significet quam apud Latinos *miles*, quod respondet Anglicano a *Souldier*. vox ista *Souldier*, ex eo potius deducta videtur, quod est *Sould* & *Taiment*, hominemque ad pugnam conductum, & stipendiarium indicat; tamen Cæsar in commentariis suis eos *soldures* vocat Gallice, qui vinculo quodam & juramenti inter se ducemque suum

suum religione conjunguntur. quam si Germani rationem sequerentur, fieri potuisset, ut qui operas & virtutem suam stipe non locassent, verum propter aliquam generis sui efferendi spem (utpote homines ex eadem gente prognati) suis impensis victitabant, & hujusmodi juramento persancte se astringentes militabant, fortassis hi κατ' ἐξοχλῶν *Knights* aut militum nomine perhiberentur: quando apud Germanos aliqui *Landts-Knechte* dicuntur, quasi cohortis gratuita milites: quanquam hodie pleraque illorum pars sit mercenaria, aut forsitan, quod qui circa Principem proximi erant, quasi servi de reliquis lecti, & delibati satellites, Germanico sermone *Knechte* appellati, (quod perinde est ac si servum dicas) quia fideliter deserviebant, in argumentum honoris coepta est deinceps vox usurpari & notam viri militaris. in hac re quod ad linguam nostram toties mutatam attinet, sententiam meam non fero. illum nunc dierum Anglice vocamus *Knight*, quem Galli *Chevalier*, Latinique *Equitem* aut *equestris ordinis*.

Et quoties equestri dignitate quisquam decoratur, genu nixus, enseque evaginato in tergum aut in humeros ictus est, loquente in hæc verba Principe,

K 3

Soyez

Soyez chevalier, au nom de Dieu; cui olim *Divi Georgii* adjiciebant; & priusquam in pedes se attollit, *Avancez*. Atque iste cingendi usus uti jam obtinet, ita semper cingendi equites, non creandi, phrasis longe fuit antiquissima.

Equites Balnearii, in ipsis Regum sacrandorum celebritatibus, non sine prolixis & curiosis ceremoniis insigniuntur.

Equites Vexilliferi in acie fiunt, abscissa scilicet vexilli cuspide in formam signi militaris. unde ex equite cœlibe in eum honoris gradum sic promoventur, ut in vexillo insignia sua perinde expandendi jus & authoritas illis constet, atque si Barones ipsi forent. sed exolevit iste fere per Angliam ordo.

Cæterum, quacunque deinum ratione in classem equitum quis cooptetur, communem statim dignitatis titulum uxor illius cum Baronis conjugè fortitur, quando utraque *Domina* nuncupatur. ipse tamen Baronis appellatione non gaudet sed adjectam vice pronomini syllabam habet *Sir*. veluti si prius Thomæ, Gulielmi, Iohannis aut Richardi nomine appelletur, deinceps dominus Thomas, dominus Gulielmus, dominus Iohannes, dominus Richardus audit: qui titulus equitibus in Anglia defertur.

Et

Et ordini quidem equestri explicando, quæ hætenus differuimus, satis in præsentiarum esse possunt. superest adhuc aliud equitum genus, quod *aurea periscelidis* dicitur.

EDVARDVS III postquam multis iisq; per insignibus victoriis potitus esset, quippe *Iohanne Galliarum, Iacobo Scotiae*, regibus captivis in turre Londinensi simul detentis, *Henricoque* notho Castellano è regni finibus eiectione, *Petroque* auspiciis Walliæ Principis Ducisque Aquitaniæ, cui *Nigri* cognomentum fuit, demum restituto, consortium illustre excogitavit; factoque per ipsum è regno suo, cæterisque ditionibus, adeoque ex universo orbe Europæo, virorum delectu, splendoris virtutumque luminibus maxime insignium, eo honoris titulo decoravit, fasciaque insuper auro gemmisque distincta donavit, fibulaq; aurea in sinistro crure, indies gestitandis; adiecit insuper cycladem, togam, pallium, torquemque, reliquasque id genus vestes trabeatas, materia juxta atque opere ipso spectabiles & heroicas & tam augusto sodalicio per commodas, quas festis solennioribus pro se quique induerent. cuius sodalicii principem locum REGI REGINÆVE illorumve posteris assignandum, reliquos autem illius ordi-

nes, sex scilicet viginti, statutis quibusdam & legibus devinctos, fratrum ac consodaliū numero habendos esse. Cæterum, quoniam non tam politiæ aut gubernationis in republica species aliqua est, quam ornamentum, cesso ulterius super hac re aliquid adtexere.

C A P. XIX.

De armigeris.

E S C V I E R aut *Esquier*, quem vulgo *Squire* appellamus; dictio plane est Gallica, & scutigerum aut armigerum designat, & in universum illos, qui nobilitatis suæ specimen, ex qua emanarunt, in insignibus gerunt. hi distinctum aliquem reipublicæ ordinem non faciunt, sed in classe nobilium reponuntur, nihilque ab iis differunt, nisi quod (ut ego sentio) insignia ferunt generis sui claritatem repræsentantia, ut propterea cinctura aut creatione opus non habeant. aut etiam ex eo nomen invenerunt, quod quum in principio dominis aut equitibus ephēbi essent honorarii aut scutigeruli, conversus est in honoris titulum officii modus, per quem etiam à gregario milite discernentur.

De nobilibus minorum gentium.

Gentlemen, id est, nobiles, sunt, quos natalium series dignitasque claros efficiunt, Græcis *Ὀψυεῖς* dicti. Latinis nobiles, Gallice *nobles*. *Εὐψυδα* Latini definiunt præstantiam alicui collatam, quod ejusmodi majoribus eum nasci contigerit, quorum longa series divitiis & virtutibus floruit: aut, ut rem paucis absolvam, diu fundatam in eadem familia cum virtute rerum abundantiam. quod si hanc præclaram suorum excellentiam posterius quoque imitentur & observent, vere nobiles atque *Ὀψυεῖς* habentur: sin minus, majorum tamen res & fama illos aliquamdiu obducit, consimilem in modum atque ea, quæ auro circumlinuntur, tantisper donec inauratio deterfa fuerit, æris proprii formam non perdunt. quod diximus, ipsa tuetur ratio. nominis quippe etymologia, verbi efficaciam satis declarat. nam Latine quidem gens stirpem vel cognomen significat, quemadmodum apud Romanos, Corneliorum, Sergiorum, Appiorum, Fabiorum, Aemyliorum, Pisonum, Iuliorum, Brutorum, Valeriorum, quos qui per virilis sexus cognationem contigerunt, & familiæ nomen

apud se retinuerunt, agnati gentiles vocabantur. iidem manente patrum suorum gloria, hujus aut illius profapia nobiles fuerunt. quæ res litem inter Romanos excitavit maximam, ubi novi quidam homines recenter exhibitæ virtutis ergo receptiores apud populum forent, quam vetustus ille natalium ordo per ignavam flagitiosamque nepotum vitam obtritus illos efficere potuisset. hac de causa Cicerones, Catones, Mariique, plurimum cum antiquis illis conflixerunt. unde Iuvenalis:

*Malo pater tibi sit Thersites, dum
modo tu sis*

*Æacida similis, Vulcaniaque arma
capessas,*

*Quam te Thersita similem producat
Achilles.*

Sed Principibus (idem etiam rebus publicis usu venire solet) necessarium omnino est, virtutem præsentem decorare. Et quamvis ratio magis exposita sit illustri loco natis virtutem consequendi, cum exemplo majorum, quo adduci, tum beneficio rectæ educationis, quo valere possunt, cui denique accedit insitus quidam amor clientum & vicinorum (pro eo quod ipsorum ædes incolant) nobiles suos maxima benevolentia prosequendi, & ad patrum vesti-

gia premenda incitandi: tamen ubi hæc omnia defuerint, quemadmodum (quod valde deplorandum est) pro ingenio rerum humanarum mundique novis semper mutationibus obnoxii deesse plerunque videmus, tum majorum suorum potestati æqualem Princeps apud se & respublicas retinet. nam veluti prudens agricola loco veteris labantis novam arborem inserit, ubicunque locorum invenerit: ita apud Principem, ubi virtutem aliquam egregiam intuetur, ipsam exornandi autoritas semper fuit. Nobiles, Armigeros, Equites, Barones, Comites, Marchiones, Duces promovere, quando illorum merita tanto fastigio ferendo essent, hoc certe nihil usitatus fuit. sed REGI pro more debentur Equitum cinctura, Baronum & superiorum dignitatum creatio. nam quantum ad nobiles spectat, vili pretio hic in Anglia fiunt. quisquis enim legibus patriis operam navat, quisquis in Academiis incumbit literis, quisquis artes liberales proficitur, neque (ut verbo dicam) manuum labore vel artificio aliquo victum quæritat; ille, si personam sustinere, & impensas quas solent nobiles facere velit, *Dominus* vocabitur, (quæ vox nobilibus armigerisque tribuitur) & nobilis ipse recensebitur. verum enim est vulgo quod dici

solet, *Tanti eris aliis, quanti tibi fueris.* quin etiam, si opus fuerit, fecialium Princeps, insignia pretio tibi divendet, quæ tametsi tum primum facta & composita sunt, quasi rem literis diu consignatam, publicarum tabularum crebris revolutionibus ostentabit se reperisse: sin illud fide magis integra præstabit, in hunc modum præfabitur: *Tibi bene merito, eximiisque dotibus exculto, ob res præclare fortiterque gestas, pro mea, Principis, fecialium & insigniorum autoritate, tibi, inquam, tuisque heredibus do hæc insignia.* qua re semel confecta puto illum *armigeri* nomine posse insigniri, quando illis postmodum utitur insignibus. Hos interdum per ludibrium novos homines appellitant.

C A P. XXI.

*Nobiles creandi mos apud Anglos
an improbandus.*

DE hujusmodi nobilium apud nos creatione, sit necne proba & legitima, disceptari potest. atque, ut ego sententiam meam dicam, plane opinor vitio carere. namque Principi nostro incommoda non est, quemadmodum in Gallia. in plebeios quippe aut agricolas nihilo plus ex censu constitutum est

quam in nobiles. quid, quod, ubi recensentur hominum facultates, illis majora indicuntur onera? quæ eo alacrius ferunt, ne, si velint abnuere, aliquid de dignitate sua detractum sibi velle videantur. Immo ubi aliquid repræsentandum est, delectus militum habendus, aut sumptus villæ faciendi, in partem impensæ majorem veniant, nisi fidem & auctoritatem suam labefactatam malint. Quod ad externam illorum speciem attinet, habitus nobili conveniens gerendus est, quo facilius dignoscatur. plebeio aptandus est plebeius, balatronibus denique qui est balatronum proprius. quod si in militiam proficiscendum sit, arma & vestimenta quantivis pretii sibi comparabunt pro illa vitæ conditione quam sustinent. porro animum virilem, insignioris disciplinæ iudicia, spiritum acriorem, beneficentiamque magis profusam exhibere eos oportet. ad hæc alendi ipsis sunt servi aliquot ociosi, qui præterquam quod interdum famulantur, nihil aliud agant. unde sibi ipsis obsunt, si majores pennas nido extendant: alteri sane nocent nemini. nam politiam & imperium rei publicæ nemo ex iis contingit, qui adeo mirifice sibi placent, quique altiores cothurnos induunt quam fortuna fert.

id

id illorum est negotium, quorum ita cognita & spectata fuit sapientia, ut ad tale munus destinarentur; de qua re postea differemus.

C A P. X X I I.

De civibus & municipibus.

Proximus à nobilibus locus civibus iis & municipibus assignatur, qui non modo civitatis & magistratus jure ornantur, sed re etiam onera perferre valent. deservire autem reipublicæ hos necesse est, in villis, oppidis, aut municipiis suis, in quibus habitant. in Comitibus haud magno æstimantur, nisi quod ad publica regni comitia, Parliamentum nempe, legum sancendarum ergo convocantur. Ex his, quatuor urbes antiquiores, duos oppida designant, cum authoritate suffragandi urbis illius aut municipii nomine à quo delegantur.

C A P. X X I I I.

De plebeis.

Secundum Barones, Equites & Armigeros, maximam reipublicæ procuracionem obtinent plebei; immo plus operæ insumunt reliquis omnibus: id quod deinceps apparebit. Eum ego *plebeium* voco, quem leges nostræ *hominem legalem* appellant, voce in formulis

&

& inquisitionibus tritissima, qui statim ut natus est ingenuus est, quique ex fundo suo quotannis summam quadraginta solidorum sterlingorum potest erogare, hoc est, si rationem supputes præsentis monetæ, vi libras Anglicanas.

Hoc genus hominum aperte profiteatur, se nobiles non esse, sed honorem & observantiam omnem illis defert, qui vere nobiles sunt aut esse præ se ferunt. pluris tamen habentur, quam operarii aut artifices, quibus etiam præponi solent. opulenti plerumque sunt, familias alunt, & conquirendis divitiis acriter incumbunt. nobilium villici sunt, pecuniarii, nundinatores, boni patres familias, servos pigros & inertes (quod nobiles faciunt) non habentes, sed qui suum ipsi victum & herilis partem aliquam quærunt. ex quo fit, ut prædivites evadant, & nobilium fundos perditæ & profligate viventium indies possint redimere. quod si filios suos in Academiis bonis literis aut patriis legibus informandos curaverint, aut redditus satis amplos illis reliquerint, unde absque eo ut opus manibus faciant commode vivant, mox in classem nobilium eas referunt. *Domini* appellatio, quæ nobilium est propria, in illos non confertur: sed ejus loco nominibus illorum præponimus

Goodman, quasi bonum virum dixeris: nam si *Lutherus*, *Finchius*, *Vitus*, *Brunus*, vocentur, in colloquiis (qui vicinorum mos est) boni viri titulo singuli cohonestantur. quod tamen in magnis negotiis aut in juris formulis usu non solet evenire. in his enim distinctionis gratia si Eques fueris, in hunc modum scriberis : *Dominus Iohannes Finchius eques* ; si Armiger, *Iohannes Finchius armiger*. si denique extra nobilium ordinem fueris, *Iohannes Finchius plebeius*. Armigeri dicuntur, qui tametsi ipsi nobiles fuerint, & in prima nobilium serie collocandi, gradum altiorem sibi non vendicant. Inter agricolas, operarios, infimamque plebeculæ faciem, qui è vulgi gregibus exempti sunt, quasi proprium à nobilibus locum occupantes, plebeii nominantur. Hos Cato ille senex, *Aratores* nuncupat, & *optimos cives in republica*, talesque, quos esse plurimos rerumpublicarum scriptores laudi ducunt. recenset etiam Aristoteles disertis verbis hoc hominum genus, qui suis rebus ipsi vacant ; ad reipublicæ procuracionem & ad judicia non accedunt nisi vocati ; his ubi liberantur gaudent ; nobilibus & præfectis eam præstant obedientiam quam debent ; in bello itinerum laborumque juxta sunt

patien-

patientes ; quippe qui pro dominis, quibus etiam prædia sua accepta referunt, dimicare consueti fuerint, pro sobole & uxoribus, pro patria, pro laude & gloria denique in reditum comparanda, præfertim cum charos se suis dominis futuros & eorum liberis intelligunt, quando in capitis discrimen pro illorum salute se conjecerint.

Et nobilitarunt isti Angliam virtute sua, non quod ingenio, imperio, aut viribus, cum nobilibus essent conferendi : sed quia & numero vincant, & voluptati dominorum auscultent, & corporis robore polleant, & labores impigre subeant, & denique aut præeuntem aut comitantem pleno gradu animose sequantur. lente etenim festinant alias, utpote qui rei militaris scientiam haudquaquam profiteantur. Hi quondam arcu & peditatu fuerunt perinsignes, Galliæque adeo universæ timorem virtute sua incusserunt, potius extrema pro se quique perpeffuri, quam ut per inertiam equitem aut nobilem desererent, sub cuius signo militabant : qui tunc temporis ut plurimum patronus illorum extitit. id quod etiam admittere nunquam potuerunt absque ingenti dedecore, rerumque & fortunarum suarum dispendio & iactura,

poenas nimirum meritas ignaviae & timiditatis exfoluturi. quæ quidem omnia sicut à majoribus suis acceperunt, ita per manus vicissim posteris tradiderunt. Celebrantur apud Anglos plebei, quemadmodum in Gallia nobiles. mutuis enim cladibus alteri affecerunt alteros, dum hi inde peditatu, inde illi superiores evaserunt equitatu. Ac nobiles plerique omnes cataphractarii sunt, & equo merent, plebei peditum agmen efficiunt, nobiliumque auspicia sequuntur. pugnaque inita Duci consensu, equo aut pedibus obambulantes, quimos REGVM Angliæ semper fuit, horum copiis sese immiscent, plane diversa ab exemplis Gallorum ratione, quorum Reges in bello tutissimum facile sibi locum inter equites constituunt: non obscure (ut facile conjicis) hoc pacto innuentes, quibus uterque plurimum confideret.

Plebei hominis conditionem facilius intelligas quam etymologiam. Nam ut *Yeoman* eundem accipias cum eo, qui est *Youngman*, ratio ipsa repugnat: quando *Yeoman* neminem dicimus, nisi qui uxorem duxerit & liberos susceperit, atque aliquam auctoritatem quasi & estimationem inter vicinos obtinuerit. fermone Teutonico *Junker*, hominem splen-

splendidum aut mediæ conditionis nobilem aliquem solent designare. verisimile est, nostrates, quum fiduciam generis sui præ se non ferrent, ubi accepissent apud Belgas, inferioris notæ nobiles *lonckerman* appellari, in acie, quasi per ludibrium aut jocum, invicem sic se appellitantes, postquam domum rediissent, hoc cognomento gavisos fuisse. quæ vox cujuscunque demum potestatis apud Teutones sit, virum certe nunc apud nos opulentum probeque ex ære suo victitantem, nata est significare.

C A P. XXIV.

De quarta hominum specie, qui non præsumunt.

Q Varta in classe hominum reponuntur, *capite censi, proletarii aut operarii* (nam illud iis apud antiquiores Romanos nomen fuit) operarii, inopes agrarii, mercatores, propolæ, emphyteutæ, agricolæ fundani: artificum genus omne, sutores, vestiarii, calceolarii, fabri lignarii, laterum coctores, & cæmentarii, &c. istis nullum est in nostra republica suffragiorum jus; neque pluris æstimantur, quam quod in partem veniunt eorum, qui dominio subiciuntur. tamen in civitatibus & municipiis, ob defectum plebeiorum, ex tali-

bus constant XII. virum inquisitiones. in villis etiam æditui fiunt, & cerevisiaræ bonitatis exploratores, interdum constabularii; quod munus, utpote rempublicam propius attingens, ab initio tam humilibus fortis homuncionibus delegatum non fuit.

Quocirca de republica popularius loquentibus ejus administratio penes tria hominum genera videtur stare: Principem Monarcham, summum nempe dominum, REGEM puta aut (si sceminæ diadema obtigerit) REGINAM, cujus nutu & autoritate omnia reguntur: tum majorum aut minorum gentium nobiles, Regulos scilicet & Dynastas, qui Baronum ordine comprehenduntur, & quos honore dominorum dignamur, Equites auratos, Armigeros, reliquamque inferiorum nobilium multitudinem: tertium genus è Plebeis conflatur. horum unusquisque in judiciis, censuris, magistratibus creandis, tributis indicendis, ipsisque legibus sciscendis autoritatem obtinet, id quod deinceps exponemus.

THOMÆ SMITHI
DE REPUBLICA ET ADMINISTRATIONE
Anglorum,

Libri secundi

C A P. I.

Leges Regni Anglicani definiuntur in genere, & dividuntur.

LEGES Anglicanæ duabus in rebus maxime versantur: iudicio & usu sive praxi.

In illo spectantur	{	Persona,	{	<i>Iudices.</i>
		Locus,		<i>Iure-consultus.</i>
		Res &	{	
		Modus.		

In hoc personæ simul cum ipsorum officio occurrunt considerandæ. sunt autem personæ hæ, *tabelliones publici, advocati & leguleji*, quibus illud incumbit ex officio, ut causas ad sententiæ examen expediant. *Tabelliones publici*, lites in iudicio pendentes in testatum redigunt, actiones instituunt, fori decreta, relationes, & sententias, scriptis consignant. *Advocati*, utpote in juris doctrina bene versati, causam Iureconsultis adornant. *Leguleji* usu & experientia magistra edocti, quis cuiq; foro

conveniat licijum persequendarum ordo & modus, formulas inde super clientum suorum negotiis acquirunt; horum postulationibus invigilant, ne per incuriam ex mora damnum sentiant; sportulas & honoraria pro fori consuetudine persolvunt; remque ad iudicii calculum subeundum præparant.

Loca, quæ iudicio deserviunt, ipsa sunt fora, in quibus leges sententiæque feruntur; Parliamentum, Cancellarii Curia, Subsellia Regia, Acta Forensia, Quæstorium, Pupillorum Curia, Camera Stellata, libellorum supplicum Curia, & Ducatus Lancastrensis.

Ius & æquum ferendis legibus *materialiam* suppeditant.

Modus ipse nunc sequitur.

C A P. II.

De Parlamento ejusque potestate.

IN comitiis Parliamentariis posita est omnis augustæ absolutæque potestatis vis. quippe quemadmodum robur & virtus Angliæ dicuntur in acie residere, quia illic cum dynastia cæteraque nobilitate plebeque REX ipse adest: ita quoties in pace de rebus arduis deliberatio inciderit, Dynastæ Regulique præstantioris in republ. partis vice defunguntur; equites, armigeri, nobiles, & plebei;

reli-

reliquæ multitudinis locum obtinent;
~~etiam in his locis~~
~~etiam in his locis~~
~~etiam in his locis~~
~~etiam in his locis~~
 Quod bonum felixque Re-
 gno totique reipublicæ sit monent, si-
 mulque super eo consilia communicant;
 tum post bene longum deliberandi spa-
 tium, ter recitata pro more loci schedu-
 la, & in utraque domo rationibus agi-
 tata, seorsimque ambarum partium cal-
 culis comprobata, Regio demum assen-
 su confirmatur. quodque sic gestum est,
 Principis & universi Regni factum inter-
 pretamur. proinde nullus postea cui-
 quam oboriri debet querelæ locus; sed
 quia rescindi amplius non potest, & pro-
 mulgatis semel legibus omnes tenemur
 acquiescere, firmum, stabile, & SAN-
 C T V M appellamus; & legis apud nos
 vigorem habet, quicquid hujusmodi
 consensus perfecerit.

Parlamentaria comitia veteres leges
 jubent esse irritas, novas inducunt; præ-
 sentibus juxta ac futuris modum con-
 stituunt; jura & possessiones hominum
 privatorum commutant, spurios nata-
 libus restituunt; cultum divinum san-
 ctionibus corroborant; pondera & men-
 suras variant; jus in Regno succeden-
 di præscribunt: incerti juris controver-
 sias dirimunt, ubi nihil lege cautum
 L 4 fuit;

fuit ; censum agunt ; capitaciones & ve-
 ctigalia indicunt ; delictorum gratiam
 faciunt ; afflictas & majorum sceleri-
 bus perditas familias erigunt ; vitæ ne-
 cisque potestatem in eos obtinent, quos
 ad hujusmodi disquisitiones Princeps
 avocaverit ; atque, ut concludam bre-
 viter, quicquid in centuriatis comitiis
 aut in tribunitiis populus Romanus ef-
 ficere potuisset, id omne in comitiis
 Anglicanis, tanquam in cœtu Princi-
 pem populumque repræsentante, com-
 mode transigitur. interesse enim in illo
 conventu omnes intelligimur, cujus-
 cunque amplitudinis, status, aut digni-
 tatis, Princepsve aut plebs fuerit ; sive
 per teipsum hoc fiat sive per procura-
 torem. nam omnibus peræque gratum
 esse oportet, quicquid ex Senatus con-
 sulto Parlamentario profectum est, ut
 quod pro imperio & potestate decernat
 serenissimorum Principum majestas,
 Episcopi Regulique, Equites & Cives,
 qui eo à provinciis & municipiis able-
 gati plebem referunt.

In legibus condendis aut omnes in
 eandem sententiam descendunt, aut
 major numerus, adhibito prius assensu
 Principis. Qui munus aliquod in comi-
 tiis obeunt, sunt Oratores, Scribæ duo,
 quorum alter domui superiori additus,

alter inferiori, ipſique Arbitri. Ora-
toris eſt ſchedulas quæ in Parlamento
exhibentur verbis ornare & propo-
nere. à Rege quippe Reginave huic offi-
cio deputatur, tamenſi voluntate do-
mus approbetur. Scribæ Parlamento
ſunt ab archivis, & Senatus conſulta
cuſtodiunt, tam quæ prælo excudun-
tur, quam quæ propter hominum pri-
vatorum utilitates in vulgus non emit-
tuntur. Arbitrium penes illos eſt, quos
domini civesque peritiſſimos eſſe legum
componendarum artifices cenſuerunt
ſuper ejuſmodi negotiis, quæ in ſchedu-
lis proponuntur, quæque illorum ju-
diciis diſpiciantur.

C A P. III.

De Parlamento habendo modus.

PRincipis accerſitu per literas ſtato
die, quaſi XL plus minus dierum cur-
riculo interjecto, ad comitia evocan-
tur Duces, Marchiones, Barones, cæte-
riq; ſive Eccleſiaſtici ſive Politici domi-
ni, quibus ſuffragandi juſ eſt. quinetiam
reſcripta Principis ad ſingulos provin-
ciarum Vicecomites ablegantur, ut fa-
cta in conventu provincialium electio-
ne duorum equitum, hi vicibus illorum
ſurrogentur, diſceptent, & totius pro-
vinciæ nomine ſententiam interponant;

L §

porro

porro oppida urbefque fingulæ, quæ antiquitus municipales ad Parlamentum emittebant, fic agere delectum eorum jubentur, ut poſthabita cunctatione omni, poſſint ſe in primo comitorum die præſentes ſiſtere. Equites, qui cauſas provincialium procurant, à plebe nobilibuſque deſignantur, qui ſtato die in eum finem conveniunt. Quod ſi cuiquam abeſſe per id tempus contigerit, illi ſuffragandi juſ nullum eſt. in plebe eos recenſitos volo, qui ſolidos XL in ſingulos annos de cenſibus propriis queant expendere. His itaque in unum coactis, duo, qui plurimum calculis fuerint approbati, *Equites Parliamentarii* eliguntur. Conſimili ratione ad hoc munus in iſtis urbibus municipales creantur.

Conveniunt in ſenaculum ſuperius Princeps cæterique Dynaſtæ trabeati primo comitorum die, ubi poſtquam rem divinam fecerint, præſentium nomina in tabulas referuntur; quique vel morbo ſontico impediti, aut juſtis de cauſis (quas æſtimandi arbitrium eſt) intereſſe ipſi non poſſunt, de præſentibus aliquem *procuratorem* ſibi adſcribunt: unde omnes per ſe vel per proxeneten ſuum aſſe illic intelliguntur. Princeps inquam ipſe, Barones, Archipræſules,

Præsulesque, & (monasteriis nondum dirutis) Abbates qui suffragium in comitiis obtinebant. Locus, in quem conveniunt, tapetibus & picturis textilibus splendide obducitur, soliumque REGE dignum in medio conspicitur. demissiore in loco à R E G E proximus sedet *Cancellarius*, Principis orator & interpret. dextrum latus Archiepiscopi Episcopique, sinistrum Duces & Barones occupant. (*Nota: Post Archiepiscopos Cantuariensem & Eboracensem, primi inter reliquos Episcopos sunt Londinensis & Wintoniensis ex dignitate sedis suæ; dein Dunelmensis, Herefordensis & Eliensis auctoritate Parliamentaria; reliqui Episcopi pro ordine consecrationis locum capiunt.*) Inter utrumque ordinem mediis sunt confessus judicum, qui que sunt REGI ab epistolis, & Cancellario ab archivis, laneis de more saccis insidentes, ut, sicubi de jure controversia oboriatur aliqua, aut de literis quæ hinc inde inter Principes missitantur, deque iis, quæ in senatu geruntur (neque enim suffragari cuiquam horum licet) apposite respondeatur. atque hoc *superius senaculum* nuncupatur, in quo se prius singuli, deinde pro illis etiam, quorum vices repræsentant, ubi ad quæstionem ventum est, consensum dissensumque suum,

suum, PLACET, NON PLACET, quam paucissimis exprimunt. Interea *Equites municipesque Parliamentarii* (id enim illis nomen inditum est, & numerum quasi ccc aut cccc plus minus hominum conficiunt) in aliud conclave viritim convocantur; qui postquam, cujus provinciae oppidive mandato rem gerant, rite interrogati fuerint, illico virum aliquem idoneum & discretum jubentur eligere, qui *Comitiorum Rogator* sit, eumque coram Principe sistere.

Quo semel peracto, comitantibus universis ad septum quoddam in ima parte supremi senaculi collocatum, ibi Principem commendat, & sibi semper aliquid deesse causatur, quare tanto oneri ferendo impar sit, Principemque rogat, ut illos ad eligendum alterum impellat. Ad hæc Principis verbis respondet Cancellarius, eumque tantum encomiis effert, quantum ipse se vituperando deprefferit, gratiasque plebi agit, quod tam prudentem, circumspectum & discretum virum elegerint, & abire interim jubet de legibus pro salute reipubl. deliberatum. Tum *Rogator comitiorum*, plebis nomine REGI supplicat, ut conclave inferius immunitatibus & privilegiis antiquis perfruat; ut, si libere sententiam in quacunque tandem re disputanda dixerint,

REGIA MAIESTAS idipsum non ægre ferre nec propterea succensere dignetur; ut, si forte in illo casu aliquis deliquerit, aut quod dedeceat dixerit feceritque, aut aliquem eo loci convocatum offenderit, pro vetusta consuetudine pœnas de illo reposcant; ut, si dubium occurrerit, unde consilio colloquioque REGIS aut Baronum opus fuerit, eo uti liceat: quibus præter fraudem plebis nomine se gavifuros spondet, curamque insuper eam adhibituros, quam fidos & peramantes in Principem subditos adhibere necesse sit. Cancellarius pro eo ac videbitur verbis regiis respondet. Atque his negotiis sic transigendis unus dies, interdum biduum absumitur.

Præter Cancellarium adest *ἀναγνώ-
σης* quidam qui schedas legit, ex quo *Parlamentarius* appellatur. quicquid namque in consultationem venit, scripto prius excipitur, dein, utrum antiquanda suffragiis an accipienda lex sit, in utramque partem differitur. quo peracto, aliæ rursus schedulæ publice recitantur. Quod si quas semel aut bis perlectas esse contigerit, adeoque judiciis illorum nonnihil adprobatae videantur, (adhibita etiam quando opus fuerit aliqua verborum aut sententiarum castigatione) sciscitatur ab illis Cancellarius, si
tabulas

tabulas ea de re conficere, hoc est, in membranam referre placuerit. ita tertium lecta scheda confertisque sermonibus agitata, Cancellarius quærit, si rem suffragiis committere velint: & percupere se annuentibus, *En legem super hac vel illa facti specie vobis propositam, inquit, diserteque pro more hujus loci in hac domo promulgatam, velitis iubeatis eam vestro consensu scitam esse & confirmatam, an non?* Diremptis igitur suffragiis ita acceptam improbatamque esse accidit, ut major minorve calculorum multitudo decreverit, & si in suadenda lege pars major vicerit, statim schedulæ ἀναγνώσις in hæc verba subscribet, SOIT BAILLÉ AVX COMMUNS; cumque opportunum videbitur, hujusmodi schedulas, quibus assensi sunt, per aliquot ex illis, qui saccis laneis insident, ad plebem perferri jubent, qui petita prius venia domum ingressi, Comitiorum Rogatorem honorifice sic compellant: *Insignis Domine Orator, Senatui Patribusque authoribus hoc expedire Reipublicæ videtur, ut hoc vel illud consultum (simul summa rerum capita designat) legis vigorem habeat, vosq; plurimum rogatos volunt, ut mature quid opus factum sit, in commune consulatis. Quo dicto confestim abeunt.*

Illi ubi discesserunt, rursus operis fo-
 ribus, quid dixerint, Orator domui ex-
 ponit, & nisi aliis negotiis interim disti-
 neantur, sententiam illorum super illa
 scheda diligenter exquirat. Consimili
 etiam modo sedens in subsellio quodam
 eminentiore Orator, ubi ab omnibus
 spectari possit, scribam suum aut
ἀναγνώστη verius habet, cui id
 munus datum est, ut schedas vel in
 ipso concilio propositas, aut eo à Baro-
 nibus ablegatas, renunciet. siquidem
 utrique domui potestas semper æqua
 conceditur, quod æquum videbitur pro-
 ponere, seu novam legem sciscere five
 rescindere antiquam voluerint. ter die-
 bus per triduum singulis super recitatis
 schedulis consulitur, priusquam ad quæ-
 stionem deveniatur. Inter differendum
 consulendumque ratio perinsignis in
 fenaculo inferiori observatur. aperto
 capite surgens, aliquid ad rem allatu-
 rus intelligitur. ubi plures stare cœpe-
 rint, quem primum stetit animad-
 vertunt, illum præcipue audiunt, tam-
 etsi alius rogatum, alius abrogatum le-
 gem venerit. Etenim Oratorem quilibet,
 non alius alium alloquitur, quod præter
 morem fieret. abhorret quin etiam ab
 omni consuetudine, ut aliquem saltem
 nomine designes, (absque eo quod

periphrasi interdum denotet; verbi gratia, *Qui suavit dissuasitve, hanc vel illam rationem adduxit*) cujus partes ipse infirmas, atque ita perpetua oratione & non per dialogos interpolata pergis ad exitum usque perorando.

Qui semel orationem habuit (ut ut statim confutetur) eodem die respondere non potest etiamsi sententiam mutare vellet. itaque bis in die circa idem negotium nemini permissum est verba facere, ne ea fortassis occasione solidum diem altercando duo obstreperi consumerent, postero die licet, sed & unica tantum vice. opprobria aut dicteria invicem ejaculari fas non est, id præter usum esse reclamantibus universis, quinimo ipse factum observavi, eum qui verbum immodestius aut concitatus adversus Principem aut Senatum effutiverit, non interdici oratione modo, verum in turrim confestim abripi. unde in tam conferta multitudine, & in tanto animorum & voluntatum dissensione haud temere patrem sermonis parsimoniam modestiamque reperies. nihilominus blanda comique oratione rationes suas pro eo ac possunt ac res postulat vehementesque instituunt.

A meridie comitia amplius non habentur. Oratori nulla est perorandi

potestas. cæterum ubi semel lecta est
 schedula, quam brevissime simplicissime-
 que eam enarrat. id muneris ad eum
 pertinere omnes arbitrantur.

Si populus ratum habuerit, cujus
 patricii autores extiterunt, tali subscri-
 ptione confirmatur: LES COMMUNS
 ONT ASSENTÉS. vicissim, si Senatus id
 ratum habuerit, cujus populus author
 fuerit, communi calculo contestatur:
 LES SEIGNEURS ONT ASSENTÉS.
 quando Senatui Populoque idem non
 convenit, deliguntur ex utraque domo
 nonnulli, qui super proposita quæstio-
 ne disceptent, mutuoque sententias suas
 exponant. tum postea alter alterius opi-
 nioni ut plurimum aditipulatur.

In concilio superiore vota sua pro se
 quisque facit, atque eorum nomine
 quorum vices quisque subit. ubi Can-
 cellarius quæsit, num rem suffragiis
 tentari velint, post renunciatam ter
 schedulam, PLACET, NON PLACET,
 asserentibus singulis, absque disputa-
 tione uberiore prout pluribus visum
 fuerit, sic peragitur. In senaculo inferio-
 re nulli sive equiti sive municipi electo
 suffragium suum alteri conferendi jus
 est. eorum qui præsentibus adfuerunt ra-
 tio solum habetur, apud quos pars ma-
 jor semper obtinet. renunciata bis (pro
 M more)

more) scheda, scriptis deinde consignata, repetita postea & satis agitata, Orator percontatur, an caput negotii punctis & suffragiis cerni expetant. ubi annuerint sublata in manibus scheda ait: *Quotquot petitioni adqueverint abnuerintve, clare affirmant.* tum, quibus arridet legis promulgatio, **ETIAM**, quibus displicuerit, **NON** vociferantibus, è majore acclamatione vel de antiquata lege vel de accepta cognoscitur. quod si adhuc non satis constet utra pars vicerit, diremptis mox suffragiis, Orator interloquitur: *Qui legem sciendam censetis, descendite, & qui non ferendam, accumbite.* hinc fecernunt se in partes, & pro suffragiorum numero legis postulatio valet aut rescinditur.

Vsu venire interdum solet, ut parte aliqua schedulæ comprobata, super altera dubitatio suboriatur, quæ si eximeretur, perpauca foret habitura adversarios. quamobrem arbitros ex utraque hominum classe, tum qui ferendam, tum qui non ferendam judicaverint, ad colloquia seponunt, qui super ea re amplius cognoscant, quique difficultatem omnem amoveant, & deinceps ejus rei sicuti gesta est formam ad cæteros referant. qui tametsi maxime inter se conspirent, reliquæ domui præjudicium

nullum afferre possunt. nam postrema promulgationis vice (arbitrorum consensu haud quaquam obstante) ratum id illi pro libito irritumve habebunt.

Itaque hoc pacto fit, ut nulla promulgatio Decreti, Constitutionis, aut Edicti Parlamentarii, vim sortiatur, donec utraque domus assensum præbuerit. immo neque hætenus subsistit, nisi PRINCEPS ipse, ultimo confessus die, augustam purpuram indutus, & frequentissima nobilium corona stipatus, Oratore una cum universo populi cœtu ad septum accedente, & summas gratias simul cum Cancellario Senatus Populique nomine referente, pro eo quod tantam Reipublicæ administrandæ rationem PRINCEPS habuerit, & ad ardua status universi negotia constabilienda reformandaque ipsos convocaverit, assensu suo confirmet.

Ibi vero Cancellarius regis verbis Patriiis cæteroque Populi cœtui gratias agit ob fidem industriamque in publicos usus erogatam, quibus, ut quæque fert occasio, se responsurum promittit, simulque se patatum esse, qui justam animi sui sententiam transactis in Parlamentaria convocatione negotiis accomodet, quo animam quasi vitam-

more) schedula , scriptis deinde con-
 signata , repetita postea & satis agitata,
 Orator percontatur , an caput negotii
 punctis & suffragiis cerni expetant. ubi
 annuerint sublata in manibus schedula
 ait : *Quotquot petitioni adquieverint
 abnuverintve , clare affirmanto.* tum,
 quibus arridet legis promulgatio , ET-
 IAM , quibus displicuerit , NON vocife-
 rantibus , è majore acclamatione vel de
 antiquata lege vel de accepta cognosci-
 tur. quod si adhuc non satis constet utra
 pars vicerit , diremptis mox suffragiis,
 Orator interloquitur : *Qui legem sci-
 scendam censetis , descendite , & qui non
 ferendam , accumbitote.* hinc fecernunt
 se in partes , & pro suffragiorum numero
 legis postulatio valet aut rescinditur.

Vsu venire interdum solet , ut parte
 aliqua schedulæ comprobata , super al-
 tera dubitatio suboriatur , quæ si exi-
 meretur , perpaucos foret habitura ad-
 versarios. quamobrem arbitros ex utra-
 que hominum classe , tum qui ferendam ,
 tum qui non ferendam judicaverint ,
 ad colloquia seponunt , qui super ea re
 amplius cognoscant , quique difficulta-
 tem omnem amoveant , & deinceps ejus
 rei sicuti gesta est formam ad cæteros
 referant. qui tametsi maxime inter se
 conspirent , reliquæ domui præjudicium

nullum afferre possunt. nam postrema promulgationis vice (arbitrorum consensu haud quaquam obstante) ratum id illi pro libito irritumve habebunt.

Itaque hoc pacto fit, ut nulla promulgatio Decreti, Constitutionis, aut Edicti Parlamentarii, vim sortiatur, donec utraque domus assensum præbuerit. immo neque hætenus subsistit, nisi PRINCEPS ipse, ultimo confessus die, augustam purpuram indutus, & frequentissima nobilium corona stipatus, Oratore una cum universo populi cœtu ad septum accedente, & summas gratias simul cum Cancellario Senatus Populique nomine referente, pro eo quod tantam Reipublicæ administrandæ rationem PRINCEPS habuerit, & ad ardua status universi negotia constabilienda reformandaque ipsos convocaverit, assensu suo confirmet.

Ibi vero Cancellarius regis verbis Patriiis cæteroque Populi cœtui gratias agit ob fidem industriamque in publicos usus erogatam, quibus, ut quæque fert occasio, se responsurum promittit, simulque se patatum esse, qui justam animi sui sententiam transactis in Parlamentaria convocatione negotiis accommodet, quo animam quasi vitam-

que ab authoritate Regia & unanimi Regni sensione emanantem statuta hauriant. Tum cujusque Constitutionis caput & titulus hac quasi forma recitatur: **D E C R E T U M E S T, &c. D E C R E T U M E S T, &c.** simulque observatur, quod **P R I N C E P S** dicto comprobet. nam in hujusmodi sic ait: **L E R O Y** aut **L A R O Y N E L E V E V I T.** habenturque tum consummatae Regni Anglicani Constitutiones, & quam fieri potest opportune typis excuduntur, nisi in eo genere sint, ut apud Romanos, quæ privilegium aliquod cuique privatae personae indulgent. solent enim ista exscribi solum & Parlamentario sigillo communiri. Quibus **P R I N C E P S** derogatum vult, haud pluribus verbis utitur, quam **L E R O Y** aut **L A R O Y N E S'ADVISERA;** quæ propterea extincta penitus aboli-taque censentur.

Hæc est præscripta supremæ augustissimæque totius Angliæ Curia forma, cujus authoritate, quod antea monui, cuncta apud nos confirmantur, quæ recensui hætenus. neque alius aliquis modus superest, quo vel vitam, membra aut fundos cujusque hominis Angli quisquam eripiat, nisi aliquid prius in ea causa sancitum fuerit. Nunc

DESCRIPTION. 181
age, de partibus seorsim consideratis
paulisper, si placet, differamus.

C A P. I V.

*De Monarcha, Rege Reginae
Angliae.*

Princeps (quem ego nunc & antehac
sæpius Angliæ Monarcham appello)
REX REGINAVE summam pacis belli-
que denunciandi potestatem habet. bel-
lum indicit, fœdus aut inducias rursus
paciscitur, vel suo vel consilii sanctioris
arbitratu. *Sanctius consilium* è Nobili-
bus, Baronibus, Equitibus, Armigeris-
que, prout libet, colligit, qui in dies sin-
gulos aut quoties necessitas postulat su-
per gravissimis regni negotiis delibera-
tum conveniunt, ut deinceps Principi
quam optime consulant. quibus ille si
videtur aut universis aut aliquibus sum-
ma legationum capita ab exteris Princi-
pibus profecta exponit; literas ad ipsum
aut ad eos qui ipsi sunt ab epistolis suis
ablegatas communicat; in utrisque
quicquid tacitum vult apud se solum re-
tinet, tametsi interim sacramento con-
siliarii obligentur, quotquot in illum
coetum cooptantur. Qua in re absolu-
tissimum est præ Venetorum ducatu aut
Lacedæmoniorum principatu hoc Re-
gnum Angliæ.

Militiæ quoque & in castris Princeps absolutam potestatem nullis legum repagulis coercitam habet. ejus placita vim legis sustinent. sine aliqua processus judicarii formula, hos morte mulctare potest, illos pœna: ubi quid deliquerint, corporis quantumlibet castigare. Usurpari quoque interdum ista suprema auctoritas solita est, antequam belli facies se aperuerit, in subitis nimirum rebellium motibus, sed bonis & cordatis viris parum approbata, qui malum talis exempli exitum animo prævidentes, lege potius quam armis litem decerni voluerunt. Absoluta hæc potestas *Castrensis* appellatur, quia semper fuit eritque apud militum turmas oppido necessaria. nam quid facias obsecro, ubi tempus locusque, telæ judicariæ moram non ferunt, & ejusmodi se exhibet negotium, quod vindictam flagitat, ut miles debito obsequio cultuque contineatur? absque quo rem Imperatorum quisquam haud magni momenti unquam perficiet.

Ab auctoritate principali pendet publica monetæ æstimatio, quæ ejus imagine tituloque excuditur. forma, pondus, argenti puri aut impuri fusio, ad nutum etiam solius Principis spectant. nam cui tandem plus quam Principi
fidem

fidem populus adhibeat, quando pecunia signata metalli pretium & pondus nata est demonstrare, quod effigie ipsa & nota Principis satis indicatur? quod si populum dolo circumvenire, & pro auro aut argento aurichalcum exhibere, aut supra justum pretium nummos augere velit, ipse fallitur, dum alios per fraudem decipere machinetur. eadem quippe ratione census & redditus suos refundunt, & illum denique ad cariorum annonam adigent, sic ut debito talento inæqualis proportio compensetur necesse sit. est enim recta & definita inter copiam & egestatem rerum habitudo, quemadmodum in pecuniis ipsis.

Cætera mensuræ genera sive aridorum sive liquidorum, non edicto Principis, sed Senatusconsulto Parlamentario conformari aut mutari consueverunt.

Potestatis Monarchiæ leges relaxandi jus est, ubi æquitatis benignitas moderationem patitur; quin & gratiam pœnæ in delictis faciendi, ubi ad fiscum res spectare dignoscitur. cæterum in actionibus publicis aut popularibus, ubi inter Principem & delatorem per partes multa adjudicatur, suam duntaxat remittit. quando actio criminalis per viam inquisitionis intenditur (quod hodie ad

M 4. *instan-*

instantiam Principis dici solet) sub huiusmodi formula reo condonatur, *modo stet rectus in Curia*, id est, *dummodo delinquenti in posterum nullus objiciat aliquid*. quo fit, ut, quamvis indulgentiam à Principe nactus fuerit, si tamen is qui damno affectus fuerit personam accusatoris sustinere voluerit (Anglice vocatur *the Appeale*) quod in quibusdam casibus admittitur, impunitatis concessio nihil conducatur.

Abs donatione Principali emanant primaria & suprema *Officia & Regni Munera*, tam ad iudicia, ~~et ad omnia alia officia~~
~~et ad omnia alia officia~~
~~et ad omnia alia officia~~
~~et ad omnia alia officia~~: exceptis *Academiis*, & collegiis quibusdam.

Formulae etiam omnes, sive brevium, sententiarum executiones, mandata, à regio nomine proficiuntur.

Et in Anglia (sic loquimur) subditorum vita & membra ad solum Regem pertinent. id si explices, perinde est ac si dicas; *jurisdictio modica ne dum maxima cuiquam præterquam REGI* competit nemini. indeque opinor natum quod quoties pro vita aut membrorum mutilatione aliqua causam in iudicio dicimus, *coronæ jura* tractare

perhibemur, quando in alterius nomine, quam qui coronam regni gestat, talia fieri nullo modo possunt.

Similiter ignoscendi potestas Principum nostrorum est peculiaris, tametsi anteaactis temporibus Palatini Comites quidam, Cestrensis, Dunelmensis, Elyensis, & limitanei Valliæ Reguli, hoc ad se jus attraxerunt, quorum potestas hodie omnis evanuit.

In Principis peculio tutela pupillarum pupillarumque est. Neque ejus injussu nuptias contrahunt, qui fundos fiduciæ contractæ nomine concessos ab eo in capite (ut cum Iuriconsultis loquar) occupant. Præterea custodia idiotarum morbique vitio insipientium omnium ad ipsum pertinere dignoscitur. Hoc per consensum trium ordinum in Comitibus Parliamentariis semel impetratum, (tametsi mali non nihil in rempublicam invexisse adeoque ab omni ratione alienum esse existimatur) regnique imperiali diademati connexum, dissolvere tam quisquam potest quàm clavam è manibus Herculis extorquere; justeque administratum non hercle video quid secum afferat incommodi.

Supersunt etiam hujus ordinis consimilia jura privilegiaque, quæ *Regalia*

M 5

appel.

appellantur, quæ in codicibus Iureconsultorum nostrorum uberius referuntur.

Atque (ut rem conficiam) vita, caput, & authoritas in principe est omnium, quæ in republica Anglicana geri solent: neminique major cultus aut reverentia, quam A N G L I Æ R E G I E V S exhibetur. Eum nemo alloquitur, nisi in genua procidens: nemo inter epulandum in mensa ministrat, nisi sub specie adorationis quasi: omnesque regni incolæ coram eo capita aperiunt. immo in *Camera presentia*, ubi augustum curule collocatur, nullus ambulare, nullus (etsi absente REGE) ibi loci permanere, nisi nudo capite unquam audebit, præsertim regni subditus. nam externos advenasque pro more gentis suæ facile excusamus; id quod ab humanitate nostra profectum est.

Additamentum.

SECUNDUS à Rege est filius ejus primogenitus; qui veteribus Anglo-Saxonibus *Ætheling* & *Clyto* dicebatur. Post Normannicam victoriam primo nullus certus titulus fuit attributus, quam *filius Regis*, & *primogenitus Regis Angliæ*: dein Eduardus I, filium Eduardum *Principem Walliæ & Comitem Cestriæ* dixit; Eduardus porro II Eduardum

dum filiolum decennem *Comitem Cestræ & Flint*; qui regno potitus filium item Eduardum *Cornubiæ Ducem* creavit: (Ex quo tempore primogenitus Regis *Cornubiæ Dux* natus censetur: pauloque post, eundem *Principis Walliæ* titulo solemniter investitura adornavit. diploma investituræ extat in Nobilissimi & doctissimi viri Ioannis Seldeni parte secunda operis quod inscripsit *Titles of Honor cap. v.* è quo hæc notanda: Eduardum Principem *Walliæ* fecimus & creavimus, & dictum Principatum sibi dedimus & concessimus, & per cartam nostram confirmavimus ac ipsum de dicto Principatu ut ibidem præficiendo, præsideat & præsidendo dictas partes dirigat & defendat, per sertum in capite & anulum in digito aureum ac virgam argenteam investivimus juxta morem, habendum & tenendum de nobis sibi & hæredibus suis Regibus Angliæ in perpetuum, cum omnibus dominiis & terris nostris *Northvalliæ, Westvalliæ, Southvalliæ* ac dominio castro, villa & Comitatu de *Caernarvan*, in dominio castro & villa de *Conevwaye*, dominio castro, & villa de *Crukich*, &c. In diplomate Henrici IV quo filium suum Henricum creat Principem *Walliæ, Ducem Cornubiæ & Comitem*

Comitem Cestriæ, investitura fit per fertum in capite, annulum in digito aureum & virgam auream. Postea, quia ducatus Cornubiæ hereditate censetur primogenito obtingere, tantum comitatus Cestriæ fuit adjectus. Ex hoc successores Regni destinati Principes Walliæ, & Comites Palatini Cestriæ creati fuerunt; Donec tandem, Anglia & Scotia in unum coalescente, Iacobus Rex Henricum filium *Principem Magnæ Britannia* appellaret.

C A P. V.

Quibus in rebus respublica à se maxime invicem distent.

Postquam igitur de Parlamento satis disseruimus, in quo omnis regni vigor, hoc est, RÆGIS, Senatus, Populique, repræsentatur, deque REGE ipso, anima nimirum, & summo Reipublicæ gubernatore; jam, quemadmodum ab hoc fonte emanet in cæteros artus vis & potestas ad rempublicam in diversis partibus bene temperandam, opportunus hic est (ut mihi videtur) enarrandi locus.

Principio rerumpub. omnium commune est, ut quinque potissimum in rebus vel sibiipsis conveniant, vel cum aliis comparatæ dissideant. I. in legibus nimirum sancendis. II. in bello gerendo

gerendo aut in foederibus cum hoste feriendis. III. in censu publico procurando. IV. in magistratibus creandis. V. & in justitia denique administranda. Primum tertiumque ab ipso R E G E in Parlamento, secundum & quartum ab ejus absoluta solum authoritate peragitur. Superest ut quintum explicemus.

C A P. V I.

Tres esse Iudicii formas in Anglia.

EX usu patrio & Angliæ consuetudine invaluit, ut tribus potissimum modis sententiæ quæ summum controversiæ finem imponunt pronuncientur: in comitiis Parliamentariis, in certamine singulari, & in juridicis conventibus.

C A P. V I I.

Iudicium Parliamentarium.

Modus sententiæ in Parlamento ferendæ, sive inter privatos sive Principem inter & privatum, sive civiliter agatur sive criminaliter, super hereditatem an super feudum lis oriatur, ne latum quidem unguem, ab ea quam modo dixi, ratione discrepat. nam litis summa paucis in schedula comprehensa, ter in domo renunciatur, cui Senatus Populusque assensum præbent, denique

ni que ultimo accedit ad stipulationem Regia. Cæterum rara est hujusmodi schedularum, ut illic transigitur, ad probationem, nam augusta illa Patrum Municipumque corona, quum multis gravibusque regni negotiis avocetur, privatorum litibus & controversiis haud lubenter vacat.

C A P. V I I I.

Judicium ex duello.

DVellum nunc dierum non admodum frequens est, partim refragantibus Papa cleroque, & tanquam sceleratum quid execrantibus, (~~quodammodo~~
~~quodammodo~~
~~quodammodo~~) partim quoniam, ut sermo, sic mores, judiciarii processus figura, quæque in judiciis adhiberi solent, hoc habent, ut cum tempore indies commutentur. sed tamen in desuetudinem penitus abivisse, nondum potui intelligere, & propterea emortuum non sentiet esse, ubi quis efflagitaverit. Forma in Britoni Commentariis refertur.

Additio. Quæ fuerit duelli hujus formula sub Normannorum imperio accurate explicatur in libello Thomæ ducis Glocestriæ Eduardi III. R. filii ad Richardum Regem, quem Glossario suo inseruit Nobilissimus & doctissimus

Eques Henricus Spelmannus ad vocem *Campus*. Narratque ibidem consuetudinem jam exoletam repetitam fuisse anno 13. Elisabethæ R. veruntamen ab optima principe rem sine sanguine compositam.

CAP. IX.

Judicium inquisitionis sive duodecemviratus: de tribus partibus adjudicii constitutionem pertinentibus.

PRIORES illæ duorum judiciorum species absolutæ planæ sunt, neque per appellationem rescinduntur, quemadmodum neque ea, quæ per iudices in conventibus suis explicatur. quandoquidem vero judicandi forma, qua hic in Anglia utimur, non parum ab ea est diversa, quæ vel in Gallia, Italia, cæterisque locis, ubi civilia Romanorum jura vigent, usurpantur: non abs re alienum fuerit, extra propositum negotium aliquid adjicere, quo quæ à me dicentur postea facilius intelligantur.

Actiones Anglice *Pleas* appellamus, & parum Latine *placita*, nomen ex abusu trahentes. nam eum demum sententiam, quæ rem universam definit, multo verius *placitum* aut *ᾠρεστὸν* dixeris. quod Galli recte intelligentes, ^{supre-}

suprema iudicum suorum decreta sua lingua *arreste* aut *arrest* vocant. sed nos actionem ipsam *placitum* dicimus, non sententiam; & *placitare* satis ineleganter pro agere aut litigare.

Sed duorum, qui in omni iudicio solent contendere, alterum actorem, & in causis criminalibus (si accusatorem se profiteatur) *partem appellan-tem*, ipsumque accusationis negotium *appellationem* dicimus: alterum, (qui excipit) *reum*, & si quidem criminis alicujus arcessitus fuerit, *captivum*: neque enim alia ratione licebit cuiquam causam agere, nisi prius se captivum dedat. Iudex apud nos *Judge* dicitur. Sed tamen eos, qui sententiam capitalem pronunciant, quique reum aut absolvunt aut condemnant, iudicum nomine non insignimus, sed duodecemvirum; qui mos etiam in negotiis civilibus juxta ac criminalibus peræque observatur.

C A P. X.

De Actionibus.

Actiones, aut verius accusationes, *Coronæ placita* vocantur, suntque ejusmodi omnes, quibus vitæ periculum aut membrorum damnum cuiquam intantumus: & si rem ipsam alius intro-

spicias, haud vanum nomen illis inditum reperies. Etenim, si apud te cogites, atque in animum tuum inducas, vitam corpusque tuum in arbitrio & potestate principis legumque esse posita, quoties fit ut subditorum aliquis vita spoliatur aut male mulctatur, protinus ipse REX damno afficitur, & justam habet inquirendi causam, quo pacto subditus ad id infortunium devenit. rursus, quoniam sollicitudini Principis incumbit, ut rempublicam sibi concreditam bene regat, vitam opesque subditorum tueatur & defendat. qui contra fecerit, & per vim pacem interturbaverit, in commissum incidit: ideoque ubi quis ex sententia duodecemvirum sic deliquisse censebitur, tum ad Principem res spectare incipit; & quisquis pro captivo causam dixerit, increpabitur, tanquam qui adversus Principem perorasset. Nihilominus captivo permissum est, ut omnes rationes & exceptiones afferat, quæ ad causam suam sustinendam maxime valent: dumque pro se agit, attente benevoleque interim audietur. sed ubi alicujus criminis reus postulatur, patronum aut defensorem (quem tamen in civilibus negotiis, ut puta pro fundis, censu, jure aut possessione, etiam adversus Principem,

N pem,

pem, litigans foret habiturus) nullum
conducat.

Actiones civiles bifariam dividuntur, nam in rem vel in personam intenduntur. *Personales* sunt contractus, injuriarum actio. *Reales* aut possessionem attingunt, aut possessionis tuendæ gratia inventæ sunt, aut *in ipsam rem* quas nos *juris formulas* appellamus. nam quod ex jure Quiritium actio formulaque, patrio sermone *Writte* dicimus, morem Græcorum etiam in hoc imitati, qui verbum verbo reddentes nominant *νεροφλω*, id nos *breve* sed invenusto vocabulo nuncupamus. & veluti veteres illi Romani, actiones alias ex jure Civili, ex jure Prætorio alias (Prætor siquidem dabat actiones & formulas actionum) derivabant: ita apud Anglos consimilis plane est mos. est enim ubi è *Cancellaria*, est ubi è *Curia communium Placitorum* & *subsellis regis* desumi soleant.

C A P. XI.

De præcipuis Tribunalibus & Curis.

Historias veteraque Regni monumenta non incogitanter perlegenti occurrit, curias & fora antiquitus, eorum præsertim, à *Gulielmi Rusi* temporibus

poribus aut non ita multo post semper in Comitatu fuisse. quod ubi molestias sumptusque populo creasset, Senatusconsulto decretum est, ut judicia loco fixo stabilique dehinc celebrarentur, longoque tempore in *aula Westmonasteriensi* haberi consueverunt, quam ille Palatii sui aulam exædificaverat. ibi Tribunalia visuntur tria. ad dextram, ubi limen ingressus fueris, *Curiam communium Placitorum* aspicias; illic civiles causæ perorantur. hinc ubi ad extremum perveneris, *subsellia regia*, in quibus negotia criminalia quotidie tractantur. lævaque inde supremus Angliæ Cancellarius sedet, archivorum regis custode cinctus, cæterisque Romanæ jurisprudentiæ Antecessoribus Cancellariæ magistris; Latine fortassis haud incommode *Assessores* interpreteris.

C A P. X I I.

De temporibus, in quibus jus dicitur: de Cancellario Angliæ & Cancellaria.

S Vbnaſci poteſt interim prima dubitatio, quomodo Anglia univerſa in maximam longitudinem latitudinemque protenſa, tot Comitatus provinciaſque in ſe complectens, coram tribus Tribunalibus negotia ſua poſſit expedire? altera, quum *ſubſellia regia* in

causis criminalibus cognoscendis, *communiumque Placitorum Curia* in civilibus agitandis exerceantur, quis reliquus sit Cancellariæ locus?

Quod ad priorem quæstionem attinet, eo magis videbitur difficiliore enodatione perplexa, ubi fora non semper, immo neque per anni trientem aperta dixerò. cæteris enim civitatibus & rebuspublicis ad forum judiciale (unas ferias, messem vindemiamque, si exemeris, aut urgentem aliquam per quam recludi ea necesse sit occasionem, quod *Iustitium* appellant) patentibus, contra apud nos rarissime aperiuntur. id quod quatuor duntaxat anni vicibus (quas *terminos* appellant) fieri consuevit: circiter decendium à festo Michaëlis per v aut ad summum vi septimanas: elapso ab ipsis natalitiis mense, hebdomadas xiii: diebus xvii à festo Resurrectionis interjectis, tres septimanas & dies residuos; ultra septiduum denique aut septiduum plus minus à sabbatho Trinitatis, duas septimanas & dies reliquos. extra hanc descriptam temporis periodum nulla est vel causas dicendi vel actiones in quenquam intendendi præbita consuetudo. Hoc perexiguum temporis intervallum, & ad unum locum destinatum, populo perquam injurio-

sum

sum videatur, qui justitiam tam lente exhibendam sine gravissimo dispendio expectare non potest. Huic ego objectioni deinceps accuratius respondendum statui. interea loci responsum illud Catonis obstrepentibus os obturavit, quod ille roganti cuidam, ut fora perinde ac theatra linteo velamine contegerentur, quo actores reique causis commodius absque sanitatis suæ præjudicio (Solis quippe radiis in capita eorum Romæ ferientibus) perorarent, *Nequaquam vero, inquit Cato, nam quod me spectat, optarem potius, ut qua ad forum iter est, ferreis muricibus inductum esset, ut ferreamentis illis acuminatis tam dolerent pedes quam caloribus ardeant capita: ociosos nimirum eos arbitratus ardeliones, & reipublicæ infestos, qui contentionibus adeo studerent. nam qui laboribus & paci se darent, lites domi magis vicinorum & cognatorum arbitrio extinctas mallent, quam pecunias suas procuratoribus & advocatis (quos nos legum consultos & servientes dicimus) impendere. eos ille cives reipublicæ utiles duxit, qui domesticis negotiis invigilant, non qui formulas sectantur, & texendis litibus incumbunt, homines quantavis miseria & incommodo digni.*

Ad alteram de Cancellaria propofitam quaestionem fic habeto. Leges nostræ, quæ jus patrium five municipale dicuntur, quasi jus civile dicas, ἀνεξόδοκός, quod jus summum interpretantur, nituntur; earumque ἀξιώματα ita rigide sumuntur, ut à vocum tenore discedendum non putent. quocirca uti illud auxilio Prætoris indiguit, qui jus summum moderari potuit, actiones ubi deficiebant concedere, pro re nata scriptæ legis duritiem mitigare, exceptiones metus, doli mali, minoris ætatis, veluti remedia suppeditare, æquum bonumque conservare: ita idem est Cancellariæ nostræ munus & officium: & eandem prorsus auctoritatem, quam Prætor ante Cæsaris ætatem habuit, obtinet. & actionem in Curia Cancellariæ exhibenti (enarrato prius quod perpeffus est incommodo) perinde atque in foro solemnè succurritur, quoniamque omni ope ex præscripto legum municipalium destituitur, Cancellario humilem in modum supplicat, ut secundum quod æquum bonumque videatur ei prospiciat. ideoque Cancellariæ Curia apud vulgus, *conscientiæ Curia* audit. neque enim Cancellarius præduræ verborum in legibus structuræ astringitur, sed ex æquo & bono & ex

arbitrio boni viri judicat. atque in hoc foro vulgaris agendi causas forma in usu non est, sed ex scripto, quemadmodum in aliis etiam regionibus & secundum jus civile: neque duodecemvirum sed testium fide res examinantur. Hinc emanant quasi ab ipsa Principis persona *Brevia* quæ vocantur *Originalia*, quorum forma modusque copiose in codice *de natura Brevium* declaratur. hinc delegationes, diplomata, indulgentiæ, inquisitiones. Huic foro præsidet Angliæ Cancellarius. adseffores sunt archivorum custos, & vi magistri Cancellariæ, qui plerique omnes Doctores sunt juris Civilis, &c.

Additio. Qui hic à Smitho vocatur Archivorum custos, hodie audit Magister Rotulorum. Hoc quoque observandum, Cancellarium olim non fuisse perpetuum aut ad vitam, sed triennem aut quadriennem; nonnunquam & bimum vel annum. Eumque aliquando habere Vicecancellarium quem vulgo vocant Custodem sigilli: plerumque utrumque munus uni delegari.

C A P. XIII.

De iudicibus, formaque ius dicendi reddendique apud populum Anglicanum usitata.

E Numero Iureconsultorum aut ad legem fervientium (causidici vocantur aut advocati) duos doctrina, ætate, prudentia & usu rerum spectatissimos REX eligit, (quorum alter iustitarius principalis *Regiorum subselliorum, communium Placitorum* alter) cæterosque ad numerum usque fenarium & interdum supra. qui à Principe honorarium habent. Fastis diebus, & distinctis subselliis discumbunt. ibi de omnibus negotiis quæ coram afferuntur cognoscunt: & in civilibus, utpote in causa pecuniaria, fundo, possessione, scripto partim, partim advocatorum concertatione eo usque proceditur, donec causæ jugulum petitum fuerit, quod Latini *statum causæ* (contestationem litis non intelligo, sed, uti apud Rhetores, constitutionem) nos exitum causæ dicimus: siquidem ibi locus est, ex quo omnis exit quæstio; consimilem plane in modum, atque aqua arcto vase conclusa inde per foramen exilit. illum punctum si dextre tetigeris, dicto citius tollitur omnis conflictatio. Duplex

plex autem est statuum genus, alterum in facto, in jure alterum cernitur.

C A P. XIV.

De subselliis Regiis.

Subsellia Regia (vulgo *Bancus Regius*) ex eo sortita sunt appellationem, quia ibi ipsi Angliæ REGES sedere consueverunt; causæque omnes Coronam attingentes, quæque ad instantiam REGIS fiunt, ibi expediuntur. In hoc foro judicat principalis Angliæ justitiarius una cum reliquis adfessoribus & collegiis suis, &c. qui plerumque quatuor, aut paulo plures, prout Regi visum fuerit.

C A P. XV.

De Curia actionum civilium.

Communium Placitorum Curia, in qua disceptantur privatorum hominum lites ex quacunque juris nostri parte natæ, idcirco sic dicta est, quia exactæ legum municipalium administrationi subservit. Ei foro principalis (ut loquimur) justitiarius, (vulgo *Capitalis Justitiarius communium placitorum*) una cum tribus adfessoribus præest. Servientes ad legem, quorum est pro REGIS arbitrio major minorve numerus, omnes sacramento obligan-

tur ad præstandum operam & consilium consultoribus suis in hac Curia litigantibus. ET CAETERA.

C A P. XVI.

De quaestione duplici { *facti & juris.*

SI quaestio juris existat, id est, si utraque pars litigantium super facto conveniat, asseratque ita ad se rem pertinere, ut in ea semper jus suum persequi cupiat, tum in jure à *Demeurer*, sive *à propos* dicitur. ubi, si anceps aut perplexa ipsis iudicibus quaestio videatur, ut in *scaccarium* veniat disceptanda, iudices eo conveniunt; eorumque responsa & decreta legis vigorem obtinent, ac pars adversa in perpetuum causa cecidisse judicabitur. quod si inter *servientes ad legem* aut causidicos in dicendo jure quaestio aliqua non perinde difficilis emergat, tum iudices (de quorum peritia non ambigitur) procedendum esse monent. quod si in eadem porro salebra hæserint, & nequicquam progrediantur, intentata actione excluduntur, reusque impune discedere permittitur, atque hoc obtinere solet, quoties super aliqua in jure controversia oritur dubitatio. imo etiam obtinet, si super jure nulla suboriatur quaestio, ubi secundum

materiam in libello, exceptione, replicatione triplicationeque contentam, iudex negotium confestim expedit, & moris est, ut in facto quod negari non potest, ambo consentiant. nam si factum aliquod infectum esse inficiatur: verbi gratia, quod tale aliquid non scripserit; quod adversarius ad talem parentem genus suum non refert, per quem rei vindicationem ad se pertinere asserit; aut quod instrumenta talia non sint probatae fidei; quod sibi prius donatum est tale aliquid quam alteri; aut si alium huiusmodi obicem aliquem objecerit, qui actionem possit excludere; reusque super eo litem contestetur (hoc cardo causae dicitur) moxque ita omnis quaestio in jure subicescat: tum prout super illa facti quaestione Duodecemviri pronunciant, ita litigatorum alterum necesse est causa sua cadere. sic praeter morem juris civilis (ubi primum per testes, judicia, torturas, facti veritas exploratur; deinde super jure ab advocatis in foro disceptatur, quorum celebre est axioma illud: *Ex facto jus oritur*) hic in Anglia coram iudicibus de jure primum instituitur disputatio, & omnes fere actiones, sive capitales sive civiles fuerint, eo referuntur, donec tandem ad factum aliquod perveniant: quod ut

examen Duodecemvirum subiverit, damnum in causa aut victoria sequitur. Quod si exceptionum copia eorum alter abundaverit, quæ negotium principale perimere possunt, unam è multis feligere eum oportet, quam persequi voluerit: quam nisi plene comprobaverit, aliam deinde non licet iterum proponere; sed victus victori condemnabitur.

Qua quidem ratione ipse, qui in Gallia & alibi quoque gentium, edicta, ordinationes, telam judiciariam abrumpendi causa constituta viderim, hercule sapientius aut justius nondum à quocquam excogitatam invenio. Illis forsitan, quibus modus iste inusitatus est aut inauditus, non perinde complacebit; quare à mea sententia facile discedent. sed perpensa melius re, quin æquissimum judicaturi sint, nihil dubito. Hactenus, qualem in statu juris decidendi modum observamus, docuimus: superest ut quo modo in facti quæstione procedendum sit, nunc subjiciamus.

C A P. XVII

*De Vicecomite, & fisci sive
erarii Curia.*

ROmani veteres, ut magistratum
iusta & mandata melius exeque-

rentur, lictores, viatores, accensos suos, habuerunt. jus civile ex eo tempore alios sortitum fuit. sed magistratum aut judicum jussa hic in Anglia plerumque per Vicecomitem executioni mandari solent. Vicecomitem, qui Comitatus procurationem suscipit, Quæstorem provinciæ interpretamur. ad illum spectat, omnia vectigalia capere, atque acceptorum rationibus in fiscum reddendis teneri. Fiscus Principis aut ærarium publicum (linguaque mihi plane incognita *Scaccarium*, quod nonnulli primis temporibus *Statarium* dictum autumant) perpetuus & stabilis locus est, in quem censuum & reddituum Principium, tam quæ ex matrimonio proveniunt, quam qui aliunde solent obvenire, qualia sunt telonia, vectigalia, decimæ, decimæquintæ, indictiones, capitaciones, &c. referuntur.

Rationibus reddendis præsent tribuni ærarii, quorum sub imperio *Rationales* constituuntur. sed illi Principem in hoc negotio locum obtinent, dicique possunt *Juridici Rationales*. Anglice Barones de Scaccario appellamus. Inter eos qui præsent, est Tribunus, aut Juridicus rationalis primus, aut Baro primarius, una cum aliis sibi assidentibus, Cancellario scaccarii, Camerariis

duobus, Procuratore generali. Supremus Angliæ Quæstor, aut tribunus ærarii maximus, cæteris præest omnibus. illi pecunias publicas & thesaurum regium custodiendi cura incumbit. illi plurimi inferiores ministri, (quos ipse assignat) in calculis subducendis subjecti sunt, tam in taberna monetaria, quam in ærario, &c. Cancellarius proquæstor est, & Curia præsidet. ipse officarios etiam nonnullos suo arbitratu constituit. Tribunus ærarii vel Baro principalis de causis omnibus ad hanc Curiam pertinentibus cognoscit, reliquos tres Barones assessores habet. Procurator generalis vel ærarii, quodcumque ad REGEM jus spectat, tuetur; locationum formulas, petitionum & causarum omne genus, quod in hoc foro disceptatur, recognoscit. Sunt alii præterea procuratores, qui actorum litibus promovendis inservire solent. Superfunt duo monitores, Pipæ (scilicet vocantur) clerici duo, decimarum & primitiarum duo. Monitores archivis ærarii præfunt, decreta & iudicum placita tabulis excipiunt. Principi unus, supremo Quæstori deservit alter. Clerici Pipæ (ut vocant) chartas locationum componunt. Illi in se recipiunt rationes Vicecomitis computandas, accipiunt quoque

lite-

literarum obligationes, aliarumque factis acceptionum indices. In loco primitiis recipiendis destinato numerantur ab Episcopis, Decanis, cæterisque viris Ecclesiasticis, quæcunque ex jure primitiæ debentur. Alii etiam officiales sunt, qui pecunias numerant & colligunt. Et quæ in hoc foro tractantur, ejusmodi sunt, quibus multa impingitur: qualia sunt, aliarum possessionum per vim occupationes, fundorum absque Principis venia alienationes, bonorum publicatorum actiones; & in hac Curia rationes, expensæ, solutiones vectigalium regionum pertractantur. Quorum res hic agitur, in jus per formam citationis, quæ *sub pœna* dicitur, vel per statorem vocantur.

In hac Curia quadruplatores etiam causas suas instituunt, quibus (ubi vicerint) lucri pars aliqua adjudicatur. Lites omnes pro more legum Anglicanarum deciduntur ex Duodecemvirum sententia.

Qui Comitatus procuracionem suscipit, vulgo Latine Vicecomes dicitur, quasi vicarium Comitis aut Procomitem dicas, capeffens ea mandata & iussa tribunalium judicumque, quæ ipsis olim Comitibus incumbebant, qui Principi in bello deserviebant, aut in

famulatu ejus semper adhærebant, ex quo liquido apparet, ad Comites spectasse, ut sententias judicum executioni mandarent, & regia vectigalia in ærarium redigerent. Si quæ animadversio pecuniaria (quæ Latine *multa* dicitur) in hac curia cuiquam indicitur, aut si in solvendo solidum non solvitur, (Latine *reliqua* dicuntur) Vicecomitis est, ea fide bona colligere, & in fiscum referre. Nam quantum ad ordinarios fundi patrimonialis redditus, & sæpenumero indictam populo pecuniam, alii sunt qui repetunt, in ærarium rependunt. Nec deest Vicecomiti etiam suus Vicarius, juris non ignarus, & apparitores quoque complures, quos *errantes* vocant, qui per integram Provinciam quis cujusque fundus, cujusque nomen & facultates probe sciunt, & ex mandato Vicecomitis ad inquisitiones citare solent. atque ob eam causam ad Vicecomites, qui juris proprie sunt officiales & ministri, *formulae* ablegantur. quando super eo an factum aliquid sit necne ambigitur, ad Vicecomitem eo loci, ubi fundus est, de quo litigatur, formula quæ dicta est VENIRE FACIAS, ablegantur. tum eodem modo, ALIAS, PLVRIES, aut DISTRINGAS. quod si per contumaciam citatus aliquis abfuerit, & ob id mul-

tatur,

statum, Vicecomitis est, bona pignori accipere, & in ærarium perducere. neq; minus officium ejus est, tam Eirenarchis in conventibus, qui singulis anni quadrantibus celebrantur, quam Iudicibus, qui *itinerantes* sunt, adesse, quoties in Provinciam ad actiones tam civiles quam criminales expediendas (quod quotannis bis fieri solet) proficiscuntur; & sicuti carceris custodia penes illum est, ita sicubi capitis damnatus est aliquis, eum ultimo supplicio afficiendum curare.

C A P. XVIII.

De Duodecemviris.

CVjus ordinis & status in republica Duodecemviri sint, à me superius est declaratum. Vicecomes semper xxiv ad comparandum monere solet, ne forte nonnullis morbo laborantibus, aliis justam absentiaë causam adducentibus, Duodecemvirum numerus expleri non possit. tametsi enim Duodecemviri appellentur, ut sint xvi, xx, aut integer xxiv numerus, parum refert, pauciores esse quam duodecim nullo modo debent. *Inquisitio* legitimum est per Duodecemviros judicandi genus.

In actionibus civilibus, quæ ex dominio aut contractu aut possessione

descendunt; ubi, qui inquisitionem constituunt, comparuerint, uterque litigantium contra quemlibet aut quoscunque voluerit, exceptiones pro libito potest intendere. verbi gratia; quod in prædiorum fructibus usque ad talem summam expendere non poterit, quod consanguineus est, aut largitionibus & mercede corruptus, aut adversarii famulus, aut denique inimicus, &c. deque integro numero qui supersunt duo, in cæteros censuram & examen exercent. si post interpositas recusationes, tot repudiari contigerit, ut justa plenaque non sit inquisitio, plerisque in casibus eo die nihil agitur, in aliquibus ex *circumstantibus* impletur numerus. ibi postea jurisjurandi religione obstringuntur ad facti veritatem dicendam secundum probationes in iudicium deductas, & conscientiam suam. tum Iurisperiti, facti speciem aperiunt, & quantum valent in gratiam clientis exponunt. tum depromuntur instrumenta, testes juramento onerantur: & coram iudicibus testimonium dicitur, non pro more juris civilis, sed publice, ut non Duodecemviri modo aut iudices partesque intelligant, sed qui circumstant universi. premitur mox testis interrogatoriis ab adversario vel causidico propositis, ut hominem pudore

pudore afficiant. atque hoc utrumque
 Cæsarei juris Professoribus novuum
 fortassis videatur. Ciceronem tamen &
 Quintilianum quisquis consuluerit, non
 alienum fuisse apud Romanos hunc te-
 stimonium perhibendi modum, facile
 intelliget. tum ubi satis peroratum est,
 resque testibus confirmata, iudex sub
 verborum compendio, proposita à ju-
 reconsultis in utramque partem argu-
 menta, Duodecemviris alte à capite re-
 petit, testium dicta commemorat, rur-
 susque facti speciem inculcat. mox hi in
 Cameram non longe distantem sub cu-
 stodiam præfecti alicujus ablegantur,
 & absque, potu, pane, & foco tantisper
 asservantur, donec in eandem omnes
 sententiam concesserint, unumque ali-
 quem ipsorum Viceoratorem substitue-
 rint. confecto negotio iterum redeunt,
 & quid illis justum videatur, breviter
 enarrant. Cui res per Duodecemviros
 adjudicata est, illos in prandio accipere
 solet. quod unum pro mercede illis elo-
 catur, emenso interdum xx, xxx, aut
 xl milliarium spatium. Prætereundum
 obiter non fuit, Duodecemviros omnes
 ex eodem Comitatu esse oportere, ex ea-
 demque centuria, ubi vel fundus, super
 quo nascitur controversia, est, vel ubi
 rei est domicilium.

*De Centuriis aliisque Comitatus
partibus.*

Comitatus partes, pro diversa loquentium consuetudine, alias habent appellationes, *Hundredum*, *Lathum*, *Rapum*, *Wapentachium*. Centuria (vulgo *Hundredum*) pars est Comitatus interdum decima, interdum duodecima, decima tertia, decima sexta, vigesima, aut trigesima. quæ ex eo nomen invenit: sive quod centum oppida quævis centuria primo continebat, redacto nunc ad pauciora numero; sive quod centum milites, tum ubi opus erat, Regi suppeditabant. *Lathum* & *Rapum* obsequii esse nomina existimaui. olim namque sub primam majorum nostrorum egestatem, totidem villas convenisse arbitror, ad comportandas domini sui segetes, & in horreum quod a *Lathe* dicitur referendas, aut ad segetem demetendam, quod vulgo *Reape* dicitur. *Wapentachium* è Danorum aut Saxonum sermone emanavit. totidem quippe ex oppidanis in unum locum convenerunt, ubi armorum (Anglice *Weapon*) delectus habebatur; quique idoneis fidejussoribus de probe & pacate in posterum vivendo

non fatisdabant, illis arma detrahebantur. *Weapon* aut *Wapen* Anglice telorum genus omne complectitur, mucronem, pugionem, hastam, lanceam, falcem, arcus, calamos. De loci nomine, in quo conscripta est hujusmodi multitudo, aut ubi obsequia operæque præstari solebant, *Hundreda*, (Latine *centuriæ*) *Latha*, *Rapa*, *Wapentachia*, appellantur: quæ principio celebriores (ut credi potest) villæ fuerunt, tamen si hodie (vide quid temporis possit diuturnitas) nullius oppidi vestigium appareat.

Cuique centuriæ sive *Hundredo* duo assignantur *Constabularii* præcipui, qui in reliquos inferiores imperium aliquod exercent. ab *Eirenarchis* deliguntur isti *Constabularii*. habet & quæque *Centuria* *Bailivum* suum, qui vel per *Dominum* aliquem (si potestatem obtinuerit) aut per *Vicecomitem* constituitur.

C A P. XX.

De Curia Baronis.

A Lienum videri potest, quod cum Anglia omnis in xxvi Comitatus & quilibet rursus Comitatus in centurias, centuria denique in parochias distinguatur, jus tamen uno in loco, hoc est, in aula *Westmonasteriensi* solummodo

modo dicatur, idque stans temporibus vix anni quadrantem attingentibus, adeo ut non temere suspiceris, parum in hoc regno justitiæ litatum esse, immo injuriis exponi omnia, verum longe aliter res se habet. nam Populus æquali justitiæ distributioni assuefactus (in quo eadem est divitum & egenorum conditio) refectis quoque judiciarii strepitus ambagibus, neque post latam semel sententiam permissa provocatione, Curias etiam minores habent, in quibus lites exercere possint. in singulis Comitibus, tribus quibusque septimanis, negotia XL solidorum non superantia Vicecomes ipse, & in centuriis aliquibus Balleivi, dirimendi habent potestatem.

Etiam prædiorum Domini pro arbitratu suo id sibi habent indultum privilegium, ut apud illos in foro suo judicario, quod *Curia Baronis* dicitur, hujusmodi controversiæ quædam explicentur. ibi, qui Dominum illum agrorum suorum recognoscunt, super facti veritate inquirunt: quæ inquisitio *homagium* appellatur. hi nomina ipsorum, qui ab exitu novissimæ Curie mortem obierunt, quique jure emphyteutico obligati sunt, deferunt, hæredesque, qui loco parentum succedere debent, in Curiam producunt: si qui agri alieni limites interceperint

perit aut intercluserint, hinc denuncian-
 tur. habent quoque nonnulla suis legibus
 sancita quarum violatio animadversione
 pecuniaria in Domini usum applicanda
 coercetur. cæterum illis solum his Cu-
 riis opus est, qui otium & quietem a-
 mant, quique vicinorum arbitrio rem
 componi malunt quam (posthabita in-
 terim agricolatione) per inextricabiles
 legum mæandros provolvi. nam liberum
 cuique esse potest, causam in istis curiis
 aliquantisper disceptatam, in aulam
 Westmonasteriensem promovere. Ha-
 bent etiam civitates & oppida quædam
 hoc beneficium, de quibus tamen (si
 videatur) ad aulam etiam Westmona-
 steriensem lites transferri possunt.

Henricus VIII Præsidem, Consilia-
 rios, Iudices constituit. unum Walliæ fi-
 nibus præfecit, in Borealibus Angliæ par-
 tibus; Ludlovvi collocavit alterum. qui-
 bus in locis negotia quamplurima expe-
 diuntur: quæ duæ Curia Parliamentis
 Gallicis quodammodo respondent. quod
 si majoris momenti negotium aliquod
 inciderit ad aulam etiam Westmonaste-
 riensem, iudicesque illius fori ordina-
 rios, aut pro re nata ad Cancellarium
 revocari potest. Causæ in his curiis nunc
 pro more legum municipalium, nunc
 pro Cancellariæ institutis tractantur.

Additamentum. Quæ hic obiter de Consilio Walliæ dicuntur, paulo plenius explicanda è commentario *Ioanni Dodridgii* qui diligentissime hæc Anglico idiomate descripsit. Postquam *Wilhelmus Normannus* Angliæ regnum armis conquiſiſſet, Nobiles Normannos ad limites Walliæ dimiſit, ut quantum poſſent terrarum Wallis eriperent, & ſui juris facerent, atque à Corona Angliæ in capite ut vocant tenerent; ita multa loca Wallis erepta, variæque coloniæ Anglorum deductæ; dominiaque particularia conſtituta, quæ Baroniæ limitaneæ deinceps fuerunt appellatæ, eorumque domini jure palatino in ſuis ſinguli territoriis ſubditos ſuos regebant juſque civibus ſuis dicebant; nec niſi quum de integra Baronia controverteretur aut liſ eſſet inter duos Barones ad Tribuna- lia Anglica recurrebant. Eduardus IV. primum, uti judicant rei antiquariæ periti, conſilium Walliæ limitaneæ & præſidem illius inſtituit. Tenuit ea regiminis forma ad annum xxvii Henrici VIII. Qui Walliam plenius Angliæ univ- ſit & eodem cum reliquo Regno jure uti voluit, & veteres omnes Walliæ conſuetudines abrogavit. Is Walliam in Comitatus diviſit, additis Radnorienſi, Brechinienſi, Mongommerienſi, & Den- bigiano

bigiano comitatibus ; Baronias autem omnes limitaneas , de quibus supra , partim Walliæ comitatibus , partim vicinis Angliæ comitatibus adjunxit. Monumuthensem comitatum ad Anglicorum comitatum modum regi voluit. In reliquis duodecim Walliæ comitatibus tribunalia & officiales constituit ad legum anglicanarum normam, nisi quod in circumstantiis temporum , locorum & personarum nonnihil differant. Idem Rex anno sui xxxiv decreto Parlamentario quatuor conventus juridicos instituit in Wallia , quorum singulis attribuit tres ejusdem Principatus Comitatus, supremo Cestriæ justiciario quidem Comitatus Denbigensem, Flintensem, & Montgomeriensem, annua mercede centum lib. Sterling. constituta, secundo conventui attribuit Comitatus Carnarunnensem, Merionethensem & Angloseye, mercede annua judici constituta 1 iib. Tertio Carmardinensem, Pembrochianũ & Cardiganensem, mercede annua totidẽ lib. Quarto Radnoriensem, Brecknokiensem, & Glamorganum, eadẽ annua mercede singulis hisce iudicibus Elisabetha R. anno regni sui xviii. totidem subalternos iudices assessores adjunxit, ut jam in singulis conventibus bini sint iudices. Porro hi iudices in suis singuli

conventibus tantumdem potestatis obtinent, quantum Bancus regius in causis criminalibus ; & quantum Curia communium placitorum in causis civilibus. Eundemque ordinem usurpant in citando reos per brevia ut vocant ; atque in eum finem in singulis conventibus sigilla habent propria, quæ à Camerariis ut vocant custodiuntur ; qui Cancellariorum vicem supplent. Idem & suos habent marescallos ; & publicos præcones. Præter hos sunt & in singulis comitatibus iudices subalterni uti in comitatibus Anglicis, nimirum Eirenarchæ, Custodes Rotulorum & Clerici pacis conservandæ ; & Ballivi comitatum singulorum, quos vulgo vocant *Sheriffes* : Itemque fisci advocatos quos populari voce vocant *Esceatores* : nec non *Coronatores* ; denique in singulis Hundredis Constabularios, & carcerem publicum. Idem Rex nihilo secius, Præsidentem Walliæ & limitanearum regionum, secundum antiquam consuetudinem, manere voluit ; Hic de certis causis cognoscit, ex speciali Regis mandato, & modo qui ipsi præscribitur. Huic in iudicando assistunt principalis iudex Cestriæ, & tres alii iudices Walliæ, præter eos quos Præses sibi allegit.

C A P. XXI.

De die (quem appellant) legitimo.

NON cuiusvis manuario annexa est
 eiusmodi curia, quam nos *leete* aut
lavvday, Latine diem legitimum ap-
 pellamus, nisi vel Principum gratia, vel
 longi temporis consuetudine præscripta.
 Insignis & exploratæ erga Principem fi-
 duciæ argumentum, & paucis delega-
 tam fuisse potestatem reor, ut obsequii
 sacramentum nomine regio exigerent,
 fidejussorum nomina caperent, qui pro
 fide & probitate sua satisdarent, conspi-
 rationes deferrent, pugnas, homicidia
 denunciarent, panis cerevisiæque boni-
 tatem explorarent, cæteraque mensura-
 rum genera examinarent. Sæpe fit, ut
 qui extra limites *Curie Dominicalis* sive
 (ut nunc loquimur) *Curie Baronum*
 sunt, ut ad Curiam de *Leete* accedant,
 astringantur, quod bis in singulis annis
 statis temporibus celebrari solet.

Leete & *lavvday* idem valet quod (si
 verbum verbo interpreteris) legitimus
 aut juridicus dies. *Lavv* apud antiquis-
 simos Saxones *Lant* aut *Lag*. indeque
 per corruptelam loquentium factum est
leete, subintellecto vocabulo *day*. quod
 & nos in hodiernum usque diem reti-
 nemus, & conjunctim pronuntiamus.

C A P.

C A P. XXII.

Quemadmodum in causis capitalibus judicium instituat: deque Eirenarchis.

O Peræ pretium erit, priusquam de rerum capitalium judiciis aliquid afferamus, de tribus potissimum personis, *Eirenarchis, homicidii Quæsitore, Constabulariis*, verba facere.

De minorum majorumve gentium nobilibus, id est, Ducibus, Marchionibus, Baronibus, Equitibus, Armigeris, Generosis, Iureconsultis, spectatæ virtutis & prudentiæ ergo, quique intra Comitatum incolunt, Eirenarchæ deliguntur. & interdum primores quidam è nobilibus, honoris gratia, non per unum aliquem Comitatum, sed per universam Angliam ad id munus nominantur. id tamen omnibus peræque est commune, ut pro Principis beneplacito (sicubi commodum videbitur) à potestate possint submoveri. Rariores ab initio fuisse constat, utpote intra Comitatus ambitum, nunc quatuor, octo deinceps, amplificatis demum facultatibus, doctrina administrationisque laudibus per insignes, xxx aut xx, quod si in ampliorem aliquando numerum excre-
UVA. BHSC. BU 10896 **incum-**

incumbant, equidem quid in eo insit incommodi, non intelligo. Inter hos in eadem delegatione nominantur nonnulli, qui ob singularem iis fidem concreditam, in numerum *de Quorum* reponuntur. adeoque constitutis mandato Principis x l aut xxx Eirenarchis, quosdam præstantioris notæ de numero *Quorum* adhiberi necesse est. Delegationis forma talis est. *Quorum nos* A. B. C. D. E. F. unum esse volumus. Eirenarchæ ad furum, latronum, erronum injurias compescendas, conspirationes, vim, congressus illicitos, cæteraque id genus maleficia coërcenda designantur. penes illos potestas est, (quoties illis supplicatum fuerit) pacis rei que publicæ perturbatores in carcerem conjiciendi, Constabulario aut Vicecomiti mandandi ut eos deducant, Ergastulario ut custodiat & in conventibus juridicis sistat. conveniunt quater in annos singulos, id est, quolibet anni quadrante semel, ut in maleficia & crimina stellationatus diligenter inquireant. Vicecomitis est, aut saltem vicarii ipsius, quatuor inquisitiones x x i v virorum ingenuorum (nam ex x x i v inquisitio nunc conflatur) centuriatim colligere, & unam insuper è singulis, quæ inquisitio grandis dicitur, per universum

Comitatum cogere. hi postquam con-
 venerunt, jurejurando adiguntur ad
 inquirendum in hæreticos, proditores,
 latrones, sicarios, homicidas, raptores,
 monetæ adulteratores, repetundarum
 reos, catervas & illicitos congressus,
 possessiones per vim adquisitas, ludos
 vetitos, cæteraq; quæ reipublicæ pacem
 interturbant. Si quem culpæ obnoxium
 cognoverint, ipsi ultro deferunt: sin ab
 aliis defertur, caput accusationis ab Ei-
 renarchis pro tribunali sedentibus pri-
 mum relegitur, ut ex eo melius intelli-
 gatur, an præscriptæ juris formulæ re-
 spondeat necne. tum uni ex inquisito-
 ribus istis traditur. quique in alterum
 paratus est dicere, statim à præstito ju-
 ramento documenta subministrat, qui-
 bus illum reum peragere conatur. quod
 si illis super veritate criminis objecti
 constiterit, hoc unum dorso schedulæ
 adscribunt, *Billa vera, hoc est, scriptum
 verum, aut accusatio justa, aut reus est
 qui accusatur ibi.* qui sic arguitur, dela-
 tus aut in judicio postulatus dicitur.
 forma accusationis talis est, *Inquiratur
 pro domino Rege.* Si de crimine non sa-
 tis evidenter apparet, adversa parte ac-
 cusationis inscribunt, *Ignoramus.* eam-
 que Eirenarchis dilaniandam tradunt.
 qui sic arguitur, statim evadit non
 damna-

damnatus. Quod si in hunc modum postulatus fuerit, necdum in carcerem coniectus, Vicecomes ipsum statim inventum custodiis asservari jubet: si non offenderit, per præconem edicitur, ut actutum sese dedat, alioqui proscriptione mulctandus. si trina vice promulgatione facta, quarta exactus aut actus in exilium, bonis omnibus propter contumaciam relegatus spoliatur. quæ tamen sententia per benignitatem Regum interdum mitigatur, si vel ipse postea in judicio se stiterit, vel causam absentia verisimilem afferre potuerit. Conventus Eirenarcharum isti quater in annos singulos indicti, *Timestres*, *Sessiones* appellantur aut *Inquisitionum Sessiones*. nam inquirunt solum, & fontes, nisi quod custodia mandantur, nullum hic supplicium subeunt. atque talis reos in jus adducendi modus *ad Instantiam REGIS* nuncupatur, Rege nimirum actoris, & captivo rei partibus defungente. Sæpe etiam ex jussu REGIS Eirenarchæ conveniunt: ut si bellum ingruat, videant ipsi, ne quid respublica capiat detrimenti; interdum ut militum copias conscribant; interdum ut stipendiis artificum & operariorum immodicis aliquid detrahant; interdum ut cultum nimium luxumq; in vestibus cohibeant,

prohibitos ludos reprimant, sceleratorum in tabernis cerevisiariis conventus circumscribant, erroneos castigent, & ut uno verbo absolvam, quicquid è republica fuerit ut procurent. Sub æstatem sæpenumero (nam illo potissimum tempore plebs incomposita & incondite tumultuatur) articulos quosdam de sanctionibus, per quas multa delinquentibus irrogatur, Princeps simul cum consulariis seligere solet, & ad insolentiam vulgi refrenandam apud Eirenarchas deponit. qui re mature deliberata pro se quisque in partes regionis sibi demandatas regii mandati perimplendi causa secedit. post aliquod temporis intervallum congregiuntur iterum, Principemque certiore super istis negotiis faciunt. nullibi (quod ego credo) gentium, suaviores, sapientiores aut benigniores gubernandi viam mortales excogitarunt, per quam ratio inicitur potius ne subditi peccent, quam ubi peccaverint ut puniantur. nam ubi primariis optimisque hanc potestatem conceditam vident, ut quid facto opus est ipsi suggerunt, & si res tulerit, delinquentes denunciant, debitoque supplicio afficiunt, ut injectum nimiae ipsorum licentiae frenum facile tum intelligant, terror in omnes, poena in paucos venit, simul-

que pristinus legibus splendor denuo accedit cum perpetua incompositæ multitudinis moderatione. Cæterum quemadmodum incomparabili reipublicæ bono accidit, si tam salubre inventum re ipsa usurpetur; ita si contemni aut dissimulari cœperit, & pro forma tantum adimpleri, atque (ut Galli loquuntur) *par maniere d'acquit*, præsentem reipublicæ ruinam, tametsi primum non intellectam, secum afferet. cujus quidem culpa, si negligatur, tam ad eos qui præsumunt quam qui parent (ad illos, si delictum optimum non adhibeant, ad hos, si præcepta protinus non exsequantur) pertinere potest.

C A P. XXIII.

De fontis infecutione.

Pervetusta Anglorum lege sancitum est, ut si aliquis damnum ex furto passus, aut qui ipsum spoliatum viderit, fontem per acclamationem infequatur, Constabularius ejus villæ, cujus opem implorat, auxilia ciêre furemque perquirere debeat; quod si furem illic non deprehenderit in proximam commigrare, & Constabularium ad ferendas suppetias iterum invocare. itaque oppidatim per acclamationem istam tantisper furem persequuntur, donec

ipsum prehenderint. Parœcia, si quæ diligentem operam in perſcrutando non adhibuerit, ſed evadendi copiam furi conceſſerit, Regi mulctam pecuniariam perſolvit & ſpoliato damnum reſarcit, unde liſtoris munere quivis Anglus deſungitur, & quiſquis ſegnem aut minime diligentem operam adhibuerit, non famæ modo, verum etiam pecuniariæ animadverſionis periculum adit. In furem ſic deprehenſum quemadmodum ſtatuatur, ipſe poſtea ſubjiciam. Homicidium eodem modo infeſtantur. Quamprimum coram Eirenarchis fontes adducuntur, examini ſtatim ſubjiciuntur. Ipſam examinationem aut confeſſionem literis excipiunt: ſyngraphaque obligant ſpoliatum aut Conſtabularium quoquoſteſtimonium aliquod perhibere poſſunt, ut reum in proximis juridicis conventibus accuſent. ad quod præſtandum x, xx, xxx, xl, c librarum mulcta, pro cujuſque qualitate tenentur. idque ipſius Eirenarchæ manu conſignatum, niſi comparuerit, ad mulctam exigendam ſufficit.

C A P. XXIV.

De Homicidii Quaſtore.

QUod ſi virum, ſcœminam, puerumve per vim trucidari contigerit, la-

tente adhuc homicida, antequam homicidii Quæfitori facta sit videndi cadaver copia, nemo illud sub terram audeat recondere. Quæfitor homicidii ex minore nobilium classe solet deligi, ab legum peritia non plane alienus. tum si per vim interfectum, sive cultello, veneno, fune, submerfione, incendio, suffocatione, aut alio quovis demum infortunio, ante adventum Quæfitoris homicidii sepeliverint, (quod nemo hominum audeat) exhumandum statim & examini subjiciendum curat, indeque Duodecem viros virtute juramenti cogit, ut, qua ratione tam lethale periculum defunctus adiverit, ipsi pronuntient, quis aut perpetrarit, aut modum facinoris subjecerit. In angustias loci recludi isti non solent, sed pro libito exspantur, quinimo post xx, aut xxx dierum spatium, prout facti veritas inclarescit aut obscuratur, sententiam dicunt. ex quo interdum mortuum seipsum interfecisse, interdum fratrem, maritum, uxorem, sororem, familiarem aut externum (justitia divina id retegente) perpetrati homicidii reos esse innotescit. Quisquis hujusmodi suspitione laboraverit, carceri confestim mancipatur: valetque in vim inquisitionis sic prolata sententia. Modus cogendi Duo-

decemviros, cadaverq; defuncti à Quæ-
 sitore quem *Coronner* appellamus in-
 spiciendi, sententiæque proferendæ, in
 publica platea solet peragi, & in *Coro-
 na Populi*. sed ego inde nomen *Coro-
 natoris* Quæsitore inditum æstimo ve-
 rius, quoniam cujusque subditi mors
 & internecio ad *Coronam* spectare in-
 telligitur, Rege nimirum robur suum,
 potentiam, coronamque, ex virtute po-
 puli sui colligente.

C A P. XXV.

De Constabulariis.

Constabularii, qui custodes pacis
 apud veteres legum nostrarum li-
 bros appellantur, majore olim quam
 nunc dignitate fuerunt. quibus (ut cre-
 di potest) par fuit cum Eirenarchis di-
 gnatio atque authoritas. Si qui tumul-
 tum aut turbam excitent, rixantibus in-
 terminantur ut ab armis desistant, pa-
 cemque regiam colant: renuentibus op-
 ponit se effusa multitudo, atque eos in
 ordinem per vim redigunt. Similiter
 Constabularius etiam, si quis furti, ho-
 micidii, sicariatus, suspectus fuerit, eum
 deprehendere & (quod plus est) in ædes
 alienas intrare potest, ut fontem inqui-
 rat, atque, si illi videbitur, sub numellis
 aut custodia retinere, donec coram Eire-
 narchis

narchis examen subiverit. Quoniam vero quævis villulæ plerumque duos habent Constabularios, qui de numero artificum & operariorum ad id munus eliguntur, qui neq; rerum usu neq; scientianeq; autoritate valent, hanc omnem potestatem in manus Eirenarcharum resignant, quorum mandata tantum exequuntur. nam quoties furti aut cædis aliquis insumulatur, quoties servus auferit vitamq; inertem vixerit, ut in illum suspicio mala conveniat, mox ad Constabularios rescribunt Eirenarchæ, præcipiuntque ut illum ad se adducant; quorum imperium ipsi non defugiunt: ejus vita postquam probe est ab Eirenarchis excussa, in potestatem Constabulariorum iterum redditur, inde in carcerem ablegandus, & conventibus juridicis damnandus aut plane absolvendus. Constabularii isti (qui Anglice *Headboroughs* & alibi *Tithingman* vocantur (illis non sunt dissimiles, qui in vicis Gallicanis consules vocantur. solent creari in curiis dominorum suorum (quas *Leete* supra diximus) & in eodem officio plerumque toto triennio vel quadriennio immorantur. quid sibi velit vox ista *Headborough*, perfacile est scire, quando ex sermone nostro, caput aut principium Burgi, veluti *Tithingman*, decuriæ præ-

fectum denotat. nam *Constable* quasi *Kinningstable* inde mihi natum videtur, quod per Principem in officio confirmatus est ad pacem conservandam, & quæ ad Coronam spectant causas expediendas. hi, Eirenarchas, quod supra monui, dignitate proxime attingebant.

C A P. XXVI.

De conventuum Iuridicorum celebratione & quemadmodum in causis criminalibus procedatur.

QVO pacto fures, sicarii reliquiq; flagitiosi deprehendi & custodiæ mancipari soleant, usque dum justitiæ satisfecerint, quomodo per acclamationem, indicia, & Eirenarcharum & Constabulariorum operam & industriam in iudicium vocentur, & in *conventibus trimestribus* aut ab homicidii quæsitore rei peragantur, enarratum est antea.

E quibus apparet, delationem aut in iudicium postulationem nihil aliud esse quam Duodecemvirorum præjudicium; quod finem tamen principali negotio nullum affert, sed conjecturam aut opinionem verius, quocirca de absentibus etiam inquiritur & de non citatis. nam tametsi aliquis delatus fuerit, si nemo illum in iudicium stantem reum peregerit, nemo illi aliquid objecerit, confestim absolvi-

absolvitur. qui semel delatus est, absque
 ecut se judici sistat, immunis non eva-
 di. Duodecemvirorum calculo defertur,
 Diodecemvirorum calculo aut damna-
 tu aut absolvitur. Cæterum ubi incar-
 ceatus omnino non est delatus, sed in
 cacerem ex vehementi aliqua suspicio-
 ne traditus, neque quisquam illum facti
 inimulat, Præcone judiciario clara vo-
 ce hæc verba recitante, *A B vincētus, ad
 sepum Curia adstat, si quis illum crimi-
 nis postulare voluerit, accusationem nunc
 instituat, nam vincētus liberationem expe-
 ctat, si nemo eum tum inculaverit, in
 libertatem pristinam asseritur, postquam
 ergastulatio sua stipendia persolverit, qui
 sic liberantur, voce præconis liberati
 dicuntur.*

Quotannis bis à Principe rus ablegan-
 tur in singulos Angliæ Comitatus de
 foro Westmonasteriensi quidam Iudi-
 ces & Iurisconsulti (quos nos *servientes
 ad legem* dicimus) ad cognoscendas &
 confirmandas causas capitales, assidenti-
 bus sibi Eirenarchis. progrediuntur de
 Comitatu in Comitatum isti iudices
 donec præstitutum itineris sui orbem
 impleverint. scripto edicunt sub finem
 cujusque termini, quo die & loco con-
 ventus celebrabuntur. Itato die Eirenar-
 chæ conveniunt, qui ejusdem Comi-

tatus fuerint, & Vicecomes, qui pro tempore iudices accipit, & impensas pecuniarum de Scaccario reposcit.

Vicecomes (ad expediendum causas criminales) quatuor, quinque aut sex inquisitiones ad manum habet, ut illo de præsto esse possint. habet etiam totidem ad ferendam in causis civilibus inter privatos homines sententiam coacta, quas nostri causas *Nisi prius* dicunt, quia illæ dictiones formulæ inseruntur.

In Prætorio, aut loco aperto publicoque tribunal exædificatur; ejus medium quasi locum occupant duo Iudices; ab alterutra parte, pro dignitate sua Eirenarchæ assident; demissioribus subselliis reliqui una cum generosis quibusdam & scribis suis confident. pro tribunali ad mensam appositam, Custos Rotulorum, Fiscalis, Provicecomes, & qui scribendo negotia expediunt, discumbunt. Iuxta mensam, area Duodecemviris accipiendis idonea, intra septum concluditur. nam ad extremum quasi terminum ad septum aliud captivi vinculis concatenati sistuntur.

Tum facta per præconem silentio, quamobrem eo venerint, alter iudicum exponit, simulque orationem habet. mox captivi suis nominibus evocantur, iussi ut quisque appellato suo nomine respon-

respondeat. Atque ubi delationum formas *Custos Rotulorum* produxerit, iudices unum è captivis, duos aliquando aut tres designant, quos per examen judicarium explorare statuunt. dein *Scriba* captivum hac quasi verborum forma alloquitur: *AB* *procede ad septum. attolle manum. Tu AB, de tali oppido & Comitatu, reus perageris, quod tali die, loco tali, alienum equum qui ad hunc vel illum pertinuit, sic coloratum, tanti estimatum, per vim contrectaveris, & subduxeris; id quod pacem supremi Domini Regis nostri conturbat. quid ad hoc respondes? Furti teneris an non? si non responderit aut non apposite responderit, reus non reus (postquam femel atque iterum interrogatus fuerit) tanquam per contumaciam mutus condemnatur, horrendo post natos homines exemplo afficiendus: supina nimirum facie super asserem stratus, atque alio illi superimposito cum tanto lapidum aut plumbi pondere, donec collisa corporis compage misero per vim insignem vita eripitur. hoc genus mortis animosis quibusdam arridet. nam sceleris non damnatus, familiae generisque vitium non patitur, neque bona ipsius fisco adjudicantur.*

Si accusationis capita vera esse fatea-

tur, Duodecemvirorum sententiam non experitur, quando in confitentem reum nullæ sunt partes judicis nisi in condemnando.

Si reum se esse pernegaverit (qui perpetuus est furum, grassatorum & ficariorum mos, tametsi factum coram Eirenarcha prius non inficientur, aut in flagranti crimine deprehendantur) (Scriba forensis ipsum interrogat, quomodo decerni velit, monetque respondendum esse, *Dei populique judicio*. id postquam responderit, nempe, *Dei populique judicio decerni volo*, Scriba fontem sic alloquitur: *Talis criminis delatus es: dicis te reum non esse: interrogatus, quomodo decerni velis, Dei populique calculo asservisti: Ecce tibi hi probi viri populum representant, & si adversus aliquem ob- jicere quicquam poteris (specta illos diligenter) eloquere. nunc enim vitæ necisque tuæ negotium agitur.*

Tum primum in Decemviratu in- quisitorem evocat: *Accede ad sacrum codicem*. deinde juramenti religione ob- strictum monet, ut fidelem se inter Principem captivumque inquisitorem præbeat: nullaque à reo proposita excep- ptione, alterum, deinde iterum alterum, usque dum numerus duodenarius com- pleatur, appellando producit, & plerum-
que

que captivus nihil habet, quod inquisitoribus objicere potest; quippe qui in illum diem tantum eliguntur, ignoti captivo, & qui perinde captivum non norunt, sed prope locum habitant, ubi flagitium designatum est, laboribus quotidianis exerciti, quibus nulla cum sceleratis intercesserat familiaritas aut consuetudo. Completo jam inquisitorum numero, scriba præconem jubet numerare. ipse suo quemque nomine vocat. præco clara voce unumquemque reperit, dicendo, *unus, duo, tres, quatuor*, donec numerus duodenarius absolviatur: subjicitque ad finem numerationis suæ; *Boni viri & justi*. deinde ait, *Si quisquam judicia exhibere, aut in captivum paratus est dicere, nunc in forum prodeat. nam de captivi liberatione agitur*. Si nemo prodeat, judex percontatur, quis illum in carcerem ablegarit; qui sæpe Eirenarcharum est aliquis. hic formam examinis producit, subterque nomina eorum, qui se cum indicibus præsto esse obligaverint: qui si non compareant, reus absolvitur, etiamsi delictum à se admissum ultro apud Eirenarcham confessus fuerit; verum qui accusationem instituere debuerunt, damno pecuniario mulentur. Quanquam hoc raro solet usu evenire, nisi aut in rebus valde

de minutis, aut in absentia Eirenarchæ. Vbi vero apparuerint qui reum criminantur, primum examinis formam legunt, quam ab Eirenarcha habent, tum qui bonis suis spoliatus est, mox Constabularius, & quotquot in fureprehendendo adfuerunt singuli, ad veritatem dicendam juramento onerantur. Statuuntur isti in loco fori tam opportuno, ut uno quasi obtutu iudices, Eirenarchas, inquisitores, & captivum contemplari, loquentes exaudire, ab ipsis vicissim intelligi queant. quærit à spoliato iudex, si captivum bene noverit, & spectare sedulo jubet. spoliatus affirmat se bene nosse, pernegat captivus. ille signis scientiam suam confirmat, *Quin ut te nescirem, perditæ in fortunas meas tali in loco involasti, pugnis & verberibus male multasti, equum surripuisti & crumenam, talem tunicam induebaris, talem tibi sodalem adscivisti.* captivus inficiatur omnia. atque ita paulatim altercationibus lis producitur. postea quicquid in captivum paratus est dicere, spoliatus enunciat. eum Constabularius, hunc cæteri etiam, qui proferre possunt indicia, suo ordine sequuntur, his ita peractis, an supersit etiam adhuc alius, quæritur, negant illi.

Tum inquisitores iudex sic alloquitur : *In captivum satis accepistis quid dici possit. contra pro se quid ille valeat dicere intellexistis. juramenti vestri & officii probe memores estote, Deum auctorem sequimini.* hoc pacto, in duos, in tres interdum Duodecemviri inquirunt. nam si in plures inquirendi illis potestas mandata foret, veniam à iudice deprecari solent : *Reverende Domine Iudex, ignoscas ; iudicium memoriamque nostram satis oneravimus.* itaque sæpe in unum aut ad summum ultra duos non inquirunt.

Secedentibus in scriptis nihil præter ipsam accusationem proponitur. ejus summam Scriba quam paucissimis iterum repetit : monetque ut, si reum criminis esse arguerint, quid ipse in bonis prædiisque habuerit sub ipsum deprehensi flagitii tempus, investigent : si quid compererint, palam indicent, sin minus, ipsum quoque affirmant. & si reum criminis existimaverint, porro, an admissio facinore aufugerit necne, respondeant. Congregatis in hunc modum Duodecemviris, stator sive Bailivus aliquis inservit, à colloquio ipsorum cæteros prohibet, curat insuper, ne panis, potus, esca, focus inferantur, donec in eandem omnes sententiam descen-

descenderint. si qua hæsitatio injecta fuerit, aut plenius super indiciis edoceri cuperent, fas est ut in eo erudiantur. Novum fortassis istud videbitur, ut in vitæ necisque iudicio, nihil scripto consignatum, præter inquisitionem ipsam offeratur; quinimo qui leges Imp. Romanorum observaverint, hoc illis valde videbitur insolens.

Quicquid superest negotii, coram Iudicibus, Eirenarchis, inquisitoribus, captivis, adstantibusque, palam expeditur. quique testimonia perhibent, publice ita, ut omnes dictorum suorum conscios habeant, proferunt. consimilis plane mos est, captivos reliquos iudicandi.

Antequam inquisitores munus sibi impositum expediverint, prandendi est hora. de prandio in eundem locum redeunt, si de captivis in unam sententiam inquisitores non convenerint. in causis actionibusque civilibus examinandis tempus producitur. Simulatque post multam deliberationem in unam sententiam Duodecemviri concesserint, Bailivum mox ablegant, monentque, ut ipsorum nomine iudicem adeat rogatum ut ipsis audiendis vacare dignetur. neque hercule id mirum esse potest, quando ipsi interea, dum in conclavi

clavi sic asservantur, à conditione captivorum non plane alieni sunt. ad septum accersuntur iterum captivi, prodeuntque inquisitores suis quisque nominibus evocatus. Tum scriba, an in unam sententiam convenerint, & quis ipsorum vice responsurus sit, interrogat. respondent, ETIAM, qui proloquitur, inquisitorum quasi antesignanus est, & sæpe non alius quam qui jurando cæteris præivit. Tum captivus jubetur manum attollere, ad quem scriba ait: *Tu nomine A, delatus es, de tali loco, adductusque in judicium: reum te esse inficiaris: rogatus qua ratione decerni velis, DEI P O P U L I Q U E A R B I T R I O respondes: Populi vicem boni isti viri representant. Ad ea proinde, quæ dicturi nunc sunt, animum advertite.*

Tunc ad inquisitores conversus sciscitatur, nunquid fontem aut infontem illum arguerint. respondet (qui primum juratus est) R E V S aut N O N R E V S: illo condemnatur, hoc absolvitur. Quod semel Duodecemvirum pronunciatum, non iudices, non Eirenarchæ aut rescindere queant aut mutare. Scriba, quid in bonis prædiisve tempore designati flagitii captivus habuerit, quærit. Respondent plerumque, se nescire. neque certe adeo est opus, ut id quærat, quando

quando Vicecomes & fiscalis, in bonis istis fisco subsignandis, non indiligentem operam solent impendere.

Qui Duodecemvirum calculo reus est, an habeat aliquid quod causetur, quæritur. ne victus à iudicio abeat turpiter, *Cleri privilegium* sibi concedi postulat, si sciat legere. plerisque enim in flagitiis, ut in furto bouum, ovium, pecuniæ, in quibus vis nulla per viam regiam euntibus affertur, non invasio nocturna, neque formido aliqua incussa, non adeo acerbæ sunt leges nostræ, ut in primum delictum animadvertant. itaque quoties hoc *Cleri beneficium* imploratur, Episcopi partes sunt, ut sua vice aliquem per literas substituatur, qui hanc legendi peritiam arbitrabitur. captivo aliquis in Psalterio locus perlegendus traditur. tum legere incipit, interdum (bone Deus) satis imperite. Commissarium Episcopi Iudex interrogat, *an legat ut Clericus*, qui respondet; *Etiam legit; Non legit.* si affirmaverit ipsum posse legere Iudex ad sententiam capitalem ferendam non procedit, sin negaverit posse, morti sub hac sententiæ forma adjudicatur. *Tu talis criminis delatus fuisti, & in iudicium adductus reum te non esse asseruisti, Dei populi que arbitrio tuam innocentiam spectandam proposuisti*

posuisti. illi te fontem esse pronunciant. quod ulterius cauferis non habes. iura volunt, ut unde exiisti, eo loci iterum remigres; inde ad locum supplicio destinatum deducaris, ubi suspendio vitam finies. tum Vicecomiti imperat, ut sententiam executioni mandet. Qui Cleri privilegium sibi concedi postulat & impetrat coram iudice, ferro candenti in manu ustulatur, signaturque his duabus literis T aut M, quæ furem aut homicidam declarant. ex eo tempore in custodia Episcopi deditur, secunda Duodecemvirorum Clericorum inquisitione liberandus. quod si iterum sic deliquerit, & si characterem iniustum viderint, actum de illo est. res ad restim rediit.

Quisquis inquisitorum calculo justus est declaratus, ilico absoluitur, & à custodia liberatur, numerato quod necesse prius est ergastulario suo stipendio. Quod si quenquam intellexerit, qui ipsum sic detulerit, habet unde damnum suum cumulare reposcat.

C A P. X X V I I.

Teculiares suppliciorum formæ solummodo irrogatæ, nullibi præterquam in Anglia cognitæ.

Genus supplicii aliud, in homicidas, grassatores, sicarios, raptores, cæ-

tera-

teraque ejusmodi facinora quæ majestatem non imminuunt, præter suspendium non habemus decretum. defunctorum corpora sepeliendi cuique conceditur facultas. caput amputare, equuleo subjicere, in frustra secare, in rotam confringendum aliquem exponere, nobis inusitata sunt. nec alibi tamen infrequentiora sunt homicidia.

In potestate judicis non est, ut poenæ malum intendat aut diminuat. ad Principem, & ad eos, qui ab intimis consiliis fuerint, hoc referri debet, quorum jussu aliquando fit, ut insignium sicciorum corpora, catenis patibulo affixis, donec computruerint, suspendantur.

Si maritum uxor interfecerit, viva incendio concremabitur.

Si dominum servus, crati superimpositus ad locum supplicii deducetur. *petit treason* dicitur.

Si quis venenum propinaverit, in mortem concoquendus datur. ipse conatus, vel veneno interficiendi, vel insidiandi, nisi morte secuta, moribus & institutis Anglicis, capitalis non est, quia Princeps subditum non amisit, & vitam, nisi morte secuta, amittendam fuisse non placet. In homicidio designando, omnes peræque pro homicidis habentur, & morti adjudicabun-

tur,

tur, etiam si quis vel lucernam tantum præbuerit, quo id flagitium maturius perpetretur. ipsa quippe pœnarum mitigatio (ita censemus) iudices corrumpit.

Equuleo aliquem torquendum sub-
jicere, ut inter confessionem crimen
elicias, præter morem gentis Anglica-
næ est, & fervile aliquid sapit. nam qua
in re reipublicæ unquam inserviverit,
qui membra sic protensa atque ultra
justam mensuræ longitudinem produ-
cta habuerit? nam si infontem esse con-
tingat, quæ par esse potest compensa-
tio, ut illi de injuria satisfiat? si mori
oporteat, quod genus feritatis est, ipsum
prius excarnificare? Etenim expressa
per tormenta confessio nihili æstima-
tur. nam si in ipso iudicio fateatur,
Duodecemvirorum sententiam non
subit, si factum inficiatur, nihil obesse
potest, quod prius culpam agnoverit.
Anglis innatum est, ut mortem sper-
nant, cruciatum non ferant. idcirco
potius quidvis à se gestum profitebun-
tur, etiam patris sui internecionem,
quam ut cruciatui hujusmodi obnoxii
amplius esse velint. neque enim mor-
tem perinde horrent nostrates, atque
levissimum tormenti genus. nullibi
gentium fontes ad supplicium perdu-
ctos

ctos, qui magis animose atque intrepide se gerant, quam in Anglia observabis. Contra populus tam horrendam feritatem videre non assuefactus, ex hac miseria dolorem hauriret, Principem quoque & Iudices abominaretur, qui tale genus crudelitatis inveherent. Duodecemviri quoque sua sponte absolverent reos. Perantiqua etiam apud Anglos sanctio est, ut si incarceratum aliquem equuleo subjiciat ergastularius, ob eum finem ut criminis participes indicet, morte mulctetur. Et si rem ipsam putare volumus, equuleo & tormentis quid est opus? nam ut captivus fateatur aut difiteatur, absque mora, si Duodecemvirorum calculo condemnetur, diem ultimum obire necesse est. fontes quoque; quum viderint aliter fieri non posse, quum populares & contribules ipsorum fuerint, quorum fidei vitam suam concrediderint, sponte se ipsorum sententiæ subjiciunt, & ob admissum facinus divinam misericordiam implorant. Animosam & libera, vitæ sanguinisque profusa est Anglorum natura. sed enim contumelias, verbera, servitutem ferre nullo modo potest. in hunc modum ab antiquissimis Principibus aliti atque educati sunt, ut milites potius strenuique evaderent, quam servili ignominia se contaminarent.

Duodecemviris, simul atque sententiam dixerint, abeundi copia conceditur: neque in illorum commodum cedit aliquid, præterquam quod Principi patriæque suæ inserviverint.

CAP. XXVIII.

De crimine læsæ majestatis, & quæ ratione major nobilitas dijudicetur.

Etiam in proditoribus examinandis idem modus observari solitus est. sed pœna pro ipsorum merito multo est asperior. Primum suspenduntur, viventibus videntibusque viscera eximuntur, cervicibus secure amputatis, partitis in quatuor partes membris, & diversis in locis palo affixis.

Illud est eximium majorum gentium nobilium beneficium: si quisquam Ducum, Marchionum, aut Baronum, in Parlamento locum occupantium dignitatem adeptus, læsæ majestatis aut criminis capitalis insimuletur, æqualium pariumque suorum sententia judicatur. hoc est, cogitur è nobilibus inquisitio, quorum quisque (ut fit in Parlamento) factò à novitiis initio sententiam pro se dicit. pro tribunali sedet, qui supremi Constabularii personam gerit per eum diem, peractoque judicio,

scipionem quem habet in manu con-
fringit, officioque se abdicat. In cæteris
quid esse possit discriminis ab ea quam
supra exposuimus forma, non intelligo,

THOMAE SMITHI
DE REPUBLICA ET ADMI-
nistratione Anglorum,

Libri tertii

C A P. I.

*De appellatione, provocationeque, quæ
sententiam super causis criminali-
bus inique latam rescindit.*

SI Duodecemvirum inquisi-
tiones nimis rigide contra
præsumptam probationum
vim & mentem censuisse vi-
debuntur; ut, si reum ultimo supplicio
afficiendum ex indiciis levissimis ar-
guerint, aut si reus Iudicum & Eirenar-
charum sententia alias ob causas ve-
niam mortis meruisse putabitur; di-
mittitur quidem inquisitio, & iudices
pro eo quod reum capitis pœna mul-
ctandum declararent, ipsum *amplia-
bunt*, hoc est, carceris custodiæ tantif-
per mancipabunt, donec Regem cer-
tiores totius negotii fecerint, ab ipso-

que veniam reus impetraverit. nam quod ad appellationes provocationesque, quæ apud alias nationes frequentes sunt, eæ apud nos locum nullum obtinent: sed lata sententia confestim absque hoc appellationis beneficio executioni per Vicecomitem mandatur. quod si captivi post denuntiata mortis sententiam, vel fuga salutem quæsierint, vel aliud lethi genus obiverint, grandis pecuniarum summa Vicecomiti pro arbitrio Principis irrogatur. Sin vero per liquidissimas probationes & luce meridiana clariores Duodecemviris de crimine constiterit, & ipsi fontem absolvant tamen, (id quod aliquando contingit, postquam nimis incensum iudicem aut Eirenarcharum aliquem viderint, aut testificationes aut allegationes suspectas habuerint) captivi liberantur. Verum Duodecemviri à iudicibus non verbis modo increpantur, sed pœna etiam minaciter illis intentata jubentur, ut in Camera stellata aut in Senaculo supra facto respondeant. quanquam præter comminationes plerumque nihil fit. nam Duodecemviri benigne humaniterque pro se respondent, id se ex conscientia religione fecisse, & propterea iudices, ne in malam partem interpretentur, imo si quid erratum fuerit, eos ut

mites & clementes experiantur, demisse rogant. Verumtamen nostra memoria contigisse observavi (sed Elizabetha nondum imperante) Duodecemviris in carcerem coniectos & magna pecunia multatos, quod reum aliquem æsæ majestatis, propter inductas probationes, non pronunciaissent, alios etiam ignominia publicæ nota affectos, quod fontem absolvissent, meminisse. sed à peris que etiam tunc temporis parum comprobata hujusmodi facta, immo contra plerisque vim & tyrannidem sapere, & à libertate & moribus Anglorum plurimum abhorrere visa sunt. quamobrem id raro usu evenire solet, etiam Duodecemviro largitionibus interdum sic corruptos esse contingat, ut æquissima illos puniendi ratio Principi non desit. quippe homines sunt, & pro conditione humana, gratia interdum, interdum precio obnoxios esse, quis possit inficiari?

C A P. II.

In causis civilibus quis sit remedio locus, si præter leges pronuntiatum fuerit.

IN causis civilibus res aliter se habet. nam lite semel contestata, Duodecemviris convocatis, reque arguentis & probationibus hinc atque illinc

confirmata, si Duodecemviri iniquam sententiam tulerint, adversus eos institui potest formula (quam nostri *Attincturam* & vulgo *Attaynt* dicunt.) quumque prima illa inquisitio ex Duodecemviris plebei ordinis confletur, secunda hæc ex *xxiv* generosis colligitur, qui Comitatum omnes, centuriamque (saltem duodecim) in qua fundus est, incolant. causa coram iisdem iudicibus rursus dicitur. rei partes non modo ille sustinet, qui fundum ad se pertinere aiebat, sed etiam Duodecemviri priores.

In hoc attincturæ negotio, præter ea quæ primum proposita sunt, allegari nihil debet. quod si primam sententiam à *xxiv* viris comprobatam esse contingat, actor non modo causa sua excidere, verum Principis fisco multam persolvere, reo denique damna refarcire judicabitur. Sin priorem sententiam everfam & reprobatam esse accidat, tum prior inquisitio *Attincta*, perjurii infamiaeque damnata censebitur. quod nisi Senatus consulto Parlamento sub imperio Henrici VIII constitutum aliter fuisset; quo Principi, victoque, in quem sententiam tulerunt, præter alias pœnas irrogatas v minas coguntur refundere, si summa de qua certatur

XL libris sit minor, sin major, XX; agrorum etiam ipsorum depopulatio ad Regem spectaret. Verum quæ diximus per raro fiunt: partim ideo, quod generosi illubenter ferunt bonis viris proximisque suis hujusmodi infamiæ maculas iniustas esse, maluntque pœnam ipsam potius pecuniariam subire: partim quod rem ipsam commodis utrinque conditionibus transigi curant: nisi vel fidem prioris inquisitionis insigniter precio labefactatam viderint, vel pars alterutra adeo obfirmaverit animum, ut æquissimis postulatis acquiescere recusaverit. & si generosos super hoc iudicio convenire contigerit, priorem sententiam pro virili confirmabunt. ubi aliter faciunt, aperte subesse oportet illustres aliquot injuriæ atque injustitiæ causas, de quibus tametsi satis constiterit, tamen si ante iudicis pronuntiatum partes inter se paciscantur, aut litigantium alter intermoriatur, sententia in rem judicatam non transit. Si priusquam sententia lata fuerit aut executioni mandata, ejusmodi aliquis error in ipsa formula, vel in ordine judiciario reperiat, qui possit revocari, (per formulam, ut appellant, erroris) res integra de novo disceptanda proponitur, & quicquid gestum est rescinditur.

Sed illud nobis cum cæteris rebus publicis, ubi leges civiles dominantur, commune est, quod *de nullitate processus* dicitur, & peræq; in foro capitalium criminum quam actionum civilium hætenus est usitatum. aliud appellatio- num genus, quo tela judiciaria in im- mensum diducitur, nostris legibus plane est incognitum. Interim per querelam & preces Regi aut Cancellario oblatas, modus est aliquis vel retardandi vel pro- ducendi processus judicarii; ut si pro- bationes amissas, nimiam popularium gratiam & adversarii potentiam cause- ris. quæ enim lapidem homines inquieti intactum relinquunt, ut vicinis suis per litigia creent molestiam, suisque demum votis ipsi potiantur? quibus non secus atque muscis & pediculis indulta à Deo est licentia, ut eos maxime exagitent, qui in rem Reipublicæ mentem omnem atque operam intendunt. infestum est hoc hominum genus toti vicinix suæ, & formidatum, ab illis solum cultum qui lites litibus nectendo saginantur. Sed veluti istos res sua solet interdum defi- cere, dum ut alii patrimonium suum conficiant moliuntur: ita probe noti non modo opum suarum jacturam ipsi faciunt, sed quæ est Principis & fo- ri æquitas, præter infamiam & oppro- brium

brium etiam in ære & in corpore pœnas luunt. quod mihi opus Rege dignum videtur: Reipublicæ certe tam beneficum & salutare, quantum in re adeo exigua ad subditorū quietē & educationem bonam aliud procurari non potest.

C A P. III.

De Accusatione.

SI quisquam patrem meum, filium, uxorem, fratrem, aut consanguineum proximum occiderit, penes me est ipsum vel deferre, facta inquisitoribus denunciatiōe, (utcunque Constabularii aut Eirenarchæ manus effugerit) atque ita efficere ut in exilium agatur, vel intra anni unius & diei spacium reum postulare. quod si ipse primum denunciem, non mea amplius sed Principis refert. utpote cujus officium in Deum, patriam & subditos est, in fontes & pacis perturbatores pro justitia animadvertere. quod si reum ipse accusare malis, posthabita interim ea quam dixi persequēdi forma, reo hoc accedit commodum; ut Duodecemvirum inquisitioni sese explorandum dedat (quod supra à me fuisse est enarratum) aut duello quæstionem ditimat. cujus certaminis aleam, ipsi per se aut per pugiles (αἱ δὲ λητῆς interpretantur) nimirum lectos,

bene pingues, agiles, ad arma tractanda idoneos, (quos Galli *adroictz aux armes* vocant) per *μνονμαχίαν* experiuntur: in quibus rerum omnium summa est æqualitas. & prout victoriæ palmam Mars adjudicaverit, ita leges decernunt, illum ut *peractum reum*, hunc ut *calumniatorem* extremo supplicio afficiendū.

Habet hoc certaminis genus diversum aliquid à communi inquisitionis forma, in qua reum mori (aut aliquando vivere) contingat, actorem nunquam: sed in hoc majus periculum subest, æqualitas eadem. alterutrum enim occumbere necesse est, brevi tamen spatio definitur. diluculo incipit. sub occasum Solis aut citius (prout secundior fortuna afflaverit) terminatur. videtur hoc valde militare, (cujusmodi omnis fere est Anglicana politia) nec plus cum jurisconsultis quam cum medicis commercii habere, negotium cito expedire, deinde domum redire, suaque opera & labore Reipublicæ inservire.

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~

~~nonnulla pacis & quietis bono tentanda esse, quæ in umbra & in musæo clam disputantibus non perinde arrident. ut ut res se habet, diu inusitatum mansit hoc certaminis genus, ex historiis potius quam ab experientia nostra petendum. attamen in hodiernum usque diem, legis vigorem retinet.~~

Certum tamen illud est, in republica militarem in modum composita nonnulla pacis & quietis bono tentanda esse, quæ in umbra & in musæo clam disputantibus non perinde arrident. ut ut res se habet, diu inusitatum mansit hoc certaminis genus, ex historiis potius quam ab experientia nostra petendum. attamen in hodiernum usque diem, legis vigorem retinet.

Quod si sicarius aut homicida (illum alterius vitæ inflictoæ, & ut Gallice dicitur *de guet appendam*, hunc qui ex calore iracundiæ hominem occiderit, appellamus) mortis veniam à Principe impetraverit, (nam id benignitas Regia interdum patitur) cui sic illata est injuria, fontem vel in judicio Duodecemvirali deferendi, vel cum ipso singulari certamine depugnandi liberam habet optionem. & si post interpositam hujusmodi accusationem reum admissi criminis affinem esse contigerit, tamen si data est ad ignoscendum venia, capite plectetur. Tantum justitiæ effusoque per vim sanguini Principes legesque nostræ indulgere voluerunt.

CAP.

De Curia Camera stellata.

S Vperest adhuc in Anglia forum aliud, quale alibi gentium (quantum intelligere potui) non reperitur. festis diebus (eos sic appello , quibus in *aula Westmonasteriensi* jus dicitur) singulis septimanis , diebus Veneris & Mercurii , postridie ejus diei quo terminantur, Cancellarius , Barones & quotquot à sanctoribus consiliis Principis sunt , & Barones sive nobilitas major , qui consiliarii Regni non sunt , itemque Iudices , (principales nimirum duo justitiarum) ab hora nona ad undecimam usque in loco quodam confidere solent , cui Camera stellata nomen ob fenestrarum multitudinem vel insignitum variis stellarum iconibus deauratis tectum.

Si plures per vim ad agendum aliquid convenerint (*Riot* Anglice dicimus) coram hoc judicio sistuntur. Enimvero (quantum ego conjicere possum) hujusmodi turbæ & tumultus in aliam causam referri non possunt, quam quod bellis externis , per Galliam , Scotiam, & Hiberniam, aut civilibus domi, nostrates exercitati , quæ propria est militarium nationum labes , plurimos belli duces militesque pepererunt, qui

postquam aliam militiam foras non invenerunt, se suis viribus oppugnant & deprædantur, tam ad vicinos domi opprimendos quam vim ab hostibus illatam propulsandam juxta parati. ex quo gens nostra sic assueta domique insolentior facta, legibus & institutis politicis ægre ad obsequium revocata (potentioribus pugnas sæpenumero cientibus, & injuriam tenuioribus inferentibus) leges bonas ordinandi occasionem præbuit: primum, ne cui fas esset, ultra definitum clientum numerum retinere: tum in conventibus juridicis, de iis qui turbas & tumultus excitant inquirere: si quis per vim alienum fundum occupaverit, Eirenarchis vim illatam posse reprimere.

Præterea, quoniam non tenuioris fortunæ homines, sed potentioris & opulentioris, solent hujusmodi facta perpetrare, quibuscum frustra in judicio homines gregarii aut generosi contendant, si coram senatoribus Regiis querela fuerit delata, reus in Camera stellata causam dicturus accersitur. ibi splendorem quasi & majestatem regni totius quum repræsentatam viderit, (nisi quod Princeps abest) ferociam ilico deponet, & ad respondendum (cujusvis loci aut ordinis fuerit) evocatus, tanta cum gravi-

gravitate, rationum & argumentorum veritate, ab illustrissimis viris urgebitur ut animum despondere plane necesse habeat. quod si parum dextre pro se responderit, (nam præstare aliud, præsertim in tam aperto illatæ violentiæ negotio, vix quisquam possit) in carcerem prope amniculum, qui *Fleete* dicitur, pro judicantium arbitrio & voluntate tantisper ablegabitur, donec libertate sua aliquamdiu orbatus, & expensarum summa fatigatus, tandem amicorum suafu & consilio, ad dictamen rationis se accommodaverit. plerumque (si ita videbitur consultum) grandem pecuniæ vim in ærarium Principis refundere cogetur, & actori damna refarcire. tametsi causa, propter quam hujusmodi tumultus excitati sunt, ad juris communis decisionem interim remittatur. scopus quippe hujus fori præcipuus hic est, fastum & arrogantiam nobiliorum mitigare, qui quod plebeios opibus longe forassis superant, jura & leges sibi natas valde indignantur.

Fori hujus originem repetere, antiquitatis est, sed incrementum & auctoritatem, sub id tempus, quo Cardinalis Wolseus, Antistes Eboracensis, Cancellarii munere gavissus est, accepisse constat: ad quem tanquam ad authorem

ejus initium referre nonnulli solent, quia post aliquam temporis interpolationem, intermissa ejus auctoritas sub hoc præfule incrementum cepit. quod fieri oportere res ipsa exigebat. nam qui partem Angliæ septentrionalem incolunt nobiles & generosi à Rege & justitiæ tribunalibus procul distiti, bella prope continua inter se gesserunt, jus in ferro constituentes, ad inferendum & injurias vindicandum clientium & famulorum suorum auxilio muniti. hanc insolentiam Henricus VIII Princeps nobilissimus minime ferendam ratus, illos viritim ad aulam evocavit, qui postquam stellionatus postulati, verbis acriter correpti, & in carcerem conjecti aliquamdiu fuissent, (relanguescente simul cum pecuniis animo) in numerum & ordinem se componere inceperunt, & ex eo intelligere, sibi nunc obtigisse Principem, qui legum habenis & obsequio subditos suos temperare noverat. hinc effloruit hujus fori dignitas, quæ in diem hodiernum usq; facta tecta conservatur.

Qui judicio præfunt in hoc foro, sunt supremus Angliæ Cancellarius, Quæstor, Consiliarii omnes, & Barones. E T C A E T E R A.

In sententia dicenda major pars judicantium minorem vincit.

Pœnæ

Pœnæ, quæ irrogantur, sunt carcer, collistrigium, multa pecuniaria, & sæpe una cum carcere animadversio pecuniaria.

Citari solent, vel *sub pœna*, vel per *manuum injectionem*, vel *Edicto de Rebellibus*, vel *Delegatione super Rebellibus*. *Sub pœna*, libelli aut præcepti formam habet. *Edictum & Delegatio super Rebellibus*, ad cogendos in curiam contumaces, qui comparere per contemptum renuunt, accommodatur.

Hujus fori apparitores sunt, custos carceris qui *Fleet* dicitur, aut serviens ad arma.

Negotia quæ in hoc foro tractari solent per statuta definiuntur, hujusmodi sunt; virginum impuberum præter parentum aut tutorum consensum abductio, falsarii, literarum adulteratores, nobilium calumniæ, seditionum rumores, turbarum & tumultuum conventicula, fraudis dolique mali architecti, & quæ in Epitome *Rastalli* recensentur reliqua.

C A P. V.

De Curia Pupillorum & emancipationis.

Latine pupillus, Græce ὀρφανὸς dicitur, quem nos Anglice *Ward* dicimus.

mus. ejus custos, Latine tutor, Græce ἐπίτροπος appellatur. pupillum intelligimus impuberem, & post fata parentis superstitem.

Romani duas in species distinxerunt, pupillum & minorem; illum donec xiv, hunc donec xxv annum ætatis impleverat. pupillus sub tutoris imperio, minor sub curatoris degebat. tutores curatoresque rationibus censuum pupillorum reddendis obnoxii erant. extantque super hac re passim per codices legum civilium dispersæ constitutiones. adeoque oneri putabatur esse, tutoris aut curatoris munus subire, negotium sollicitudinis & curæ plenum, utilitatis & commodi plane expers, & propterea excusationi rationes plurimæ inventæ.

Apud nos diversum est institutum. nam pupillum sub potestate habere perutile esse existimatur. siquidem dominus ille, à quo pupillus prædium habet, simulatque de obitu parentis certior factus est, manum ilico in corpus pupilli injicit, prædium occupat, cujus commoda ad ipsum solide perveniunt, absque eo ut rationes gestæ administrationis referat, modo pupillum educaverit. accedit insuper, quod fœminæ xiv annum ætatis attingenti, viro xxi, uxorem virumque collocat, si matrimo-

nium sic oblatum contrahere repudia-
 verint, pretium vel valorem dotis aut
 donationis propter nuptias persolvere
 coguntur, cujus æstimatio ex prædii
 & censuum valore dependet. Et quod
 hæctenus dixi, de illo tutelæ genere di-
 ctum velim, quod Gallice *garde noble*
 vocatur, quibusque per *Servitium mi-*
litare fundi elocantur. nam aliud est
 obsequii sive servitii genus (Gallice
Gard Roturir non incommode inter-
 pretemur) nos *tutelam in socagio*, id est,
per servitium socæ (*aratri*) vocamus.
 proximo consanguineo obvenit hujus-
 modi tutela, ad quem hæreditas perti-
 nere non potest, utpote ad avunculum,
 ubi ex patre provenit, vel patruum, ubi
 ex matre. de rationibus reddendis te-
 nentur isti tutores (qui mos est legum
 civilium) pupillo, postquam adoleve-
 rit. à tutela nisi exactis xx annis nemo
 est liber. quam nos ætatem justam per-
 inde, atque illam xxv apud Romanos,
 dicimus, foemina quia expletis xiv an-
 nis nubilis est, & marito tempeſtiva qui
Servitium militare præstare possit, e-
 mancipatur. & quia uxores sunt in po-
 testate virorum, (quod deinceps confir-
 mabimus) ut sub alterius etiam præſi-
 dio aut imperio ætatem agant, videtur
 ab omni ratione alienissimum.

Arbitrantur nonnulli hanc tutelæ speciem valde iniquam & immodicam & naturæ longe dissidentaneam esse, liberi nimirum hominis, non secus atque equi aut bovis actionem facere, & ita subinde dominos & custodes mutare, quorum arbitrio corpus opesque ipsorum regerentur, reditus affligerentur, denique ad ejus voluntatem, in fœdere conjugali contrahendo se accommodare qui prædii est Dominus: aut (quod est multo indignius) ejus, qui pretio pupillum mercatus est, & si repudiaverit, præterea grandem pecuniæ summam pro reddenda libertate numerare. Ex hoc fonte pravam generosorum adolescentium educatione ajunt emanare, præmaturos concubitus, & inauspicatos connubiorum hymenæos. nam defuncto semel patre (cujus in procuranda filii salute sollicitudo est naturalis): non matri, non patruo, non consanguineo proprio, (infanti, ut credi par est, instituendo maxime intentis) verum prædii domino, Regi Reginæve, Duci, Marchioni, aut cuivis alteri, ejus procuratio debetur, aut emptori alicui & propolæ, non corporis modo sed matrimonii deligendi summa potestas. Ad Principem quia plurimi pupilli spectant, aut vendendi aliis sunt aut donandi, ad alios quod attinet,

lucrum haud secus ex tutela quam ex bove aut alio pecore sibi comparant: quibus ingenitum pupillorum rem provehendi nullum est studium. nam qui tutelam nundinantur, ægrè patiuntur pupillos suos operam alicui scientiæ aut studiis difficilioribus navare aliquam, ne mortem aut ægritudinem ex nimio labore contrahant, unde pecuniam omnem frustra & inaniter absumptam esse contingeret, nisi elocata prius in matrimonium filia, sorore, aut consanguinea. ita qui patrem habuit hospitalem, quiq; familiam numerosam bene potuit alere, ubi ad plenam pubertatem pervenerit, sylvas excisas, ædes dirutas, attritum peculium, proscissos ad sterilitatem agros videre, (quod caput rei est) censum annum suppetiarum nomine domino persolvere, & *ouster le main* persequi cogetur, (hoc est) ut fundi possessiones sibi adjudicentur, aut nisi post exactum complurium annorum spatium, immo (quod plus est) interdum nunquam sortem paternam consequatur. Hoc extremis difficultatibus laboranti Henrico III ad tempus concessum fuisse nonnulli arbitrantur, gliscente inter Regem & Barones bello; auctum deinde, & in plures personas propagatum, qui ultimam regno, nobilibus, &

libertati Anglicanæ cladem & perniciem afferat, fieri nullo modo posse. sunt qui ex adversa parte respondent, nullam pupillo creatam esse injuriam. nam vel pater fundos acquisivit, vel à majoribus tali superimposito onere quasi per manus accepit, & quia per servitium militare prædia sibi deberi vendicat, (quod in armis & vi bellica positum est) quando per ætatem id præstare non possit, æquissimum esse, ut fructus ad Dominum redeat, ex quibus equitem militemque æque fortem & valentem queat sustentare.

Qui Romæ antiquissimi equites deligebantur (asserente Livio) equum publicum, in quo stipendia merebant, viduarum & pupillorum sumptibus subministratum habuerunt; ut propterea res nova cuiquam non videatur, quæ Servio Tullio in Republica prudentissima comprobata fuit. nam puerorum educationem, ad formam militarem olim institutam, quamobrem nunc quicumque calumniatur, ratio subesse nulla potest. verisimilius tamen ab omnibus putatur, viros nobiles, equites fortes & strenuos belli duces, operam daturos, ut pupillos suæ fidei concreditos suis artibus & virtutibus imbuerent, & in familias gentesque per matrimonium

infererent, unde amicitias plurimorum colligerent. & vero quis rectæ generosorum educationi melius prospiciat, quam qui tales servitio militari sibi obligatos habuerit? aut quis magis velit quam qui inde obsequium sibi præstari speraverit?

Quod ab Henrici III temporibus hanc tutelam nonnulli deducunt, à veris scopo alienum videtur. nam per Normanniam, cæterasque Galliæ provincias etiam nunc obtinet. atque ex eo statuto, quod de re pupillari sub Henrico III sancitum invenimus, si quis diligentius introspexerit, modum tutelæ potius assignatum deprehendet, indeque argumentum capiet, tutelam longe antiquiorem fuisse. cæterum de hac quæstione alius erit disputandi locus. in præsentiarum hæc habui quæ enarrarem.

Hujus fori *præses* est pupillorum & emancipationum custos.

Officarii sunt, pupillorum procurator, curator rationarius, quæstor, scriba, duo procuratores communes, inferiores ministri, nuncii, appatitores. *Procuratorem* eum appello, qui titulum & jus Regium defendit, datum custodi pupillorum adfessorem. *Curatorem*, qui emancipationes confirmat. *Rationarium*, qui subducendis rationibus præest,

& citationum formulas explicat. *Quarstorem*, qui pecunias fisco applicandas colligit. *Scribam*, qui acta judiciaria & decreta fori literis consignat.

Negotia, quæ in hoc foro tractantur, sunt ex tutelis, nuptiis, suppetiis pupillorum & demandata illis possessione, commoda emergentia.

Citatio generalis in hoc foro delegatio est, edictum, monitio de comparendo coram custode pupillorum. Speciales citationum formulæ sunt, *Diem clausit extremum*, *Devenerunt*, *Melius inquirendum*, *Datum est nobis intelligi*, *Quæ plura*. super istis omnibus videndus est Stanfordii Codex, qui de prærogativa Regia inscribitur.

Hinc emanicipationum omnium genus emanat & *parvi sacculi scribis* commendatur.

Quando justam ætatem hæres declaraverit emancipationem suam persecutus, tum clientelam suam coram Principis delegato agnoscere oportet, & præmium domino Privati Sigilli persolvere.

C A P. V I.

De Curia Ducatus.

Curia Ducatus Lancastrensis etiam ad Regem spectat, in qua actiones

in personam & in rem, quæ fundos Ducales quoquo modo attingunt, disceptantur.

Hujus fori præses est Cancellarius, assidentibus procuratore Ducatus fiscali, scriba, curatoribus quamplurimis, duobus Procuratoribus communibus, Rationariis aliquot, Adfessoribus & jurisconsulto Regio. *Cancellarii* munus est, æqua lance inter Principem subditosque distribuere. *Procuratoris Ducatus fiscalis*, jura regia promovere, Cancellario assidere, & quod juris est submonere. *Scriba* est, acta & archiva conservare, & citationum formas explicare. *Curatorum* (quorum unus reliquis præest) fundorum limites metari & definire. *Rationariorum* (inter quos unus cæteros antecellit) calculo reddituum acceptorum præsidere. *Procuratorum communium* est, litigantium votis & querelis inservire. *Adfessorum* est, difficiles legum nodos explicare. *Jurisconsulti Regii* officium est, jus Principis promovere. Spectat ad hoc forum *Procancellarius*, qui Comitatus Palatino Lancastriæ inservit, cujus officium est, citationes originales decernere.

Citationis forma *sub pœna* nuncupatur.

De Curia libellorum supplicum.

IN hoc foro querelarum & supplicationum omne genus Regiæ majestati exhibitarum ad audiendum & discutiendum proponitur, extra quas in jure dicendo nullam autoritatem obtinet, cui nomen *pauperum & indigentium fori* ob eam causam inditum est, quia absque mercede aut pecunia jus suum cuique tribuatur, *Curia* quoque *Conscientiæ* appellatur.

Huic etiam præsunt libellorum supplicum magistri duo, qui, quid æquum & bonum sit, tam ex jure Cæsareo quam ex municipali dijudicant.

Officarii sive ministri ad hanc curiam spectantes sunt, Scriba, Examinator, Procuratores tres, Nuncius sive Apparitor unus. *Examinatoris* est, testes juramento onerare, eorumque dicta literis consignare. *Procuratorum*, negotiis litigantium expediendis inservire. *Apparitoris*, in jus reum vocare.

Quæ in hoc foro agitantur negotia, sunt quæ per preces aut libellos supplices Principi offeruntur, sed potissimum petitiones indigentium. Citationis forma, est vel *sigillum privatum*, aut *editum de Rebellibus*; quorum ea vis est

qualem antea in processu Camerae stellatae fuisse diximus.

C A P. VIII.

De uxoris & nuptiis.

A Nglorum uxores (quod supra etiam attigimus) in potestate maritorum suorum sunt, non ea ratione, quasi maritis in uxores suas, pro more Romanorum, vitæ necisque indulgentia sit licentia, (nam Principi soli id licere diximus & legibus suis) sed quoniam ante nuptiarum solennia quodcumque acquisiverint, peracta mox nuptiarum celebritate id maritis omne acquiritur: siue æs signatum, argentum, aurum cælatum, gemmas, pecudes: aut quicquid est bonorum mobilium intelligas. ad fundos & prædia & hæreditatem quod attinet, ad proximum successorem pervenire leges volunt.

Uxoribus neque mariti res neque suas donare aut alienare licet. in bonis mobilibus constanti matrimonio jus nullum habent, nisi quale servi aut filii familias peculium sibi vendicant: in quibus si testamento nihil legetur, nihil debetur, quemadmodum neque filio ipsi. cætera penes executores sunt, si testamentum suum aut voluntatem ultimam condiderit. Attamen Londini

&

& in aliis etiam permagnis urbibus mos inolevit, ut postquam aliquis mortem obierit, bona ipsius omnia in tres partes dividantur. funebribus impensis & legatis triens impenditur: trientem alterum uxor ad se rapit: tertius demum triens inter liberos per capita distribuitur. quare ibi loci ultra trientem bonorum aliquid legare fas non est. si testamentum nullum scripserit, quicquid præter impensas funebres superest, inter uxorem & liberos ex æquo dividitur. Lege municipali cautum est, ut si quis intestato moriatur, tum iudex loci ordinarius (quem Episcopum esse omnes intelligimus) interdum Archidiaconus, Decanus aut Canonicus aliquis, per privilegium aut longi temporis præscriptam consuetudinem, defuncti bona, viduæ, puero aut consanguineo proximo, pro ratis portionibus inter eos, quibus ex æquo & bono debentur, administranda concedat. Ordinarium vero loci iudicem tanta gravitate prudentiaque informatum existimamus, qui, pro ea ac tam absolutæ authoritati conveniat, per trientes & semisses bonorum, quod justum est, exequatur. Majores nostri ubi paganissimum exuissent, & Christiano cultui se addixissent, tantum fiducia & religionis pastoribus suis ad-

scripserunt, ut illorum arbitrio id ratum esse voluerint. neque ab simile vero est, eos bene se gessisse, neque suis ipsorum commodis aliquid indulgisse: id semel ordinatum apud nos permansit inta-

~~ctum: tunc si quis per se aliquid scripserit
libere in rebus suis potestatem
sibi in rebus suis potestatem~~

~~stipulatur.~~ Sed ut è diverticulo in viam iterum redeamus, uxores maritorum potestati ita sunt obnoxia, ut non solum completis nuptiarum sacris in manus ipsorum bona harum perveniant, sed patris (ut primum viro nupserint) gentisque cognomen amittant ilico, & maritorum assumant, quasi in solum externae familiae transplantatae, ut si prius uxori meae *Philippa Vitfordia* nomen fuerit, *Philippa Vitfordia* amplius non erit, sed *Philippa Smitha*: &, si ad alia vota postea convolaverit, nomen cum viro semper permutabit. Quod si Baroni aut equiti nubat, ex quo conjugio simul cum viri cognomento titulum *Dominae* assumit, quum ad secundas nuptias viri ignobilis descenderit (vide quantum foeminis concedamus) *Dominae* appellationem semper retinebit.

Credo ego, apud antiquiores Romanos nuptias, quae per *conceptionem in manum & per aes & libram* contrahantur,

hebantur, uxores in potestate virorum
 constituisse, quarum etiam apud vetu-
 stiorum legum nostrarum Codices ex-
 pressa sunt vestigia. convenerat enim in
 mariti manum ex traditione parentis
 uxor; Templi limen ingressura, super
 Codicem sacrum, aurum argentumque
 vir exponebat, quasi eo precio emptu-
 rus; vicem *libripendis* sacerdos implebat.
 Ratas apud nos esse impetramur nuptias,
 postquam in ecclesia coram presbytero
 testibusq; nonnullis celebrantur. hoc pa-
 cto vir & uxor, beneficiorum omnium
 participes fiunt quæ jura nostra elargiun-
 tur, ex eaque copula prognati liberi *legi-
 timorum* jus obtinent. adeoque, si mihi
 continget, nuper defuncti viduam uxo-
 rem ducere sub obitum viri sui prægnan-
 tem, si prolem post nuptiarum solennia
 pepererit, leges mihi heredem adjudica-
 bunt: ita rigide vulgatum axioma inter-
 pretamur; *Pater est quem nuptia de-
 monstrant.* Illis rationibus, quibus jura
 natalium spuris restituit *Iustinianus*, (le-
 gitimos *muliers* aut potius *melieurs* ap-
 pellamus) nullus est in Anglia relictus lo-
 cus. nam neque Pontifici, Imperatori,
 Principive, sed Parlamentariis Comitibus
 id permissum est, ut spurios beneficio-
 rum illorum affines faciant, quæ ex legi-
 gibus nostris proveniunt.

Quamvis in manu & potestate viri uxor fuerit, non tamen quasi in ergastulo conclusa, aut satellitio munita, ut in Italia & Hispania fieri assolet, sed quæ est per Galliam uxorum libertas, eam apud nos prope assequuntur. verum domesticorum procuratio illis incumbit, munus certe idoneum & opportunum, quod ad uxores Græcorum etiam pertinuisse, Aristoteles & Plato affirmarunt, nam virorum est, legibus & armis suum tueri, & forensibus negotiis implicari.

Videri fortassis possunt iniquiores esse in fœminas leges nostræ; viros suos tamen ex morbo decumbentes, lectoque affixos tam blande & benigne norunt permulcere, ut, cum nihil in bonis maritalibus sibi ex jure vendicant, ex donatione virorum suorum possideant universa. & perpauca sunt, quæ sententiam testamentariam aut non exsequantur, aut sibi assignatam liberorum educationem & bonorum administrationem non habeant, nisi quod Londini aliter usu & moribus receptum sit.

De bonis mobilibus sermonem hactenus produximus. Si uxor ex hæreditate fundum aut prædium secum ad nuptias afferat, ejus ex assè fit hæres filius natus maximus, aut inter filias per capita

S

ditri-

distribuitur. quin etiam moris est, ut fundum dotalem aut aliunde emptum viro distrahendi aut alienandi nulla sit auctoritas, tametsi uxor assensum adhibuerit. neq; ipsi etiam foeminae (constante matrimonio) nisi coram iudice remotis arbitrariis examinatae. Si proles nulla ex illo conjugio nascatur, praedium ad proximos haeredes ex jure nuptiali devenit. si primum mortem obierit uxor, si aliquem nasci contigerit, qui se vitalem esse clamando demonstrat, fundi usus fructus ad virum recidet, tametsi infans confestim morte absorbitur. Atque hoc *humanitas Anglicana* dicitur. Pari ratione, si vir fundum jure haereditario obtinuerit, aut aliunde emerit, atque uxore superstite diem extremum clauserit, ejus fundi trientis ususfructus ad uxorem quoad vixerit pertinebit. si quos suscepit liberos, tum ex reliquo esse haeres instituitur filius natus maximus; si nullos, ad proximum jure municipali successorem fundus devolvitur. si uxori non probatur haec divisio, liberum ei erit trientem loco donationis propter nuptias in praestantissimis mariti praediis petendi jus.

Quae de nuptiis differuimus haecenus, de eo jure, quod in bonis mobilibus & immobilibus occupamus, secundum legum

legum nostratum usum intelligi debent. nam si privata pacta aut conventa inter virum & uxorem, inter parentes amicosque super matrimonio fiant, servantur. & de uxoribus & de nuptiis satis esse possunt quæ nunc diximus.

C A P. IX.

De liberis.

Liberi nostri in potestate parentum suorum non ita constituuntur, ut olim apud Romanos, sed ut primum ad pubertatem pervenerint, peculium suum donandi, vendendi, aliud emendi, plenum jus habent. nam ante illam ætatem, per quam sapere incipiunt, quid aliud sunt quam partes parentum? *Emancipationi* nullus est in Anglia locus, quemadmodum neque *suorum heredum de inofficioso testamento*, neque *præteritorum liberorum non emancipatorum querelis*. Extra causam matrimonii nullus est legitimandi liberos modus. quare adoptio arrogatioque quid velint, plane nescimus. Per supremam voluntatem liberrimum est testandi disponendique in bonis mobilibus arbitrium. neque ad eas ceremonias testamenta nostra astringuntur, quas leges civiles postulant; sed jure militari conduntur.

In *rebus soli*, id est, in fundis legandis ratio est admodum diversa. nam ubi pater mortem oppetit, ad filium natu maximum fundus hæreditarius pervenit, ad ceteros filios filiasque omnino nihil, nisi patre adhuc vivente aliquid in ipsorum usus donetur, aut in testamento scripto signato traditoque coram testibus (quod Iureconsulti *Divise* vocant) aliquid relictum sit de summa hæreditatis delibandum: alioquin aut fratri natu majori inservire, aut rem quocunque modo comparare hos necesse est. si defuncto liberi masculi superfuerint, sed filia, fundus in illas æqualiter derivatur. Quanquam jure ordinario & municipali, prædiorum universum jus, ad filium natu maximum pervenire diximus, æquo tamen jure in quibusdam Angliæ partibus, filii omnes hæreditatem adeunt, quod jus in plerisque *Cantii* locis usitatum est, & *Gavelkind* dicitur. In quibusdam locis, filius natu maximus omnem hæreditatem cernit, in aliis aliter usu venit. verum ista ad communem Reipublicæ administrationem & politiam non spectant, sed particularem potius consuetudinem, extraque legum nostratum orbitam evagantia dici possunt. De Republica interim ex communiter contingentibus sermo est.

De servitute & servis.

Post absolutum de omnibus libero-
 rum hominum generibus tractatum,
 superest, ut de servis aliquid adjiciamus,
 quorum in Digestis & Codice Iustiniani
 plurima fit mentio. Duplex fuit servo-
 rum apud Romanos species. alii siqui-
 dem *servi* dicebantur, ære redempti, in
 bello capti, testamento relictæ, aliis de-
 nique rationibus acquisiti, ut vernæ ex
 ancillis nostris nati, hi omnes, *mancipia*
 ad personam hæredesq; suos immediate
 pertinentia dicuntur: alii *adscripti*
glebae aut *agri censiti*, qui non personæ,
 verum prædio annexi erant, hodieque
 apud nos tanquam hæredii, aut prædii
 partes censentur. de utroque genere
 quotquot sunt, numerum nullum con-
 stituunt, & in primo genere novi ve-
 niunt, in altero perpaucos, ut de iis
 sermonem ampliore instituerem, vix
 sit operæ pretium, tametsi leges nostræ
 utrumque genus agnoscant.

Servi pluribus rationibus apud nos
 iisque longe facilioribus manu mittun-
 tur, quam quæ legibus civilibus præscri-
 buntur: & libertate donatus, non li-
 bertus manumittentis, sed liber homo
 evadit. Cæterum, ex quo fidem Chri-
 stianam.

stianam amplexi sumus, quæ per Christi-
 stum omnes nos fratres efficit, & co-
 ram Deo Christoque conservos, religio
 hominum animos invasit, ne, quos fra-
 tres agnoscere & Christianos oportet, id
 est, per Christum sempiterna salute ga-
 visuros prædura servitute opprimere-
 mus. ~~Et in ista servitute, quæ per Christum
 omnes nos fratres efficit, & coram Deo
 Christoque conservos, religio hominum
 animos invasit, ne, quos fratres agnos-
 cere & Christianos oportet, id est, per
 Christum sempiterna salute gavisos, præ-
 dura servitute opprimere mus.~~

Non eadem atrocitate in servos no-
 stros atque olim à Romanis Græcisque
 in suos sævitum fuit; cui rei ipsorum co-
 mœdiæ testimonium perhibent; verum
 pro dominorum arbitrio, fundis qui-
 busdam gaudere, rem uberiores com-
 parare ipsis permissum, ut detonderi à
 dominis aliquando possent, non secus
 atque

atque Galli faciunt, qui subditorum suorum (quos appellant subjectos) facultates, sicubi excreverint, solent rescare. Censeo equidem, in Anglia Galliaque (transeunte à paganismo in Christianismum religione, quam humanitas & æquabilitas summa consequuta est) asperrimam servitutis conditionem paululum mitigatam, & rationem inventam, qua servi glebæ adscriberentur, & ad benigniorem vitæ statum transferrentur, ut ad id non gravate faciendum inducerentur. quod sub gentilismo ut præstarent, nisi per omnium excidium & internecionem, nulla vis potuit efficere. nam quamvis sacris lotionibus quotquot abluimur, in Christo fratres appellemur, atque ex eo partam libertatem obtinere videamur, tamen eodem lavacro servos liberosque intingi, qualesque accepit, tales quin relinquat Baptismus, quis unquam inficiabitur? Illud certi juris est, leges civiles, verbo divino non dissidentes, & inter homines pacta conventa, hoc sacro mysterio tantum abesse ut aboleantur, ut opinione mea confirmentur magis. Nihilominus tamen viri boni beneficium ex servitute ista paulatim sibi compararunt, qua Ethnici usi sunt, quamque Christiani pariter, ac Turcæ in bello captos exer-

cent. Turcas & Ethnicos eos voco qui ab omni cultu Christianorum abhorrent, in unum Deum vel in plures fiduciam referentes, quorum imagines divinis honoribus prosequuntur. nam Iudæorum lex probe omnibus cognita est, ipsique (quantum ego intelligere potui) pro servis ubivis gentium æstimantur, neque imperium aut principatum aliquem obtinent, secundum sacrosancta prophetarum vaticinia multo ante id futurum prædicentia, postquam Christum ipsis promissum & oblatum indignissime repudiaissent. nam quando illum agnoscere noluerunt, animarum suarum præsidium & honorem in hoc mundo abjicientes & sacrosanctum Dei Evangelium nihili facientes, ejus aliquis in nobis, qui Gentiles fuimus, divina bonitate fructus effloruit, peperitque in nobis humanitatem, benignitatem, mansuetudinem, decus & sanctam scientiam, &c. Sed (ut ad institutum negotium pedem iterum referamus) quanquam ista Christianorum persuasio, quæ fratrem in Christo procreatum, instar pecudis servilem in modum tractare subveretur, & Christianæ Religionis summa benignitas, regna Turcis & Barbaris non adjacentia pervasit, ipsisque hominum conscientiiis

scrupulum iniecit, ne servos aut mancipia amplius apud se retinerent: insignis tamen effecit necessitas, ut servitutis speciem quasi & imaginem retineremus, ut neque servis auxilium, & liberis hominibus obsequium non deesset. Quocirca alii servos esse omnino noluerunt: *adscriptitios glebæ* voluerunt, simul ut ministeria subirent, simul ut agri insalutares, & infœcundi, solitudinem non paterentur. alii viam excogitarunt, ut non persona, sed fundus, hujusmodi operas & obsequia præstaret; ut, fimum in agros exportare, terram colere, sementem facere, segetem demerere, ad curiam venire, fiduciam juramento testari, & pro domini voluntate fundum possidere.

Iste possidendi modus *servilis* in jure nostro appellatur. habet tamen fundus (ubi rem altius inspexeris) aliquam servitutis notam, etiam qui libertatem præ se fert maximam: non eam modo quam agri humiliores & depressiores debent eminentioribus, dum manantem inde aquam & sordes accipiunt, neque eam, quam Iustinianus in tit. de servitutibus prædiorum rusticorum & urbanorum clare descripsit; sed ipsum possessorem quadam servitute fundus afficit. nam ab omni opere & obsequio (regem

si excipias) fundum immunem nemo possidet. cæteri omnes fiduciarii sunt possessores, & servitutum debent, hic prædii domino, ille vicissim alteri superiori, donec per quosdam gradus ad ipsum principem ascendas. Quamobrem, si quis morte defungatur & prædium obtinuerit, quod superiorem non recognoscat: illud regi (ut loquuntur) acceptum refertur. quod à militari servitio non longe abest: trahitque secum jus clientelare, tutelare & nuptiale, hoc est, fidelem se futurum domino suo jurabit; filiusque ipsius post obitum patris in nuptiis suis contrahendis ad domini arbitrium & consensum sese accommodabit.

Fidelitatis sive fiducia juratus apud Laicos est longe liberrimus. nam qui in puram eleemosynam & liberum (ita loquimur) maritagium erogantur, ab alia causa ortum habuerunt. hoc est, juramenti religione se obstringit, non nisi de fide præstanda, deque operis & obsequiis domino persolvendis. idcirco prædicia, quæ libera sunt, feudataria sunt, hoc est, fiducia nomine possidentur, & sacramento fidei possessorem obligant de redditibus & censu exhibendis, ministeriis præstandis, conditionibus demum omnibus implendis, quæ in prima donatione

recensentur. ideoque (præter unum Principem) cæteri veri domini non sunt, sed fiduciarii domini ac possessores. Ista interpretatio quam Littertoni ad veritatem accedit propius, qui *feudum* idem esse quod hæreditas per errorem arbitratur, refragante apud omnes linguas verbi significatione. magni ingenii, doctrinæque viris celeberrimis hoc vitium propter linguarum inscitiam obrepere solet, maximeque si vocum deductiones non advertant. Fides (Gothis primum in Italiam ingredientibus) in *fede* versa est: hodieque Itali dicunt in *fide en fede* aut *à la fe*: ex eoque, quod Latino-Barbarum vocabulum indoctus aliquis juris consultus, dum voluit exprimere prædium sub fiducia nomine alicui donatum, *feudum* aut *feodum* appellavit, verbi natura clarius, in quod nos *fes feoff* aut *feoffres*, elucescit. nam ultimum hoc *fiduciarios possessores* aut *fidei commissarios*, illa priora *dare in fiduciam* aut *fidei committere* denotant. Eodem errore lapsus est in *Withernam* aliisque obsoletis vocabulis Littertonus. *Withernamium* illis interpretatur *vetitum namium*, sed qua lingua, ipse hercle ignoro, quod tamen Germanice si efferas, est vetusto sermone Saxonico *Wythernempt*, hoc est, alterum accipere,

aut vicissim rapere. barbare Repressalia dixeris. quomodo aliquis pignus à me accipit, atque extra territorii limites abducit, ego vicissim aliud per mutuum deprædationem contrectem, atque intra ejus territorii fines, cujus sum incola, inferam, ut per æqualem injustitiam jus æquale obtineam. *Repressaliorum & Withernamii* jus idem non est, sed natura plane eadem, eademq; verbi utriusque propria significatio. Sed ut, unde digressa est, eo revertatur oratio, perspicuum est, liberos homines sui que juris & maxime ingenuos, servitutis habitum, per annexam prædiis conditionem, quendam induere, hoc est, possessores, præter censuum & reddituum in singulos annos præstationem, fidem, officium, cultum, obsequium (ut libertus olim & cliens patrono) domino suo debere: quod quoniam personis non adhæret, sed fundo ejusque culturæ, non liberum hunc aut clientem dixeris, illum patronum, sed feudatarium, & feudi dominum, nam dimissa semel fundi possessione, servitutis & obsequiorum omnis obligatio confestim tollitur.

Frequens etiam in Anglia est aliud servitutis genus, quod (*apprentiethood*) tyro dicitur. sed pactionibus hoc constat, & ad tempus contrahitur, &, quam diu manet

manet obligatio, *vera est servitus*. nam quicquid proprio Marte aut ex domini artificio & peculio acquiritur, totum illud acquiritur domino. extra heri sui aedes non licet pernoctare, neque in suo peculio negotiationem exercere, aut uxorem absque domini venia ducere, sed ministeria domestica obire, praeceptis herilibus auscultare, poenas ut libet heri luere, vestem victumque domini sumptibus quaeritare. Herus interim artificio suum edocere obligatur, pro quo septem aut octo annos, interdum novem aut decem, prout inter ipsum & pueri parentes amicosve conventum est, inservire tenebitur. estque pro *emptitio servo*; quod Polydorus observavit. tamen etsi ex illo fonte nomen non deducitur, neque ex vi verbi colligi possit. nam *apprendre* Gallice (si Latine reddas) ediscere sonat, & *apprentize* apud Gallos, quibus hoc cum multis aliis acceptum referre oportet, quasi Latine *discipulus*. similiter ille cui obligatur, non dominus, sed herus, quasi praceptor aut informator appellatur. simul atque de pactis convenerit, literis consignantur & utriusque sigillo muniuntur, & in matricula ad firmiorem custodiam conscribuntur. Absque eo, quod talem servitatem Londini serviveris, totque annos

nos in servitute impleveris, nullus, tametsi Londini natus & parentibus Londinensibus ortus, civitate donatur; id quod in aliis urbibus usu etiam confirmatum est.

Præter hanc Tyronum servitutum, alii stipendiis conducuntur, qui servi etiam vocantur, quorum mitior est quam Tyronum conditio, & ad definitum aliquod spacium operam tantum suam instar fervorum & ancillarum e-locant, ad alia quod attinet, libertatis diminutionem nullam patiuntur.

Sed servis, operariis, aliisque qui operam suam mercede conducunt, si cœlibes fuerint, commune est, ut per integrum anni spatium heris suis inserviant, & servitutis onus nisi ab hero prius impetrata licentia abjicere non possint, herumque suum super discessum per anni quadrantem certiozem faciant, si infra tempus constitutum abire moliantur. id nisi fecerint, altero quoque anno servire necesse est. Et cœlibes qui nemini inserviunt, numellis & verberibus castigantur, nisi herum aliquem potuerint designare, cui operam navare ad unius anni spatium compellantur. Et si cœlebs aliquis aut conjugatus, qui se suis censibus alere non potest, otiose aut segniter vixerit, in carcerem conjicitur aut tanquam

quam erro punitur. tantum ab otio & inertia abhorret politia nostra. hocque Eirenarchis non leve mandatum imponitur. Inhumanitatem putant esse & inimicitiae non obscurum genus, si quisquam generosi alicujus servum (utcunque herili obsequio liberatum) in clientelam suam receperit, nisi id à priore domino factum intellexerit. Quod de servis haëtenus, id ipsum de ancillis dictum putate. Atque ita ex præscripto servitutis ordine, pauperem indigentem juventutem servire oportet, si unde se alat sustentetque non habuerit.

Ita, quoniam verorum servorum penuria laboramus, efficit necessitas, ut liberis hominibus tanquam servis utamur, quibuscum tamen liberalius quam cum servis agitur. Primum hoc atque ultimum servitutis genus, apud illas nationes usitatum est, quæ veterem illum servorum & mancipiorum morem rejecerunt. Atque alii quidem aliter faciunt, aut liberaliter, aut serviliter servitutem pro ingenio populi instituen-
do.

*De foro spirituali & ecclesiastico,
quod Curia Christianitatis
appellatur.*

IN quatuor potissimum causarum generibus Archiepiscopi Episcopique peculiarem jurisdictionem sortiuntur; in testamentis & legatis; in decimis & mortuariis; in nuptiis, adulterio aut fornicatione; & in iis de num omnibus, quæ ad ordinem & decus ecclesiasticum conservandam, & religionem constabiliendam pertinent. nam majores nostri rempublicam primo ordinarunt; postea fidei Christianæ nomen dederunt, & *politiam* sic constitutam cum ea quam Apostoli, Doctores Theologique religionem invexerunt, semper retinuerunt, quicquid ad conscientiæ forum pertinebat, illis, utpote peritioribus & ob vitæ sanctimoniam morumque probitatem laudatissimis, quibusque confidebant maxime, delegabant.

Quamobrem hæc negotia in ipsorum curiis pro ~~more~~ legum civilium aut municipalium per citationem, libellum, litis contestationem, testium examinationem, exceptiones, replicationes, allegationes, per sententias, perque appellationes tam à gravamine quam

Administrationis & politiæ Anglicanæ formam quasi in tabula, aut, ut Aristotelis more dicam, *ὡς ἐν τύπῳ*, breviter vobis ad intuendum proposui. quid suum habeat, quidque ab aliis rebus publicis, Gallorum, Italorum, Hispanorum, Germanorum, diversum, quæ civilibus legibus Romanorum in Pandectas & Codicem à Iustiniano reductis reguntur, enarravi; non ad eum modum, quem Plato in sua republica aut in primo regno Persarum describendo Xenophon, nedum in Utopia Thomas Morus secuti sunt. efformarunt illi scilicet rerum publicarum icones, quales neque olim fuerunt aliqua nec in posterum erunt, studio (ut videtur) aut tempus fallendi aut ingenium suum ostentandi. Ego vero Anglicanæ reipublicæ, sicuti nunc est, statum & administrationem exhibeo, die nimirum Martii xxviii, anno salutis humanæ m d l xv, Regni Elisabethæ lectissimæ serenissimæque Principis Henrici VIII F. anno septimo, postquam ipse ætatis meæ annum LI complevissem, & apud Carolum Maximilianum Galliarum Regem inclytum, sub imperii sui annum quasi quartum legatione functus essem. quamobrem, vere scripserim necne, non erit difficile iudicium, utpote

quod in oculos pene omnium incurrit, & ipsis quasi manibus palpari possit. Quandoquidem igitur verum est hoc reipublicæ exemplar, cum cæteris etiam quæ nunc sunt rerumpublicarum formis (quarum apud optimæ fidei historicos plurima fit mentio) conferamus, quasque habeant differentias videamus, ut quis domi militiaeque commodiorem in populo gubernando rationem modumque investigaverit intelligamus. Erit hoc homini philosopho negotium non indecorum, & politico non inutile, qui recta consilia ad Principis populique salutem procurandam adhibere voluerit.

V.

DE OPULENTIA ET POTENTIA Regni Angliæ.

Opulentia regni Angliæ è variis æstimari potest. Et quidem
 Primo, ex eo, quod solum abunde producat in omnibus pene provinciis ea omnia quæ ad vitam humanam necessaria sunt, præter oleum & vinum, (licet & vinum aliando produxisse memoretur,) & ea quæ magis

gis ad voluptatem, quam necessitatem, sunt comparata.

Secundo è metallorum copia, quæ terræ venis in plurimis provinciis continentur; quorum ea quæ nobiliora sunt, puta aurum aut argentum, admodum parce; cætera vero, ferrum, stannum & plumbum, abunde hic egeruntur. Superioribus enim annis per parum argenti è nobilissimo plumbo fuit extractum; nuper autem & jam argenti venæ in Wallia inventæ, è quibus nunc major quam dudum argenti copia eliquatur.

Tertio è tenuissimarum lanarum imensa copia, & pannificio, quod hic supra modum floret, & quidem adeo, ut nulla alia regio in terris plures aut meliores pannos texat, quorum hodie, crescente in dies industria, incredibilis est varietas.

Quarto è commerciorum opulentia; quæ ex eo nascitur, quod magna optimi stanni & plumbi copia, ingensque numerus pannorum omnis generis quotannis in omnes pene Europæ atque adeo totius orbis partes evehat, præter alias omnis generis merces. Hoc nostro tempore (Camdeni sunt verba, ad annum M D L X I V, è rationum tabulis) commercium inter Anglos & Belgas x i i milliones aureorum

in singulos annos superavit, & panni Anglici (ut plumbum, stannum & cætera taceam) Antvverpianam quotannis exportati v millionibus aureorum sunt æstimati. Sed ut propius ad nostra tempora accedamus, anno CIO IOC XIII ex indubitatis rationibus constitit, anno superiore merces è regno in varias orbis partes euectas æstimatas fuisse 2090640 libris sterlingensibus. Anno itidem CIO IOC XXI æstimatæ fuerunt 1944264 libr. sterl.

Quinto è navigandi peritia, & navalium sociorum naviumq; copia. Quibus fit ut ex hoc regno in omnes pene mundi partes navigationes maximo institutorum quæstu instituantur; & maxima vis omnis generis mercium exterarum in hoc regnum importetur. Nam anno CIO IOC XII (uti è publicanorum tabulis constat) merces exoticæ in regnum illatæ, 214151 libr. sterling. fuerunt æstimatæ: anno autem CIO IOC XXI 2619315 lib.

Sexto ex auri argentique copia. nam licet utrumque parcissime ibi nascatur, tamen maxime hic est aureorum atque argentorum nummorum abundantia: superioribusque annis observatum accepi à fide dignis, intra quinquennium monetæ regis cusæ fuisse aurea quidem

numismata ad pondo 6214, argentea autem 311384. Mirum autem, Hispaniam, cum tantum auri atque argenti quotannis ex America accipiat, fere æneis nummis abundare; Angliam vero jam fero tandem pauculis æneis nummulis uti cœpisse. Præterea in hoc regno non modo in nobilium sed & plebeiorum ædibus tanta est argenteæ subpellectilis frequentia, ut incredibile pene videatur: observatumque, quotannis supra viginti quinque millia librarum argenti in nova opera profundi. Quæ copia ut perennet legibus Regni cautum est nullum aurum aut argentum è Regno efferre ut cuiquam liceat.

Denique ex immensis multorum privatorum opibus: nam vix ullum aliud regnum opulentiores mercatores & institutores numerat, qui hæredibus suis inusitatas opes relinquunt, non raro ad centum millia librarum sterlingensium & supra; alii opibus suis ad summas dignitates emergunt, & Baronum, Vicecomitum, atque adeo Comitum titulos & dignitates sibi acquirunt, uti exempla nupera satis demonstrarunt.

Potentia regni, uti ex opulentia, ita porro è sequentibus intelligi potest. Et quidem

Primo è situs opportunitate juxta ac

firmitate; Quippe cum insulare sit regnum, difficili est accessu hostibus, & facillime se in omnes partes adversus eosdem movet. Cui accedit, quod licet portus habeat, & multos & capaces, & per se accessu haud difficiles, tamen iidem providentia Principum jamdudum ita muniti sint, ut hostes facillime arceant & excludant. Insuper, quod mare ambiens reciprocis aestibus tumidum, ingentes licet hostium classes facile difficiat, aut saltem diu hæerere extra portus minime permittat.

Secundo ex indigenarum frequentia, quæ summa est; tum propter faminarum fecunditatem, tum cœli bonitatem & com meatuum abundantiam. Ex Nobilitatis quoque immenso numero & præsertim equestris; quæ servitium militare Regi debet. Unde fit ut brevi tempore hic magnæ copię cogi possint; (id luculentulo exemplo constitit anno CIO IO LXXXVIII, cum Classis Hispanica expectaretur; nam præter xx mill. bellatorum per littora australia disposita, duo justi exercitus conscripti; quorum unus mille equitibus & xxii mill. peditum constabat; alter xxxiv millibus peditum & ii millibus Equitum;) & quotannis multa millia peditum veluti examina

apum

apum in omnes pene partes ubi bellum ingruit emittat; maxime tamen in Belgium, & nuper in Daniam atque Sueciam.

Tertio ex gentis fortitudine & virtute militari; nam summus Anglis est mortis contemptus, ingens erga superiores obsequium, summa patientia, & magna corporum agilitas; unde usu & disciplina in optimos milites evadunt, præsertim ubi in exteris regionibus stipendia meruerunt; nam domi mollius educati, alibi ad inediaam & labores indurandi sunt. non tamen æque idonei sunt ad equitatum, quam peditatum; hoc enim cæteras nationes facile superant, illo vero à quibusdam superantur.

Quarto è navium copia, quæ in hoc regno longe maxima est. nam & summa industria hic struuntur è materie quæ aut in Anglia ipsa nascitur, aut ex Hibernia vicina petitur; onerariæ magnæ juxta ac minores, celoces elegantissimæ, & omnis generis aliæ, quibus mare su'catur.

Quinto ex bellicorum tormentorum immenso numero, quæ in ipso regno tam ex ære quam ferro funduntur: & quidem è ferro tanta copia & ea bonitate, ut magna vis Regis indulgentia ad exteras nationes evehatur.

Sexto ex eorum hominum copia qui navibus hisce industriè uti sciunt. nam superioribus quidem seculis Hispani & Lusitani navigandi peritia excelluerunt; sed ii hodie ab Anglis, multis modis superantur, sive artem nauticam spectes, sive fortitudinem in maritimis periculis superandis, sive dexteritatem in præliando.

Denique ob summam & absolutam Principis in hosce omnes potestatem, & promptum horum omnium erga Principem obsequium. nam licet Rex infortunatas subditorum non plus possit, quam aut Regni consuetudine stabilitum est, aut parlamentaria sanctione ipsi permittitur: tamen in corpora eorum plus potest quam fere ullus princeps Christianus; quippe qui, cum res exigat, promiscue delectus instituat, & vel invitos ad stipendia facienda cogat.

VI.

DE RE MONETARIA, ET
computandi ratione.

Angliæ moneta pluribus seculis tantum aurea fuit, aut argentea; nam sub superioris primum Regis Jacobi I regno ærei nonnulli

nulli cudi cœperunt, eique exiguo admodum numero.

Aurei autem atque argentei illi nummi, ex præstantissimo & absolutissimo auro atque argento conflantur; licet posteriori hoc seculo cusi nonnihil deteriores sint quam superiorum.

Aurei nummi varii sunt; & fere sequentes fuerunt:

Rosatus nobilis Edoardus sive vetus simplex, pendens in auro Anglicos seu Anglos v, sive grana Hollandica clx. Ejusque dimidia & quarta pars. Item duplus, & duplum pendens.

Rosatus nobilis Henricicus, qui rosam in cimba non præfert, pendens iv Anglic. & xlv denar. grana Hollandica 142. Ejusque dimidia, & quarta pars, pendens secundum proportionem.

Angelotus vetus, pendens iv Anglicos, & x grana, sive grana Hollandica 138. Ejusque dimidia, & quarta pars.

Georgius Nobilis, pendens iii Anglicos, sive grana Hollandica 96.

Coronatus Anglicus, pendens in auro nonnunquam ii Angl. & xii grana, interdum tantum ii Anglic. & vi grana.

Henricicus, (qui *Sovereign* appellatur) pendens in auro iv Angl. sive grana Hollandica 128. Et dimidia illius pars.

Angelotus cum O, pendens iii Angl.

glic. & x grana, five grana Holland.
106.

Rosatus nobilis Iacobæus duplex pendens in auro v i i i Anglic. & xxv i i i grana, seu gran. Holl. 284.

Iacobæus five *unio*, pendens v i Angl. & dimid. five grana Holland. 195. Et partes illius.

Alter nummus, Regis caput laurea coronatum præferens, pend. v Angl. & xxv grana.

Argentei nummi sequentes:

Vsitatissimus argenteus nummus est *schillingus*, & variæ illius partes. Qui quidem integer pendet x i i. Anglic. & xxv i i i grana, seu grana Holland. 1241. Et dimidia ejus pars dimidium tanti. Et ita cæteræ partes. Tertia autem illius pars appellatur *Groat*: duodecima *penning*; *penningus* autem in varias quoque partes dividitur; cujus quarta pars a *farthing* dicebatur; sed minores partes *penningi* raro jam ex argento cuduntur præter dimidiam partem.

Habent & nummos argenteos, qui sex ejusmodi *schillingos* valent; aliosque qui omnes ad rationem *schillingorum* exiguntur.

In computandi vero ratione vulgo utuntur libris, *schillingis* & *penningis*. libra constat viginti *schillingis*; *schillin-*

gus duodecim penningis ; quos denarios appellabamus. Atque hæc est usitatissima apud omnes computandi ratio ; licet & marcas norint, & aliis nominibus in pretiis rerum venalium exigendis utantur.

VII.

REGNI REDITVS QVIBVS
rebus constet.

PRimo habet Rex Angliæ patrimonium regni, quod barbari vocant *domanium*. Quod quale quantumque sit, paulo post explicabo : Id constat ex annalibus Camdeni, Henricum VIII, licet tres liberos haberet, multa è regio domanio profuse elargitum esse. Elisabetham vero, paucissima è domanio donasse, nec quicquam aliud fere nisi ea cautione, ut masculis deficientibus ad coronam reverteretur. Rex quoque Iacobus plurima elargitus est ; & tamen anno 1607 in comitiis parlamentariis ipse viva voce declaravit, se putare nullum principem in orbe Christiano pulchriores possessiones coronæ annexas hodie habere. Domanium autem omne ordinarium quotannis reddere

54660

54660 libras à fide dignis accepi; cui accedunt aliæ 105752 lib. è redivibus Abbatiarum, & aliarum domorum quas Rex Henricus VIII eiektis Monachis evertit & proventus annuos dominio regni adjunxit, itemq; lib. 17309 è ducatu Lancastriæ. De principatu Walliæ, ducatu Cornubiæ & Comitatu Cestriæ separatim dicam.

Secundo; Quum Rex omnium pupillorum, quorum bona, aut vel minima pars bonorum, aliquo modo Coronæ obnoxia est, tutelam suscipiat, ad annum usque ætatis XXI, & durante pupillari ætate omnes redditus ipsorum percipiat, & quantum lubet in alimenta eorum expendat: & matrimonio- rum eorundem dominus sit, & ejusmodi pupillis conjuges attribuat; aut pretium pro conjugis accipiat: Ex hoc fit ut ingens summa quotannis ex hac tutela in ærarium regis inferatur: quam alii 30, alii 60 millium librarum sterlingensium faciunt. Sed Rex plerumque bonam partem aliis elargitur; aut ab agnatis certo pretio redimi patitur: qui non raro X, imo & XX millia librarum Regi numerant, ut suos ab ea tutela eximant.

Tertio, ex releviis, ut vocant, id est, pretio quod in feudis recognoscendis solvitur:

solvitur : quorum feudorum tanta est multitudo , ut quidam equestrium numerum LX millia esse prodiderint.

Quarto, è portorio, quod Rex percipit ex omnibus mercibus quæ invehuntur & evehuntur ; sub nomine *Pondage* : Id, ne rem alius repetamus, Mariæ R. anno primo ita concessum erat, ut vigesimam partem justii pretii mercium caperet ; exceptis pannis, lanis, coriis, vino & aliquot aliis mercibus : itaque indicem edi curaverat, quo pretia pletrarumque mercium continebantur, secundum quæ portorium hoc solveretur. Qui index & toto regni Elisabethæ tempore obtinuit. Verum Rex Iacobus eodem tributo à Parlamento ipsi confirmato, cum animadverteret, multas merces vilius, multas carius æstimatas, quasdam etiam omnino præteritas : omnes denuo æstimari fecit, & indicem edi secundum quem deinceps portorium hoc ab indigenis atque advenis solveretur. id actum anno regni illius secundo.

Porro quia superioribus seculis maxima reddituum Coronæ pars è lanis quæ evehebantur collecta fuerat, & tributum illud ob lanificium sive pannificium in ipso regno institutum multum erat imminutum, & fere ad nihilum

lum redactum : Maria Regina ut hanc
 jacturam refarciret , pannis in regno
 textis , cum ex eodem evehantur , cer-
 tum vectigal imposuit : quod ab Elisa-
 betha R. continuatum , Rex Jacobus
 quoque confirmavit. Solvunt autem
 indigenæ Angli pro singulis pannis , qui
 capiunt ulnas xxiv , sive albi sint , sive
 colore aliquo tincti , solidos vi , denar.
 viii . peregrini vero atque advenæ so-
 lidos xiv , denar. vi . cætera autem pan-
 norum genera certa proportione aut
 numero tantumdem solvunt . alii enim
 sex , alii quatuor , alii terni , alii denique
 bini pro uno panno , ut supra , sumun-
 tur. Rex Jacobus anno regni sui sexto,
 portorium sive vectigal omnium mer-
 cium , nova impositione (ut vocant)
 auxit ; excepta solum annona & iis quæ
 ad victum hominum pertinent ; item-
 que apparatu omni bellico & ejusmodi
 rebus quæ ad fabricandas & instru-
 das naves sunt necessariae ; mercibus
 quoque exceptis quæ in Regnum im-
 portantur , eo consilio , ut rursus expor-
 tentur , aut ut inde panni linei aut se-
 rici texantur ; denique auro , argento
 & gemmis. Sed cum impositio hæc
 mercatoribus gravior videretur ; anno
 regni sui octavo merces omnes quæ è
 regno exportantur ab illa impositione
 absol-

absolvit; solum illo pannorum genere quos *bayes* vocant, plumbo, stanno exceptis. Earum vero mercium quæ importantur, impositionem aut minuit aut auxit.

Portorium porro omne quod ex omni genere mercium tam domesticarum quam peregrinarum ad superiorem modum exigitur in usum Principis; id jam certa pensatione à Rege redimitur à publicanis tum Londini tum in cæteris portibus: quum sub longe maxima parte regni Elisabethæ, reginæ nomine colligeretur, & magna fraus vectigalibus tum fieret. Boterus hæc vectigalia centum millibus librarum æstimat; alii ducentis millibus, nisi quod fraudis hujus vitio, minora longe esse fatentur. Quo pretio sane nunc redimantur, mihi non satis constat: sed id è tabulis publicanorum testari possum; portorium sive vectigal omnium quidem mercium evectarum è regno anno 1612, ascendisse ad 93794 libr. sterling: importatarum vero ad 80657 lib. sterl. Eadem tabulæ faciunt fidem, anno 1621 vectigal mercium evectarum reddidisse publicanis 82162 libras; importatarum autem 91059 lib. sterl.

Comperi quoque hoc genus reddituum è Portoriis totius Angliæ initio Regni

Regis Iacobi attigisse libras 126874. nunc autem ita auctum ut ad minimum 360000 libr. æquet.

Atque hi fere sunt ordinarii Regni redditus. Quotiescunque autem Regi aut belli necessitas aut aliud quid incumbit; parlamentum indicere solent reges, & ejusdem authoritate auxilium ab omnibus subditis suis impetrare. idque duplex. Prius, subsidium vocant. est autem pensitatio quædam, quam omnes omnino subditi è bonis suis omnibus, ratione quadam æstimatis, (quæ quidem levissima est,) Regi aut certis momentis sive per partes, aut simul & semel solvunt: idque semel, bis, ter, quaterve; prout parlamentum decreverit. Pro singulis autem libris, quibus bona æstimata fuerint, solvunt laici, indigenæ quidem quorum bona mobilia valent tres libras annuatim, pro singulis libris II schillingos & VIII denarios: advenæ autem V schilling. & IV denar. Dein quibus bona sunt immobilia, indigenæ quidem pro singulis libris annui antiqui redditus IV schillingos, advenæ VII. Clerici autem sive Ecclesiastici, ex annuis suis redditibus pro singulis libr. solvunt IV schillingos. Parlamentaria auctoritate hæc limitantur, temporibusque suis & momentis circumscribuntur, & variis

variis clausulis muniuntur; quæ hic referre longum esset. Subsidium denique ejusmodi, magnam argenti summam arario Regis solet adferre; sed quæ pro temporum ratione multum variet. Memini autem me in Anglia audivisse subsidia singula, quæ à laicis percipiuntur, sexaginta millia aut supra librarum sterlingensium Regi adferre. Quantum Ecclesiastica subsidia addant, mihi non satis constat. Alterum auxilii extraordinarii genus, quod ab eisdem Comitibus parliamentariis Regi indulgetur, dena & quindena appellatur; harum quoque binæ ternæve, interdum & plures successive solvendæ, Regi conceduntur. Est autem quindena hæc & decima (inquit *Camden.*) taxatio certa, olim imposita singulis civitatibus, burgis & oppidis, non viritim, sed generatim, pro ratione decimæ quintæ partis facultatum locorum. Dicitur autem decima (ut *Guilielmus Lombardus* docet) quia in oppidis decima facultatum solvebatur; quindena vero, quia in pagis & rure tantum decima quinta. Posterius hoc nomine maxime in usu est. Tempore Henrici sexti sex millia librarum communi remissa ratione quorundam oppidorum & provinciarum, quarum opes imminutæ dicebantur: quæ exce-

ptio hodieque in actis apponitur. Quantum una quindena valeat, certo explicare non possum per omnes provincias. De Cantio accepimus, eam ascendere ad 1553 libras. item de Cornubia, 113 libras. de Huntingdonia, 371 libras. Solet quoque interdum Rex sine Parlamenti authoritate à locupletioribus subsidium petere, quod *benevolentiam* vocant.

Sunt & alii tam ordinarii quam extraordinarii ærarii supplendi modi; de quibus nihil dicimus quia illorum ratio nondum satis nobis cognita est: Anglis hæc prolixius explicanda relinquo, & huic commentario addenda, si ita videbitur.

VIII.

FAMILIA REGIA.

Henrici VII familia paterna: filius Edmundi Comitis Richmondia; nepos Ovveni filii Meredith Tydor, & Catharinae viduae Henrici V Regis Angliæ & filia Caroli sexti R. Francorum. Familia materna: filius Margaretae, nepos Ioannis Ducis Somersetensis, pronepos

Ioannis Gandaventis Ducis Lancastriæ, abnepos Eduardi III Regis Angliæ.

Elisabethæ familia paterna: filia Eduardi IV Regis Angliæ, neptis Richardi Ducis Eboracensis, proneptis Richardi Cantabrigiensis, abneptis Edmundi Ducis Eboracensis filii quinto-geniti Eduardi III Angl. Regis. Familia materna: filia Elisabethæ, neptis Richardi V Woodvil Comitis Rivers & Iacobæ Ducissæ Bedfordiæ.

Henrico VII & Elisabethæ nati fuere:

1 Arthur, qui sine liberis obiit.

2 Henricus, qui post patrem regnavit.

3 Edmundus, qui puer obiit.

4 Margareta, nata anno 1489, nupta Iacobo IV Regi Scotiæ, anno 1503. cui peperit Iacobum V Scotiæ Regem, Arturum, & Alexandrum, & filiam. Eadem secundo nupsit Archibaldo Douglas Comiti Anguiæ, ann. 1514; illique peperit Margaretam: quæ nupsit Matthæo Lennoxia Comiti. Ex Margareta hac & Matthæo nati fuerunt Henricus, qui infans obiit; & Henricus Darlius, qui duxit in uxorem Mariam Reginam Scotiæ, & ex illa genuit Iacobum VI Scotiæ & Primum Angliæ Regem; & Carolus, Comes Lennoxia, pater Arbellæ.

V 3

5 Eli-

5 Elisabeth, infans obiit.

6 Maria, primo uxor Ludovici Regis Franciæ, è quo nullos liberos suscepit; deinde Caroli Brandoni Ducis Suffolciæ; cui peperit Henricum, & Carolum, & Franciscam; quæ nupsit Henrico Greyo Dorcestriæ Marchioni, & illi peperit Ianam infelicem Reginam.

7 Catharina infans obiit.

Henricus VIII natus ann. 1491. qui primo duxit in uxorem Catharinam fratris Arthuri viduam. quæ illi peperit Henricum, qui infans obiit.

Mariam, quæ postea regnavit.

Priore uxore repudiata duxit Annam Bullenam. quæ illi peperit

Elisabetham, quæ postea regnavit.

Secunda obtruncata duxit tertiam uxorem Ianam Seimeram. quæ illi peperit

Eduardum VI, qui post illum regnavit.

Eduardus VI, natus anno 1537, & denatus 1553. sine prole.

Maria, nupsit Philippo Hispaniarum Regi. nata anno 1518, denata anno 1558, nullis hæredibus.

Elisabetha, nata anno 1533, felicissime innupta regnavit annos 44. obiitque anno 1602, mense Martio.

Jacobus primus, ex parte patris, filius

Henrici Darlei, nepos Matthæi Lennoxia Comitis, pronepos Archibaldi Douglassii & Margaretae filiae primogenitæ Henrici VII. Ex parte matris, filius Mariæ Reginae Scotiae, nepos Iacobi V Regis Scotiae, pronepos Iacobi quarti Scotorum Regis & Margaretae filiae primogenitæ Henrici VII.

Henricus VII.

↓

Iacobus IV Scot. R.	—	Margareta fil. primo- genita.	—	Archibal- dus Dou- glassius.
---------------------------	---	-------------------------------------	---	------------------------------------

↓

Iacobus V.	—	Matthæus C. Lennox.	—	Marga- reta.
---------------	---	------------------------	---	-----------------

↓

Maria Scot. R.	—	Henricus Darley.
-------------------	---	---------------------

↓

Iacobus VI Scotiae,
& I Angl. R.

Iacobo I Magnæ Britannia R. uxor fuit anna Friderici II Dania & Noruegiae Regis filia, quæ illi genuit

1 Henricum, qui in flore adoleſcentiæ obiit.

2 Carolum, qui hodiæ regnat, & in conjugem accepit Henrici IV Gallo-

rum R. filiam, quæ ipsi jam peperit duos filios & totidem filias.

3 Elifabetham, uxorem Principis Palatini, & Bohemiæ Regis, numerosa prole mascula felicem, atque etiam fœmella; è qua hodieque supersunt quinque mares & quatuor puellæ.

IX.

SYLLOGE DUCVM, MARCHIONUM, Comitum, Vicecomitum Episcoporum, Baronum, qui Parlamento III Novemb. Anni MDLXLI à Seren. Rege Carolo, convocato interfuere.

Adjectum est tempus, quo singula familie dignitatem illam adepti sunt, ut ex eo antiquitas cognosci possit.

Georgius Villiers Dux, Marchio & Comes Buckingham & Coventry, &c. R. Iacobo. Ioannes Pawlet Marchio Winchester, Comes Wiltshire, &c. ann. v. Eduardi VI.

Thomas

*Thomas Houvard Comes Arundel & Surrey, primarius Comes & Marefcal-
lus Angl. &c. Henric. 11. R.*

*Avubery Vere Comes Oxford, &c.
Henr. 11 R.*

*Algernon Percy Comes Northum-
berland, Baro Percy, &c. Anno primo
Richardi 11 R. supremus Angliæ Am-
miralius.*

*Ioannes Talbot, Comes Shrewsbury,
Washford & Waterford; &c. An. 20.
Henr. VI R.*

*Antonius Grey Comes Kent, &c.
Eduard. IV.*

*William Stanley Comes Derby,
Baro Stanley, &c. Anno primo Hen-
rici VII R.*

*Henricus Somerset, Comes Worce-
ster, anno quinto Henrici VIII R.*

*Georgius Manners Comes Rutland,
&c. Anno 17 Henrici VIII R.*

*Eduardus Ratcliffe Comes Suffex,
Vicecomes Fitzwater, &c. tempore
Henrici VIII R.*

*Henricus Hastings Comes Hunting-
don, Baro Hastings, &c. ann. 21.
Henrici VIII R.*

*Henricus Bouchier Comes Bath,
Baro Fitzwaren, &c. ann. 28. Henrici
VIII R.*

*Thomas Wriothesley Comes South-
Hampton,*

V s

Hampton, Baro Wriothesley, primo
Eduardi vi R.

Franciscus Russel Comes Bedford,
&c. anno primo Eduardi vi R.

Philippus Herbert, Comes Pembroke
& Montgomery, &c. Anno v Eduar-
di vi R.

Wilhelmus Seymour Comes Hert-
ford, Vicecomes Beauchamp, An. 29.
Henrici viii R.

Robertus Devoreux Comes Essex &
Ewe, Vicecomes Hereford, &c. Ann.
14 Elisabethæ R.

Theophylus Fyne Comes Lincolne, &
Baro Clinton. Anno 14 Elisabethæ R.

Carolus Houvard Comes Nottin-
gham, &c. An. 39 Elisabethæ R.

Sequentes Creati Comites à Iacobo R.

Iacobus Houvard Com. Suffolke, &c.

Eduard Sacvile Comes Dorset, &
Baro Buckhurst, &c. Reginae Came-
rarius.

Wilhelmus Cecill, Comes Salisbury,
Vicecomes Cramborn, &c.

David Cecill Comes Exeter, Baro
Burley.

Robertus Carre Comes Somerset,
Vicecomes Rochester, &c.

Iohannes Egerton Comes Bridgewa-
ter, Vicecomes Brackley, &c.

Robertus

Robertus Sidney Comes Leicester,
Vicecomes Lisle, Baro Sidney, &c.

Spencerus Compton Comes North-
Hampton.

Robertus Rich Comes Warwicke, &
Baro Rich of Leeze.

William Cavendish Comes Devon-
shire.

Iacobus Hamilton Comes Cambridge.

Iacobus Stuart Comes March.

Iacobus Hay Comes Carlile, Vice-
comes Doncaster.

Wilhelmus Fielding Comes Den-
bigh, Vicecomes Fielding.

Iohannes Digby Comes Bristoll.

Lionell Cranfield Com. Middlesex.

Carolus Villiers Comes Anglesey.

Henricus Rich Comes Holland.

Ioannes Hollis Comes Clare.

Oliverus St. Iohn Com. Bullingbrook.

Mildvay Fane Comes Westmer-
land.

Qui sequuntur à R. Carolo creati.

Henricus Montague Comes Manche-
ster, Vicecomes Mandevile, &c.

Thomas Houvard Comes Barkshire.

Thomas Wentworth Comes Cleve-
land.

Edmund Sheffield Comes Mulgrave.

Henricus Danvers Comes Danby.

Robertus

Robertus Cary Comes Monmouth.

Iacobus Ley Comes Marleburgh.

Ioannes Savage Comes Rivers, Vic.
Colchester.

Robertus Bartu Comes Lindsey, &
Baro Willoughby, Beake & Eresby.

Wilhelmus Cavendish Comes New-
castle.

Henricus Cary Comes Dover, Vice-
comes Rochford.

Ioannes Mordant Com. Peterborough.

Henricus Gray Comes Stanford.

Heneage Finch Com. Winchelsey, &c.

Robertus Terpoint Comes Kinglton
upon Hull.

Robertus Dormere Com. Carnarvan,
Vicecomes Ascot, &c.

Montjoy Blunt Comes Newport.

Philippus Stanhop Com. Chesterfield.

Ioannes Tufson Com. Insulæ Thanet.

Vlicke de Burgh Comes St. Alban,
Vicecomes Tunbridge.

Hieronimus Weston Com. Portland.

Thomas Wentworth Comes Staf-
ford, Vicecomes Wentworth.

Vicecomites.

Franciscus Broune Vicecomes Mon-
tague.

Ioannes Villiers Vicecomes Purbeke.
Iacob. R.

Wilhel.

Wilhelmus Fines Vicecomes Sey &
& Seale. Iacob. R.

Eduvardus Conway Vicecom. Con-
way & Killultagh. à Carolo R.

Eduvardus Noell Vicecomes Cam-
den, à Carolo R.

Wilhelmus Houvard Vicecomes &
Baro Stafford.

Barones.

Henricus Houvard Baro Mowbray,
major natu fil. Com. Arundeliæ.

Henricus Clifford Baro Clifford, uni-
cus Comitis Cumberlandiæ.

Henricus Nevill Baro Abergavenny.
Rich. II R.

Iacobus Touchet Baro Awdeley of
Highleigh tempor. Edward. I.

Iacobus Stanley Baro Strange, major
natu fil. Comitis Derbiæ.

Carolus West Baro de la Ware Ed-
ward. I.

Montacutus Barts Baro Eresby,
major natu Comitis Lindseyæ. Ed-
ward. II.

Georgius Barkley B. Barkley, Henr. V.

Henricus Parker Baro Morley &
Montegle. Henr. V.

Richardus Lennard Baro Dacres.

Eduvardus Sutton Baro Dudley of
Dudley-castle. Henr. V.

Eduardus Stourton Baro Stourton
of Stourton.

Ferdinandus Baro Hastings, primo-
genitus Comitis Huntingtonii.

Eduardus Vaux Baro Vaux of Har-
rowden. Henric. vi.

Thomas Windsor Baro Windsor of
Stanwell. Henric. viii.

Thomas Baro Wentworth of Net-
tlested.

Thomas Cromwell Baro Cromwell
of Ockham.

Wilhelmus Eure Baro Eure of
Whitton.

Philippus Wharton Baro Wharton
of Wharton.

Wilhelmus Willoughby Baro Wil-
loughby of Parham. Edward. vi.

Wilhelmus Paget Baro Paget of
Beaufesert.

Dudleus North Baro North of Carth-
lage. Maria R.

Georgius Brudges Baro Shandoes.
Mar. R.

Ioannes Cary Baro Hunsdon. Elisa-
bethæ R.

A R. Iacobo creati.

Wilhelmus Peter Baro Peter of
Writtel.

Duttonus Gerard Baro Gerard of
Gerards Bromley.

Wilhelmus Spencer Baro Spencer of Wormleighton.

Carolus Stanhop Baro Stanhop of Harrington.

Thomas Arundell Baro Arundell of Wardour.

Christophorus Roper Baro Tenham of Tenham.

Edvardus Montagu B. Kimbolton.

Basilus Fielding Baro Newnham Paddocks.

Robertus Grevill Baro Brook of Beauchamcourt.

Edvardus Montague Baro Montague of Boughton.

Carolus Howard Baro Howard of Charlton.

Wilhelmus Gray B. Gray of Warke.

Franciscus Leake Baro Danecourt of Sutton.

Ioannes Roberts Baro Roberts of Truto.

A Carolo Rege.

Wilhelmus Craven Baro Craven of Hampstead Marshall.

Thomas Bellafise Baro Fauconberge of Yarom.

Ioannes Lovelace Baro Lovelace of Hurley.

Ioannes Pavulet Baro Pawlet of Hinton St. George.

Vilhelmus Harvey Baro Harvey of
Kidbrooke.

Thomas Brundenell Baro Brundenell
of Stanton.

Vilhelmus Maynard Baro Maynard
of Estaynes.

Thomas Coventry Baro Coventry of
Alesborough.

Edvardus Howard Baro Howard
of Estcrick.

Georgius Goring Baro Goring of Hu-
sterpoint.

Ioannes Mohun Baro Mohun of Oke-
hampton.

Thomas Savill Baro Savil of Pom-
fret.

Ioannes Butler Baro Butler of Gram-
field.

Franciscus Leigh Baro Dunsmore.

Vilhelmus Herbertus Baro Povvys
of Povvys.

Edvardus Herbertus Baro Herbert
of Chierbury.

Franciscus Cottington Baro Cotting-
ton of Hanvorth.

Ioannes Finch Baro Finch of Ford-
vich

DEPV.

DEPVTATI è PROVINCIIIS
ATQVE VRBIBVS IN DOMO
Communium.

Bedford & oppidum Bedford.
Buckingham & Alisbury, Wendover, Marloyv.

Berckshire, Nevv-VVindsor, Redding, Abbington, VVallingford.

Cornevall, Dunchevit, Leskard, Lostvithel, Truto, Bodvvin, Helston, Saltash, Cameilford, Grampond, Eastlovv, VVestlovv, Pevvyn, Tre-gony, Boffing, St. Iues, Fovvey, St. Iermins, Michel, Nevvport, St. Mavves, Killington.

Cumberland, Carlil.

Cambridgeshire, Cambridge Vniver-
fity, Cambridge oppidum.

Cheshire, Chester oppidum.

Darbyshire, Darby oppidum.

Devonshire, Exeter oppidum, Totnes, Plimmouth, Barnestable, Plimpton, Tavistocke, Clifton, Dartmouth, Hardnesse, Berealston, Tiverton, Asperton, Honyton.

Dorsetshire, Poole, Dorchester, Lime Regis, Waymouth, Melcombe Regis, Brideport, Shaftsbury, V Varham, Corfe Castle.

Essex, Colchester, Malden, Harwich.

Glocestershire, Gloucester civitas, Cice-
ster, Teuksbury.

Huntingtonshire, Huntington oppidum.

Hartfordshire, St. Albans, Hartford
oppidum.

Herefordshire, Hereford civitas, Weblie,
Lempster.

Kent, Canterbury, Rochester, Maid-
stone, Quinborough.

Lincolnshire, Lincolne, Boston, great
Grimesby, Stanford, Grantham.

Leicestershire, Leicester oppidum.

Lancashire, Lancaster oppid. Preston in
Andernes, Newton, VVigan, Cli-
thero, Leverpocle.

Middlesex, VVestminster.

L O N D O N.

Munmonthshire, Monmouth.

Northamptonshire, Peterborow, North-
Hampton, Brackley, Higham Fer-
rers.

Nottinghamshire, Nottingham, East-
Redford.

Norfolke, Norwich, Line Regis, Yar-
mouth, Thetford, Castle-rising.

Northumberland, Newcastle upon Tine,
Barwicke, Morpeth.

Oxfordshire, Oxford oppidum. Oxford
Vniversitie, VVoodstock, Banbury.

Rutland,

Surrey.

- Southwarke*, Blechenley, Reygate,
 Guilford, Gatton, Haslemere.
- Staffordshire*, Liechfield, Stafford oppid.
 Newcastle under Lyn, Tamworth.
- Shropshire*, Salop, Bridgenorth, Ludlow,
 great Venlocke, Bishops castle.
- Southampton*, Vinchester, South-
 hampton, oppid. Portsmouth, Yar-
 mouth, Peterfield, Newport, al. Me-
 dena, Stockbridge, New-towne,
 Christ-church, White-church, Lym-
 mington, Andover.
- Suffolke*, Ipswich, Dunvich, Orford,
 Aldburgh, Sudbury, de Ey, St. Ed-
 monds-bury.
- Somersetshire*, Bristol civitas, Bath
 civ. Wells civ. Taunton, Bridge-
 water, Minehead, Ilchester, Mil-
 borne port.
- Suffex*, Chichester, Horsham, Mid-
 hurst, Levves, Storeham, Brambery,
 Steynings, Eastgrimsted, Arundell.
- Westmerland*, Appleby.
- Wiltshire*, Salisbury, Wilton, Doun-
 ton, Hundon, Heitsbury, Westbu-
 ry, Calne, Vizes, Chippenham,
 Malmesbury, Kricklade, Bedvyn,
 Ludgershall, old Sarum, Votton-
 basset, Marleborough.
- Worcestershire*, Worcester civit. Droit-
 vich, Evesham, Bewdley.

VVarvvickshire, Coventrie, *VVarvvicke*.

Yorckeshire, Yorke civit. Kingston upon Hull, Knasborough, Scarborough, Rippon, Richmond, Heydon, Borrovvbridge, Thuske, Auldburgh, Beverley, Pomfret.

Cinque-Ports, Hastings, *VVinchelsey*, Rye, Rumney, Heith, Dover, Sandvvich.

VVales, Anglesey, Bevv-maris.

Brecknockshire, Brecknock oppidum.

Cardiganshire, Cardigan oppid.

Carmarthenshire, Carmarthen oppid.

Carnarvonshire, Carnarvon oppid.

Denbighshire, Denbigh oppid.

Flintshire, Flint oppid.

Glamorganshire, Cardiffe oppid.

Merionethshire.

Pembrokeshire, Hartford vvest, Pembroke oppid.

Montgomeryshire, Montgomery oppid.

Radnorshire, Radnor oppid.

Ordine alphabetico provinciae recensentur. habent autem alium sedendi ordinem, quod hic monendum duxi, ne quis erret.

X.

SERIES REGVM ANGLIÆ

*Ex Henrico Savillo, & Ioanne
Speedo.*

Postquam Anglo-Saxones nobilissimam Britanniaë partem invaserant, totam Angliam, ut postea dici cœpit, excepta Wallia, in septem regna diviserunt; in quibus multis annis separatim à variis regnatum fuit, donec tandem omnia regna ad unum devenerunt.

Cantii regnum complectebatur Cantium; in quo sequentes regnarunt:

	<i>an. à C. N.</i>	<i>an. reg.</i>
Hengistus,	455.	ann. 31.
Eska Hengisti fil.	488.	ann. 24.
Octa Eskæ fil.	512.	ann. 20.
Ymericus Eskæ fil.	532.	ann. 29.
Ethelbertus Ymerici fil.	561.	ann. 56
Hic Christianam religionem amplectitur.		
Eabaldus Ethelberti fil.	617.	ann. 24.
Ercombertus Eabaldi fil.	641.	ann. 24.
Egbertus Ercomberti fil.	665.	ann. 9.
Lotherus Egberti fil.	673.	ann. 11.
Edricus Egberti fil.	686.	ann. 6.
Withredus Edrici frat.	693.	ann. 33.
Edbertus Withredi fil.	726.	ann. 23.
Edelbertus Withredi fil.	749.	ann. 11.

Alricus VVithredi fil.	760. ann. 34.
Ethelbertus Vfurpator,	794. ann. 3.
Cuthredus Vfurpator,	797. ann. 8.
Baldredus Vfurpator,	805. ann. 18.

Regnatum in Cantio annis 372.

Australium Saxonum regnum complectebatur Suffexiam & Surreyam: in quo sequentes regnarunt:

	<i>an. à C. N.</i>	<i>an. reg.</i>
Ella,	488.	ann. 32.
Cissa Ellæ fil.	514.	ann. 75.
Ethelvvolfus Christianus,	595.	ann. 25.

Occidentalium Saxonum regnum complectebatur Cornubiam, Devoniam, Dorsettiam, Somerfettiam, VViltoniam, Hantoniam, Berkeriam; in quo regnarunt:

	<i>an. à C. N.</i>	<i>an. reg.</i>
Cherdicus,	519.	ann. 33.
Kenricus Cherdici fil.	534.	ann. 26.
Cheaulinus Kenrici fil.	561.	ann. 33.
Cearlicus Cuthvvolfi fil.	592.	ann. 5.
Chelvvolfus Kenrici nep.	598.	ann. 14.
Kingil Christianus,	612.	ann. 31.
Kenvvaldus Kingilis fil.	643.	ann. 31.
Eskvvinus,	675.	ann. 2.
Kenvvinus Kenvvaldi frat.	677.	ann. 9.
Ceadvvalia Kenrici abnep.	686.	ann. 2.
Ina Kenrici pronepos,	688.	ann. 37.
Ethelardus,	726.	ann. 14.
Cuthredus Ethelardi frat.	740.	ann. 14.

Sigebertus, obscuræ famæ, 754 annum unum & dimidium.

Kenvulfus, 755. ann. 29.

Brithricus, 784. ann. 16.

Egbertus, 802. ann. 19.

Hic postquam annos 19 in Occidentali Saxonia regnasset, primus factus est Anglorum Monarcha absolutus.

Orientalium Saxonum Regnum complectebatur Essexiam & Middlesexiam in illo regnarunt

an. à C. N. an. reg.

Erchenwinus, 527. ann.

Sledda, 587. ann. 9.

Sebert. Sleddę fil. Christian. 596. ann. 13.

Sexred. Sevvard. Sigebert. 616. ann. 6.

Sigebertus parvus, 623. ann. 13.

Sigebertus bonus, 646. ann. 16.

Svvitelmus Sigeberti frat. 661. ann. 7.

Sigerus & Sebba fratres, 664. ann. 30.

Sigehard. & Senfrid. frat. 669. ann. 7.

Offa Sigeri fil. 701. ann. 8.

Selredus Sigeberti boni fil. 709. ann. 38.

Svithredus, 747. ann.

Northumbrorum Regum complectebatur Eboracensem provinciam, Dunelmensem, Lancastrensem, Vestmorlandiam, Cumbriam & Northumbriam: in illo regnarunt

an. à C. N. an. reg

Ida, 547. ann. 12

X 4 Ella,

Ella, vel Alla,	559. ann. 35.
Edelricus Idæ fil.	589. ann. 4.
Athelfridus Edelrici fil.	593. ann. 24.
Edyvinus Ellæ fil. Christian.	617. ann. 17.
Osvwaldus Ethelfridi fil.	634. ann. 9.
Osvvius nothus,	643. ann. 28.
Egfridus Osvvii fil.	671. ann. 15.
Alfridus Osvvii nothus,	686. ann. 19.
Osfredus Alfridi fil.	705. ann. 11.
Kenredus,	716. ann. 2.
Ofricus,	718. ann. 11.
Ceolulfus Kenredi frat.	729. ann. 8.
Egbertus Kenredi cognat.	718. ann. 20.
Oulfus Egb. fil.	758. ann. 1.
Ethelwaldus seu Mollo,	759. ann. 6.
Alredus Invasor,	765. ann. 9.
Ethelredus Mollon. fil.	774. ann. 4.
Alfvvoldus Alredi frat.	778. ann. 1.
Osfredus Alredi fil.	789. ann. 1.
Ethelredus iterum,	790. ann. 4.

Ethelredo interfecto finem accepit regnum Northumbrorum, quod post interregnum 33. annor. occupavit Egbertus VVest-Saxo, ann. 827. nominantur tamen quidam Reguli Northumbrorum Danicis temporibus.

Merciaë regnum complectebatur Huntingdoniam, Rutlandiam, Lincolniam, Northamptoniam, Licestriam, Darbiam, Nottinghamiam, Oxonium, Cestriam, Salopiam, Glocestriam, Worcesteriam,

ceſtriam, Staffordiam, VVarvvicum.
Buckinghamiam, Bedfordiam, Hartfor-
diam : in eo regnarunt

	<i>an. à C. N. an. reg.</i>
Crida,	582. ann. 10.
Wibba Cridæ fil.	593. ann. 20.
Ceorl. nepos Wibb.	614. ann. 10.
Penda Wib. fil.	626. ann. 30.
Penda Pendæ fil. Christian.	656. ann. 13.
Wulfherus Pendæ frat.	659. ann. 16.
Athelredus Pend. fil.	675. ann. 29.
Kenredus Wulfh. fil.	704. ann. 4.
Ceolredus Ethelredi fil.	708. ann. 8.
Ethelbaldus,	716. ann. 41.
Offa,	758. ann. 38.
Egfridus Offæ fil.	796. annum
dimidium.	
Kenulphus cognatus,	797. ann. 22.
Kenelmus Kenulphi fil.	819. menſ. 5.
Ceolulfus Kenulphi frat.	820. ann. 1.
Bernulfus Invaſor,	822. ann. 3.
Ludecanus electus,	824. ann. 2.
Witlafus,	826. ann. 13.
Bertvulfus,	839. ann. 13.
Burkredus.	852. ann. 22.

Tres poſteriores VVeſt-Saxones tri-
butarii fere fuerunt.

Orientalium Anglorum regnum com-
plectebatur Suffoxiam, Norfoxiam,
Cantabrigiam, & Elienſem provincias ;
in illo regnarunt

	<i>an. à C. N. an. reg.</i>
Vffa,	575. ann. 7.
Tityllus Vffæ fil.	583. ann. 10.
Redvvaldus Titylli fil.	593. ann. 31.
Eorpvvaldus Redvvaldi fil.	624. ann. 12.
Sigebertus,	636. ann. 3.
Egricus,	638. ann. 4.
Anna Eorpvvaldi nep.	624. ann. 3.
Æthelherus Annæ frat.	654. ann. 2.
Edelvvaldus Æthelheri fr.	656. ann. 9.
Aldulfus Æthelheri fil.	664. ann. 19.
Elyvoldus Æthelheri fil.	683. ann. 7.
Beorna Æthelheri fil.	690. ann. 24.
Ethelredus,	714. ann. 35.
Ethelbrigtus Ethelr. fil.	749. ann. 45.

Hoc occiso ab Offa regnum Orientalium Anglorum unitum est regno Merciorum: vel, ut alii, maxima sui parte possessum à Danis: donec cum cæteris ad Egbertum V Vest-Saxoniarum R. devolueretur.

Licet autem in superiorem modum septem regna distincta in Anglia fuerint, tamen inde à primo Anglorum & Saxonum ingressu, fere semper unus aliquis Regum inter cæteros dignitate & auctoritate eminuit, ita ut parum à monarchæ conditione abesset. Ii à Speedo recensentur hoc ordine.

Hengistus, Cantii Rex.

Ella, Australium Saxonum R.

Cherdi.

Cherdicus VVest-Saxonum R.
 Kenricus, VVest-Sax. R.
 Ceolinus, VVest-Sax. R.
 Ethelbertus, Cantii R.
 Redvvaldus, Orientalium Angl. R.
 Edvvinus, Northumbrorum R.
 Osvvaldus, Northumbrorum R.
 Osvvyus, eorundem R.
 Vlferius, Merciorum R.
 Ethelredus, Merciorum R.
 Kenredus, Merciorum R.
 Chelredus, eorundem R.
 Ethelbaldus, eorundem R.
 Offa, eorundem R.
 Egfridus, eorundem Rex.
 Kenvvolfus, eorundem R.

Post hos imperium absolute ad unum pervenit, cæteris regulis superatis. Eorum autem qui toti Angliæ ex Anglo Saxonum sanguine præfuerunt, series ita se habet.

	<i>an. à C. N.</i>	<i>an. reg.</i>
Egbertus,	800.	ann. 37.
Ethelvvulfus Egberti fil.	837.	ann. 20.
Ethelbaldus Ethelvvulfi fil.	857.	an. 5.
Ethelbertus Ethelvvulfi fil.	862.	ann. 5.
Ethelredus Ethelvvulfi fil.	867.	ann. 5.
Alfredus Ethelvvulfi fil.	872.	ann. 29.
Eduard. senior, Alfr. fil.	901.	ann. 23.
Ethelstanus Eduard. fil.	924.	ann. 16.
Edmundus Eduardi fil.	940.	ann. 6.

Edredus

Edredus Eduardi fil.	946. ann. 9.
Edvvius Edmundi fil.	955. ann. 4.
Eadgarus Edvvi frater,	959. ann. 16.
Eduardus martyr, Edg. fil.	975. ann. 4.
Ethelredus Edgari fil.	979. ann. 37.
Edmundus ferreum latus,	1016 ann. 1.

Post hunc Dani in Anglia regnarunt:

	<i>an. à C. N.</i>	<i>an. reg.</i>
Canutus,	1017.	ann. 19.
Heraldus Canuti fil.	1036.	ann. 4.
Hardicanutus Canuti fil.	1040.	ann. 2.

Et rursus ex Anglo-Saxonum genere
 Eduardus Confessor, 1042. ann. 24.
 Haroldus vix anno uno.

Sequuntur jam Reges è Norman-
 nica stirpe.

Wilhelmus I, Conquestor, antea
 Dux Normanniæ, regnum in Anglia
 auspiciatus fuit, anno à C. N. 1066. &
 tenuit annis 20, mens. 10, dieb. 26.
 obiit anno 1087, mense Septemb.

Wilhelmus II, dictus Rufus, ter-
 tiogenitus V Vilhelmi Conquestoris,
 regnum auspiciatus est ann. à C. N.
 1087. & tenuit annis 12, mensib. 10,
 diebus 22. & fortuito ictus è suis disces-
 sit ann. 1100.

Henricus I, Vilhelmi Conquestoris
 filius postprimogenitus, regnum adiit
 anno à C. N. 1100; tenuitque annis
 35, mens. 3, obiit anno 1135. Hic duxit

in uxorem Mathildem filiam Regis Scotiæ & Margaretæ sororis Edgari Atheling è regio sanguine Anglo-Saxonum. Et Ducatum Normanniæ, superato & excæcato fratre Roberto, Coronæ Angliæ adjunxit. VVallos quoque subjugavit.

Stephanus, ex Adelia filia Guilielmi Conquestoris, Henrici cognatus, regnum invasit, exclusa Mathilde Henrici I filia, & Imperatoris vidua, anno à C. N. 1135; & tenuit annis 18, mens. 9, dieb. 17. obiit anno 1154.

Henricus II, filius Mathildis Imperatricis, & Henrici I nepos, regnum adiit ann. à C. N. 1154; tenuitque annis 34, mens. 8, dieb. 12. obiitque anno 1189. Hic possedit præterea Normanniam, Aquitaniam, Andegavensem, Cænomanensem & Turonensem provincias in Gallia; duxerat quippe in uxorem Helionoram ducis Aquitanie hæredem unicam. Idem & Hiberniam domuit.

Richardus I, dictus Cor Leonis. Henricus II filius tertio genitus, regnum adiit anno à C. N. 1189; tenuitque ann. 9, mens. 9. obiit anno 1199, sagitta ictus in obsidione castelli in Lemovicibus.

Iohannes, filius Henrici II sextogenitus,

nitus, & ab illo Dominus Hiberniæ constitutus, regnum Angliæ & cætera dominia in Gallia adiit anno à C. N. 1199; tenuitque annis 17. mens. 7. obiitque anno 1216, intoxicatus à monacho, uti creditur.

Henricus III, Ioannis filius decennis, regnum adiit anno à C. N. 1216; tenuitque annis 56, mens. 0. dieb. 27. obiitque anno 1272. Princeps toto vitæ tempore intestinis bellis & magnarum suorum factionibus & rebellionibus exercitus.

Eduardus I, Henrici III filius, regnum adiit anno à C. N. 1272; tenuitque annis 35, mensib. 7, dieb. 21. obiitque anno 1308. Hic primum Valliam perdomuit, cæso Leolino Principe. Iudæos ex Anglia emisit. Scotiam graviter afflixit, & obtinuit quamdiu vixit.

Eduardus II, Eduardi I filius, regnum adiit anno à C. N. 1308; tenuitque annis 19, mens. 6; dieb. 15. anno 1327 à suis destitutus regnum resignavit; & paulo post insigni parricidio fuit interemptus Princeps mollis, & degener à virtutibus paternis; quare & Scotia excidit, ingenti prælio à Scotis victus.

Eduardus III, Eduardus II filius, regnum adiit, anno à C. N. 1327; tenuitque annis 50, mens. 4, dieb. 15. obiit-

que anno 1377. Hic ingenti clade afflixit Scotos : Galliaë Regnum , ut jure hereditario sibi debitum , armis invasit , & Gallos ingentibus cladibus terra marique afflixit ; cepit Galetum , unoque tempore captivos habuit Reges Franciaë & Scotiaë. Princeps omnibus numeris absolutus.

Richardus I I, Eduardi I I I è filio primogenito Eduardo nepos , undecim annorum puer regnum adiit ann. 1377 ; tenuitque annis 22, mensib. 2. regnoque se abdicare coactus, anno 1399 misere periit , fame , uti quidam tradunt , enectus.

Henricus I V, Euardi I I I è filio Ioanne Lancastriaë duce nepos , regnum adiit ann. 1399 ; tenuitque annis 13, mens. 5, dieb. 21. obiitque anno 1412.

Henricus V, Henrici I V filius, regnum adiit anno 1413 , tenuitque annis 9, mens. 4, dieb. 11. obiitque anno 1422. Hic ingenti clade percussit Gallos ; Rotomagum & plura Normanniaë oppida recepit, postquam jam 215 annis in potestate hostium fuerant. Deinducta in uxorem Catharina Caroli V I Franciaë R. filia , & Delphino à parente exhæredato, Coronæ Franciaë successor est declaratus ; sed obiit antequam illius plene compos fieret.

Henricus VI, Henrici V filius, patri successit anno à C. N. 1422, octo mensium puer; tenuitque varia fortuna annis 38, mens. 6. Nam puer publico præconio Francorum Rex denunciatus, & totius pene Galliarum compos, annoque 1431 Parisiis in Regem Franciarum fuit inunctus. Sed Burgundo ab ipso deficiente, & Bedfordiarum Duce ipsius patruo cedente, res in Gallia sensim pessum ivere: domi autem res turbatae à Richardo Duce Eboracensi: anno 1449 Normannia, sequentibus Aquitania amissa: In Anglia misera rerum facies, nobilissimo quoque vario fato extincto, & popularium seditione ægre composita: Eboracensis graviores turbas orditur; Dux Sommersettensis cæsus, ipse Rex captus & ad varia atque indigna coactus; tandem Eboracensis aperte regnum affectat; sed illo in prælio occiso anno 1460, filius illius Eduardus, redintegrato bello, Regem in boreales partes Angliarum concedere coëgit anno 1461. In quo anno Henrici VI regnum desisse creditur. nam eodem anno parliamentaria auctoritate regno fuit abdicatus: & cum anno 1463 clam in Angliam venisset, captus & in turrem Londinensem conclusus; sed Duce Clarencio & Warwickensi ab Eduar-

do deficientibus Henricus postliminio fuit restitutus 1470. postquam pene decennium in carcere fuisset detentus. Eduardus profugit ex Anglia, & paulo post reversus aliquot præliis Henricum superat, & rursus turri Londinensi includit; ubi à Richardo Gibboso misere fuit occisus.

Eduardus IV, Richardi Eboracensis filius, regnum adiit anno à C. N. 1460; tenuitque varia fortuna annis 22, mense 1. obiitque anno 1483.

Eduardus V, Eduardi IV filius, duodecim annorum puer, regnum adiit 1483: sed vix mensibus duobus & paucis diebus tenuit, ab avunculo Richardo insigni parricidio obtruncatus.

Richardus III. Richardi Ducis Eboracensis filius, regnum accepit anno à C. N. 1483; tenuitque annis 2, mense uno; in prælio occisus anno 1485.

Henricus VII, regnum Angliæ adiit anno à C. N. 1485; ductaque in uxorem Elisabetha, Eduardi IV filia, dissidia inter Lancastrensem & Eboracensem familiam composuit; & feliciter regnavit annis 23, mens. 7. Princeps felix & numeris omnibus absolutus.

*Digressio de dissidiis inter Lancastrensem
& Eboracensem familias, ex
Wilhelmo Lombardo.*

EDuardo tertio inter alios liberos quinque fuerunt filii: primogenitus, Eduardus, vulgo Niger princeps dictus; Vilhelmus, qui puer obiit; Leonellus Dux Clarenciæ; Ioannes Dux Lancastriæ, vulgo Gandavenfis dictus; & Edmundus primo Comes Cantabrigienfis, & mox Dux Eboracensis. Eduardus obiit ante parentem, relicto filio Richardo; qui avo successit. Hujus regimen à consanguineis & aliis magnatibus, ipsius culpa an ipsorum ambitione, cum magnopere improbaretur, undecimo anno regni parlamentum vocare, & quosdam suorum exilio, alios morte punire coactus fuit, tanquam illius seductores. Ipse vindictam anhelans, primo patrum suum Thomam, sextogenitum Eduardi III, & Glocestrensem Ducem, capite plectit; & post illum Comitem Arundeliæ: Archiepiscopum vero Cantuariensem, Comitem VVarvicensis, & alios exilio mulctat: Henricum vero, Ducem Herefordensem, Ioannis Gandavenfis filium, certis limitibus circumscripsit, & Lancastriæ Ducatu spoliavit. Quibus actionibus magnatum suorum animos

plane

plane à se alienavit; nec minus popularium mentes à se avertit. Vnde Henricus ex Hibernia reversus, armis non modo Ducatum suum Lancastrensem recuperavit, sed & Richardum captum in carcerem conclusit; in quo misere periit, nullo hærede relicto. Ita Henricus, IV ejus nominis, regni compos est factus. Post quem filius & nepos, Henricus V & VI, successive regnarunt; Lancastrenses dicti, quia à Ioanne Gandavensi descendebant. his insigne erat rosa rubens. Horum æmuli Eboracenses, quibus rosa candida pro insigni erat, de regni jure contendere cœperunt; jurene an injuria, sequens stemma faciat fidem.

Leonellus, tertio genitus Eduardi III, & Clarentiæ Dux, genuit Philippam hæredem; quæ nupsit Edmundo de mortuo mari, Comiti limitis Vallici; qui & Richardo vivente hæres apparens Coronæ Angliæ fuit declaratus. Ex his natus Rogerus de mortuo mari; ex illo Edmundus, Rogerus, Anna & Elionora. Anna. (nam ceteri improles decessere.) enupsit Richardo Comiti Cantabrigiæ, filio Edmundi, & ex illo Eduardi III nepoti. ex his natus Richardus Plantageneta Dux Eboraci; qui præter undecim alios liberos genuit Eduardum IV Angliæ

Angliæ regem. Ex quo apparet, post Richardi II obitum non debuisse quemquam è domo Lancastria succedere, Leonelli stirpe superstite. Quod Henricus IV cum non ignoraret, jus suum altius repetendum existimavit, nimirum ab Henrico III. Huic quippe duo filii fuerant, Eduardus & Edmundus. Quorum ille sub nomine Eduardi I regnavit. Edmundus erat Dux Lancastriæ & gibbosus. Licet autem inter utriusque ætatem multum interesset; postea credi voluerunt qui jam hanc telam ordiebantur, Edmundum fuisse primogenitum, & ob corporis deformitatem posthabitu- tum. Itaque cum Henricus Ducatum Lancastriæ à matre Blanca filia & hærede Henrici Ducis Lancastriæ accepisset; eadem ratione & sibi jus potius ad Coronam acquisivisse volebat videri, & superiores reges injuria regnasse.

Henricum, licet jam Regni compo- tem, variæ difficultates exceperunt. nam statim post Richardi exauthora- tionem & captivitatem, frater Richar- di Dux Exoniæ, cum Duce Albæ Mar- liæ, & Comitibus Cantii, Sarisburii, & Glocestriæ, aliisque, Henricum V Vin- desoræ pene oppresserunt: Sed palam facti, suppliciis affecti fuerunt, & Ri- chardus ipse paulo post submotus. Paulo

tamen post (anno 1400.) monachi vanis rumoribus, & Ovvenus Glendorus armis in Vallia, Richardum superstitem persuadere conati sunt. Et anno 1401 Comes Worcestriæ, Archiepusque Eboracensis, & Thomas Mombayus, Comes Marefcallus, illum armis fatigarunt, anno 1405. alii quoque postea. ita uti irriquietum regnum maxima vitæ parte obtinuerit. Hunc excepit filius Henricus V, princeps bellicis artibus clarus, sed & domesticis insidiis impetitus, à Richardo Cantabrigiensi, marito Annæ, de qua supra; qui scelus conceptum capite luit. Henricum quintum excepit sextus; nullis primo seditionibus obnoxius, donec res in Francia nutare cœperunt, & ipse nuptias contra jus & magnatibus suis invitis inivisset cum Regis Siciliae filia, & Patrum suum Hunfredum Glocestriæ Ducem neci dedisset, totusque esset in uxoris potestate. tunc enim Richardus Eboraci Dux occasionem oblatam amplectens, clam regno illius insidiari cœpit; usus opera Iacobi Cade, qui se de *Mortuo Mari* ferebat: sed cum hac via parum profecisset, impetum in Ducem Sommerfettensem, quem maxime sibi obstare rebatur, convertit, assumpto Comite Devonix & aliis.

verum cum Rex Somersettensem tueretur, res ad prælium tandem devenit, in quo Somersettensis cæsus & Rex Henricus fuit captus. id accidit anno 1456, Richardus Regis potens, Parliamentaria autoritate se protectorem regni decerni haud difficulter impetravit; Richardum autem Nevillum Comitem Sarisburiensem, Regni Cancellarium; & filium illius Richardum itidem Nevillum, Comitem VVarvicensis. Margareta Regis conjux cum & Ducem Eboracensem & Comitem VVarvicensis simul opprimere frustra conata fuisset, flammam hanc civilem magis accendit: ita ut non jam uter regnaret, sed uter viveret, inter ipsos disceptaretur. infestis armis concursum, & Rex secundo captus, Parliamentariaque autoritate Richardus proximus hæres Regni declaratus fuit: verum cum hic non multo post in prælio contra Reginae copias inuito occubuisse; Rex rursus fuit liberatus. Actum jam de Eboracensibus videbatur, quum Eduardus Richardi filius, Comitibus Pembrochia & VViltoniae cæsis, Londinum victor adiit, & Regis titulum ultro fuit adeptus; Henricus vero in Scotiam profugus, cum clam in Angliam rediisset, tertio capitur. Eduardus jam securus, Comitem

VVarvvicensem in Galliam mittit, ut sibi Bonam in uxorem peteret; dum ipse interim Grayam in Anglia ducit. quæ res VVarvvicensem summopere offendit; qui, licet aliud simularet, nihil non post illa movit ut Henricum restitueret. quod ut tutius aggredere- tur, filiam suam Georgio Duci Clarenciæ Regis fratri conjunxit: & septentrio- naliotibus Anglis clam concitatis, ali- quot præliis certatum, & tandem Rex ipse fuit interceptus; sed cum rursus evasisset, fratrem & VVarvvicensem tandem regno profugere & in Galliam concedere coëgit. In Gallia, Franco- rum rege suffaminante, nova consilia in Regis perniciem capta: Eduardus Henrici filius cum VVarvvicensis filia conjunctus: Clarencius, VVarvvicen- sis, Oxoniensis, & Penbrociensis, cum copiis in Angliam redierunt: Eduardus R. à suis desertus Flandriam petiit. Hen- ricus libertati restitutus regnum denuo auspicatur; verum Eduardus paulo post reversus, (licet primo, regni spe abjecta, tantum Ducatum Eboracensem affe- ctare videretur,) capto non sine perju- rio Eboraco, & fratre Clarencio sibi re- conciliato, Marchioneque montis acuti decepto, recta Londinum petiit, & Hen- ricum inopinantem oppressit, & quarto

jam carceri mancipavit. Warvicensem auxilio advenientem prostravit. Reginae quoque copias cecidit, & comites illius cepit: & jam saevitiae deditus Henrici filium in suo conspectu necari est passus: Henricum ipsum paulo post in turri Londinensi: Regina vitam pretio redemit. Penbrociensis cum nepote suo Henrico, qui postea regnavit, in Galliam fugit. Eduardus undecimo anno post in flore ætatis extinguitur; duobus filiis relictis, Eduardo & Richardo. Quorum ille regnum obtinuit, licet nunquam fuerit coronatus; nam Richardus patruus utrumque sustulit, & semet coronari fecit: Verum regnum paricidio partum non dudum retinuit, ab Henrico, Comite Richemondiae, regno pariter & vita privatus.

Henricus VIII, Henrici VII filius, regnum adiit anno à C. N. 1509; tenuitque annis 37, mensib. 7. obiitque anno 1546.

Eduardus VI, Henrici VIII filius, regnare cœpit anno à C. N. 1546; regnavitque annis 6, mens. 5. obiitque anno 1553, septendecim annos natus.

Maria Henrici VIII filia, regnum adiit anno à C. N. 1553; tenuitque annis 5, mensib. 4, obiit anno 1558.

Elisabetha, altera Henrici VIII filia,

regnum adiit anno 1558 : tenuitque felicissime annis 44, mensib. 4. obiit anno 1602.

Iacobus Scotiae VI, Angliae vero I, Regnum adeptus est anno à C. N. 1602 ; tenuitque annis 23. obiitque anno 1625.

Carolus Iacobi filius, hodie regnat : Cui filii ; Carolus Princeps Valliae & Iacobus Dux Eboraci, & totidem Filiae.

XI.

DE WALLIAE REGIMINE politico & censu annuo.

WAllia omnis antequam ab Anglis subjugaretur per se principatus fuit, regno tamen Angliae obnoxius; nam principes Walliae dudum Vasalli fuerunt Regis Angliae & ad Parlamenta evocabantur. Demum Henricus III Angl. R. ob crebras rebelliones Walliam filio suo primogenito Eduardo concessit; qui postquam Regnum Angliae post patris obitum adiisset; & Leolinum atque Davidem postremos Walliae principes è Walliae prosapia praelio superasset, Principatū omnem Coronae Angl. adjunxit: ut patet

è decreto Ruthlanix in Walliâ promulgato, in quo ita infit: Divina providentia quæ in sui dispositione non fallitur, inter alia dispensationis munera, quibus nos & regnum nostrum Angliæ decorare dignata est, Terram Walliæ cum incolis suis, prius nobis jure feudali subiectam jam sui gratia in proprietatis nostræ dominium, obstaculis quibuscunque non obstantibus, totaliter, & cum integritate convertit, & coronæ Regni prædicti tanquam partem corporis ejusdem annexit & univit. Rex Angliæ quum Walliæ indigenas armis subjugatos, benevolentia sibi devincire fatageret, intelligeretque ipforummet judicio nullum firmitus vinculum perpetuæ obedientiæ futurum, quam si ab ipso aut aliquo in ipsa Wallia ex illius prosapia nato regerentur, Reginam suam prægnantem in Walliam accersivit: quæ ibidem in arce Carnarvon peperit Edwardum à loco Carnarvon agnominaturn, quem Wallis principem dedit anno regni sui xxix. Hic post patris obitum Eduardus ejus nominis II Angliæ rex factus; similiter filium Eduardum Windesoriensem Principem Walliæ dixit; qui regno Angliæ potitus anno regni sui decimo quinto filium suum primogenitum Eduardum Principem Walliæ

liæ dixit, *per sertum in capite, & annulum in digito aureum, & virgam argenteam juxta morem*: ut literæ regiæ loquuntur. Sub hoc principe censuum annuorum hujus principatus rationes subductæ fuerunt; constititque è duabus partibus, in quas tum divisus fuit principatus, deductis omnibus expensis, annuatim colligi & in ærarium Principis inferri. Libras sterling. 4681. solid. 12. den. 5. Hic Princeps bellica gloria longe celeberrimus obiens ante Patrem reliquit filium Richardum Burdegalem à natali solo appellatum; quem avus Eduardus III Angl. R. Principem Walliæ dixit anno regni sui quinquagesimo, undecim tantum annos natum. Hunc postea regno potitum, regnoque & vita pariter à subditis privatum; excepit Henricus IV è Lancastrensi familia; qui filium suum majorem natu Henricum Monumuthensem vulgo dictum, Principem Walliæ instituit: Hic fuit postea Henricus V Angl. R. cui successit in regnum filius Henricus VI infans x mensium; qui anno regni sui xxxii filium suum Eduardum Principem Walliæ creavit. Misera fuit Henrici VI Regis conditio, & lugubris catastrophe. Hunc excepit Eduardus IV è domo Eboracensi, qui anno regni sui xi

filium suum Eduardum Principem Walliæ dixit; quem post parentis obitum, regni tantum in speciem compotem, Patruus Richardus una cum fratre suo Duce Eboracensi in turri Londinensi insigni paricidio necavit. Richardus hic quum Regnum invasisset filium suum Eduardum decennem Principem Walliæ creavit, sed tertio regni sui anno ab Henrico VII fuit cæsus, & pax toti Angliæ restituta. Hic Henricus primum anno regni sui quinto primogenitum suum Arthurum Valliæ Principem dixit; eoque sine liberis defuncto, anno regni sui XIX, filium suum Henricum; qui postea fuit Henricus VIII Angl. R. Sed nulla extant monumenta publica, quibus hic Rex aut filium suum Eduardum aut filias principatu Walliæ investiverit: licet satis constet Mariam aliquandiu titulo Principis Valliæ usam.

Antequam Wallia Angliæ adjungeretur, suis municipalibus legibus & consuetudinibus regebatur: quarum fere originem repetunt ab antiquo Walliæ principe Howello cognomento *Dab*, Eduardus I Rex Angliæ illam in certas provincias divisit, & veteres leges partim confirmavit, partim abrogavit novasque addidit. Et quum Penbrochia,

quæ magnam partem Walliæ occidentalis complectitur, jam ante ab Anglis à reliquo corpore Walliæ fuisset disjuncta & suum Comitem haberet; deinceps tantum duarum partium, Australis & Septentrionalis Walliæ mentio in publicis monumentis fieri cœpit. Utraque autem pars in hunc modum regebatur. Princeps Walliæ in Castro Carnarvon Cancellariam, & fiscum habebat Septentrionali Walliæ regendæ: itemq; judicem qui omnibus illius Provinciæ incolis jus dicebat. Ad eundem modum in Castro Carmarthen, Australi Walliæ regendæ. Iudices autem hi in suis singuli Provinciis tribunalia sua habebant, & judicia publica exercebant: quæ magnæ Sessiones vocabantur: in quibus & *nomine recognitionis ad primum adventum Principis* (ita loquuntur) id est, quum novus Princeps, principatum auspicabatur, à subditis donativum solvebatur, (quod ipsi vocant *Mises*) in eum finem ut Princeps antiquas leges confirmaret, & veniam reis indulgeret. Præter hæc erant & inferiora tribunalia in singulis comitatibus, quæ de causis minoris momenti cognoscebant, à quibus & ad superius tribunal appellabatur. Tenuit hæc regiminis forma ad tempora Henrici VIII

Angl. R. à quo mutata fuit uti supra diximus ad cap. 20. lib. 11. Thom. Smithi.

Qui fuerint reditus annui hujus Principatus superioribus sæculis paulo ante diximus. Anno autem Reginae Elisabethæ XLIV. Reditus annui Septentrionalis Walliæ erant lib. 1138. s. 19. d. 8. Australis autem l. 726. s. 9. d. 2. Vtriusque lib. 1865. s. 8. d. 10. Expensæ in universonum erant l. 530. s. 6. d. 7. quibus deductis superabant lib. 1335. s. 2. d. 3. E quibus patet quantum reditibus hisce post tempora Eduardi Principis decesserit jam tum tempore Elisabethæ; quos postmodum adhuc magis immiutos constat.

XII.

DE CORNVBIÆ DVCATV ejusque annuis reditibus.

Ornubia antiquis temporibus Ducatus fuit, sed paulo antequam Normanni Regnum Angliæ sibi acquirerent Comitatus esse cœpit; mansitque ita ad tempora Eduardi III. Eo autem potissimum ornati fuerunt Principes è regia profapia; inter quos celeberrimus fuit

Richardus, Rex Romanorum, frater Henrici III. cujus posteritate extincta: comitatus ad Coronam Angliæ rediit tempore Eduardi I. qui comitatum hunc concessit filio suo primogenito Eduardo; hic autem regno potitus eundem contulit Petro Gaveston; quo majestatis damnato, pervenit comitatus ad Ioannem ab Eltham, fratrem minorem natu Eduardi III. Quo sine liberis masculis defuncto, Eduardus III eundem sub Ducatus rursus titulo filio suo Eduardo (qui vulgo Niger Princeps appellabatur) concessit. Ab eo tempore primogeniti regum Angliæ, jure primogenituræ, Duces Cornubiæ fuerunt, sine ulla nova concessione: cujus rei fidem astruit, diploma Henrici VII. Sciatis (inquit) quod nos considerantes quod regnum Angliæ (cujus regni solius Dei gratia potimur) filii primogeniti in ducatu Cornubiæ hæreditario in perpetuum dicti regni nostri jure sunt successuri atque ex speciali superinde actu promulgato, primo nativitatis suæ die, majoris atque perfectæ præsumitur ætatis, sic quod liberationem dicti ducatus eo tum à nobis petere valeant, atque de jure obtinere debeant, ac si viginti & unius annorum ætatis plene fuissent, volentes etiam uti debemus,

præcharissimo filio nostro primogenito
 Arthuro jus reddere & in nullo ejus juri
 derogare, eundemque ducatum Cor-
 nubiaæ cum omnibus & singulis suis
 membris atque juribus dicto primoge-
 nito nostro sicuti cæterorum Principum
 temporibus hæctenus fieri consuevit,
 liberare ex certa scientia & mero motu
 nostro, ac de advisamento & assensu
 Consilii nostri dedimus, concessimus
 & liberamus damusque per præsentem
 pro nobis & hæredibus nostris: & hac
 præfenti charta nostra confirmavimus
 eidem filio nostro sub nomine & hono-
 re Ducis dicti loci, castra maneria, ter-
 ras & tenementa, &c. Porro redditus an-
 nui huic Ducatui attributi, partim in ipsa
 Cornubia, partim in Devoniam, partim
 etiam in aliis Comitibus Angliæ sunt
 constituti: quos particulatim recensere
 longum esset; Ioannes Doderidge Eques
 & judicum Banci regii dum viveret
 unus accurate digessit, à quo hæc com-
 pendio accepimus: Omnes autem in
 universum tempore Eduardi III vale-
 bant lib. 3915. s. 18. d. 5. Anno vero
 xviii Henrici VIII Angl. R. lib. 10095.
 s. 11. d. 9. Denique anno xliv Elisa-
 bethæ ordinarii redditus (nam casuales
 incerti sunt) valebant lib. 4569. s. 12.
 d. 2. Expensæ erant lib. 615. s. 9. d. 6.

XIII.

DE COMITATV CESTRIÆ
& annuis illius redditibus.

Comitatum Cestriæ ad limites Walliæ Wilhelmus Normanus Angl. R. Palatinum dixit; eumque concessit cognato suo Hugoni Lupo *ita libere ad gladium sicut Rex ipse tenebat Angliam & Coronam.* Eique comitatu ad maiorem dignationem substituit octo Baronias, nimirum *Halton, Mountalt, Malbanck, Shibrooke; Malpas, Mascey, Kinderton, Stock-port.* Perennavit hic comitatus in profapia hujus Hugonis ad tempora Henrici III R. qui linea mascula deficiente, *ne tanta hæreditas inter colos diduceretur,* eundem sibi vindicavit, Ioannis cognomento Scoti Cestriæ comitis hæredibus, aliis terris per compensationem attributis. Idem Rex eundem concessit primogenito suo Eduardo: postquam primogeniti regum illum tenuerunt (præterquam quod Simon de Monteforti eundem tenuit & majestatis reus amisit) una cum Castellis Cestriæ, Beston, Rothlan atq; Flint, &c. Porro annui hujus Comitatus redi-

tus tempore Eduardi III. Regis fuerunt
lib. 1694. s. 9. d. 8. Expensæ deducen-
dæ l. 290. s. 6. d. 8. Tempore autem
Iacobi Angl. R. reditus fuerunt lib. 699.
s. 7. d. 2. Expensæ deducendæ l. 310.
s. 9. d. 9.

XIV.

NOBILIORVM FAMILIA-
rum Sylloge, ex Camdeno,
& aliis.

A.

Alost, Equestris familia in
Com. Essexiæ of *Braxsted*
magna, dicta.

Alington, Equestris fa-
milia, quæ inde à tempo-
ribus Henrici VI enituit, connubio jun-
cta cum *Argentonia* hærede; quæ in
hanc familiam intulit prædium *VVi-*
mondley in Comitatu Hertfordiensi;
quod honoratissimo jure tenetur, (quod
Angli vocant *Grand Sergeantie*,) nimi-
rum, ut possessor Regibus Angliæ quo
die inaugurantur primum ministret scy-
phum, & sit quasi Regius pocillator.
Camden.

Appleton, equestris familia in Com. Essexiæ, of *Southbemsteet* dicta.

Armine, equestris familia in comitatu Lincolnix, of *Osgodby* dicta.

Arondel, (quidam Latine *de Hirundine* scribunt,) familia antiqua & celebris, propinquitatis & affinitatis ramis longe diffusa: equestris familia, cujus sedes Lanheron in Cornuvvallia: ob fortunas, quas habuerunt amplissimas, *Arondellii magni*, non ita pridem dicti. *Camden*. Ex eadem familia est (nisi fallor) Ioannes Arundel, quem scribit *Camdenus* à Iacobo R. Baronem de Wardour creatum, & ab Imperatore Rudolpho, ob rem præclare adversus Turcas juxta Strigonium gestam, Comitem Imperii dictum.

Ashburnam, familia vetusta admodum in Comitatu Suffexiæ. *Camden*.

Asby, familia nobilis in Comitatu Leicestriæ. *Burton*.

Ashfield, equestris familia in Suffolciæ comitatu, of *Netherhal* dicta.

Astley, clara & antiqua familia equestris, in Dorsettiæ Comitatu. *Camden*. Est & familia ejusdem nominis, nescio an originis, (de qua Wilhelmus Burton,) in Leicestria; qui *Astley* à *Patteshul*, & *Astley* à *Wolney* scribunt: quorum majores Astley Castrum in VVar-

vvicensi provincia possederunt, connubio ad Greyorum familiam translatum.

Aston, equestris familia in Cestria. Itemque in Staffordia.

Aylesbury, equestris familia.

B.

B*Acon*, clara familia, & plurimum illustrata à Nicolao Bacono sub Elisabetha R. Cancellario Angliæ; item à Francisco Bacono filio, sub Iacobo R. nuper eadem dignitate functo, & Baronis à Verulamio titulo aucto.

Bagot, equestris familia in Comitatu Stafford. of *Blithfield* dicta.

Bainard, clara familia, cujus possessio est *Leckham* in Comitatu Wiltoniæ. *Camden*.

Baker, equestris familia in Comitatu Cantii, of *Sissinghurst* dicta.

Bamburgh, equestris familia in Comitatu Eboracensi, of *Hovvudon* dicta.

Bampfild, clara & perantiqua familia, cujus sedes *Poltimore* in Devonia. *Camd*.

Banning, hæc familia inclaruit in Paulo Banning, Vicecomite Banning de *Sudbury*.

Barckham, equestris familia in Comitatu Norfolciæ, of *Southacre* dicta.

Barkley, nobilissima & antiqua familia

milia, è qua plurimi Barones fuere; & Henrico VII regnante Gulielmus Marchio Barkley, Comes Nottingamiæ & Marefcallus Angliæ. *Camd.* Hodie ex illa Baro *Berkleye*.

Barington, clariffima familia in Eflexia, quam regnante Stephano Barones de Montefino poffeffionibus adauerunt, & patrum memoria nuptiæ cum altera filia & hærede Henrici Poli Domini Montis acuti, filii & hæredis Margaretæ Comitiffæ Sarisburia ex sanguine regio, clariorem reddiderunt. *Camden.*

Bartu: ad Ann. 1639. Robertus Bartu Com. Lindfeyæ, Dominus Willoughby, ab Eresby, &c. Magnus Regni Camerarius.

Bafing, vide *S. Iohn*.

Baskervil, clara & vetufta familia, virorum & Equitum auratorum olim admodum fœcunda, qui è nepti Gunoræ celeberrimæ illius heroinæ Normannicæ genus repetunt, & olim in Comitatu Herefordenfi & Salopiensi floruerunt. *Camden.*

Bayning, familia equeftris in Comitatu Eflexiæ, *of Bentley* dicta.

Beaumont, antiqua & nobilis familia, in Comitatu Leiceftriæ; magnifque dignitatibus olim perfunâta. *Camden.*

Burton. Ex eadem hodieque est Vicecomes Beaumont, creatus à Rege Iacobo I, anno 1622.

Bedell, equestris familia in Comitatu Huntingdon. of *Hamerton* dicta.

Bedingfield, clara & vetusta familia in Comitatu Suffolciæ, à loco ejusdem nominis. *Camden*.

Belasses, ex familia hac est hodie Baro Falcoubridge de Yarum.

Bellingham, equestris familia in Comit. Westmerlandiæ, of *Helsington* dicta.

Bendish, equestris familia in Comitatu Essexiæ of *Steeplebainstead* dicta.

Bennet, equestris familia in Comitatu Buckingham of *Benhampton* dicta.

Berkley, equestris familia in Comitatu Leicestriæ.

Berners, pervetusta familia in Hertfordiensi Comitatu. *Camden*.

Berney, equestris familia in Norfolk.

Bertii, familia nobilis, materna stirpe à Villoughbeis descendens; unde Barones Villoughbii de Eresby: ex eadem hodie Comes Lindseia.

Biggs, equestris familia in Comitatu Vorcestriæ, of *Lenchuvicke* dicta.

Bingham, clara & antiqua familia in agro Dorsettiensi, è qua sub R. Elisabetha bellica gloria enituit Richardus Binghamus. *Camden*.

Bishop, equestris familia in Comitatu
Suffex, of *Parham* dicta.

Blackston, equestris familia in Epi-
scopatu Dunelmensi.

Blunt, nobilissima familia, è qua
Gualterum Blunt ad Baronis Montjoy
dignitatem Eduardus IV evexit, cujus
posterii literarum ornamentis generis
claritatem adæquarunt, & inter illos
præcipue Carolus 3, Devonix Comes à
Iacobo I Rege creatus. *Camden*. Ex ea
hodie est Baro Montjoy, quem Rex Ca-
rolus Nevvporti Comitem creavit. Est &
alia familia hujus nominis in Salopienfi
Comitatu, nobilis & vetusta, cujus ra-
mi longe diffusi.

Bodley, nobilis & equestris familia,
quam Thom. Bodleus, qui Bibliothecam
Oxon. locupletavit, egregie illustravit.

Booth, à *Dunham massie* equestris
familia in Comitatu Chæstriæ.

Bosvel, antiqua & nobilis familia
in Provincia Eboracensi, quæ & propa-
gines suas sparfit in Cantium & Suffol-
ciam, ex qua Suffolciensi (ducta quoque
in uxorem Cantianæ propaginis nobili-
ssima jam hærede) nuper enituit Wilhel-
mus Bosvellus, equestri dignitate au-
ctus à Carolo R. & jam S. Majestatis res
Agens apud Illustr. & potentis. Ordines
Generales Confœderati Belgii.

Botelaer, equ. fam. in Com. Hertfordiæ.

Bourchier, vetusta & nobilis familia, è qua Henricus VI II Ioannem Bourchier Dominum Fitzvvarin, Bathoniæ Comitem creavit; cui successit Ioannes filius, qui Ioannem Dominum Fitzvvarin suscepit ante patrem defunctum; è quo natus est Guilielmus Bathoniæ Comes, qui nunc floret. *Camden.* Anno 1639 erat Henricus Bouchier.

Bouves, sive de *Arcubus*, præclara & equestris familia, quæ subinde difficilimis temporibus egregiam principi & patriæ operam navavit. *Camden.*

Bouvyer, equestris familia in Comitatu Suffex, of *Leightorne* dicta.

Boynon, equestris familia in Comitatu Eboracensi, of *Barmston* dicta.

Brereton, equestris familia in Comitatu Chæstriæ, of *Hanford* dicta.

Brigges, nobilis familia; in qua hodie Baro Shandos de Sudley.

Brooke, familia nobilis; è Comitatu Somersettensi oriunda; è qua Thomas per nuptias cum Ioanna unica filia Ioannis Braybrooke locupletem hæreditatem adiit in Cantio; à quo sextus fuit Henricus Baro Cobham, qui sub Iacobo I Regiæ majestatis fuit damnatus. Est & alia familia hujus nominis in Comitatu Cæstriæ.

Broun, equestris familia in Comitatu Surreye, è qua cum avorum memoria Antonius Broun Luciam quartam Ioannis Nevilli Marchionis Montis acuti filiam cum dotali patrimonio satis amplo duxisset, ejus è filio nepotem Vicecomitis Montis acuti titulo Maria R. exornavit. *Camden.* quo posteri hodieque gaudent. Est & alia familia equestris *Broune of Walcot* in Comitatu Northampton.

Bruges, antiqua familia, è qua Barones de Chandos extiterunt. *Camden.*

Brudnel. ex hac familia jam est Baro Brudnel de Stouton.

Bruin, sive *le Brum*, familia si qua olim in Essexia celebris: E cujus duabus hæredibus fæmellis sæpius enuptis Carolus Brandon Dux Suffolciæ, Tirelli, Bernerii, alii, descendant. Masculi autem ex alia familia adhuc in agro Southantonensi supersunt. *Camd.*

Burck. ex hac familia hodie est Vicecomes Tunbridge.

Burdet, antiqua & nobilis familia in Comitatu Licestriæ. *Burton.*

Burrough, sive *Burgh*, nobilissima familia, à Perciis & Atholiæ Comitibus stemma repetens, è qua superioribus annis enituit Thomas, Baro Burrough, Hiberniæ prorex. *Camden.*

Burton, equestris familia in Comit. Leicestr. *of Stockerston*, dicta.

Butler, ex hac familia est Baro Butler de Bramfield.

Button, equestris familia in Comitatu Wiltoniensi, *of Alton* dicta.

Byron, sive *Buron*, vetusta familia in Comitatu Nottinghamiæ, à Radulpho de Buron primis Normannorum temporibus florentissimo. *Camden*.

C.

C*althrop*, celebris in primis familia. *Camden*.

Cavendish, familia illustris. E qua Guilielmum Iacobus Rex honore Baronis de Hardvyc honoravit anno 1605. *Camden*. & postea Comitem Devonix creavit. Ex eadem familia est Vicecomes Mansfield. *Burton*. hodieque V Vilhelmus Cavendish Comes Novi Castell.

Carew, familia nobilis & vetusta in Devonix; quæ originem reperit à Giraldo filio V Valteri, cui Rex Henricus I Moulesford in Bercheriæ Comitatu dederat. plurimum autem splendoris illi accessit ex nuptiis cum clarissimis familiis Mohunorum & Dinhamorum, &c. *Camden*. Possident & latifundia in Surrey. Ex eadem est Georgius Ca-

reuvv Baro de Clopton: hodie Comes Totnes.

Carleton, vetusta & nobilis familia, quæ maxime inclaruit per Dudleium Carleton, quem Rex Carolus ex Barone de Imbercourt Vicecomitem Dorcestriæ creavit, & principalem Regni Secretarium fecit.

Carre, equestris familia in Comitatu Lincolnæ, of *Sleford* dicta.

Carye, clarissima familia in Devonia. è qua prodiit Henricus Carye Baro Hunsdonæ & Reginae Elisabethæ à cubiculis: aliique viri magni & memorabiles. Ex eadem hodie Robertus Cary Comes Monmuthi, & Henricus Cary Comes Doaverniæ.

Cecil, pernobilis familia in Comitatu Hertfordiensi. E qua summi viri enituerunt. Primus Guilielmus, qui Eduardo VI à secretis, sub Elisabetha totius Regni Thesaurarius fuit: Et Robertus illius secundo genitus, sub ejusdem Elisabethæ regno & Jacobi R. toti orbi notissimus. Frater illius major natus Thomas à Rege Iacobo Exoniæ Comes; ipse Sarisburia Comites & Thesaurarius Angliæ renunciatus. sed hic tantum unicum filium Comitatus hæredem: ille numerosam sobolem reliquit.

Cesar, nobilis familia, è qua primus

UVA. BHSC. BU 10896 claruit

claruit Iulius Magister Rotulorum, & S. Regi à consiliis : quam dignitatem nunc obtinet filius ejus Carolus.

Chaloner, equestris familia in Com. Eboracensi, of *Glisborough* dicta.

Champernoun, familia equestri splendore clara in Devoniam, quæ plurimum splendoris ex hærede de Valle torta accepit. *Camd.*

Chaumont, antiqua familia in Cornuwallia, cujus sedes Lancelis pro Stratton. *Camd.*

Chester, equestris familia in Comitatu Buckingham, of *Chicely* dicta.

Chetwood, familia nobilis in Comitatu Bedford. *Camd.*

de Chichester, nobilis & clara familia in Devoniam. *Camd.*

Chidley, ampla familia in Devoniam. *Camd.*

Cholmondley, sive *Cholmley*, equestris familia in Cestriæ Comit. *Camd.*

Clarke, in Watwicensi provincia fam. equestri dignitate aucta à Iacobo R.

Clere, nobilis familia in Norfolcia.

Clifford, antiqua & nobilissima familia ; è qua Henricus ab Henrico VIII primus Cumbriæ Comes creatus ; qui ex Margareta filia Henrici Percii Comitis Northumbriæ genuit Henricum II ; cui ex secunda uxore filia Baronis Dacre de

de Gillesland nati duo filii, Georgius & Franciscus. Georgius tertius, Comes navali gloria clarus, ad labores impiger, ad pericula fortis, obiit ann. c 13 13 c v. Illi autem successit Franciscus frater, Comes quartus, in quo ardor mentis ad virtutem tantis majoribus dignus clarissime elucet. *Camden.* Est & Baro Clifford ex hac familia.

Clifton, equestris familia in Comitatu Nottingham.

Clinton, vetusta familia, è qua Elisabetha Regina Eduardum Baronem Clinton Comitem Lincolnia creavit; cujus posterii eodem honore gaudent. *Camden.*

Colbrond, equestris familia in Com. Suffexia, of *Botham* dicta.

Compton, inclyta familia in Comitatu Warwicensi; è qua Henricum Compton Regina Elisabetha ad Baronis dignitatem evexit anno 1572. *Camd.* Ex hac familia Wilhelmus Comton Comes est Northamtonia. Anno autem 1639 Spencerus Compton.

Constable, Equestris familia in Com. Eboracensi, à Flambourg dicta.

Cope, equestris familia in Com. Exoniensi, cognomento ab Hanwell.

Conuway. ex hac Eduardus hodie est Vicecomes *Conuway*,

Corbet,

Corbet, antiquæ in Comitatu Salopiæ nobilitatis familia. *Camden.* itemque in Norfolcia *Corbet of Trouvston* equestris familia, item *Corbet of Stoke* in Salopia.

Cornvvaile, familia hæc genus repetit à Richardo Cornubiæ Comite & Rege Alamannorum: ejusque profapia ad hæc usque tempora, Baronum de Burford nomine, sed non Parlatoriorum Baronum dignitate, floruit. *Camd.*

Cottington, ex hac familia est Baro Cottington, Hanvorth, &c.

Cotton, clara & equestris familia; quam hodie illustrat Robertus Cotton de Connington, Eques doctrina & antiquitatis cognitione illustris.

Coventry, ex hac familia Baro Coventriæ, Alesborough, &c. Custos magni Sigilli.

Crane, equestris familia in Suffolc. *of Chilton* dicta.

Cranfield, hanc familiam primus illustravit Leonellus Cranfield Comes Middlesexiæ.

Craven, ex hac familia hodie est Baro *Craven de Hamsteed Marshall*.

Croft, clara & perantiqua equestris familia in Comitatu Hereford. *Camd.*

Cromvvel, antiquitus equestris familia: nunc à Iacobo R. ad majorem digni-

dignitatem eveeta: ex ea quippe Tho-
mas Cromvvel Baro *Cromvvel*.

Culpeper, equestris familia in Com.
Cant. of *Preston-hall* dicta.

Curvven, equestris familia in Comi-
tatu Cumberland. of *Workington* dicta.

D.

D*Acre*, nobilis & antiqua familia:
è qua Barones Dacre de Gillesland.
Camd.

Danvers, jamdiu in VVilronia eque-
stris familia; è qua Henricus Danvers
titulum & honorem Baronis Danvers
de Dantefey, gratia Regis Iacobi est
consecutus. *Camden.* hodie Comes
Danby.

Darcy, insignis familia: è qua Ba-
rones Darcy de Chich dicti, ab Eduardo
VI ad hanc dignitatem eveeti. *Camd.*
hodie Barones Darcy & Menthel. Anno
1639 & ante, Thomas Darcy Comes
Rivers, Vicecom. Colchestriæ, &c.

le-Denis, equestris familia in Devo-
nia. *Camd.*

Deny, familia nobilis in Effexia, è
qua R. Iacobus Eduardum Deny Baro-
nem evocavit. *Camd.* qui hodie est Co-
mes Norvvici.

Digby, clara & antiqua familia in
Rutlandiæ Comitatu. è qua Everardus

Digby sempiternam maculam generi suo asperfit, consiliis cum horrendis illis perduellibus anno 1605 sociatis, sed amplissima familia est, longe lateque sparsa; è qua hodieque est Comes Bristolæ, Regis superioribus annis ad Hispanum legatus.

Dimock. hæc familia in Lincolnia tenet Manerium Scrivelby, per servitium magnæ Serientia, (ut loquuntur I. C.) videlicet, quod quandocunque Rex aliquis Angliæ coronari debeat, tunc Dominus hujus Manerii, qui pro tempore fuerit, vel aliquis nomine suo, si idem impotens fuerit, veniet bene armatus pro guerra super uno bono dextrario, in præsentia Domini Regis, die coronationis suæ; & proclamari faciet, si aliquis dicere voluerit, quod dictus Dominus Rex non habet jus ad regnum suum & coronam suam, promtus erit & paratus ad defendendum jus Regis, & regni sui, & dignitatis coronæ suæ, per corpus suum, versus ipsum, & alios quoscunque. *Camd.*

Dixvell, equestris familia in Cantio *of Terlingham* dicta.

Dormer, equestris fam. in Comitatu Buckinghamiæ. *Camd.* è qua hodie Baro Dormer de *Winge.* Sed hæc fam. jam ante an. 1639 Com. habuit Carnarvan, Vicecom. Ascol, &c. *Drake,*

Drake, familiæ originem & nomen dedit Franciscus ille Dracus, Eques auratus, gloria navali nostra memoria facile princeps.

Dudley, nobilissima familia. E qua Ioannes Dudley Comes VVarvici titulum Ducis Northumbriæ occupavit, cum in tenella ætate Eduardi VI partium Duces honores inter se sortirentur. sed dum Maria & Elisabetha exclusis, regnum filio suo qui Annam Grayam duxerat, asserere conatur; majestatis damnatus capitis pœnam subiit: Hujus filius Robertus Licestriæ Comes & Baro Denbigh creatus ab Elisabetha Regina anno 1564. obiit sine hæredibus anno 1588. *Camd.*

Dutton, insignis familia in Comitatu Cestriæ; qui ab Hudardo quodam Cestrensi Comitem affine genus deducunt: eorumque magna est auctoritas veteri instituto in omnes tibicinas, fidicinas & citharædos illius provinciæ, ex quo R. Dutton adolescens, animo & manu promptus, collecta id genus hominum tumultuaria manu, Ranulphum ultimum Cestriæ Comitem, VVallicis hostibus circumfusum, obsidionis periculo fortiter liberasset. *Camden.*

E.

E*Dgcombe*, vetusta & nobilis familia
in Cornuvvalla. *Camden.*

Egerton, clarissima equestris familia
in Comitatu Cestriæ, genus ducens à
Philippo juniore, filio Davidis de Ma-
lo passu Baronis Malpas. E qua familia
prodiit Thomas Egerton, quem Elisa-
betha Regina magni sigilli custodem sibi
elegit, & Iacobus R. Cancellarium &
Baronem de Ellesmer fecit. *Camd.* ex
hac familia hodie est Comes de Bridge-
vvater, Ioannes Egerton, Præses Walliæ.

Englefield, nobilis familia in Comit.
Wiltoniæ & equestri dignitate aucta à
Iacobo R.

Erdesvvick, nobilis familia; quæ ab
Hugone de Vernon, Barone de Ship-
broc, variato pro habitationis ratione
nomine, primum in *Holgrave*, & post-
ea in *Erdesvvick*, recta linea mascula
descendit. *Camd.*

de Essex, equestris familia, quæ ge-
nus refert ad Gulielmum de Essex sub-
thesaurarium Angliæ sub Eduardo IV.
Camd.

d' Evreux, familia nobilissima; è qua
Gualterus d'Evreux, Vicecomes Here-
fordiæ, ab Elisabetha Regina Comes Es-
sexiæ dictus, filium habuit Robertum

notissi-

notissimum, sed infelicem herosa; cujus filius Robertus hodie Comes est Essexiæ.

Evre, sive Evers, viculus in Buckinghamia. Quem cum Rex Ioannes Ioanni filio Roberti Domino de Claverinus dedisset; juniores ejus filii à loco nomen sibi assumerunt: Hugo scilicet, unde Barones de Evre; & Robertus à quo familia de Evre in Axholme est propagata. *Camd.*

F *Airfax*, (quod pulchram comam sonat,) familia antiqua & clara in Eboracensi provincia. *Camd.*

Fane, nobilissima familia & equestris, quæ per nuptias Mariæ Nevillæ primum Baroniam le Despenser accepit; nunc ex illa est Comes Westmorlandiæ: aliique viri præstantes.

Farneham, nobilis & vetusta familia in Leicestriæ Comitatu. *Burton.*

Faunt, nobilis & clara familia equestris in Comitatu Leicestriæ: ad quam pertinet Manerium Foston. *Burton.*

Feilding, ex hac familia hodie est Comes Denbigh.

Fenwicke, equestris familia in Northumbria.

Fienes, antiqua & nobilissima familia;

lia; è qua superiore ætate fuerunt Barones Dacre; hodieque est Baro de Say & Sele: nam Rex Iacobus Richardo de Fienes sive Fenis & hæredibus de corpore, recognovit & confirmavit nomen, stylum, titulum, gradum, dignitatem & honorem Baronis de Say & Sele. *Camden.*

Finch. ex hac familia est Comes Winchelseyæ & Vicecomes Maidstoni.

Fitz Herbert, equestris familia in Comitatu Derbyæ. *Camden.*

Fitz-Williams, vetusta equestris familia, qui amplissima cognatione nobilissimos Angliæ attingunt, & è quibus procreati sunt Gulielmus Fitz-Villiams patrum memoria Southantoniæ Comes, & Guilhelmus Fitz-Villiams nuper Hiberniæ prorex. *Camd.*

Fortescue, nobilis & equestris familia in Buckinghamia. *Camd.*

Foster, equestris familia in Berkeriæ Comitatu. *Camd.*

Fowler of Islington equestris familia in Middlesexia.

Fyne invenio hodie ex hac familia Theophilum Fyne Com. Lincolnæ.

G.

GAge, nobilis familia in Suffexia, quæ nuptiis cum altera hærede familiæ de S. Claro adaucta inclauit. *Camden.*

Gerard, familia nobilissima in Staffordia; è qua Thomas Gerard, Baro Gerard de Gerards Bromley à Iacobo R. creatus.

Glemham, vetusta & celebris familia equestris in Suffolciæ Comitatu, magnis connubiis illustrata.

Godolphin, nobilis & equestris familia in Cornubia, ad quam pertinet hæreditas Godolphin collis, stanni venis feracis. *Idem.*

Godvin, equestris familia in Buckinghamia. *Idem.*

Gorges, familia nobilis in Glocestria à Russellis oriunda. *Idem.*

Goring; è qua familia Baro Goring de Husperpoint.

Grayham, familia admodum nobilis in Cumbria. *Idem.*

Greiseley, familia nobilis in Derbyia; quæ à Gulielmo filio Nigelli de Greyseley dicto genus repetens, ab ipsa Normannica Angliæ expugnatione ad hæc usque tempora magna dignitate floruit. *Camden.*

Grenvil, familia generis antiquitate & claritate illustris in Cornubia: è qua nuper Richardus, supra generis claritatem, animi altitudine insignis, fortissime contra Hispanos ad Azoras insulas dimicans, vitam profudit. *Idem.*

Grevil, nobilis & equestris familia in Warwicensi Comitatu. *Camden.* è qua hodie est Baro Brooke de Buchamcourt.

Grey, nobilissima familia, & late propagata: è qua Marchio Dorcestriæ fuit: & Dux Suffolciæ; cujus filia fuit Anna Greya Regina & Comites Cantii: itemque Domini de Sandiacre: & Barones Grey de Codenor; quorum hæreditas devenit ad Zouchæos: itemque Baro Grey de Groby, à Iacobo R. in avitum honorem restitutus. E qua hodie Henricus Gray Com. Stanfordiæ, Dom. Gray de Goby, &c. Est & bellicosa familia Baronum Grey de Wilton, quæ falconem chirothecæ insidentem pro symbolo usurpat. *Idem.* anno 1639 Comes Cantii ex hac familia erat Henricus Gray Dominus Ruthin.

Griesly, equestris familia in Comitatu Derbiæ, ab Draketon dicta.

Grosvenour, nunc corrupte *Gravenor*, celebris familia in Cestria. *Idem.*

H.

H*Arrington*, nobilis & vetusta familia in Rutlandia; è qua Ioannem Harrington Equitem clarissimum titulo Baronis Harington de Exton Iacobus R. exornavit. *Camd.*

Harvye. ex hac familia hodie est Baro Harvye de Kilbrooke.

Hastings, antiquissima & nobilissima familia; è qua Georgius ab Henrico VIII Huntingdoniæ Comes est creatus; cui successit Franciscus; illi item Henricus filius, veræ nobilitatis laudibus vir longe honoratissimus; illique sine prole defuncto Georgius ejus frater; Georgio ejus è filio nepos Henricus. *Camden.*

Hatton, familia antiqua in agro Northamtoniensi; è qua sub Regina Elisabetha inclaruit Christophorus Hattonus Regni tandem Cancellarius.

Hennigam, sive *Heviningam*, nobilis familia in Suffolcia, & equestris, quæ admodum vetustam repetit originem. *Camden.*

Herbert, antiqua & longe amplissima in Wallia familia. E qua Penbrochiæ nobilissimi Comites sub Eduardo IV, & rursus VI, creati, etiamnum perennant. Ex eadem Rex Jacobus Philippum filium natu minorem Henrici Comitis Penbrochiæ ex Maria Sidneya, montis Gomerici Comitem creavit anno MDCCV. *Camd.* Qui hodie fratre sine hærede defuncto est Penbrochiæ Montisgom. Comes, &c. S. R. Carolo à Cubiculis. Sunt ex eadem familia

Eduar-

Eduardus Herbert, Baro Herbert de Chidbury, &c. vir amplissimus & doctissimus. itemque Wilhelmus Herbert Baro Powys.

Heydon, equestris familia in Nortfolcia. *Idem*.

Hobart, equest. fam. in Com. Norfolc.

Hobey, nobilis equestris familia in Berkeria. *Idem*.

Holcroft, nobilis familiae agnomen in Lancastria. *Idem*.

Hollis. ex hac familia hodie est Comes Claræ.

Horsley, equestris familia in Dorset. Comit. *Idem*.

Houghton, equestris familia in Com. Lancastriae.

Houvard, sive *Havvard*, nobilissima & amplissima familia. E qua anno 1514 Thomas Surteia Comes, Norfolciae Dux est factus. Eum namque titulum pater ejus Ioannes hæreditario jure consecutus erat à Thoma de Brotherton Regis Eduardi I filio, à Segraviis & Moubraiiis (qui omnes Norfolciae Duces fuerunt) genus ducens. Sed quod in pugna Bosworthana (in qua cecidit) à partibus Richardi tyranni steterat, eo honore ipse posterique multati erant. Thomæ, anno 1524 extincto, successit filius Thomas, qui anno 1554 deces-

deceſſit. ex illo genitus Henricus, qui patre vivente capite truncatus fuit extremis Henrici VIII R. temporibus. Hic filios reliquit Thomam poſtremum Norfolciæ Ducem, anno 1572 ſecuri percuſſum; & Henricum, quem Iacobus R. Northamtoniæ Comitem dixit. Thomæ autem tres filii fuerunt; Philippus, Thomas & Gulielmus. Philippus Surreyæ, ac propter matrem Arundelliæ Comes, damnatus, anno 1589 in carcere obiit, filium relinquens Thomam; qui Iacobi R. beneficio in paternos honores ſucceſſit. Thomas patruus illius ab eodem Rege Suffolciæ Comes & ſummus Camerarius eſt factus. Ex eadem familia eſt Carolus Nottingamiæ Comes, & Angliæ Thalſſiarchus; ex patre Gulielmo, Thomæ Norfolciæ Ducis nepos, nimirum magni illius Scotiæ Domitoris. Ex eadem & Thomas Houvartus Vicecomes Bindon, à Thoma Norfolciæ Duce per Thomam filium genus ducens. Memoratur & à Camdeno Dominus Guilielmus Howard de Naworth, Illuſtriſſimi Thomæ Ducis Norfolciæ filius tertio-genitus, venerandæ vetuſtatis cultor eximius & eruditus; qui in Cumbria jure uxorio latifundia poſſidet. Ex eadem familia hodie eſt Comes Berkeriæ.

Hungerford, nobilissima familia in Berkeria, è qua plurimi Barones eni-
tuerunt. *Camden.*

I.

I*Ermin*, clara & equestris familia in Suffolcia. *Camd.*

Iernegam, clara & equestris familia in Suffolc. *Idem.*

S. Iohn, nobilis familia & illustris, quæ olim sua virtute amplissimas in Wallia possessiones & nostro tempore Elisabethæ R. gratia Baronum dignitatem consecuta est: hodie Barones S. Iohn de Bletso. *Camd.* Ex hac familia Oliverus St. Iohn, hodie Comes est Bullingbrouck. Itemque Baro Tregoze.

K.

K*Illegrevv*, clara & vetusta familia, cujus præcipua sedes in Cornubia. *Camden.*

Knevet. Knevettorum pervetusta est familia, & jam inde à Ioanne Knevet, Angliæ sub Eduardo III Cancellario, clarissima; & magnis nuptiis honorata, longe ramos diffudit; in Norfolcia, in VViltonia, & alibi *Camd.* Knevet de Escrick vocatus ad Parlamentum anno 1607. est & equestris familia Knevet à Bucknam,

Krolles,

Knolles, nobilissima & dudum eque-
stris familia; è qua Iacobus R. Guliel-
mum Knolles aulae regiae thesaurarium,
titulo & honore Baronis Knolles de
Rotherfield exornavit. *Camd.* Hodie
Wilhelmus Knolles Comes est *Ban-*
bury.

L.

Lacii, nobilis familiae nomen. è qua
quondam Comites Lincolniae fue-
re. ex eadem clarissimi viri inter pri-
mos Hiberniae expugnatores enitue-
runt. *Camd.*

Lascelles, vetusta & praecleara familia
in provincia Eboracensi. *Camd.*

Leake. ex hac familia hodie est Baro
Deincourt.

Lee, nobilissima familia in Buckin-
gania. è qua Henricus Lee Georgiani
ordinis eques longe clarissimus. *Idem.*

Leigh. ex hac familia est Franciscus
Baro Dunsmore.

Lennard. ex hac familia est Baro Da-
cres de *Herst.*

Ley. ex hac familia hodie Comes
Malburgi, Thesaurarius Angliae. Item-
que Baro Ley. Potitur hodie Comitatu
fil. Iacobus Ley, heroicis virtutibus il-
lustris.

Lisle de rubeo monte, familia vetusta

&

& nobilis in Cantabrigiensi Comitatu. è qua Ioannes ob virtutem bellicam inter primos Georgiani ordinis fundatores ab Eduard. III recensentur: cuius prosapia adhuc possidet Wilberham. *Idem.*

Litton, clara familia in Comitatu Hertfordiæ. *Idem.*

Longevil, prisca familia in Buckinghamia. *Idem.*

Lovelace. ex hac familia est Baro Lovelace de Hurley.

Lumley, antiquissima familia in Dunelmensi Diœcesi, è qua Barones Lumley jam à tempore Richardi I I longa serie floruerunt. *Idem.*

M.

M *Arckham*, vetusta & celebris familia in Nottinghamia. *Idem.*

Mannours, nobilissima familia. E qua hodie Comites Rutlandiæ. Henricus enim V I I I Thomam Mannours in Rutlandiæ Comitem extulit, qui amplissimam Baronum Roos hæreditatem in circumvicinis regionibus jure Eleonoræ aviæ creaverat. Huic successit Henricus; & illi itidem Eduardus filius; huic præmature mortuo frater Ioannes; huic filius Rogerus. Anno 1639 erat Georgius.

Mansell, equest. fam. in Com. Glamorgan. *Med-*

Maynard. ex hac familia hodie est Baro Maynard de Staynes.

Medcalf, numerosissima & equestris familia in Richmondiæ Comitatu. *Idem*,

Mildmay, familia equestris. è qua Gualterus Elisabethæ Reginae ab intimis consiliis, Eques, collegium Emanuelis Cantabrigiæ instituit. *Idem*.

Mohun, equestris familia in Cornubia. *Rich. Carew*. E qua hodie Baro de Mohun ab Okehampton.

Molineaux, nobilis & equestris familia in Lancastria. *Camd.*

Montagu, nobilissima familia & antiqua. E qua hodie est Comes Manchesteræ, privati sigilli Custos. Et Baro Mandevil ejus primogen. Itemque Kimbolton & Montague & Boughton.

Mordant, nobilis familia. è qua à tempore Henrici VIII Baro de Mordant in Bedfordiæ Comitatu. *idem*. hodieque Comes Petroburgi.

More, equestris familia in Sutreya. *Idem*.

Morgan, nobilissima familia, & numerosa. E qua plurimi laude bellica inclaruerunt. Est autem insignis hæc familia è Monumuthensi agro oriunda, ubi cognomine de Pencarn celebrantur.

Mounson, equestris familia in Comitatu Lincolnensi.

Musgrave. ex hac familia Simon Musgrave anno M D LXX ob fortitudinem bellicam equestri dignitate à Suffexio decoratus. Est & equestris familia in Comitatu Westmerlandiæ, *Musgrave of Hartley Castle*.

N.

N*Evil*, familia summæ & vetustæ nobilitatis. E qua Radulphum Nevil Richardus I L Rex primum Westmorlandiæ Comitem creavit. cujus posterii ex prioris uxore filia Comitis Staffordiæ eo honore floruerunt, donec Carolus impotenti animo & scelerata conspiratione fidem in Reginam Elisabetham & patriam exuendo clarissimæ familiæ maximum dedecus impressisset, suumque ipsius splendorem nefarie maculasset: unde patria profugus vitam in Belgio misere egit & peregit. Ex altera uxore Catharina filia Joannis Gandavenfis Ducis Lancastriæ, adeo eximia & numerosa fuit propagatio nominis, ut uno eodemque fere tempore ex ea nati effloruerint Comes Sarisburii, Comes Warvici, Comes Cantii, Marchio Montis acuti, Baro Latimer, & Baro Abergavenni. postremo

mo hoc titulo Baronis Abergavennæ hodieque Nevilli gaudent beneficio Iacobi Regis. cæteri tituli per hæredes fæmellas fere ad alias familias transferunt. *idem.*

Newton, familia equestris, è Wallia oriunda, quæ nunc in Somerssettenfi Comitatu sedem habet. *Idem.*

Noël, clarissima familia è Staffordia oriunda: hodieque equestris in Licestria: è qua nuper Baro Noël enituit. *Camden. & Burton.*

Norris, nobilissima familia. E qua Regina Elisabetha Henticum Norri-fium Baronem de Ricot dixit; virum cum generis claritate conspicuum; (à Lovellis enim, qui maximas Angliæ familias cognatione attigerunt, genus ducit;) tum bellicosissima prole, quod Belgica, Lusitania, Britannia Armorica & Hibernia contestentur, longe clarissimum. *Camden.*

North, nobilis familia in Comitatu Cantabrigiensi. è qua Eduardum North Maria Regina primum Baronem North creavit. *Idem.*

O.

O*gle*, nobilissima familia in Northumbria, è qua Barones Ogle, ab Eduardo I V ad superiora usque tem-

pora effloruerunt. quibus mascula Baronum progenies defecit. *Idem.* supersunt tamen equestres viri hujus nominis.

Quven, nobilis familia in VVallia; quæ hodie possidet Keimes Baroniam; in qua præter tres burgos, Nevvport, Fishgard, & S. Dogmaëlis, xx sunt feuda militaria, & parochiæ xxvi. *Idem.*

P.

Paget, nobilissima familia; è qua Barones Paget de Beaudefort, postquam Gulielmus Paget ab Eduardo VI Baronis titulo est decoratus. *Idem.*

Parker, nobilissima familia; quæ paternam originem à Baronibus Morley, maternam à Calthropis celebri inprimis familia deducunt. Ex illa hodie est Baro Morley & Monteagle. *Idem.*

Parry, nobilissima familia; è qua Thomas Parry fuit Thesaurarius hospitii Reginae Elisabethæ. *Idem.*

Peilon, equestris familia in Cantabrigiensi Comitatu. *Idem.*

Pelham, nobilis familia in Suffexia. *Idem.*

Tercy, nobilissima familia; quæ à Brabantia Comitibus originem repetit; è qua varia vicissitudine Northumbriae Comites enituerunt, & adhuc hodie

hodie eodem honore gaudent. Ex eadem & Baro Percy. Hodie ex hac familia Comitatu potitur Algernon Percy omnibus virtutibus viro principe dignis illustris.

Perot, nobilissima familia. è qua fuit Hiberniæ prorex Ioannes Perot; quem post res magnas ibidem gestas, linguæ procacitas evertit. *Idem.*

Perpoynt. ex hac hodie est Vicecomes *Neuvarke.* Ann. 1639. Com. Kingstoni super Hull.

Petre, nobilis familia; è qua Ioannem Petre equitem clarissimum Rex Iacobus Baronem Petre de Writtle creavit, filium Henrici Petre, qui Henrico VIII, Eduardo VI, Mariæ, & Elisabethæ R. R. à sacris consiliis fuit, & sæpe ad exteros Principes legatus. *Idem.*

Peyton, equestr. famil. in Comitatu Cantabrigiensi.

Pigot, nobilissima familia in Bedfordia. *Idem.*

Pointz. familia nobilis in Glocestria. *Idem.* è qua nonnulli magno splendore & equestri dignitate supersunt.

Popham, nobilissima familia & equestris in Sommersettia. *Idem.*

Povvlet, al. *Pavvlet*, nobilissima & antiqua familia. è qua Eduardus VI Guilielmum Powlet, Dominum S. Iohn

de Basing, Marchionem Wintoniæ & summum Angliæ Quæstorem constituit; in cuius familia dignitas Marchionis etiamnum permanet. *Idem.* Tenebāt hanc dignitatem an. 1639 Ioannes Pawlet Marchio Wintoniæ & Wiltoniæ & Dominus St. Ioannis de Basing.

Prideaux, familia antiqui nominis & nobilitatis in Cornubia & Devonia. *Idem.*

R.

R *Alegh*, nobilis familia in Devonia. *Idem.*

Ratcliff, (alias *Radcliffe*) nobilissima familia, è Fitz-Valteris originem ducens. Ex hac Henricus VII Robertum Suffexiæ Comitem creavit. cui successit Henricus; huic filius Thomas, heros longe honoratissimus; illi frater Henricus; atque huic filius Robertus, qui hodie superest. *Idem.* Anno 1369 erat Eduardus Com. Suffexiæ, Vicecom. Fitzwater, Dom. Egremont & Burnell.

Rich, nobilissima familia, è qua tempore Eduardi VI Richardus Rich Angliæ Cancellarius enituit: cuius hæredes hodie sunt Comites Veruvici; & Holland. Nimirum Robertus Rich Comes Varuvici & Dom. Rich de Leeze, vir illustris, & omnibus heroicis virtutibus

bus excellens. Henricus autem Comes Hollandiæ, Baro Kenſington.

Robbarts. ex hac familia hodie eſt Baro Robbarts de *Truro*.

Roper. ex hac familia eſt Baro *Tenham*.

Rous, vetuſta & nobilis familia in Suffolcia. *Camd.*

Ruſſel, nobiliſſima familia è qua Eduardus VI Ioannem Ruſſel Bedfordiæ Comitem creavit; cui ſucceſſit filius Franciſcus, vir ſumma pietate; huic Eduardus è filio Franciſco nepos. *Idem.* Hodie Franciſcus Ruſſel Bedfordiæ Comes eſt.

S.

S*acvil*, vetuſta & nobiliſſima familia. è qua Iacobus Rex Thomam Sacvil Baronem de Buchorſt, Angliæ Theſaurarium, Comitem Dorceſtriæ creavit; cujus poſteri adhuc eo honore gaudent. Ejus nepos Eduardus adhuc eo honore gaudet, Reginiæ à cubiculis.

Sadler, nobilis & dudum equeſtris familia.

Sampol, ſive de *S. Paulo*, familia nobilis in Lincolnia. *Camden.*

Sandes, nobiliſſima familia; è qua Henricus VIII Gulielmum Sandes Battonem Sandes dixit. *Idem.*

Savage, inclyta familia in Cestriæ Comitatu. *Idem.* è qua hodie Thomas Savage, Vicecomes Savage.

Savil, equestris & numerosissima familia in Eboracensi provincia. *Idem.* E qua Baro Savil de Pomfret.

Scrope, sive *le Scrope*, nobilissima familia, è qua Barones enituerunt, in plures ramos divisa; Scroporum de Bolton & Scroporum de Masham, &c. *Idem.* Ex ea hodie est Emanuel Scrope, Comes Sunderlandiæ.

Seimour, sive *de S. Maro*, nobilissima familia in Wintonia: è qua Eduardus VI maternum genus duxit. Ex ea Hertfordiæ Comes superest. *Idem.* nunc potitur eo Comitatu nepos illius Wilhelmus.

Sheffield, nobilis familia. è qua hodie Edmundus Sheffield Comes est *Moulgrave.*

Shelley, equest. fam. in Suffex.

Shirley, celebris familia in Comitatu Derbyæ; è qua superioribus annis viri aliquot clari emicuerunt. *Idem.*

Shirley à Staunton, equestris familia in Com. Leicestriæ.

Sidney, nobilissima & antiquissima familia; è qua plurimi rebus præclare gestis, bello, paceque, claruerunt. Ex ea hodie est Comes Licestriæ, qui an-

te Baro Lisle fuit beneficio Regis Iacobi.

Somerset, nobilissima familia, è qua Comes Wigornia.

Spencer, clara & equestris familia, quæ plurimis clarissimis familiis conjuncta est. ex hac Rex Iacobus I Robertum, virtutis & bonarum literarum cultorem eximium, titulo & honore Baronis Spencer de Wormleigton decoravit. *Camden*.

Stafford, vetusta & nobilissima familia; quæ olim magnis dignitatibus floruit; hodieque suum habet Baronem de Stafford. *Idem*.

Stanley, nobilissima familia. E qua Henricus VII Thomam, qui matrem regis Margaretam duxerat, Comitem Derbiæ creavit; quæ dignitas hodieque in familia permanet. Idem Comes & Mannia regulus est. Ejus filius major natus Baro Strange de Knocking.

Stanhop, nobilis familia. E qua hodie Barones Stanhop & Shetford. Itemque Barones Stanhop de Harington. An. 1639 Comes Chesterfield, &c.

Stourton, nobilissima familia; è qua Barones de Stourton, in Dorsettia. *Idem*.

Stradling de S. Donato, equestris familia in Com. Glamorgan.

Stranguvayes, equestris familia in Dorsettiæ Comitatu.

Sutton, nobilissima familia in Staffordiæ Comitatu. è qua dudum Barones de Dudley. *Idem*.

T.

T *Albot*, celeberrima antiquissima-que familia; è qua summi heroes orti. ex ea hodieque est Comes Salopiæ.

Telmache, equestris familia in Suffolc. cognomento Helmingham.

Throckmorton, familia equestris in Comitatu VVarwicensi. *Idem*.

Tilney, vetus & equestris familia in Norfolcia. *Camd*.

Touchet. ex hac familia est Baro *Audley*.

Tracy, vetusta & equestris familia in Glocestrensi Comitatu.

Trafford, insignis familia in Lancastria Ducatu. *Camd*.

Tufion. ex hac familia est Baro *Tuf-ton*, hodie Comes Insulæ Thaneti.

V.

V *Vavasor*, clara & imprimis antiqua familia. *Camd*.

Vaulx, antiqua familia. è qua Henricus VIII Nicolaum Vaulx Baronem
Vaulx

Vaulx dixit; qua dignitate posteri hodie-
que gaudent. *Idem.*

Vere, familia nobilissima; quæ jam
multis annis Comitatu Oxoniensi po-
tita est; plurimi autem viri summi ex
illa orti: præsertim Henrico VIIII re-
gnante Ioannes, ob summas virtutes
toni cognomen adeptus; qui proavus
fuit Henrici XVIII ex hac stirpe Comi-
tis, & avus Francisci & Horatii Vere
fratrum; qui singulari rerum bellica-
rum scientia & rebus fortissime & feli-
cissime in Belgio gestis, antiquæ nobi-
litati plurimum splendoris addide-
runt. *Camd.* Horatius hodie Baro Vere
de Tilbury. Ex ea familia hodie Comi-
tatu Oxoniensi potitur Awberius Vere.

Villars, vel *Villiers*, pervetusta & no-
bilis familia in Comitatu Leicestræ; sed
equestris tantum ad tempora usque Ia-
cobi Regis, qui Georgium quartogeni-
tum, filium Georgii Villars de Brokes-
by Equitis, summis honoribus extulit,
& tandem Ducem Buckinghamiæ crea-
vit, cuius gratia fratres quoque illius ho-
noribus cumulati; Ioannes Vicecomi-
tatus titulo Purbeck; Christoforus Co-
mitatus Angleseyæ: ejus filius item
Georgius Dux, Marchio & Comes
Buckinghamiæ & Coventriæ, Vicecom.
Villiers, & Baro Vvhadden.

W.

W*Ake*, antiqua & præclara familia in Comitatu Northamptoniensi è Baronibus de Wake orta. *Camden*. Equestris item familia in Comitatu Somersettensi, of *Clevedon* dicta.

Wallop, familia equestris insignis in Hantonia. *Idem*.

Walsingham, nobilis & equestris familia.

Wastneys, equestris familia in Comitatu Nottingham, ab *Hendon* dicta.

Watson, equestris familia in Comitatu Northamptoniæ, à *Rockingham* dicta.

Wentworth, nobilis familia in Suffolcia; quæ Baronum dignitate ornata ab Henrico VIII, nunc Comitem habet *Cleavelandiæ*.

West, nobilis & antiqua familia; quæ per hæredem domini de la *VVare*, Baronis titulo fuit exornata. *Idem*.

Weston, equestris familia in *Surreya*. *Idem*. Ex ea hodie Comes *Portlandiæ*.

Wharton, nobilissima familia in *Westmerlandia*. E qua *Henricus VIII* Thomam Baronem *Wharton* dixit: qua dignitate posterius adhuc gaudent. *Id.*

Wiat, familia equestris in *Cantio*. *Idem*.

Wilbra

Wilbraham, equestris familia in Comitatu Chæstriæ, ab Woodhey dicta.

Willoughby, familia & nobilitate & rebus gestis illustris. è qua Eduardus VI Wilhelmum Baronis titulo ornavit. *Idem.* hodie Baro Willoughby de Parrham.

Windsore, inclyta Baronum de Windsore familia, quæ originem suam refert ad Gualterum filium Otheri, Castellatum de Windsore tempore Wilhelmi primi. *Idem.*

Wingfield, familia in Suffolcia, equestri dignitate & antiqua nobilitate insignis. *Idem.*

Winne, Equest. fam. in Carnarvon.

Winter, nobilis & equestris familia in Glocestria. *Idem.*

Wiseman, equestris familia in Com. Essexiæ, of *Thundersley* dicta.

Wivell, equestris familia in Comitatu Eboracensi.

Wolsely, equestris familia in Comitatu Suffolciæ.

Woodhouse, equestris familia in Comitatu Norfolciæ, à *Wilbery-Hall* dicta.

Worsley, equestris familia in Comitatu Southamtoniensi.

Wortley, equestris familia in Comitatu Eboracensi.

Wotton, nobilissima familia. è qua

superioribus annis effloruit Nicolaus VVotton, Henrico VIII, Eduardo VI, Mariæ, & Elisabethæ R. R. à sanctioribus consiliis, & crebro ad exteros principes legatus : & Eduardus VVotton ejus è fratre pronepos ; quem Iacobus R. Baronem VVotton de Merlay creavit. *Idem.*

Wray, equestris familia in Comitatu Lincolnia; à *Glentworth* dicta, item alia in comitatu Cornuwallia, à *Trebitch* dicta.

Wriothesley, nobilissima familia, è qua Eduardus VI Thomæ VVriothesley Angliæ Cancellario honorem Comitis Suyd-Hamtonia; detulit ; penes cujus posteros hodieque manet. *Idem.*

Z.

Zouch, nobilis Baronum Zouch familia, & perantiqua stirps. *Camd.*

XV.

RELATIO DE REGNO BRITANNICO, Veneti legati, uti videtur, quæ extat apud Honorium.

Britannia Insula, Serenissime Princeps, (ut, quæ in univ-
 sum ad illam pertinent, etiam ejus rei peritos admo-
 neam) omnium, quas anti-
 qui cognoverint, amplissima, in mari
 Oceano, quod nemo nescit, collocatur
 ad partem Occidentalis Europæ in gra-
 du poli primo supra quinquagesimum :
 ab Oriente littoribus inferioris Germa-
 niæ objecta : ab Occidente Insulæ ac
 Regno Hiberniæ, à Septentrionibus
 insulis Orchadibus ; ab Austro Provin-
 ciæ Normandiæ & Britannæ, quam
 Latini Armoricam vocant: variis no-
 minibus vocitata, primo Albion, mox
 Britannia, demum Anglia, diversis ta-
 men etymis, & scriptorum sententiis,
 quas neque tempus, neque locus per-
 mittunt, ut describam. Ab austro ad
 aquilonem ejus longitudo est octingen-
 ta millia passuum, latitudo vero ubi
 maxima, trecenta viginti millia pas-
 suum ; quumque ipsius forma triquetra

lit, & Scotiæ regno comprehenso, mille septingentis millibus passuum in circuitu contineatur, patet ambitus illius paucioribus, quam Cæsar computaverat, pass. ducentis octuaginta: abundat fluviis ac portibus; aëris est temperationis; solum non ubique planum, sed leviter assurgens, collibus aspectu perjucundis; cunctis necessariis rebus instructa: & quanquam quædam magis ad commoditatem, ac delicias facientia à peregrinis comportantur, tamen longe plura ad alias nationes transmittit.

Exportantur inde, ut omnes scimus, lana, ac lanificia omnis generis, stanna, plumba, coria, carbones, carnes, & nonnunquam frugum omne genus, præter cerevisiam. Inter ea, quibus importatis utitur, numerantur præsertim aromata, sacchara, fructuum omne genus, quod advehitur ex Gallia & ex Hispania; vinum, oleum & lupulorum flores, (*quanquam nec his ipsi carent*) quibus ad parandum cerevisiam utuntur; panni aurei & sericei, telæ, & similia, præter colores, & succos pro infectoribus. Ob has, aliasque preciosiores merces, & propter situs commoditatem ab omnibus Europæ nationibus frequentatur citra Poloniam, & postremis

mis temporibus etiam à Moscovia, & Russia, & ab Indiis Occidentalibus, à Mexico, à Brasilia, & à littoribus Guineæ; proinde super cæteras orbis Insulas opportuna creditur, & deliciis opibusque affluentissima. In duas partes dividitur, quæ duo comprehendunt regna. Montes & flumina Solveus & Tuedus regnum Angliæ à regno Scotiæ discriminant, remanetque Scotis Septentrionalis pars in longitudine quadringentorum octuaginta miliarium; meridionalis vero Anglis ducentorum triginta. Anglorum portio tripartita est, & secundum alios quadripartita: Quatuor autem eæ provinciæ in viginti duas civitates totidemque Episcopatus cum duobus Archiepiscopatibus distribuuntur, quarum nomina & proprietates, ad vitandam memoriæ ostentationem, multoque magis ut brevitati consulam, historicis, ac geographicis, à quibus diversè scribuntur, remittam. Dicam solum, quemadmodum Provinciæ inter se moribus discrepant, ita lingua differre; nam Vallenses aliter, quam Cornovallenses loquuntur; & utrique ab Anglorum idiomate dissentiunt. Ad hæc duo linguarum genera additur, quod in Scotia diversimode loquuntur agrestes

homines à cultis: hi siquidem Britan-
nicæ, illi Hibernicæ linguæ similem lin-
guam in usu habent: quæ profecto res
mirabilis est, una in Insula quinque lin-
guarum esse diversitatem. Foret quo-
que historici ac geographi munus, si de
locis maritimis, ac mediterraneis refer-
rem: sed tantum id sufficiet, ut nonni-
hil referam de Vrbe Londino, regni
Metropoli, ac regia vere civitate jure
inter primarias Europæ urbes celebra-
rissima, si vel agri fertilitas, omniumque
rerum ad usum vitæ humanæ facien-
tium commoditas, vel incolarum fre-
quentia spectetur; nam suburbiis, &
oppido Osimestrio (VVestmonasteria)
computatis, trecentis quinquaginta ho-
minum millibus eam constare putant.
Pulcherrima quidem est, cum ob vias
& ædificia, tum propter pontem, qui
novemdecim fornicibus ex solido saxo
fabrefactis utramque ripam Tamisis
jungit, tum etiam ob Cathedralem Ec-
clesiam S. Paulo dicatam: verum longe
pulchrior est ob situm ad ripam Tami-
sis, à quo fluvio præter jucunditatem
maximum accipit emolumentum ex
frequenti navigiorum concursu, quæ
trecenta & quadraginta dolia ex nostra-
tibus ferre idonea essent: confluunt
autem undequaque, adjuvante fluxu
maris

maris atque refluxu, etsi civitas procul à mari sexaginta & amplius distet miliaribus: sed præ cæteris dives est, non modo propter commercia & negotiationes; verum etiam ob multa privilegia, quibus incolæ fruuntur, sine exceptione an populares sint, an mercatores & artifices: à quorum uno, (qui ex viginti quinque Aldermannis nuncupatis eligitur,) ditio- re, ac nummatio- re, regitur, & quasi in formam Reipublicæ gubernatur. Populares nominavi, quia Nobiles secundum morem Gallorum ac Germanorum omnes procul à civitatibus vitam degunt.

(*Nihil minus; nam maxima nobilium pars bonam anni partem Londini agit.*)

Utque de eorum divitiis nonnihil attingam, creduntur in duabus societatibus eorum qui vernacula Adventurieri appellantur (sunt autem ii, qui speciali privilegio soli possunt ex Belgio in Angliam mercimonia invehere, & vicissim ex Anglia in Belgium: quibus vero lanificia exportare licet, ii Stapolieri dicuntur) multi esse divites adeo, ut quinquaginta & sexaginta millia illarum librarum sterlinorum possideant singuli, & majori parte in numerata pecunia: hæc autem summa plusquam ducenta millia aureorum

nostræ monetæ transcendit : præter innumeros mercatores aliarum societatum, ut sunt mercatores stanni, & aromatum, aliarumque mercium gravium, unde Grössieri dicuntur: quodque vix credibile videbitur, salsamentorum mercatores ad eandem & majorem summam pertingere solent: sic, ut pro re explorata sit habendum, eam urbem cuilibet urbi Europæ recte comparari posse.

Verum hoc argumento, uti cunctis cognito minusque necessario, prætermisso, ad alia veniam majora, & cognitione hujus Excellentissimi Senatus digniora. & antequam referam de natura principum, & eorum, qui regnum gubernant, præmittam in univèrsum aliquid de natura regni, præsertim de ejus opibus, ac virtutibus: ut noscatur, an ejus sit validitatis, aut imbecillitatis, quam quisquam animo concepit. & ne tempore abutar, dico; etsi olim illius regni potentia, atque dominium duplo majus, latiusque censebatur, cum spatio trecentorum annorum Normandiam, Britanniam, Guiennam, Guasconiam, præcipuas Franciæ provincias, possederit, & longo tempore sibi tributariam Scotiam fecerit, & per annos sexdecim, & amplius, totum
Galliæ

Galliæ regnum penitus sub se habuerit, (cujus coronam publice Parisiis accepit Henricus Sextus, haud ita pridem, hoc est, anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo octavo,) quæ quidem omnia amissa sunt, nihilque reliquum est præter titulos, & quædam vicina loca, insulasque parvi momenti, & alteram partem insulæ ac regni Hiberniæ: tamen regnum illud validum adeo remansit adhuc, ut nullius egeat ad sui tutelam: quinimo non modo difficile & arduum opus est, sed etiam penitus impossibile (nisi regnum dissidia nutriat) vi illud expugnare, quemadmodum seorsim Serenitas Vestra ex relationis nostræ progressu percipiet. Nam prius de viribus maritimis sermonem instituendo, eæ præcipue, cum Regnum insulare sit, considerandæ videntur. etsi hæ quoque valde diminutæ sunt ab eo numero, quo olim fuerunt. quippe ducentæ aliquando naves majores illi Reges adversus hostes suos instruxerunt, præsertim Henricus Quintus adversus Carolum Sextum Regem Franciæ anno *cio cccc xviii*. Sed ne res longinquas nimium attendamus, loquemur de centenis & amplius navigiis, quæ Reges Henricus Septimus & Octavus armabant, in-

structa omnia cum suis administris perpetuo stipendio affectis, quo possent ad omnem occasionem ex tempore præsto esse: modo, vix quadraginta supersunt naves; siquidem vel ob negligentiam, & propter egestatem ad sumptus contrahendos aliæ divenditæ sunt, aliæ factæ innavigabiles: & nihilominus eæ pauca, quæ reliquæ sunt, cum aliis, quæ juris privatorum existunt, & quas numero ingenti Rex congregare potest, non modo ad regni defensionem sufficiunt, sed etiam si conjungerentur, ad tantum numerum atque extraordinarium ascendunt, ut multa centenaria, utque inquit Angli, quingentorum numerum expleant. Verum etiam si res ad mediocrẽ quemlibet numerum redigamus, tot nihilominus erunt, ut, si eas militibus, tormentis, armis, omnique munitionum genere exornaverimus, certe si non aggredierentur, at saltem obsisterent cuique aggressori: quandoquidem nullum regnum æque classes suas permunire valet, ut hoc Regnum Britannia. Et hæc spectant ad ejus navigia, opeque maritimas.

Quod pertinet ad terrestres copias, ac pedites, innumerabilis profecto esset hominum multitudo, si ad eos omnes respexer.

respexerimus, qui in periculo publico armati consistere tenentur: nam cum novem & triginta sint portiones, in quas regnum distribuitur, nuncupatæ Porchshai, (Shires) fama est, conscriptos esse ad hanc rem septuaginta mille homines, quamvis vulgus centum mille prædicet: verum his omissis, si milites voluntarios consideravimus, hi quoque plurimi essent, quibuscum reges illi sæpe mare trajecere, & inter recentiores Henricus Octavus anno CIO IO XXVI trajecit propter Terracinensem expeditionem, itemque propter Bononiensem anno CIO IO XLIV; quo tempore quadraginta aut circiter quinquaginta millia Britanorum secum duxit, multoque plures conduxisset, nisi sumptibus parcere, faciendis extra regnum suum, necesse habuisset: ex hujusmodi hominum genere usu postulante, viginti aut viginti quinque millia præsto essent, omnes ferreis loriceis induti: loquor de iis quos rex instruere valet: nam si etiam subditi Baronibus ac Dominis connumerarentur, longe plures essent: illorum enim nemo est, etsi tenuissimæ conditionis, qui suarum opum, facultatumque proportionem plurimos armare nequeat, usque ad millenum numerum, & amplius, cuiusmodi sunt Comites Darby, Seros-

beri Westmerland, & præ cæteris Comes de Pembroch: quorum milites etsi non omnes experientia insignes, & exercitati essent, qui quidem pauci sunt militaribus meditamentis assueti, tamen probis, & expertis militibus mixti (multi siquidem externa bella frequentant) equidem egregium sui specimen præberent, plurimumque ad defensionem valerent, præsertim propter indolem, atque aptitudinem ipsorum ad exercitamenta militaria, & propter disciplinam, quam in certamine observant: alii quoque, etsi inermes, & parum exercitati, nonnihil valerent, propterea quod nulla est, ut nemo ignorat, in toto orbe natio, quæ mortis periculum magis, quam Britanni, contemnat. Et hæc spectant ad peditatum. Ipsorum arma consueta arcus & sagittæ: quorum armorum tantus est numerus propter communem omnium in sagittando exercitationem, nulla gradus, ætatis, professionis exceptione, ut incredibile existat: quod fit non modo eorum sponte, sed etiam Parlamenti lege, quæ jubet patribus familias, ut pueros etiam, cum ad novem annos devenerint, ea in arte exercent, idque ut cætera otii mala removeantur. Verum id meditamenti in quo vires & spes omnes rei-
publicæ

publicæ collocatæ esse videntur, ita promovent, tantaque est ejus existimatio, ut cunctis armis, etiam sclopetis, arcum præponant, magisque se hoc tutos putent, quam illis, equidem contra peritissimorum militum ducumque cæterarum nationum opinionem: tanta vi explodunt exonerantve sagittas, tantaque simul dexteritate, ut thoraces transfigere quidam posse dicantur, & nemo ipsorum est, qui vel recta, vel sursum sagittans, longius, quam palmo uno aberret à scopo. Et in hoc præcipue consistunt eorum arma offensiva.

In defensivis armis vix ullam adhibent diligentiam, vel ob incuriam, vel quia ea nihili faciunt: malunt siquidem leves & expediti posse prævenire hostem, currere, retrogradi & saltare, quam armis circumdati, etsi tutiores, impediri: nam communiter alio armorum genere non utuntur, quam ad capitis defensionem quibusdam levibus galeis, quæ vix medium obtegunt caput; loricæ autem loco utuntur annulato ferreo indusio, sed frequentior est usus thoracum quorundam ex tela crassa multoties duplicata, qui adversus sagittas usitatus, & tutus est, & brachiis laminas quasdam ferreas apponunt.

Quod pertinet ad velites, innume-

rabiles sunt, sed minus apti: nam provincia nulla in tota Europa magis abundat equis: at cum imbecilles sint, eo quia, ut cæterâ omnia animalia, ob aëris temperiem, sub dio vivunt, herbaeque sola nutriuntur, nihili fiunt: sed cum audaces sint, & generosi, præsertim, si ex Provincia Vallia ortum ducant, ad explorandos atque infestandos hostes putantur satis valere, & longe plus valerent, si nutrirentur melius.

Quod ad cataphractos, cum insula equos non producat aptos, nisi forte aliquos in provincia Vallia, aut ex equitiis Regiis, Regnum eorum copiam habere nequit. Cum tamen eorum necessitas indies magis cognoscatur, & propterea quia Domini, & Barones, & Prælati tenentur certum eorum numerum alere ad Regni & Regis defensam, omnes, qui per hæc tempora possunt, curant, ut equitia nutriant. Equi igitur, qui illic conspiciuntur, importati sunt ex Flandria, cum Serenissima Regina jussit, ut omnes suæ satisfaciant obligationi, ne ob defectum equorum boni publici cura in defuetudinem procederet.

Ex his igitur equis, additis etiam pensionariis & aulicis, omnibusque quotquot ad militiam equestrem obligati sunt;

sunt; opinantur plerique, si lustratio generalis fieret, posse componi exercitum duorum circiter millium equorum excellentis bonitatis, qui adversus quemlibet hostilem impetum tuto objicerentur.

Et hæ sunt Anglicæ militiæ vires, aptæ quidem, modo in Regno adsit concordia, ad externos hostes repellendos, quibus viribus addi quoque possent auxiliares copiæ ex Hybernia, hominum sylvestrium, qui Coronæ parent. Hi siquidem unius diei, & aliunde breviori navigatione absque ullo impedimento in insulam trajiciunt, ut quondam trajecisse dicuntur non sine regni plurimo fructu atque adjumento.

Cum hætenus opes & multitudinem terrestrium ac maritimorum militum explicaverim, non esset incongruum, ut quo ordine quove sumptu in bello detinentur enarrarem: ut illius regni mos, diversus ab eo quem terra marique servat Serenitas vestra, dispiciatur: verum quia hæc res nimium temporis absumeret, & particulatim referenda esset, in aliam occasionem rejiciam, ut regni situm describam, & quo pacto natura munitum habeatur: nam in insula collocatum est Regnum, & ejusmodi mari circumdatur, quod à cæteris maxime differt,

differt, quum neque in Oriente, neque usquam mare fluxum atque refluxum tam ingentem habeat, qui sub incremento, ac decremento, altitudinem ac profunditatem duodecim usq; ad quindecim passuum expleat. Quamobrem quum totum Regnum quædam arx esse videatur, Reges illi peculiare arcus, quasi supervacaneas, non minus adversus domesticos quam externos neglexerunt: nam adversus domesticos, qui potior viribus est, & in campo victor consistit, is Regni dominus est, semperque erit, hostemque, qui se in arce aliqua condiderit, acriter obsidebit, & fame absque ullo remedio consumeret. Adversus externos vero tutum est regnum, quia cum insulare sit, classibus eo migrandum est: itaque Reges curaverunt, ut hostes portibus carerent, neque ad eos appellere absque summis difficultatibus ac periculis liceret: idcirco quoties adventurus hostis creditur, circum littora manent excubitores in locis eminentioribus, ut, more in Orientalibus partibus assueto, interdium fumis, noctu ignibus indicent navium adventum, quo indicio insulares statim accurrant, quemadmodum sub pœna vitæ omnes patresfamilias, cum statuto nautarum armatorum numero, & com-
meatu,

meatu, pro quatrduo saltem tenentur accurrere ad ea loca defendenda ubi majus est invasionis periculum. Hoc igitur pacto littora defenduntur ab externi hostis impetu: nunquam enim defensores tam pauci esse possunt, ut cum recentia subsidia adfutura sint, neque arma & tormenta desint, classem quamcunque arcere nequeant, præsertim cum hostes maris vicissitudines extimescere debeant: neque facile sit reperire Cæsares, aut alios Duces, qui putent, in nudis littoribus naves exponendas ventorum arbitrio, qui creberime mutantur, & periculosissimas cient tempestates.

Igitur Regnum hoc mari nunquam ex tempore offendi potest; Terra vero nulla pars est, nisi quæ septentrionalis, nempe Scotia: à qua parte præsidarii milites detinendi sunt, alioquin Scoti excursions facere possent, non solum prædæ spe adducti, cum in sylvis habitent, & pauperrimam vitam degant, sed etiam incitati odio, quo natura Anglos prosequuntur, aucto ex continuis bellis, præter quærimonias veteres, & de finibus controversias. Hic regni limites præsidio mille quingentorum militum, qui in quatuor loca distribuuntur, defenditur: altera militum pars insidet

Barwichy ; quod oppidum ad Orientem situm est in faucibus fluvii Medi, frequens mercimoniis piscium, praesertim salmonum, usurpatum olim bello, neque unquam redditum Scotis. Aliud propugnaculum à parte Occasus Carledum dicitur : reliqua militia in duobus aliis locis detinetur : quanquam urbs Dunelmensis celeberrima inter Anglos praecipuum adversus Scotos propugnaculum habetur, & quia frequentissima est, militibus stipendia exsolvit.

Ex his igitur arcibus atque praesidiis Regnum tutum est : verum haec frustranea esse possunt, si commeatus & pecunia desint, sine quibus Regna ab hostium invasionibus, & à subditorum defectionibus, quæ in eo Regno haud raræ sunt, ægre se tueri possunt : ideo de his etiam breviter dicam aliquid. Dupliciter igitur res pecuniaria consideratur, vel cum jam accumulata est, vel cum indies exigitur, & paulatim coacervatur.

Quo ad ordinarios redditus, ut audi- vi colliguntur quinque aut sex modis regno illi peculiaribus, & nemini Regum Principumque cognitis, & usitatis. Ideo quosdam declarabo. Inter hos praecipua est tutela pupillorum : quæ est hujus regni & Scotiae specialis praerogativa, cum

à cæ-

à cæteris Principibus vel Christianis, vel infidelibus nullo in usu habeatur : equidem gravamen est maximum : nam omnes sive mares sive fœminæ, parenti suo superstites, minores uno & viginti annis sub tutela Regis vivunt, qui Rex omnia illorum bona, quæ coronam recognoscunt, quantumcunque exili tributo, (sunt autem infinita) simulque alia, quæ libera sunt, occupat, fruiturque iis, ac distrahit, largitur, vel sibi, prout libet, retinere potest quoadusque pupilli unum & vigesimum attigerint annum. Hi reditus maximi essent, nisi Regis consuetudo esset illa bona passim aliis concedere : quorum plurima huic obligationi subjacent, ut Regi aliquid pendant. Quod nisi me tempus deficeret, ostenderem iucommoda, quæ ex hujusmodi tutelis emanant, tum quia bona pupillorum negliguntur, tum quia ipsi quoque pupilli male tractantur, quum ut plurimum tutores mercenarii sint, qui tutelas lucri causa emunt, suamque tantum utilitatem respiciunt, affinitatesque quasi vi contrahunt, filios suos filiasve, aut nepotes, aut proximos cum pupillis in matrimonium fraude conjungentes ; neque obstat, quod à parte tutorum nulla sit ad pupillos proportio vel in divitiis, vel in nobilitate : unde

conjun-

conjunctis nobilibus atque ignobilibus, & stirpes degenerant, & gravissima proficiscuntur odia, ac divortia frequentissima.

Simul cum tutelis etiam matrimonia intelliguntur non modo pupillorum, sed omnium eorum, qui bona possident, aliquo modo obligata Coronæ, etsi majores sint: hoc autem privilegium regni hujus & Scotiæ speciale est: neque quisquam ejusmodi bonorum possessor potest matrimonium contrahere atque concludere, nisi prius Regis beneplacitum impetraverit, utpote qui matrimoniorum dominus, hoc est, dotis tradendæ est: sed in hac quoque re liberalitatem solet exercere. Ex hujusmodi redditu antea decem aut duodecim millia librarum sterlingorum colligebantur, at in præsens propter occupata ecclesiastica bona laicis bonis aggregata, ex quibus privati redditus adaucti sunt, intellexi præter largitiones, quas Regina facit, inde paulo minus quam librarum 30000 deduci.

Præterea aliud reddituum genus est, quod cum pupilli, ex minori ætate egressi, hæreditatem adeunt, Coronæ solvunt quod unius anni fructus exhaurit: aliud quoque, quod *reluffum* (*relieve*) vocant quod in recognoscendis

dis feudis consistit : feudorum autem tanta est multitudo , ut qui tantummodo militares vocantur , ii numero sint ultra sexaginta millia : & recognoscuntur majori minorive Regis utilitate , ut feudorum dignitas requirit : hi autem redditus tanquam extraordinarii computantur , si comparentur ordinariis , qui ex patrimonio Coronæ accipiuntur , & antiqui redditus nuncupantur , qui explent sexaginta millia librarum : Cui patrimonio nunc additus est Ducatus Lancastriæ , ex quo triginta millia librarum colliguntur ; cumque onera quædam amota fuerint , summa hæc plurimum augebitur. Verum ante omnia regius est proventus dignus consideratione ex portoriis rerum omnium , quæ exportantur , & importantur , tam ab Anglis , quam à peregrinis : sed non sine aliqua differentia. nam in aliquibus quadruplo magis aggravantur peregrini quam Britanni : in quibusdam aliis omnis exceditur proportio. Hic vero proventus magnus esset , quia plurima exportantur , & importantur , si peculiare publicani juxta cæterorum Principum morem administrarent : (*id fit hodie*) sed cum Principis nomine exigatur , major pars consumitur in largitionibus & furtis : nam

ex ducentis & amplius millibus librarum, qui putantur inde provenire, vix quarta pars Coronæ superest; cætera ministrorum & exactorum sumptibus absumuntur.

Hi fuerunt antiquitus, & in præsens habentur Coronæ redditus: præter quos computandum est emolumentum, quod ex ferri, plumbi, & stanni præcipue fodinis extrahitur, cum vix ulla insulæ pars hoc naturæ munere careat: potissimum vero Provincia Cornovalliæ mineris abundat. Sunt quoque redditus Episcopatum & Abbatiarum vacantium: & quo tempore Abbatia suo jure fruebantur (erant autem innumeræ) plurimus erat proventus: earumque distributio, quemadmodum & Episcopatum, ad Reges pertinet, qui dum plus minusve differunt eas conferre, ita ipsarum fructus sibi acquirunt. Habent etiam ex regno 20000 librarum. Adscribunt sibi rebellium bona, præter pœnas pecuniarias, quas ex multis exigit tribunalibus, cum scilicet delicta aut Nobilium, aut Ecclesiasticorum, aut publicorum officialium, aut quorumcunque hominum indies puniuntur. Omnes hujusmodi redditus tam ordinarii quam extraordinarii credebantur tempore schismatis quotannis ascendere ad summam
librarum

librarum centum quinquaginta millium,
 quæ sunt sexies centena millia aureo-
 rum ducatorum. Hi simul cum bonis
 Ecclesiasticis, quæ Rex Henricus ingen-
 ti omnium scandalo occupavit, cum ab
 Ecclesia sese alienavit, duplo auctiores
 facti sunt, quamvis data opera sum-
 mam adhibuerit in ea re negligentiam,
 nempe permittens, ut unusquisque ex
 iis occupationibus fieret opulentior.
 Cum hoc igitur incremento credeba-
 tur coronæ redditum annum esse trecē-
 tarum decem millium librarum, hoc est,
 per ea tempora millionem unum &
 200000 aureorum. Nemo ambigit,
 cum regnum occasione dispendiorum
 careat, videlicet in detinendis ad sui tu-
 telam classibus, peditatu, equitatu, quia
 ex seipso securum est, quin possit regiis
 necessitatibus non modo cuncta suppe-
 tere, sed etiam ea satis superque admini-
 strare quæ Regum libido postulat. nam
 exceptis, quæ diximus, Scotiæ præsidiiis,
 quæ remoto belli periculo pro dimidio
 stipendio à civibus custodiuntur, item-
 que excepta trecentorum sagittariorum
 cohorte, & quinquaginta Nobilium,
 qui stipendia merent utrique quotannis
 libras viginti quinque, item exceptis
 portuum & navium illarum præsidia-
 riarū, quas diminutas esse diximus, repa-
 ratione,

ratione, tormentorum, armorum, omniumque munitionum renovatione, palatiorum, domuumque regiarum instauratione, quarum numerus toto regno magnus est, præter salaria oratorum, judicum, aliorumque publicorum ministrorum, quæ omnes expensæ proculdubio ordinariæ sunt conservandoque regno necessariæ: detractis his sumptibus, qui non nimii sunt, reliqua pecunia tota ingente superfluitate, ac prodigèntia consumitur in aula, mensis scilicet, stabulis, armentariis, capellis, penuariis, aliisque muneribus ad Regiæ servitia destinatis, maximo ac valde superfluo officiariorum numero, quos Clerchi vocant: siquidem nulla toto orbe gens est, quæ Britannos exsuperet in splendore domestico, famulitii multitudinè, officiorum ac graduum distinctione. Adeo, ut, ne id reticeam, unde cætera conjici possunt, sola ciborum atque potionum expensæ sexaginta librarum sterlingorum millia absumat singulis annis, hoc est, ducentos quinquaginta mille aureos: res quidem admirabilis, cuicumque contingit aspicere cupediarum, quæ singulis diebus parantur, multitudinem: & nihilominus vix quarta pars sumptuum fit, qui regnantibus Henrico & Odoardo hu-

jus

jus Reginae praecessoribus fiebant, cum ipsa multos abusus, multasque superfluitates sustulerit, non solum moderando, sed penitus tollendo mensas plerasque.

Ex his igitur colliguntur, & in haec insumuntur regii reditus: Pro extraordinariis autem occasionibus, ut belli, aeris alieni, & similibus supersunt extraordinarii modi providendae pecuniae, qui profecto modi plurimi essent, ac Principi perutiles, si modo vellet partem aliquam illorum gravaminum, quae in aliis regnis usurpantur, factaque sunt ordinaria, introducere: verum in hac parte revera mirabilis est, & per rara illius regni libertas, quo nullum regnum minus oneratum est. Igitur Regnum illud extraordinarios reditus nullos habet, praeter sola subsidia, quae Parliamentorum interventu in publicis necessitatibus decernuntur: ad quae subsidia indifferenter contribuunt Britanni, ac peregrini: sed tamen plurimis dilationibus penduntur ad portionem bonorum, quae quisque possidet, quae bona minus rigide aestimantur, & exactionum tempore dividuntur, ac plus minusve differuntur, prout urget necessitudo.

Cum satis de viribus, ac munimentis

D d

regni

regni dixerim, reliquum foret ut de politica nonnihil referret, ut quam sit à cæteris diversum appareat: sed brevitatis causa sufficiet, ut significem justitiam ibi non, ut in cæteris regnis & Christianis provinciis, administrari: non enim civilibus & imperialibus legibus gubernatur, sed municipalibus, ut hæc Respublica. quæ cum à Gulielmo Normanno Bastardo, qui Conquæstor, quod perinde est ac tyrannus, utpote qui vitotum regnum occupavit, institutæ fuerint: admirandum non est, quod solam Principis utilitatem respiciant, subditorum vero bonum desertū esse videatur, plenæque sint tricarum, ambiguitatum, sibi que contrariæ fuerunt. siquidem excogitatæ, ac sancitæ à Normannis, quibus nulla gens magis litigiosa atque in controversiis machinandis & proferendis fallacior reperiri potest. Hæ leges in illis judiciis inviolabiter ac rigide observantur, & in gymnasiis Londini publice idiomate Normanno præleguntur, quo idiomate paucis ante annis litigia agitabantur, & omnes judiciarii actus, & publicæ scripturæ conscribebantur, quodque novum videbitur, confertur gradus Doctoris in ea facultate, ut in Italia aliisque civitatibus confertur solet gradus in Jure Civili & Canonico. Quod
 si tem-

si temporis angustia concederet, possem diversitates quasdam, & vere notabiles abusus, qui in forma judiciorum frequentantur, referre, præsertim in iis judiciis, quæ inquestæ dicuntur, in quibus tam civilibus quam criminalibus magna subsequuntur incommoda. Hoc iudicium constat ex duodecim viris, qui à iudice congregantur, ut ab iis sententiam suam exquirat, super re, de qua controvertitur: & omnes conveniant, necesse est, alias nequit iudex ad sententiam procedere. Sed ne tædium afferam, hoc totum argumentum postpono, addens tantum, in toto regno atque in omnibus consultationibus regiam solam voluntatem attendi, cum Reges absoluti Domini sint, atque Monarchæ. Quamobrem ne soli esse videantur in regimine, aut propter inertiam, & majorem commoditatem, vel ob superbiam ac pompam, instar Turcici imperii, inducere consilium præcipuorum officialium, ac ministrorum; qui instar Bassarum congregantur; & Principem ubique sequentes, habent ad hunc effectum & mensam, & proprium in aula diversorium, ac familiaria splendida; magnaque dignitate regios labores minuunt, siquidem ad eos confugiunt plerique subditi, ac mini-

stri publici, & Principum quoque Oratores. Adeo ut ii Principis aures & personæ dici possint, cum per totum Regnum potentiam exercent, & imperium in ministros, quos magna auctoritate tractant, illique vicissim obedientiam præstant; denique ut Rex, ita ipsi, quæcunque libet, jubere, ac decernere queunt. In hujusmodi Consilium, quod regium dicitur, ut plurimum admittuntur tria vel quatuor præcipua Regni officia, hoc est, Cancellarius, Thesaurarius, & quem vocant Privizelium, (custos privati sigilli) & Amiralium, præter præstantiores Aulae domusque Regiæ officiales, veluti Stuardum qui simillimus est Magno Magistro in Gallia, & in Aula Cæsarea Major domus major; omnes ut plurimum dominos nobilesque & eximios viros.

Ab his igitur regnum omnino gubernatur. Verum quoniam aliquando materiæ quædam publicæ accidunt, quæ ad bonum, sive etiam detrimentum regni ac subditorum spectant, verbi gratia, legem novam constituere, alias examinare, vel reprobare, pecuniam ad bellum aliquod jam statutum imperare, vel similia ad remp. pertinentia providere, tunc in similibus casibus consueverunt Reges modestiæ gratia

gratia antiquam consuetudinem servare, ut scilicet Parlamenta convocent, in quibus Regni status & ordines tres congregantur, hoc est, clerus, nobiles, & populares, ut ab hisce examinato negotio, quo de agitur, à Regibus deinde eorum decreta confirmentur aut reprobentur. Et quanquam antiquitus hæc Parlamenta auctoritate ac libertate potiebantur, ut Reges potius politica & civilia capita fuerint, quam Domini, & Monarchæ; tamen ab Eduardo tertio ad hæc usque tempora Regum auctoritas adeo munita est, ut hodie Parlamenta regiarum magis cupiditatum larvæ quædam sint, quibus in rerum dubiarum consultationibus laborem & incommoda, in periculosis autem rebus damnum supertugiunt potius, quam ut per ea potestatem suam moderari velint; nam in iis quicquid consulitur, aut decernitur, nihil validum est, nisi regia accedat confirmatio: Quin etiam non modo quicquam decernere, aut quemcunque actum facere nequeunt, sed ne congregari quidem possunt, nisi nutu regio; solentque Reges ad ea quoslibet admittere, atque ab iisdem removere; nempe ita formidabiles cunctis facti sunt, ut nemo in Parliamentis, aut extra ipsa, au-

deat sese ne minimo quidem verbo regia voluntati opponere, nisi tamen sibi damnum, ac ruinam velit accersere. Adeo ut quemadmodum servi & subditi sunt ii, qui Parliamentis interfunt, ita actiones & consilia inde prodeuntia servilia esse, necesse sit.

XVI.

DE PRÆSVLIBVS ANGLIÆ;

secundum Franciscum

Godwinum, &

alios.

Provincia Cantuariensis.

1. **C**Antuariensis Archiepiscopus, Primas Angliæ. Hujus reditus annui (prout censentur apud rationes fiscales) sunt 2816 lib. 17 s. 9 d. Sterling. Pontifici Romano pro primitiis reddebat x mill. florenorum, (quorum singuli valebant 4 s. 6 d. monetæ Anglicanæ) ac deinde pro pallio 5000. Hodie dicitur valere hic Archiepiscopatus lib. 3903, s. 18, d. 8.

2. Londinensis Episcopus. Secundum rationem census fiscalis, valet hic Episco-

Episcopatus annuatim 119 lib. 8 ft. 4 d.
& Papæ reddebat pro primitiis tria mil-
lia florenorum. Hodie dicitur valere
l. 1219, s. 15. d. 2.

3. Wintoniensis Episcopus. Episco-
patus hic secundum æstimationem Re-
gistorum fiscalium valet hodie annua-
tim 2191 lib. 9 ft. 4 d. Olim autem in
primo ingressu Papæ reddebat XII mil-
lia ducatorum.

4. Eliensis Episcopus. Secundum ra-
tionem scaccarii aut fisci regii valet hic
Episcopatus annuatim 2134 lib. 18 ft.
5 d. in registro vero Pontificio ducat.
7000.

5. Lincolnensis Episcopus. Ejus cen-
sum invenio, l. 893, s. 18, d. 7.

6. Coventrensis & Lichfeldensis E-
piscopus. In libro censuali fisci regii di-
citur hic Episcopatus valere 559 lib.
17 ft. 2 d. In registro Pontificio 1733
ducat. quanquam traditum etiam rep-
peri 300, nec amplius ibidem æstima-
tum. Hodie dicitur valere l. 703, s. 5. d. 2.

7. Sarisburiensis Episcopus. Valet
hic Episcopatus secundum registorum
fiscalium rationem 1385 lib. 5. s. vel ut
alii tradunt l. 1334, s. 11. d. 8. Ponti-
fici Rom. consueverat reddere ad novi
Episcopi ingressum 4500 aureos.

8. Bathoniensis & Wellensis Epi-
scopus.

scopus. Secundum rationem registro-
rum fiscalium, valet annuatim hic E-
piscopatus 533. lib. & 15. d. Pontifi-
cique Rom. ad novi cuiusque Episcopi
ingressum pendebat olim (quod miror)
flore. duntaxat 430, cum inter opu-
lentissimos Angliæ ea ætate censere-
tur. Magnos hodie fructus percipit ex
plumbi fodinis, quæ frequentes in a-
gro VVellensi.

9. Exoniensis Episcopus. Hic Episco-
patus secundum æstimationem recen-
torem Eduardi sexti tempore initam
valet lib. 500. Et tamen ad ingressum
novi præfulis, Pontifici pendere con-
sueverat ducatorum sex millia.

10. Norwvicensis Episcopus. Valet
hic Episcopatus annuatim secundum ra-
tionem registrorum fiscalium 899 lib. 8
s. 7 d. censu Romano 5000 ducat.

11. Wigorniensis Episcopus. Secun-
dum rationem fisci regii, valet annua-
tim hic Episcopatus 1049 l. 11. s. 5 d. Et
Pontifici Rom. pendebat pro primitiis
flore. 2000.

12. Herefordiensis Episcopus. Hic
Episcopatus apud rationes fiscales cen-
setur ad 768 lib. 10 s. 10. d. Pontifici
vero Rom. pro primitiis olim pende-
bat flore. 1800.

13. Cicestrensis Episcopus. Valet hic
Epi-

Episcopatus secundum rationes fiscales
677 lib. 1 s. 3 d. ac Papæ pro primitiis
pendebat. floren. 333.

14. Roffensis Episcopus. Valet hic E-
piscopatus annuatim secundum ratio-
nes fiscales 354 lib. 16 s. 3 d. vel ut alii
lib. 338 s. 7.

15. Oxoniensis Episcopus. Episcopa-
tus ab Henr. VIII demum institutus. Va-
let annuatim secundum rationes fiscales
354 lib. 16 s. 3 d.

16. Glocestrensis Episcopus. Valet an-
nuatim hic Episcopatus secundum ra-
tiones fiscales 414 lib. 19 s. 11 d. vel ut
alii lib. 315 s. 7 d. 3.

17. Petroburgensis Episcopus. Novus
Episcopatus sub Henr. VIII primum in-
stitutus. Valet annuatim secundum ra-
tiones fiscales 414 lib. 19. s. 11 d.

18. Bristolensis Episcopus. Novus E-
piscopatus & anno demum 1542 insti-
tutus. annui illius census secundum re-
gistrum fiscale valent 383 lib. 8 s. 4 d.

19. Menevensis Episcopus. apud ra-
tiones fiscales annuatim valere censetur
supra 426 l. vel ut alii 457. Pontifici ve-
ro pendebat pro primitiis floren. 1500.

20. Landavensis Episcopus. Episco-
patus hic secundum rationes fiscales
valet annuatim 134 lib. 14 s. 1. d. Pon-
tifici vero Rom. pendebat pro primitiis

floren. 700. quod nostra moneta (inquit author) conficit 157 lib. 10 st.

21. Bangorensis Episcopus. Census hujus episcopatus annuus, secundum rationes fisci Regii, est 131 lib. 16 s. 4 d. Papæ vero pro primitiis pendebat floren. tantum 126.

22. Asaphensis Episcopus. Hujus Episcopatus census annuus, secundum fisci Regii rationes, est lib. 131, solid. 16. vel ut alii l. 187, s. 11, d. 5. Papæ pro primitiis reddebat olim florenor. 126.

Provincia Eboracensis.

23. Eboracensis Archiepiscopus. Hic Regi pendere consuevit pro primitiis 1609 lib. 19 s. 2 d. & Papæ 10 mill. ducat. præter 5000 pro pallio. Tempore Thomæ VVolsæi reditus annuos fuisse volunt 4 mill. librar. sterling. Hodie hic Archiepiscopatus dicitur valere l. 2609, s. 19, d. 2.

24. Dunelmensis Episcopus. Hic Episcopatus apud rationes fiscales valere dicitur annuatim 1821 lib. 17 d. vel ut alii l. 1621, s. 18, d. 3. Pontifici vero pendere solebat pro primitiis floren. 9000.

25. Carleolensis Episcopus. Episcopatus hujus annui reditus secundum rationes fisci regii valent 531 lib. 4 s.

2 d. Et Papæ pro primitiis ad novi cu-
jusque præsulis ingressum pendebat flo-
ren. 1000.

26. Cestrensis Episcopus. Novus hic
Episcopatus institutus ab Henrico Octa-
vo. Valet annuatim, secundum ratio-
nes fiscales, 420 lib. 1 s. 8 d.

SUNT ET DECANATUS

tum antiqui tum novi quorum an-
nuos census hos esse ac-
cepimus.

C Antuariensis	l. 300.	s. 0.	d. 0.
Londinensis	l. 300		
Wintoniensis	l. 199	13	4
Eliensis	l.		
Lincolniensis	l. 196	16	8
Coventrensis	l.		
Sarisburiensis	l. 206	10	0
Wellensis	l. 116	7	4
Exoniensis	l. 158	<hr/>	
Norwicensis	l. 102	0	0
Wigorniensis	l. 133	6	8
Herefordensis	l. 38	6	11
Cicestrensis	l. 58	9	4
Roffensis	l. 100	1	
Oxoniensis	l. 100	0	0
Glocestrensis	l. 100	0	0
Petroburgensis	l. 100	0	0

428 A N G L I A E, & C.

Bristolienſis	l. 100	0	0
Menevenſis	l. 266	12	1
Bangorenſis	l. 22	17	1
Aſſaphenſis	l. 45	11	1
Eboracenſis	l. 308	10	0
Dunelmenniſis	l.		
Carleolenſis	l. 120	7	8
Ceſtrenſis	l. 100	0	0
Winſorienſis	l. 150	6	8
VVeſtmonaſterienſis.	l. 331	10	0

INDEX

INDEX RERVM MEMO-
rabilium, quæ hoc libello
continentur.

A.

A Cademia Angliæ.	45. 49
Aerarii curia.	205. 206
Aetona oppidum.	34
S. Albani oppidum.	48
Alenus fluu.	55
Ambresburia urbs.	31
Anglesey insula.	83
Angliæ regni opulencia & potentia.	292
293. redditus.	301
Anglorum mores. 98. 103. leges. 100.	
167. consuetudines & studia. 100. re- ligio.	101
Apprentihood Angl. quid.	284
Argentei nummi Angl.	300
Armigeri Angliæ quales.	155. 160
Attincturæ formula.	249
Avena amnis.	31
Aufona fluu.	42. 55. 59
Avona fluu.	26. 30. 32. 55
Aurei nummi Angl.	299
Australium Saxonum Reges.	325

B.

B Alnearii equites.	150
Barones qui Angl.	142
Baronis curia.	213
Bathonia urbs.	27
	Bed.

I N D E X.

<i>Bedfordia.</i>	47. 91
<i>Bercheria comit.</i>	31. 90
<i>Bernstaple oppidum.</i>	23
<i>Beruvicum oppid.</i>	72
<i>Birth flu.</i>	77
<i>Blith flu.</i>	42
<i>Bodman oppidum.</i>	24
<i>Brechinia prov.</i>	77
<i>Brechnochum oppidum.</i>	ibid.
<i>Bristoliam civitas.</i>	26
<i>Britannia limites. 1. ambitus.</i>	2
<i>Buckinghamia.</i>	49 92
<i>Burrium Antonini.</i>	77

C.

C <i>Aerdiff oppid.</i>	75
<i>Caermardunensis com.</i>	74
<i>Caernarvonensis com.</i>	80
<i>Cæsarea insula.</i>	83
<i>Camalodunum oppidum.</i>	39
<i>Camboritum vetus.</i>	45
<i>Camera stellata.</i>	255
<i>Camus flu.</i>	45
<i>Cancellarius Angliæ.</i>	195
<i>Candus flu.</i>	71
<i>Cantabrigiensis comit. & urbs. 45. cæli solique ratio.</i>	91
<i>Cantii reges.</i>	326
<i>Cantium comitatus. 7. 9. flumina. 7. Hundredæ. 8. Lathæ. ibid. portus. ibid. cæli solique ratio.</i>	86

Can-

I N D E X.

<i>Cantuaria oppid.</i>	9
<i>Capite censi.</i>	165
<i>Cardigamia provinc.</i>	78
<i>Carleolum oppid.</i>	71
<i>Causarum capitalium iudicium. 218. ci- viliū.</i>	248
<i>Ceretica prov.</i>	78
<i>Cestria provinc.</i>	64
<i>Cicestria urbs.</i>	14
<i>Citationum forma.</i>	258. 266
<i>Claruvēno flu.</i>	77
<i>Cleri privilegium.</i>	240
<i>Clyda flu.</i>	81
<i>Colchestria urbs.</i>	38
<i>Cole flu.</i>	49
<i>Colnus flu.</i>	28. 35
<i>Columbus flu.</i>	23
<i>Comes quis Angl.</i>	141
<i>Comitatus partes.</i>	212
<i>Constabularii.</i>	228
<i>Conventus iuridici.</i>	230
<i>Cornovius flu.</i>	82
<i>Cornubia comit.</i>	23. 88
<i>Coventria urbs.</i>	55
<i>Crimen læsæ Majestatis.</i>	245
<i>Croylandia oppidum.</i>	59
<i>Cumbria comitatus.</i>	71
<i>Cunetio antiquorum.</i>	33
<i>Cunetio amnis.</i>	ibid.

D. Da-

INDEX.

D.

D <i>Anus flu.</i>	64
<i>Darbia provinc.</i>	60.93
<i>Decemviratus iudicium.</i>	191
<i>Denbigia comitat.</i>	80
<i>Derwentio flu.</i>	61.69.72
<i>Dert flu.</i>	22
<i>Deva flu.</i>	64.73
<i>Devonia comitat.</i>	21.88
<i>Dies legitimus.</i>	219
<i>Dominus Anglis quis sit.</i>	62.63
<i>Dorcestria prov.</i>	19
<i>Dorobernia, hodie Cantuaria.</i>	9
<i>Dorsettia prov.</i>	19.88
<i>Dovius flu.</i>	78.80
<i>Dovus flu.</i>	60
<i>Dubris oppidum.</i>	10
<i>Ducatus curia.</i>	266
<i>Duelli iudicium.</i>	190
<i>Dunelmensis episcopatus.</i>	94
<i>Dunus flu.</i>	59
<i>Duodecemviri.</i>	209
<i>Dux quis Angl.</i>	140

E.

E <i>Boracum.</i>	66
<i>Ecclesiarum numerus.</i>	7
<i>Edmundiburia.</i>	40.41
<i>Eirenarchæ.</i>	222
<i>Elarvvenus flu.</i>	78
	Ely

I N D E X.

Ely oppidum.	46
Emancipatio.	259.265.275
Episcopatum numerus.	6
Equites quis ordo sit.	145.146
Essexia comitatus.	38.90
Exonia civitas.	21
F.	
Falemouth portus.	24
Farne insula.	83
Farneham oppidum.	15
Feudum.	284
Fidelitatis juramentum.	282
Fisci curia.	204
Flintensis comitat.	81
Fontes calidi.	28
Forum Ecclesiasticum.	288
Fromus fluu.	20
G.	
Galleua antiquorum.	34
Garines flu.	43
Garnseya insula.	84
Gavelkind quid sit.	108
Glamorgamia prov.	75
Glocestria urbs.	51
Glocestrensis provinc.	92
Gobanium antiquorum.	77
Goitus fluu.	60.64
Grancestria Saxonum.	45
Greenovic's palatium.	13
Grey familia.	374

I N D E X.

H.

H <i>Areditatum jus.</i>	274. 275
<i>Hamtoncourt palatium.</i>	37
<i>Hantonia comitat.</i>	16. 87
<i>Herbert familia.</i>	375
<i>Herefordia comitat.</i>	52
<i>Hertfordia provinc.</i>	47
<i>Hierus fluu.</i>	43
<i>Ho regiuncula.</i>	10
<i>Houthya flu.</i>	77
<i>Houvard familia.</i>	376
<i>Hul oppidum.</i>	67
<i>Huntingdonia.</i>	56. 93
<i>Hundredum quid.</i>	12 12

I.

I <i>Erseya insula.</i>	83
<i>Ipsuvich urbs.</i>	40
<i>Iruvellus flu.</i>	66
<i>Isca Antonini.</i>	77
<i>Iuuna fluu.</i>	71
<i>Iudices. 200. iudicii forma. 189. partes.</i>	
<i>191. loca.</i>	168
<i>Iudicium parlamentarium. 189. Duelli.</i>	
<i>190. Duodecemviratus. 209. causa-</i>	
<i>rum capital.</i>	220
<i>Iuris dicundi tempora. 195. forma. 200</i>	
<i>Juridici conventus.</i>	230

INDEX

K.

K Endale oppid.	70
Kenus fluv.	ibid.
Kirsopus fluv.	71
Knight nomen unde.	148

L.

L Ancastria oppid.	65
Launston oppid.	24
Lea amniculus.	47
Legitimandi ratio.	271.272.273
Legulei Anglorum.	165
Leicestria.	58
Leuves oppid.	14
Libellorum supplicium curia.	268
Lichfeldia oppid.	62
Lid fluv.	22
Lincolnia.	58.59
Londinum civitas.	35
Lonus fluv.	65
Lynne oppidum.	43

M.

M Almesburia oppid.	32
Mannia insula.	82
Maridunum oppid.	75
Meduveagus fluv.	7.9.11
Menai fretum.	83
Mensura aridorum & liquidorum.	185
Mercia Regnum.	328

I N D E X

<i>Merionethensis prov.</i>	80
<i>Merseius fluv.</i>	64.65
<i>Michaëlis insula.</i>	22
<i>Middlesexia prov.</i>	35
<i>Milford portus.</i>	74
<i>Mona insula. 82. alia.</i>	83
<i>Monetaria res.</i>	289
<i>Monnovus fluv.</i>	76
<i>Montgomeria comitat.</i>	80
<i>Monumethensis comitat.</i>	78
<i>Municipes.</i>	158
<i>Municipiorum numerus.</i>	4
N.	
N <i>Adder amnis.</i>	31
<i>Nobiles creandi mos.</i>	156
<i>Nobilitas major. 138. quomodo iudice-</i> <i>tur. 245. minor. 145. minorum gen-</i> <i>tium.</i>	ibid.
<i>Nonsuch palatium.</i>	16
<i>Norfolcia comitat.</i>	40.91
<i>Northamptonia.</i>	54
<i>Northumbria.</i>	72
<i>Norwicum oppidum.</i>	44
<i>Novum castrum oppid.</i>	72
<i>Nuptia.</i>	269.
O.	
O <i>Occidentalium Saxonum reges.</i>	326
<i>Ockham oppidum.</i>	57
<i>Optimatum origo.</i>	130
<i>Oreywood arena.</i>	89

I N D E X.

<i>Orientalium Anglorum Reges.</i>	329
<i>Osea fluu.</i>	77
<i>Otelandes palatium.</i>	16
<i>Oxford palatium.</i>	13
<i>Ottery amnis.</i>	23
<i>Ousa fluu.</i>	40. 42. 43. 49
<i>Oxiney insula.</i>	12
<i>Oxonia urbs.</i>	50

P.

P <i>Arliamentum.</i> 166. <i>habendi modus.</i>	
169. <i>locus.</i> 171. 172. <i>que munia</i>	
<i>in illo obeantur.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Parlamentare iudicium.</i>	189
<i>Pedredus fluu.</i>	29
<i>Tenbrochia comitat.</i>	73
<i>Peterillus fluu.</i>	71
<i>Plebei.</i> 158. <i>laudes eorum.</i> 159. 160. 161	
<i>Plimmouth oppidum.</i>	22
<i>Plinus fluu.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Pondage.</i>	303
<i>Portsmouth oppid.</i>	18
<i>Principis absoluti exemplar.</i>	118
<i>Primogenitus regis Angl.</i>	186
<i>Promontoria Britannia.</i>	2
<i>Provincia Angl.</i>	3
<i>Pupillarum curia.</i>	259

Q.

Q <i>uestiones forenses.</i>	202
<i>Quindena qua.</i>	307

I N D E X.

Quinque portus qui. 8. eorum custos.
 ibid. privilegia. ibid.

R.

R Adnoria provinc. 78
 Readinga oppid. 33
 Renmerus fluv. 76
 Regis definitio. 116. potestas. 118. 119
 etymon. 121
 Rerumpub. formæ. 109. exempla. 112.
 115. compositio. 116. partes. 111.
 convenientia & dissidium. 188
 Richmondia palatium. 16
 Richmondia oppidum. 69
 Riot quid. 255
 Roch fluv. 65
 Roffa oppid. 9
 Rotherus amnis. 12
 Rutlandia comitat. 58

S.

S Abrina fluv. 53. 63. 73
 Salopia urbs. 63
 Sandovicum oppid. 9
 Sarisburia urbs. 31
 Sarnia insula. 84
 Schene palatium. 16
 Servi & Servitus. 277
 Servitium militare. 264
 Somersettia comitat. 25. 89
 Sontis infecutio. 225

I N D E X.

<i>Southantona oppid.</i>	17
<i>Souuus fluv.</i>	62
<i>Staffordia.</i>	61
<i>Stoneheng quid?</i>	32
<i>Stoura fluv.</i>	11.40.41.54
<i>Subsidia regia. 201.301.302.303.304</i>	
<i>Suffolcia provinc.</i>	40.91
<i>Suppliciorum forma.</i>	241
<i>Surria comit.</i>	15.87
<i>Sussexia comitat.</i>	13.87
T.	
T <i>Abelliones publici.</i>	68
<i>Tama fluv.</i>	62
<i>Tamara fluv.</i>	21.23.24
<i>Tamisis. 7.11.16.33.34.35.36.50</i>	
<i>Tanetha insula.</i>	2.7
<i>Tavus fluv.</i>	23.76
<i>Tesis fluv.</i>	66
<i>Testamentorum ratio.</i>	275
<i>Tevius fluv.</i>	74.75
<i>Tina fluv.</i>	72
<i>Tuvius fluv.</i>	78.79
<i>Torquendi usum ignorant Angli.</i>	243
<i>Trenta fluv.</i>	59.61
<i>Tweda fluv.</i>	2.72
<i>Tuvius fluv.</i>	79
V.	
V <i>Vaga fluv.</i>	76.77.78
<i>Vecta insula.</i>	16.84
<i>Verlucio antiquorum.</i>	31

I N D E X.

Vicecomites.	204.208
Vrus fluv.	67.68
Vsa, vide Ousa.	
Vxores.	269
W Allia principat.	73
Ward, Anglis pupillus.	289
Warvvicensis Com. & urbs.	54
Wella urbs.	27
Wellandus fluv.	55.57.60
Wenesbee fluv.	72
Westmonasterium.	37
Westmorlandia Com.	70
Wey amnis.	16
Wigornia prov.	53
Wiltonia prov.	31.90
Windesora palatium.	34
Wintonia oppid.	17
Wirps fluv.	69
Withama fluv.	59.60
Wye fluv.	51

Y.

Y Armoutha oppid.	44
Yeoman quis.	62

F I N I S.

UVA. BHSC. BU 10896

UVA. BHSC. BU 10896

UVA. BHSC. BU 10896

10

UVA. BHSC. BU 10896

UVA. BMS. BU 19896

DE
Republi
Angloru

BU

Biblioteca de Santa Cruz

10.896